

T.C

ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SINIF İÇİNDE KARŞILAŞTIKLARI
İLETİŞİM PROBLEMLERİNİN NEDENLERİ

ÖZGE SERİN
KASIM- 2009

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SINIF İÇİNDE KARŞILAŞTIKLARI
İLETİŞİM PROBLEMLERİNİN NEDENLERİ**

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Özge SERİN

Danışman:
Yrd. Doç.Dr. Kaya YILDIZ

Bolu-2009

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Özge SERİN'e ait 'Üniversite Öğrencilerinin Sınıf İçerisinde Karşılaştıkları İletişim Problemlerinin Nedenleri' adlı çalışma, jürimiz tarafından İlköğretim Anabilim Dalı, Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Üye (Tez Danışmanı) : Yrd. Doç. Dr. Kaya YILDIZ

Üye : Yrd. Doç. Dr. Raşit ÖZEN

Üye : Yrd. Doç. Dr. Tuncay ÖZDEMİR

Prof. Dr. Gönül Ülker
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET

‘ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SINIF İÇERİSİNDE KARŞILAŞTIKLARI İLETİŞİM PROBLEMLERİNİN NEDENLERİ’

Özge SERİN

Yüksek Lisans Tezi

İlköğretim Bölümü

Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Kaya YILDIZ

Eylül, 2009, (xii+200)

Bu araştırmanın amacı; Abant İzzet Baysal Üniversitesi öğrencilerinin sınıf içinde yaşadıkları iletişim problemlerinin nedenlerinin saptanmasıdır.

Geliştirilmiş olan anket Abant İzzet Baysal Üniversitesi bünyesindeki tüm Fakülte, Yüksekokul ve Meslek Yüksekokullarından toplam 1920 öğrenciye ve ayrıca Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı’ndan 130 öğrenciye uygulanmıştır. Verilerin toplanmasından sonra frekans, yüzde, aritmetik ortalama, t-testi, tek yönlü varyans analizi ‘SPSS for MS Windows’ paket programından yararlanarak analizleri yapılmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre;

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetine göre ‘aile, sınıfın fiziki yapısı, öğretim elemanları, arkadaş çevresi, benlik algısı’ değişkenleri iletişim problemi oluşturmada etkilidir.

Fakülte/Yüksekokul/Meslek Yüksekokullarındaki öğrencilere göre ‘aile, sınıfın fiziki yapısı, öğretim elemanları, arkadaş çevresi, benlik algısı’ değişkenleri iletişim problemi nedenidir.

Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı öğrencilerinin cinsiyetlerine göre ‘aile ve arkadaş çevresi’ değişkenleri iletişim problemi oluşturmada etkilidir.

Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre ‘arkadaş çevresi’ değişkeni iletişim problemi oluşturmada etkilidir.

Anahtar Kelimeler: İletişim, iletişim problemi, iletişim problemi ölçeği.

ABSTRACT**THE REASONS OF THE COMMUNICATION PROBLEMS UNIVERSITY
STUDENTS COME ACROSS IN THE CLASS****Özge SERİN****Graduate Degree****The Dept. Of Elementary School Education****The Main Branch Of Science Of Elementary School Teaching****Supervisor: Assist. Prof. Dr. Kaya YILDIZ****September 2009 (xii+2009)**

The aim of this investigation is to define the reasons of the communication problems which Bolu Abant İzzet Baysal University students come across in the class.

The developed questionnaire is given to total 1920 students in each faculty, academy and profession faculty and also given to 130 students in the Main Branch of Science of Elementary School Teaching. After collecting the data, frequency, percent, age values, scores, t-test, the analysis of one way variance were analysed by the help of SPSS for MS Windows packet program. According to the results of this study;

According to guinea pigs in faculty; family, the physical structure of the class, instructors, the circle of friends and perception of ego are effective in causing communication problems.

According to the students in Faculty/ Academy/ Profession Faculty; family, physical structure of the class, investigators in university, the circle of friends and the factors of ego perception are the reasons of communication problems.

To the gender of the students in the Main Branch of Science of Elementary School Teaching; ‘family and the circle of friends’ factors are effective in causing communication problems.

According to the class level of the students in the Main Branch of Science of Elementary School Teaching; the factor of 'circle of friends' is effective in causing communication problems.

Key Words: Communication, Communication problem, Communication problem scale.

TEŞEKKÜR

Araştırma süresince bana yardımlarını esirgemeyen danışman hocam Yrd. Doç Dr. Kaya YILDIZ' a en içten teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmaya başlamadan önce bu tezin nasıl olması gerektiği konusundaengin bilgi ve deneyimlerini benden esirgemeyen Prof. Dr. İrfan ERDOĞAN'a, araştırma sorularımın şekillenmesinde yardım ve tavsiyelerini esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. Yusuf CERİT ve Yrd. Doç. Dr. Tuncay ÖZDEMİR' e, anketi uygulamamda bana kolaylık sağlayan tüm fakülte, yüksekokul ve meslek yüksek okulu hocalarıma, özellikle de Gerede Meslek Yüksekokulu hocalarından Öğr. Gör. Fatma YILMAZ' a katkılarından dolayı teşekkür ederim.

İngilizce çeviri yapmamda benden yardımlarını esirgemeyen İngilizce Öğretmeni arkadaşlarım Tuğba KARACA ve Gülden AYDAŞ'a yardımları ve gösterdikleri özveri için, öğretmen arkadaşım Serap SALAR'a bana her zaman destek olduğu için teşekkür ediyorum.

Her dönemde benden ilgi, destek ve yardımlarını esirgemeyen sevgili babam Ali Serin, sevgili annem Selma Serin, kardeşim Ahmet Erge Serin'e, her zaman yanımda olduğu gibi tezimin şekillenmesinde ve verilerin çözümlenmesinde de bana en büyük desteği veren nişanlım Erdinç Arslan' a her türlü destek ve yardımları için şükran borçluyum.

Tezimi hazırlamamda anlayış ve özverilerini esirgemeyen öğretmen arkadaşlarım Handan OZAN ERİŞTİ ve Serap ÖZŞAHİN' e katkılarından dolayı teşekkür ediyorum.

Son olarak araştırmaya katılarak bana yardımcı olan üniversite öğrencilerine teşekkürlerimi sunuyorum.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET	i
ABSTRACT	iii
TEŞEKKÜR.....	v
İÇİNDEKİLER DİZİNİ.....	vi
TABLolar DİZİNİ.....	ix

BÖLÜM 1

GİRİŞ

1.1.Problem Durumu.....	1
1.2.Problem Cümlesi.....	4
1.3.Araştırmanın Amacı.....	4
1.4.Araştırmanın Önemi.....	6
1.5.Sayıtlılar.....	7
1.6.Sınırlılıklar.....	7
1.7.Tanımlar.....	7-8

BÖLÜM 2

KURAMSAL TEMELLER VE LİTERATÜR TARAMASI

2.1.İletişim ve Öğeleri.....	9
2.2.Temel İletişim Süreçleri.....	12
2.3.İletişim Sürecinin Temel Şekilleri.....	13
2.3.1.Sözlü İletişim.....	13-14
2.3.2.Sözsüz İletişim.....	14
2.4.İletişimin Genel İşlevleri.....	16

2.4.1.İletişimin Psikolojik İşlevleri.....	17
2.4.2.İletişimin Toplumsal İşlevleri.....	21
2.5.Örgütsel İletişim ve Çeşitleri	21
2.5.1.Örgüt Dışı İletişim.....	22
2.5.2.Örgüt İçi İletişim.....	22
2.6.Ana-babalarla Çocuklar Arasında Kurulan İletişim Çeşitleri.....	25
2.7.Arkadaş Çevresi ve İletişim.....	35
2.8.İletişim Engelleri.....	37
2.8.1.İletişimin Kişisel ve Çevresel Engellerini Aşmak.....	38
2.8.2.İletişimi Aksatıcı Engeller.....	41
2.9.Sınıfın Fiziksel Durumu ve İletişime Yansıması.....	46
2.10.İletişim Korkusu.....	55

İLGİLİ LİTERATÜR TARAMASI

BÖLÜM III

YÖNTEM.....	68
3.1.Araştırma Modeli.....	68
3.2.Evren ve Örneklem.....	68
3.3.Verilerin Toplanması.....	70
3.4.Verilerin Analizi.....	70
Kişisel Bilgiler.....	71

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

4.1.Alt Problemlere İlişkin Bulgular ve Yorum.....	86
--	----

4.1.1.Birinci Ailt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	86
4.1.2.İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	145
4.1.3.Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	146
4.1.4.Dördüncü Alt Problem İlişkin Bulgular.....	150
4.1.5.Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	164

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1.1.Kişisel Bilgilere İlişkin Sonuçlar.....	172
5.1.2.Alt Problemlere İlişkin Sonuçlar.....	173
5.2.Öneriler.....	176

KAYNAKÇA.....	178
----------------------	------------

EKLER.....	186
-------------------	------------

Ek:1.....	187
------------------	------------

Ek:2.....	188
------------------	------------

ÖZGEÇMİŞ.....	190
----------------------	------------

TABLOLAR DİZİNİ

	Sayfa
Tablo 1- İletişim Tutumları.....	45
Tablo 2- Evren ve Örneklem.....	69
Tablo 3- Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyet Dağılımı	71
Tablo 4- Öğrencilerin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı	74
Tablo 5- Üniversite Öğrencilerinin Anne Meslek Durumu.....	76
Tablo 6- Üniversite öğrencilerinin Baba Meslek Durumu.....	78
Tablo 7- Üniversite Öğrencilerinin Aile Gelir Durumu	80
Tablo 8- Üniversite Öğrencilerinin Kaldığı Yer Dağılımı	82
Tablo 9- Üniversite Öğrencilerinin Geldiği Yer Dağılımı	84
Tablo 10- İletişim Problemi Kaynaklarından Aile Çevresine İlişkin Bulgular.....	87
Tablo 11- İletişim Problemi Kaynaklarından Sınıfın Fiziki Yapısına İlişkin Bulgular.....	100
Tablo 12- İletişim Problemi Kaynaklarından Öğretim Elemanlarına İlişkin Bulgular.....	105
Tablo 13- İletişim Problemi Kaynaklarından Arkadaş Çevresine İlişkin Bulgular.....	122
Tablo 14- İletişim Problemi Kaynaklarından Kişinin Benlik Algısına İlişkin Bulgular.....	129
Tablo 15- Sınıf İçerisinde Yaşanan İletişim Problemlerinin Nedenlerine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Cinsiyet Dağılımına Göre T- testi.....	145
Tablo 16- Üniversite Öğrencilerinin Sınıf İçerisinde Yaşadıkları İletişim Problemlerine İlişkin Fakülte/ Yüksekokul Öğrenci Görüşlerinin Aile Değişkenine Göre Varyans Analizi.....	147

Tablo 17- Üniversite Öğrencilerinin Sınıf İçerisinde Yaşadıkları

İletişim Problemlerine İlişkin Fakülte/ Yüksekokul Öğrenci Görüşlerinin Sınıfın Fiziki Yapısı Değişkenine Göre Varyans Analizi.....	148
---	-----

Tablo 18- Üniversite Öğrencilerinin Sınıf İçerisinde Yaşadıkları

İletişim Problemlerine İlişkin Fakülte/ Yüksekokul Öğrenci Görüşlerinin Öğretim Elemanları Değişkenine Göre Varyans Analizi.....	149
--	-----

Tablo 19- Üniversite Öğrencilerinin Sınıf İçerisinde Yaşadıkları

İletişim Problemlerine İlişkin Fakülte/ Yüksekokul Öğrenci Görüşlerinin Arkadaş Çevresi Değişkenine Göre Varyans Analizi.....	149
---	-----

Tablo 20- Üniversite Öğrencilerinin Sınıf İçerisinde Yaşadıkları

İletişim Problemlerine İlişkin Fakülte/ Yüksekokul Öğrenci Görüşlerinin Benlik Algısı Değişkenine Göre Varyans Analizi.....	150
---	-----

Tablo 21- Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Öğrencilerinin Aile Çevresine

İlişkin Görüşleri.....	152
------------------------	-----

Tablo 22- Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Öğrencilerinin Sınıfın Fiziki

Yapısına İlişkin Görüşleri	154
----------------------------------	-----

Tablo 23- Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Öğrencilerinin Öğretim

Elemanlarına İlişkin Görüşleri	155
--------------------------------------	-----

Tablo 24- Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Öğrencilerinin Arkadaş Çevresine

İlişkin Görüşleri	159
-------------------------	-----

Tablo 25- Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Öğrencilerinin Benlik Algısına

İlişkin Görüşleri	162
-------------------------	-----

Tablo 26- Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Öğrencilerinin Sınıf İçerisinde Yaşadıkları İletişim Problemlerinin Nedenlerine İlişkin Cinsiyetleri ile öğrenci görüşlerinin Aile Değişkenine Göre T-Testi	165
--	-----

Tablo 27- Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Öğrencilerinin Sınıf İçerisinde Yaşadıkları İletişim Problemlerinin Nedenlerine İlişkin Sınıf Düzeyi ile Öğrenci Görüşlerinin Aile Değişkenine Göre Varyans Analizi	166
--	-----

Tablo 28- Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Öğrencilerinin Sınıf İçerisinde Yaşadıkları İletişim Problemlerinin Nedenlerine İlişkin Sınıf Düzeyi ile Öğrenci Görüşlerinin Sınıfın Fiziki Yapısı Değişkenine Göre Varyans Analizi	167
---	-----

Tablo 29- Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Öğrencilerinin Sınıf İçerisinde Yaşadıkları İletişim Problemlerinin Nedenlerine İlişkin Sınıf Düzeyi ile Öğrenci Görüşlerinin Öğretim Elemanları Değişkenine Göre Varyans Analizi.....	168
---	-----

Tablo 30- Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Öğrencilerinin Sınıf İçerisinde Yaşadıkları İletişim Problemlerinin Nedenlerine İlişkin Sınıf Düzeyi ile Öğrenci Görüşlerinin Arkadaş Çevresi Değişkenine Göre Varyans Analizi	168
---	-----

Tablo 31- Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Öğrencilerinin Sınıf İçerisinde Yaşadıkları İletişim Problemlerinin Nedenlerine İlişkin Sınıf Düzeyi ile Öğrenci Görüşlerinin Benlik Algısı Değişkenine Göre Varyans Analizi	169
---	-----

Tablo 32- Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Öğrencilerinin Sınıf İçerisinde Yaşadıkları İletişim Problemlerinin Nedenlerine İlişkin Geldikleri Yer ile Öğrenci Görüşlerinin Aile Çevresi Değişkenine Göre Varyans Analizi.....	169
---	-----

Tablo 33- Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Öğrencilerinin Sınıf İçerisinde Yaşadıkları İletişim Problemlerinin Nedenlerine İlişkin Geldikleri Yer ile Öğrenci Görüşlerinin Sınıfın Fiziki Yapısı Değişkenine Göre Varyans Analizi.....	170
--	-----

Tablo 34- Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Öğrencilerinin Sınıf İçerisinde Yaşadıkları İletişim Problemlerinin Nedenlerine İlişkin Geldikleri Yer ile Öğrenci Görüşlerinin Öğretim Elemanları Değişkenine Göre Varyans Analizi.....	170
---	-----

Tablo 35- Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Öğrencilerinin Sınıf İçerisinde Yaşadıkları İletişim Problemlerinin Nedenlerine İlişkin Geldikleri Yer ile Öğrenci Görüşlerinin Arkadaş Çevresi Değişkenine Göre Varyans Analizi.....	171
--	-----

Tablo 35- Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Öğrencilerinin Sınıf İçerisinde Yaşadıkları İletişim Problemlerinin Nedenlerine İlişkin Geldikleri Yer ile Öğrenci Görüşlerinin Arkadaş Çevresi Değişkenine Göre Varyans Analizi.....	171
--	-----

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, sınırlılıklar, sayıtlılar ve tezde geçen tanımlara yer verilmiştir.

1.1.Problem Durumu

İnsanoğlu çağlar boyu birbiriyle bilgi alışverişinde bulunmuş, bunu gerçekleştirirken de çeşitli yollar denemiştir. İnsanoğlu her yeni karşılaştığı kişi ve çevreyle bir etkileşime girmiş bu etkileşim sonucunda kendini anlatma ve karşısındakini anlama çabasında bulunmuştur.

İnsan çevresine tepkisini verirken, çevrenin anlayabileceği bir dil (sözel ya da sözsüz davranışlar) kullanması gerekmektedir. İnsan, toplumsal bir varlık olduğu için çevresiyle olan etkileşimi de yaşamı boyunca sürecektir. İnsanın içinde bulunduğu kültürün bir parçası olmaya devam etmesi için bu etkileşimden kaçma şansı yoktur. Bu nedenle iletişim insanların oluşturduğu toplumsal bir ilişki ve ihtiyaçtır (Öztaş, 2001:1).

Çeşitli yazarların tanımları dikkate alındığında, iletişimin, bireyleri etkilemek ya da saptanmış bir amacı gerçekleştirmek için bilgi sağlamak ve bu bilgilerin, duyguların, gereksinimlerin, niyetlerin, düşüncelerin ..., vb. yazı, işaret, konuşma ve hatta mimik ve hareketler aracılığıyla sesli ya da sessiz olarak aktarıldığı bir süreç olduğu belirtilebilir (Koçak, 1991:129).

Toplum denilen örgütlü yaşamda iletişimin durması veya son bulması ancak o örgütlü yapıyı oluşturan insanların herhangi bir nedenle yok olması veya yok edilmesiyle olabilir. Bu durumda, yeni bir örgütlü yapı oluşmamaktadır, o yapı

varlığını oluşturan insanlarla son bulmaktadır. Bunun anlamı oldukça açık: Canlıların ve insanın olduğu yerde yaşam etkinliği ve bu etkinliğin kaçınılmaz gereği olan iletişim vardır. İletişim canlıların ve insan yaşamının ve ilişkisinin temel koşuludur (Erdoğan, 2002:102).

İletişimsiz bir hayat düşünölemeyeceğine göre bireylerin çevreyle olan ilişkilerinde iletişimin niteliği son derece önem kazanmaktadır. Bireylerin kendi aralarında sağlıklı bir iletişim kurabilmeleri için belli kıstaslarının olması gerekir. Bunlar bireylerden kaynaklı olan etkenler olduğu gibi ortamdan yani toplumdan ve toplumu oluşturan aile, okul, arkadaş çevresi gibi mikro yapılardan da kaynaklanabilmektedir.

Bireylerin içinde yetiştikleri ortam ve bununla beraber kalıtımla getirdikleri bazı özellikler iletişimin niteliğini etkilemektedir. Herhangi bir nedenle iletişimde kopukluk olduğu zaman “iletişim engeli” dediğimiz kavram ortaya çıkar. İletişimdeki bu kopukluk ortamdan, kişilerde var olan fiziksel ya da duygusal olumsuzluklardan oluşabileceği gibi türlü nedenlerden dolayı da çıkabilmektedir. Bunun yanında çeşitli nedenlerle kişilerle iletişime girmekten kaçınan, iletişime girmekten endişe duyan bireylerin yaşadıkları “iletişim korkusu” karşımıza çıkmaktadır. İletişim engeli ve iletişim korkusu kişiler arasında sıklıkla rastlanabilen durumlardır. Bu tanımları genel olarak ‘iletişim problemi’ olarak ele alabiliriz.

Birey gerek ailesinde, gerekse okul hayatında ve ilerleyen zamanlarda iş hayatında çeşitli iletişim problemleriyle karşılaşabileceği gibi iletişime geçerken kendisinden kaynaklanan ‘ürkeklik, endişe duygusu, isteksizlik’ gibi iletişim korkusunun içinde yer alan durumlardan ötürü de iletişim problemi hem yaşayabilir hem de yaşatabilir. Açıkladığımız iletişim engeli ve iletişim korkusu kavramları bireyin okul ve ileride iş hayatında iletişim problemleri yaşamalarına neden olabilmektedir. Ancak iletişimin niteliği bireyden bireye farklılık göstermektedir. Bunun nedenini bireyin içinde yaşadığı ve toplumsallaşmasına öncülük eden aile kurumunun içinde aramak yanlış olmaz.

Bireylerin iletişim problemi yaşamalarına etki eden ailevi faktörler içinde; kişinin anne ve babasının birlikte ya da ayrı oluşları, hayatta olup olmadıkları, kardeş sayıları, , nereden geldikleri, nerede kaldıkları, anne-babanın mesleği, ailesinin sosyo-ekonomik durumunu da sayabiliriz. Bunu yanında bireyin cinsiyeti, nereden geldiği ve nerede yaşadığı iletişimi etkileyen etkenler arasında görülmektedir. Birey bu değişkenlerle büyümekte, gittiği her yere bu değişkenleri de beraberinde getirmektedir. Birey, içinde yaşadığı çevreden getirdiği değişkenlerle hayatına anlam katmaya ve hayatını anlamlandırmaya çalışmaktadır. Bireyin kendi dünyasında kurmuş olduğu değerler sistemi çevresiyle kurmuş olduğu iletişimi etkiler.

Üniversiteye gelmiş olan öğrencilere bakıldığında her birinin ayrı kimlik özelliğine sahip olduğunu ve her birinin çevreyle iletişime girmekte aynı ölçüde başarılı olamadığı görülmektedir. Buradan hareketle; bu çalışmada ilk olarak, iletişim problemlerinin yukarıda belirtilen değişkenler dahilinde farklılık gösterip göstermediği, bunun yanı sıra üniversiteye gelen farklı fakültelerdeki ve sınıflardaki bireylerin yaşamış olduğu iletişim problemlerinin nedeni olarak ailesini, öğretim elemanını, sınıfın fiziki yapısını, arkadaş çevresini ve kendi benlik algısını neden olarak görüp görmediği saptanmaya çalışılmış, son olarak da bireyin anne ve babasının birlikte ya da ayrı oluşlarının, hayatta olup olmadıklarının, kardeş sayılarının, nereden geldiklerinin, nerede kaldıklarının, anne-babanın mesleğinin, ailenin sosyo-ekonomik durumunun, bireyin bulunduğu fakülte ve sınıfının diğer değişkenler olan; ailesi, öğretim elemanı, sınıfın fiziki yapısı, arkadaş çevresi ve kendi benlik algısıyla olan ilişkileri teker teker ele alınarak saptanmaya çalışılmıştır.

Birey, içinde yaşadığı topluma uyum sağlamaya çalışmaktadır. Bu uyumun sağlanabilmesi için insanlarla sözlü veya sözsüz olarak bilgi alışverişine girmesi gerekmektedir. Bu bilgi alışverişine iletişim diyebiliriz. Her insan çevresindekilerle mükemmel ilişkiler kuramayabilir. Bireylerin, yetiştiği çevreden okuduğu okula kadar birçok etken iletişim becerisine etki etmektedir. Bu etkenler bireyin iletişim becerisini olumlu yönden etkileyebileceği gibi olumsuz yönden de etkileyebilir. Bireyin yaşadığı iletişim problemlerini tek bir nedene bağlamak yanlış olur. Çünkü

bireyler çevreyle; yani aile çevresiyle, arkadaş çevresiyle, geldikleri yerin kültür öğeleriyle, okul çevresiyle sürekli etkileşim içindedir. Bu öğeler bireyin kişiliğini oluşturmada da büyük bir etkiye sahiptir.

Birey, yetiştikçe, hayata atıldıkça iletişimde bulunacağı insanlarda değişebilmekte ve çoğalabilmekte, bunun için iletişim becerilerini geliştirebilmekte ya da bunun için çabalamaktadır. Ancak bireylerin yaşadıkları iletişim problemlerinin kaynağını çoğu zaman kendileri bile bilememektedir. Bu nedenle bu araştırmada problemi daha özele indirgeyerek “üniversite öğrencilerinin sınıf içerisinde yaşadıkları iletişim problemlerinin nedenlerine ilişkin öğrenci görüşleri” olarak saptanmaya çalışılmıştır.

1.2.Problem Cümlesi

Üniversite öğrencilerinin sınıf içerisinde karşılaştıkları iletişim problemlerinin nedenlerine ilişkin görüşleri nelerdir?

1.3.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin sınıf içerisinde karşılaştıkları iletişim problemlerinin belirtilen değişkenler doğrultusunda nedenlerini saptamak ve gerekli önerilerde bulunmaktır. Bunun için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

Üniversite öğrencilerinin yaşadıkları iletişim problemlerini ve bunların nedenlerini belirlemek için şu sorulara cevap aranmıştır:

1) Üniversite öğrencilerinin sınıfta karşılaştıkları iletişim problemlerinin nedenlerine;

a) Aile Çevresi,

b) Okul Çevresi

1.Okulun/Sınıfın Fiziki ve Sosyal Yapısı

2.Öğretim Elemanları,

c) Arkadaş Çevresi ve

d) Öğrencinin benlik algısına ilişkin öğrenci görüşleri nelerdir?

2. Üniversite öğrencilerinin sınıfta karşılaştıkları iletişim problemlerinin nedenlerine yönelik olarak görüşleri arasında Cinsiyet değişkenine göre;

a) Aile çevresi

b) Sınıfın Fiziki Yapısı

c) Öğretim Elemanı

d) Arkadaş Çevresi

e) Öğrencinin Benlik Algısı değişkenleri arasında anlamlı fark var mıdır?

3. Üniversite öğrencilerinin fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu değişkenine göre;

a) Aile çevresi

b) Sınıfın Fiziki Yapısı

c) Öğretim Elemanı

d) Arkadaş Çevresi

e) Öğrencinin Benlik Algısı değişkenleri arasında fark var mıdır?

4. Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı öğrencilerinin sınıfta karşılaştıkları iletişim problemlerinin nedenlerine;

a) Aile Çevresi

b) Sınıfın Fiziki Yapısı

c) Öğretim Elemanları

d) Arkadaş Çevresi

e) Öğrencinin Benlik Algısına ilişkin görüşleri nelerdir?

5.Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı öğrencilerinin sınıfta karşılaştıkları iletişim problemlerinin nedenlerine yönelik olarak;

- 1) Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı öğrenci görüşleri arasında;
 - a) Cinsiyet
 - b) Sınıf düzeyi
 - c) Geldiği yer açısından bir farklılık var mıdır?

1.4.Araştırmanın Önemi

İnsan hayatının önemli bir bölümünü oluşturan üniversite yıllarında fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokullarına gelen öğrencilerde “iletişim becerisi” ne yazık ki çeşitli nedenlerden dolayı bazen istenilen düzeyde geliştirilememektedir. Bu öğrenciler de, sınıfta derse katılmama, kendisini arkadaşlarından soyutlama, çevresindekilerle iletişime geçmede kaygı duyma, gibi sorunlar görülebilmektedir. Buna neden olan pek çok değişken (öğretim elemanı, aile çevresi, bireyin kişilik özellikleri gibi) bulunabilmektedir. Bugüne kadar daha çok öğrenci ve öğretim elemanı faktörlerine yönelik (Şen-Erişen, 2002 ;Bayram, 1992; Toy, 2007; Murat-Aslantaş-Özgan) araştırmalar yapıldığı görülmektedir.

Bu araştırma da bireyin aile çevresini, bulunduğu sınıfın fiziki yapısını, öğretim elemanlarını, arkadaş çevresini, kendi benlik algısını da işin içine katarak iletişim problemlerinin nedenlerine çok yönlü olarak bakılmaya çalışılmıştır. Bu araştırmanın, hem üniversite gençlerinin iletişim sorunlarının nelerden kaynaklandığının belirlenmesinde hem de iletişim problemlerine neden olarak belirlenen değişkenlerin düzeltilmesi yolunda bir kaynak olacağı düşünülmekte, buna bakarken de fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerinin iletişim problemi nedeni olarak gördükleri değişkenlerde farklılık olup olmadığının betimlenmesi açısından önemlidir.

1.5.Sayıtlılar

Bu araştırmada aşağıdaki sayıtlılardan hareket edilecektir:

1)Araştırmada veri toplama tekniği olarak kullanılan anket soruları öğrencilerin yaşadıkları iletişim problemlerinin nedenlerini ortaya koyar niteliktedir.

2)Ankete katılan üniversite öğrencilerinin sorulara verdikleri cevaplar samimi görüşlerini yansıtmaktadır.

1.6.Sınırlılıklar

1)Bu araştırma Abant İzzet Baysal Üniversitesine bağlı 2007-2008 Bahar Döneminde öğrenim görmekte olan fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerinin görüşleriyle sınırlıdır.

2)Bu araştırma, kullanılan veri toplama aracı olan anket soruları ile sınırlıdır.

1.7.Tanımlar

İletişim: Kişiler arası iletişim, bilgi fikir ve duyguların bir kimseden diğerine geçme sürecidir. Bu sürecin oluşabilmesi için mutlaka kişilerarası bir ilişkinin kurulmasına ihtiyaç vardır. Bu durumda iletişim, insanları birbirine bağlayan ve onların sosyal bir grup halinde denge ve ahenk içerisinde anlaşmalarını sağlayan bir etkileşim olayıdır. İletişim, kişilerin amaçsız etkileşimleri olmaktan çok, bir etki oluşturmaya veya davranış nedeni olmaya yarayan bilgi, fikir ve duyguların aktarılması sürecidir (Eroğlu, 2004:235).

İletişim engeli: Üniversite öğrencilerinin çevreleriyle, öğretmenleriyle bilgi, fikir ve duygularının aktarımında karşılaştıkları zorluklardır.

İletişim korkusu: Üniversite öğrencilerinin yargılar, duygular ve insanların toplumsal değerlerinden doğan kişisel engellerinden kaynaklanan iletişim endişeleridir.

İletişim problemi: İletişim engeli ya da iletişim korkusundan dolayı üniversite öğrencilerinin aileleriyle, arkadaşlarıyla, öğretmenleriyle yaşadıkları iletişim sorunlarıdır.

Benlik Algısı: Abant İzzet Baysal Üniversitesi öğrencilerinin kendilerini görüş ve algılayış biçimleri.

Öğrenci: Öğrenim görmek amacıyla fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokullarında öğrenim görmekte olan kişiler kastedilmiştir.

Fakülte: Abant İzzet Baysal Üniversitesi'nin içindeki ayrı bölümlerdir.

Yüksekokul: Abant İzzet Baysal Üniversitesi bünyesinde üst düzey uygulayıcı meslek elemanı yetiştiren yüksek öğretim kurumu.

Sınıf Öğretmenliği: Abant İzzet Baysal Üniversitesi bünyesinde Eğitim Fakültesi içerisinde, dört yıl boyunca ilköğretim birinci kademe için alanında uzman olarak yetiştirilen öğrenciler.

BÖLÜM II

KURAMSAL TEMELLER VE İLGİLİ LİTERATÜR

Bu bölümde araştırmacı tarafından araştırmanın konusuna yönelik kaynaklar taranmış, konuya ilişkin pek çok kaynak saptanıp incelenmiş, ancak üniversite öğrencilerinin sınıf içerisinde karşılaştıkları iletişim problemlerinin nedenlerine yönelik bir araştırma belirlenememiştir.

2.1.İletişim ve öğeleri

İletişim; bireyler, gruplar ve toplumlar arasında söz, yazı, görüntü ile duygu ve düşüncelerin karşılıklı olarak iletimini sağlayan bir etkileşim sürecidir (Dönmezer, 1999:78).

İletişim, konuşan ve dinleyenin güdü, algı, eğilim ve tutumlarından oluşan duygu, düşünce ya da bilgilerin akla gelebilecek her türlü yollarla başkasına aktarılması süreci olup, iki ya da daha çok kişi arasında anlamların yaratılması, ortaklaştırılması ve paylaşılması sürecidir. Amacı, alan ve veren arasında bilgi, düşünce, duygu ve tutum ortaklığı yaratmaktır (Şahin, 1998:13).

Genel anlamda, iletişimin gerçekleşmesi için iki sistem gereklidir. Bu sistemler, iki insan, iki hayvan, iki makine ya da bir insan ile bir hayvan, bir insan ile bir makine (örneğin bir bilgisayar) olabilir. Seçenekleri arttırmak mümkündür. Nitelikleri ne olursa olsun, iki sistem arasındaki bilgi alışverişini ‘iletişim’ kabul edebiliriz (Dökmen, 2002:19).

Kişiler arası iletişim, bilgi fikir ve duyguların bir kimseden diğerine geçme sürecidir. Bu sürecin oluşabilmesi için mutlaka kişilerarası bir ilişkinin kurulmasına ihtiyaç vardır. Bu durumda iletişim, insanları birbirine bağlayan ve

onların sosyal bir grup halinde denge ve ahenk içerisinde anlaşmalarını sağlayan bir etkileşim olayıdır. İletişim, kişilerin amaçsız etkileşimleri olmaktan çok, bir etki oluşturmaya veya davranış nedeni olmaya yarayan bilgi, fikir ve duyguların aktarılması sürecidir (Eroğlu, 2004:235).

a) Amaç; İletişimi başlatan amaçtır. İletişimin etkisi amacın gerçekleşip gerçekleşmemesine bağlıdır.

b) Kaynak (Verici); Bir iletişim sürecinde hedeflediği kişi ya da grupta davranış değişikliği oluşturmak üzere iletişim sürecini başlatan kişidir. Ancak, geribildirimde kaynak alıcı konumuna geçer.

‘Kişiler arası iletişimde kaynağın tutumları, yetenekleri,sosyal rolleri,sosyal statüsü, benlik kavramı, karşısındakine ilişkin algıları, konuya ilişkin bilgi düzeyi gibi faktörler iletinin oluşturulma ve iletilme süreci üzerinde belirleyici rol oynamaktadır’ (Cüceloğlu, 1997).

Schmuck ve Schmuck (1988), sağlıklı iletişimin sağlanması için kaynağın aşağıda belirtilen gönderme becerilerine sahip olması gerektiğini belirtmektedir (Akt; Tomul, 2005:147):

Net Açıklamalar Yapmak, bir başkasına ileti göndermedeki en önemli beceridir.Bir açıklamanın alıcı tarafından kendi ifadeleriyle özetlenebilmesi onun niteliğini yansıtır.

Kendi Davranışlarını Betimleme, kaynağın belli bir durumda nasıl davrandığını açıklamak içindir. Bunun birincil amacı kendisiyle ilgili bilgi vermek, ikincil amacı ise, başkalarıyla empati kurmaktır. Bunun birincil amacı kendisiyle ilgili bilgi vermek,ikincil amacı ise, başkalarıyla empati kurmaktır.

Duyguları Tanımlama, belki de en az kullanılan iletişim becerisidir. Duyuşsal iletilerin gönderilmesiyle ilgilidir.

c) İleti (mesaj): İletişim birimlerinin birbirine gönderdiği her tür duygu ve düşüncelerdir. Örneğin, konuşan iki kişinin birbirine söylediği sözler, el-kol hareketleri, oturuş ve duruş biçimleri birer iletidir. Buna göre, iletiler ve dolayısıyla iletişim biçimi sözlü olabileceği gibi sözsüz de olabilir (Dönmezer, 1999:79).

d) Kanal: Her mesaj bir kanal aracılığı ile ulaştırılır. Demek ki, kanal, mesajın iletildiği yoldur. Mesaj, kanalsız düşünülemez. Kanalı belirleyen kaynaktır. Kaynak, kanal ile iletmek istediği mesajı nasıl ve hangi yolla göndereceğini seçer. Ancak, kaynak alıcıya uygun kanalı seçmelidir. Alıcıya, uygun olmayan kanal, iletişimin başarısız olmasına neden olur (Kırmızı, 2005:16).

‘Elektro-manyetik dalga, titreşimler yapan hava, kablo, mesajları her türlü canlının özelliğine göre değişik nitelikte ileten ve onların duyu organlarını etkileyen araçlar birer haberleşme, iletişim kanallarıdır’ (Evliyaoğlu, 1987:134).

e) Alıcı: İşaret biçimine dönüşmüş olarak kanaldan gelen mesajları alan ve merkeze aktaran ögedir (Cüceloğlu, 1993:73).

Başarılı ve etkili bir iletişim biçimi için en önemli unsurlardan biri de, gönderici tarafından formüle edilerek gönderilen mesajın, alıcı tarafından uygun bir şekilde anlaşılmasıdır. Buna göre, alıcının aldığı mesajın algılanması ve çözümlenmesi sonucunda ortaya çıkan bilgiler, fikirler, duygular, olaylar ve kanatlar; eğer göndericinin bunları kodlarken zihninde tasarladığı anlamı aynı ise iletişimin etkililiğinden söz etmek mümkündür (Eroğlu, 2004:256).

f) Eylem; İletişimde, vericinin beklediği tepkiyi alıcının göstermesidir denilebilir.

g) Dönüt (Geribildirim); Kaynaktan gelen iletiye karşılık alıcının gönderdiği iletiye geribildirim denir. İletişim sürecinde geri bildirim saplanmıyorsa, iletişimin tek yönlü olduğu söylenebilir. Buna göre, çift yönlü ileti alışverişine iletişim, tek yönlü olanına ise iletim denir (Dönmezer, 1999:80).

Kaynağın kodlayıp gönderilmeyeceği iletinin hedef-kitleye erişmesi, onun tarafından algılanması sağlansa bile, gönderilen bu iletinin nasıl bir yanıt getireceğini bilmek için hedef-kitlenin o anki toplumsal ortamını, grup ilişkilerini biliyor olmamız gerekmektedir. Çünkü, kişilerin aldıkları iletilere verecekleri yanıtın belirlenmesinde içinde bulundukları ortamın rolü vardır (Oskay, 2001:22). Onun için ‘iletişim ortamı’ kavramının da tanımını bu bölüm içerisinde yapmak gerekmektedir.

İletişim ortamı; İletişim durumunda olan ve iletişim sürecini etkileyebilecek özellikleri bulunan kişi, nesne ve olayların tümüne iletişim ortamı denir (Dönmezer, 1999:80).

Her insan ilişkisi bir ortam içinde yer alır. Herkesin yanında aynı rahatlıkla konuşulmadığını herkes bilir. Bu yüzden önemli şeyler söylemeden önce kişi çevresine göz atar, kimlerin bulunduğunu görmek ister. Ayrıca iletişimde bulunulan ortamda çalınan müzik, odanın sıcak ya da soğuk, büyük ya da küçük olması, binanın veya çevrenin özelliği (konut, işyeri, okul, tören yeri gibi), konuşmaları farkında olunsa da olunmasa da etkiler. İletişim ortamının, bir de sosyo-kültürel yönü vardır. Sosyo-kültürel yönüyle iletişim ortamına bakıldığında, toplum yaşamında önemli olan değerler açısından, kişilerin nasıl bir çerçeve içinde ilişki kurduklarıyla ilgilenilir (Cüceloğlu, 1993:76).

2.2.Temel İletişim Süreçleri

Kod: Mesajın işaret haline dönüşmesinde kullanılan simgeler ve bunlar arasındaki ilişkileri düzenleyen kuralların tümüne “kod” adı verilir. Bu anlamda insan dilleri birer koddur (Cüceloğlu, 1993:76; Zıllıoğlu, 1993:96). Yüz ifadeleri, söyleyiş tarzı, el ve kollarının hareketleri de, ayrı ayrı kodlara aktarılan mesajlardır (Cüceloğlu, 1993:76).

Kodlama: Mesajın içeriğinin kod simgelerine dönüştürülmesine “kodlama” denir (Cüceloğlu, 1993:76).

Kod Açma: Kodlanarak gelen mesajın içeriğini yeniden elde etmek için yapılan çözümleme sürecine “kod açma” denir (Cüceloğlu, 1993:77).

İletişim sürecinde kodlama kaynak, kodaçma ise alıcı tarafından gerçekleştirilir. İletişimini başarısını ölçen en önemli sorun iletinin alıcı tarafından kodaçmanın yapılmasıdır. Bu durumun en önemli ölçütü ise alıcı ile kaynağın deneyim ve yaşantılarının çakışması ya da kesişmesidir (Yüksel, 2003:15; Edit.Demiray, 2003).

Yorumlama: Yorumlama, yeniden bir değerlendirmeyi gerektirir. Kod açılarak elde edilen mesaj içeriğine, o andaki bütün ilişkiler ve diğer koşullar çerçevesi içinde, yeniden anlam verilmesine “yorumlama” denir (Cüceloğlu, 1993:77).

Geribildirim (Geri-iletim): Kaynaktan gelen iletiye karşılık alıcının gönderdiği iletiye geribildirim denir. İletişim sürecinde geri bildirim saplanmıyorsa, iletişimin tek yönlü olduğu söylenebilir. Buna göre, çift yönlü ileti alışverişine iletişim, tek yönlü olanına ise iletim denir (Dönmezer, 1999:80).

Kendine geri-iletim: Kişinin kendi gönderdiği mesajı, kendisinin alması sürecine “kendine geri iletim” denir. İletişimin ortaya çıkabilmesi için, alınan ve verilen mesajların algılanabilmesi gerekir (Cüceloğlu, 1993:78).

2.3.İletişim Sürecinin Temel Şekilleri

2.3.1.Sözlü İletişim: Kişiler duygu, düşünce ve isteklerini sözel ve sözel olmayan iletilerle (mesajlarla) birbirlerine duyururlar. Konuşmada kullanılan semboller sözel anlatımı; beden dili, duruş, bakış, jest ve mimikler gibi çeşitli tavırlar sözel olmayan anlatımı belirtir. Sözel mesajlarla taşınan anlatım biçimi sözel olan iletişimi, sözsüz mesajlarla taşınan anlatım biçimi ise sözel olmayan iletişimi ifade eder (Yüksel Şahin, 1998:13) .

Sözlü iletişim, ister doğrudan, isterse belirli iletişim kanallarıyla meydana gelmiş olsun, mutlaka bir dile (lisan) ihtiyaç hisseder. İletişim süreci içerisinde gönderici, aktarmak istediği bilgi, fikir ve duyguları, kelimeler ve diğer sözlü semboller şeklinde gönderir. Alıcı da doğrudan veya belirli kanallar aracılığıyla bu mesajları aynı şekilde alır. Burada iletişim sırasında yararlanılan kelime, rakam ve her türlü sözlü ve yazılı işaretin hepsine “sembol” adı verilmektedir (Eroğlu, 2004:236).

Karşılıklı iletişimde bulunan kişiler, bilgi/sembol üreterek, bunları birbirlerine aktararak ve yorumlayarak iletişimi sürdürürler (Dökmen, 2002:23).

Sözlü iletişim “dil” ve “dil ötesi” olmak üzere iki alt sınıfa ayrılmaktadır. İnsanların karşılıklı konuşmalarını ve yazışmalarını dille iletişim kabul edebiliriz. Dille iletişimde kişiler ürettikleri bilgileri birbirlerine ileterek anlamlandırır. Dil ötesi iletişim sesin niteliği ile ilgilidir; ses tonu, sesin hızı, şiddeti, hangi kelimelerin vurgulandığı, duraklamalar ve benzeri özellikler dil ötesi iletişim sayılır. Dille iletişimde kişilerin “ne söyledikleri”, dil ötesi iletişimde ise “nasıl söyledikleri” önemlidir. Bu ayrımı sözel ve sözsüz iletişim terimleriyle de adlandırabiliriz. Sözel iletişim daha çok düşüncelerin, sözsüz iletişim de duyguların aktarımında önemlidir (Vural, 2004:272, 273).

Sözel iletişimin en belirgin özelliği kişisel temas olanağı sağlamasıdır. Sözel iletişim, yazılı iletişim için çok zaman alan ve neredeyse imkansız olan fikir alışverişi ve mutabakata varma gibi sorunları çözebilme olanağı sağlar. “Hız” ve “anında sonuca gitme” sözel anlatımın diğer avantajlarıdır (Sıllars, 1995:17).

2.3.2.Sözsüz İletişim: Her ne kadar iletişimin en zengin biçimi dilde kelimeleri kullanmak ise de, iletişimimizin büyük kısmı kelimelerin anlamlarına bağlı değildir (Clifford, 1980:177 ; Çev: Arıcı ve diğerleri).

Sözsüz davranışın çeşitli türleri vardır. Biz kendi amaçlarımıza uygun olarak sözsüz davranışın genel bir tanımla beden dilini, alan kullanımını, konuşma ve kültürel davranışların yanı sıra düşünme ve ifade alışkanlıklarını kapsadığını

düşüneceğiz. Bunların her biri farklı derecelerde kontrol gerektirir ve farklı izlenim yaratır. En önemlisi, her biri eğiticinin liderlik rolünü yerine getirmesine büyük ölçüde katkıda bulunur. Sözsüz davranışların dört temel unsuru şunlardır: (Vural, 293-301).

1.Beden Dili: İletişim sürecinin en önemli özelliklerinden biri, sürekli olması ve suskunluk anında bile gerçekleşmesidir. Bu yönüyle, sessizlik de gerçek bir iletişim anıdır. Dahası iletişimde bulunan insanların görünüşü, giyimi, duruşu, bakışı, el- kol hareketleri, çıkardıkları gürültüler, yüzlerinin kızarması, yere bakma, başlarını sallaması, ayağa kalkması gibi durumlarda iletişim dilinin uzantıları olarak değerlendirilebilmektedir. Beden dili ya da sözsüz iletişim, çoğunlukla yüz yüze insan ilişkilerine dayanan eğitsel iletişim sürecinde, yaşamsal bir önem taşımaktadır. Günlük iletişimimizin %60'ı sözsüz, %30 'u sözlü ve %10'u yazılı iletişim sembolleriyle gerçekleşmektedir.

Duruş, eller, ayaklar, yüz ifadeleri göz teması beden dilini oluşturmaktadır.

2.Alan Kullanımı: İnsanlar, kendi çevrelerinde oluşturdukları boş mekanlar yoluyla da iletişimde bulunurlar. Başka insanlara olan uzaklığımızı ayarlayarak, onlara uzak ya da yakın durarak, birtakım mesajlar iletiriz. Sevdiğimiz insanlara yakın durmayı tercih ederken, daha az sevdiklerimizle aramızda biraz daha mesafe bulunmasına dikkat eder, hiç tanımadığımız insanlara ise daha da uzak dururuz (Dökmen, 2002:30).

3.Ses Tonu ve Anlamları: Ses tonu, beden dilinin gizli aracıdır. Eğitim sırasında, bazı insanlar söylenenleri duyamadıklarından yakınırlar. Çok azı da, eğitiminin yüksek ses tonuyla konuşmasından rahatsız olduklarını belirtirler. Oysa, hem sesin kendi sağlığı hem de istenen vurguları yapabilme bakımından yerine göre alçalan ve yükselen bir ses tonu kullanılmalıdır (Vural, 2004:298).

4.Giyim: Eğitimin havasını belirleyecek bir başka önemli sözsüz faktör ise giyim tarzıdır. Nasıl görüldüğünüzde güçlü bir ilk izlenim yaratır (Vural, 2004:300).

Kişilerarası ilişkilerde etkili olabilmek için bazı iletişim becerilerinin geliştirilmesine ve kazanılmasına gereksinim vardır. Bu da insanların ilişki becerileri alanında eğitilmesi, bu becerilerin daha açık bir şekilde tanımlanması ve ifade edilmesi anlamına gelir (Yüksel Şahin, 1998:13).

Zıllıoğlu (1996:263); belli bir iletişim durumunda tarafların karşılıklı rol ve statü ilişkilerini doğru tanımlayabilmeleri, iletişimin gerçekleşip sürdürülebilmesi açısından çok önemlidir. Çünkü, iletişim davranışlarının gerektiği gibi olabilmesinde, kimin, kime, neyi, nasıl ileteceğini ve kimden, nasıl tepkiler alabileceğini öngörebilmesinin önemli rolü olduğunu belirtmiş ve bu rol ve statü ilişkilerine bağlı olarak çıkabilecek iletişimin sorunlarını dört grupta örneklendirmiştir:

1.Tanımlama ve buna bağlı olarak beklenti farkından doğabilecek sorunlar; bir firma satış temsilcisinin müşterisini etkilemek için, firmanın müdürü ile görüştürmeye söz vermesi ve bunu müdüre iletmesi durumunda, eğer müdür kendi rolünü böyle tanımlamıyorsa, satış temsilcisi açısından beklenmedik, olumsuz tepkiler doğabilir vb.

2.Rol ve statü ilişkilerinin ortama göre değerlendirilmesinden kaynaklanabilecek sorunlar;

3.Belli bir rolün gereği olan otoritenin, saygınlığın, gücün bilinmemesinden ya da azımsanması nedeniyle ortaya çıkabilecek sorunlar

4. Belli bir rolün karşılığı olan statüye ilişkin otorite, güç ve saygınlıkla ilgili beklentilerin gereğinden fazla olmasından kaynaklanabilecek sorunlar

2.4.İletişimin Genel İşlevleri

Çağdaş Amerikan Toplumbiliminin temsilcilerinden Merton'un toplumsal sistem içinde yer alan öğelerin işlevleri için önerdiği ayrımdan (Özkalp, 1990:64; Akt: Atabek-Dağtaş, 1998:293) hareketle iletişimin açık ve örtülü/amaçlanmamış işlevleri olduğu da kabul edilir. Ancak işlevler iletişimde bulunanlar tarafından arzulanan ve sonuçları kendilerince öngörülen işlevlerdir.Örtülü işlevler ise iletişimde bulunan tarafların ne istedikleri ne de farkında oldukları işlevlerdir (Zıllıoğlu, 1993:73).

Her toplumun özgün kültürleriyle, her bireyin özel yaşantı, beklenti ve amaçlarıyla ayrı bir dünya oluşturduğu düşünülecek olursa, iletişimin açık ve örtülü işlevleri sayılamayacak kadar çeşitlenebilir. Bu çeşitlilik içinde bakıldığında iletişimin işlevlerini tümüyle kavramak olası değildir. Ancak yinede insanın simgesel düşünme ve iletişim becerisinden yararlanarak yapılacak bir sınıflandırma ile iletişimin işlevleri “psikolojik” ve “toplumsal” açıdan incelenebilir (Schramm ve Porter, 1982:21; Akt: Atabek-Dağtaş, 1998:293).

2.4.1.İletişimin Psikolojik İşlevleri

Bireyin, içinde yaşadığı toplumda kendisiyle ve çevresiyle sürekli bir denge ve uyum içinde olması gerekmektedir. Buna ruh sağlığı da diyebiliriz Kişinin kendi gereksinimleri ile çevresi arasında ahenkli ilişkiler kurması ve sürdürmesi ancak sağlıklı bir “benlik kavramı” ile mümkündür (Önen, 1989:1).

Benlik kavramı ile kişilik kavramını birbirine karıştırmamak gerekir. Literatürde kişilik sözcüğünün, Latince ‘maske’ anlamına gelen ‘persona’ sözcüğünden türetildiği görülmektedir. Bireyin kişiliğini oluşturan davranışlar bütünü, bir takım katmanlardan oluşur (1) Bu katmanlardan biri, bireyin iç ve dış çevresiyle sürekli etkileşiminin bir ürünüdür ve benlik tasarımı adını alır. (2) Benlik tasarımı, kişilik ile iç içe olmakla beraber, mikro düzeyde kişilikten farklı özellik gösterir. O nedenle, benlik tasarımı kişiliğin öznel yanıdır. ‘Ben neyim?’ sorusuna yanıt olabilecek ‘çirkinim, güzelim, akıllıyım, akılsızım, yetenekliyim, sevimliyim’ gibi bireyin dışa yansıttığı davranış biçimleri onun benlik tasarımının işaretçileridir (Arseven, 1986:16).

Kişinin “ben” i hakkındaki tasarımı ise bir gelişim süreci boyunca devam eder. Çocuğun erken çocuklukta gelişen, öğrenilmiş ve ikincil ihtiyaçlardan olan “olumlu saygı” ve “olumlu benlik saygısına” ihtiyacı vardır. Olumlu saygı, kişinin diğerleri tarafından onaylanması ile gelişir. Olumlu benlik saygısı ise bunun içteki yansımasıdır. İnsanın yaşamındaki bazı önemli insanlar tarafından onaylanması veya onaylanmaması benlik gelişiminde önemli rol oynar (Roger, 1959: 185-250; Akt: Önen, 1989:2).

Bireyin çocukluktan itibaren, çevresinde bulunan kişilerle kurduğu ilişkiler, iletişim ve etkileşimler bir yandan çocuğun toplumsallaşmasını öte yandan kendi benliğini tanımasını sağlar (Arseven, 1986:18).

Birey çocukluk döneminde öncelikle kendi çevresinde ana-baba ve kardeşlerini ve onların davranışlarını gözleyerek onların davranışlarını oyun içinde taklit etmekte, kendisi için önemli olan bu kişilerin davranışlarını özümseyerek bir başkasının rolünü oynamakta ve giderek kendisini başkalarının ona yönelttiği davranışlar gibi görmeye başlamaktadır (Gergen, 1971:41; Akt: Can, 1991:8). Bu açıdan çocuğun benlik kavramının gelişmesinde yakın çevresi önemli olduğundan anne ve babadan gelen itici ve sevgisiz durumlar çocukta olumsuz bir benlik algısına neden olabilmektedir.

Kişi diğerleri tarafından nasıl algılandığına bağlı olarak bir tasarım geliştirir. İnsan kendini değerlendirirken sosyal çevreden edindiği normları kullanır. Bir kimsenin doğrudan edindiği yarı ilkel, basit, öznel yaşantılar birleşerek benlik algılarını oluşturur. Kişinin benlik algıları kendisi hakkında başkalarının yargıları ile birleşerek “benlik kavramlarını” meydana getirir (Önen, 1989:2).

Genel benlik tasarımı, biri akademik diğeri akademik olmayan iki alt gruba ayrılmaktadır. Akademik benlik tasarımı, bireyin okuldaki derslerine ilişkin geliştirdiği dersleri ile ilgili benlik tasarımlarını içermektedir. Akademik olmayan benlik tasarımı ise, bireyin sosyal ilişkilerine duygusal yaşamına ve fiziksel görünümüne ait geliştirdiği benlik tasarımlarını oluşturmaktadır. Sosyo-psikolojik bir nitelik olarak benlik tasarımının gelişimi incelendiğinde bireyin doğuştan getirdiği refleksler ve içgüdüler dışında, bu özelliklerin sonradan öğrenilmiş bir birer davranış olduğunu görürüz. Bireyin sosyal içerikli bütün davranışları, bireyin toplumsallaşması süreci içinde gelişir ve şekillenir. Bireyler aynı sosyal çevre içinde büyüseler bile, toplumu oluşturan bireyler arası etkileşimleri özellikle kendilerinin de dahil olduğu etkileşimleri, farklı biçimlerde ve derecelerde algılayıp yorumladıklarından, benlik tasarımlarının gelişme düzeyleri ve benliğin şekillenmesi farklı olmaktadır (Arseven, 1986:17).

Kişi bazı özellikleri hakkında daha açık ve kesin bir bilgiye sahip olabilir, bazı özelliklerinin ise farkında bile olmayabilir. Bazı kişiler özelliklerini sözel olarak anlatabilirler, bazı kişiler ise özelliklerini ifade eden kavramları geliştirememiş olabilirler. Bir kimsenin kendisine ilişkin bazı özellikleri açık, belirli terimlerle ifade etmesi o özelliklere ilişkin benlik kavramının “kesinliğini” gösterir. Ayrıca bir kimsenin bazı özelliklerini kabul edip, bazılarını kabul etmemesi de söz konusudur. Kişi sahip olduğu özelliklerden hoşnut olabilir ya da olmayabilir. Hoşnut olduğu özelliklerini geliştirmek isteyecektir. Bu da benlik kavramının “kabul edilebilirlik” boyutunu ifade eder. Benlik kavramının en önemli boyutu “gerçeklik” boyutudur. Gerçeklik boyutu, bireyin herhangi bir özelliği hakkındaki tasarımı ile onun bu özelliği hakkında ölçme araçları ile dıştan elde edilen veriler arasındaki uyuma derecesini gösterir (Önen, 1989:3).

Birey, bütün duygusal ve iç yaşantılarını algılayıp, bunları tutarlı ve bütün bir sistem haline sokabilirse başkalarını daha iyi anlayabilir ve kabul edebilir. Sürekli olarak kendini korumaya çalışan bir birey, bütün yaşantıları bir tehdit olarak görür ve başkaları ile olan ilişkilerini de savunur. Bu ise bireyin kendini tanımasını engeller. Rogers’a göre düşünce, davranış ve deneyimleriyle uyumlu bir benlik kavramına sahip kişide benlik esnektir ve yeni yaşantıları sindirerek kendini değiştirebilir (Akt: Pattarson, 1978: 381-407; Akt: Önen, 1989:4).

Bireyin benlik algısı, kendini kabul edilebilirlik düzeyi çevreyle olan ilişkilerini de etkiler. Birey içinde bulunduğu ruh haline göre diğer insanlarla etkileşime yani iletişime geçebilir. Kendini kabul edilebilirlik düzeyi yüksek olan insanlarla kendini kabul edilebilirlik düzeyi düşük olan insanlar arasında iletişim açısından farklılıkların görülmesi kaçınılmazdır.

İletişime bireyin psikolojisi açısından yaklaşım gösteren psikologlar onun değişik işlevleri üzerinde dururlar.

Bunları genel olarak; 1-benmerkezli iletişim, 2-araç işlevi gören iletişim, 3- iletişimin oyun işlevi, 4-benliğin geliştirilmesi işlevi olmak üzere dört ana başlık altında inceleyebiliriz (Atabek - Dağtaş, 1998:293-294):

Benmerkezli (egocentric) iletişimle toplumsal iletişim ayrımı yapan Piaget; küçük çocukların benmerkezli olduğu döneme denk düşen iletişimin amacının çocuğun kendi kendini doyurmak, kendi zevki için konuşmak olduğunu gözlemlemiştir. Çocuk tıpkı elleriyle, ayaklarıyla oynadığı gibi ses telleriyle oynamakta ve değişik sesler çıkarmaktadır. Buna karşılık benmerkezli iletişim yetişkinlikte de zaman zaman- belki de sık sık- yapılan/yaşanan bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır. Yalnız kaldığımızda korku, keyif, sıkıntı vb. duygularla dolduğumuzda ıslık çalmak, şarkı söylemek, yüksek sesle konuşmak gibi kendi kendimize iletişim biçimleri pek çok kez başımıza gelmiştir.

Öğrenme psikolojisi açısından iletişim bireyin amaçlarını gerçekleştirmede kullandığı araçtır. İnsanın başkalarından kendi isteklerine uygun davranış değişikliği elde etmek için iletişime başvurması iletişimin araçsal kullanımıdır (Zillioğlu, 1993:77)

Bazı araştırmacılar ise iletişimin oyun niteliği üzerinde dururlar (Schramm ve Porter, 1982:23; Akt: Atabek-Dağtaş, 1998:294). İletişimin bir yönünün herhangi bir amacı gerçekleştirmek için araç olarak kullanımının dışında kaldığını ileri süren bu görüşe göre, bazı durumlarda ve ortamlarda başkalarıyla iletişim insanda salt keyif ve doyum sağlamaya yaramaktadır. Böylesi bir iletişimin öğrenme, bilgilenme ya da başkalarında bir davranış değişikliği yaratma gibi hedefleri yoktur (Atabek - Dağtaş, 1998:294).

İletişimin psikolojik işlevlerinden biri de benliğin gelişimindeki rolüdür. “Ben kimim?”, “Nasıl bir öğrenciyim?” vb. soruların yanıtları insanın benlik duygularının ve bilincinin gelişmesini sağlar. Kuşkusuz insan bu soruları karşısındakilere –belki de alacağı yanıtlardan korktuğu için- hemen hiç sormaz, hatta kendi kendine de açıkça yönelttiği durumlar çok enderdir. Bununla birlikte,

başkalarının kendisine yönelik sözlü ve sözsüz davranışlarını ve başkalarıyla etkileşimde yarattığı etkileri gözlemesi ve değerlendirmesi ile “ben”liği gelişim gösterir (Meyers ve Meyers, 1976:150; Akt: Atabek - Dağtaş, 1998:294).

2.4.2.İletişimin Toplumsal İşlevleri:

İletişim, her toplumun doğuşu ve gelişimi için temel olan toplumsal ilişkileri somutlaştırır. Bu nedenle de insana özgü toplumsal yaşamın ilk ve vazgeçilmez bir ögesidir. Yer, zaman ve toplum tipi ne olursa olsun temel toplumsal işlevlerinin benzer olması doğaldır. Kuşkusuz, özel toplumsal ve ekonomik çerçeveye bağlı olarak bu işlevlerin gerçekleşmesi, biçim, kullanılan araçlar ve uygulama açısından bir kültürden diğerine az çok benzerlikler taşısa da değişiktir. Hatta bunların önem derecesi de toplumdan topluma farklılıklar gösterir.

Schramm ve Porter, Lasswell'in ve Wrigt'ın daha önce yaptıkları değerlendirmelerden yararlanarak, iletişimin işlevlerini toplumsal sistemin geneline, siyasal ve ekonomik sistemlere göre sınıflandırır (Schramm ve Porter, 1982:28; Akt: Atabek - Dağtaş, 1998:295).

Bu sınıflandırmaya göre iletişimin;

- 1.Haberdar etme,
- 2.Eşgüdüm
- 3.Kuşaklar arası aktarma ve
- 4.Eğlence olmak üzere dört temel işlevi bulunmaktadır (Zillioğlu, 1993: 80).

2.5.Örgütsel İletişim ve Çeşitleri

İletişim bir örgütün etkinlikleri, kontrolü ve eşgüdümünde, kısacası varlığını sürdürmesinde önemli bir role sahip olduğu için ona zaman zaman örgütlerin can damarı da denir. İletişim bir örgüt üyesinin eylemlerini yönlendirerek, onun örgütün genel düzenine uymasını sağlar. Ayrıca bir örgüt içerisinde düşünce, kurallar, değerler, davranışlar ve amaç ortaklığı oluşturulması açısından da önemli bir role sahiptir (Gizir, 2002:220).

Örgütsel iletişimi öncelikle örgüt içi ve örgüt dışı iletişim olarak ikiye ayırabiliriz (Canlıer, 1997:33):

2.5.1.Örgüt Dışı İletişim

Örgüt dışı iletişim, bir örgütün diğer örgütlerle yaptığı iletişimdir. Örgüt dışı iletişim, örgütün çevresindeki kişi, grup, devlet v.s ile ilişki kurarak çevresinden ihtiyacı olan girdileri (hammadde, enerji v.s), bilgileri alması ve ürettiği ürünleri çevresine vermesidir. Örgütün çevre ile iletişiminde geri besleme süreci çok ağır işler. İşletmenin diğer işletme veya sistemlerle iletişiminin iyi olması örgüt içi iletişimin yeterli olmasıyla mümkün olabilir.

2.5.2.Örgüt İçi İletişim

Örgüt içi iletişimin kapsamına kişisel, kişilerarası, kişi ile grup, kişi ile örgüt, gruplararası ve grup ile örgüt arasındaki iletişimi aşabiliriz. Bu tür iletişim, örgütün işeyişi ve örgüt amaçlarının gerçekleştirilmesi yönünde olmalıdır.

İletişim örgüt açısından son derece önemlidir.Bir örgüt ortamı içinde, formal ve informal olmak üzere iki tip iletişim işler. Formal iletişim hiyerarşideki basamaklar ve makamlar arasında, enformasyon ve kararların çift yöllü olarak akımıdır. Örgütün formal yanı formal iletişim yoluyla çalışır. Informal iletişim ise, kişiler ve gruplar arası ilişkilerden meydana gelir. Üyelerin örgüte karşı tutumlarını gösterir ve örgütün informal yanını işletir. Formal iletişim ne kadar bozuk ve aksak olursa informal iletişim o kadar artar ve zararlı etkiler yapar (Bursalıoğlu, 2002:110).

Kuşkusuz hiyerarşi, örgütün çapı ve uzmanlaşma gibi örgütsel etmenlerde, sağlıklı iletişimi olumlu ya da olumsuz yönde etkileyen değişkenler arasında yer almaktadır. Bir örgütte bilgiler, hiyerarşik yapı içindeki çeşitli düzeydeki görevlilerden geçerler. Bu durum hem iletişimi geciktirir, hem de anlamını değiştirir. Öte yandan; örgütler büyüdükçe, doğal olarak örgüt üyeleri arasındaki mesafeler büyür, ilişkiler resmileşir ve yazılı iletişim önem kazanır. Bu durum yüz yüze iletişimi güçleştirir. Yazılı iletişimde gecikmeler ve kırtasiyecilik artar.Ayrıca

örgütteki üye sayısının çok fazla olması, anlaşılmayan konuların zamanında giderilmesini ve gerekli soruların zamanında sorulmasını önleyerek iletişimde güçlük doğurabilir (Bayram, 1992:16).

a. Grup iletişimi: Grup, birtakım ortak amaçları gerçekleştirmek için bir araya gelmiş insan topluluğudur. Grup iletişimi ise, iki ve daha fazla kişinin karşılıklı olarak birbirlerinden etkilendikleri bir sistemdir (Mısırlı, 2003:18).

Kişi ile grup arasındaki iletişim, örgütün herhangi bir çalışanı ile örgütteki bir grup arasındaki iletişimidir. Bu iletişim, gruptan kişiye ya da kişiden gruba doğru olabilir. Kişi ile örgüt ya da grup arasındaki iletişim, kişinin veya grubun örgüt ile iletişimidir (Canlier, 1997:34).

Grup iletişimi formal ya da informal gruplar arasında gerçekleşebilmektedir. İki türlü grup iletişimi bulunmaktadır. Bunlar; merkezi grup iletişimi ve merkezi olmayan grup iletişimidir. Merkezi grup iletişimi bir birey iletişim çemberinin neresinde olursa olsun mesaj gönderirken ve alırken merkezi bir rol oynamaktadır. Merkezi olmayan iletişimde ise birey, iletişim ağını kontrol etmesi ve merkezi bir rol üstlenmesi konumunda değildir. Mesaj grup üyeleri arasında serbestçe dolaşmaktadır. Grupta tüm üyeler eşit statüye sahiptirler (Mısırlı, 2003:18).

b. Bireylerarası (Kişilerarası) İletişim: Genel bir tanımlamayla, kaynağını ve hedefini insanların oluşturduğu iletişimlere “kişilerarası iletişim” adı verilir. Konu ile ilgili yayınlarda, iletişim, sosyal iletişim, sosyal etkileşim ve kişilerarası iletişim terimlerinin bazen eş anlamda kullanıldığı görülmektedir (Dökmen, 2002:23).

Mısırlı (2003:18)’de ise bireylerarası iletişimi “iki veya daha fazla birey arasında gerçekleşen iletişimidir” şeklinde tanımlamıştır. Bireyler arası iletişim, yüz yüze olabileceği gibi, diğer iletişim araçlarıyla da gerçekleştirilebilir. Örgütsel iletişimin temeli bireylerarası iletişimidir. Bu tür iletişimin etkili olmayışının sebepleri arasında bireylerin birbirlerini sevmemeleri, güven duymamaları ve

birbirleriyle anlaşılamamalarıdır. Bireyler arası iletişimin açık olması işletmelerin gelişmelerinde olumlu katkılarda bulunacaktır (Mısırlı, 2003:18).

Hiçbir insan toplumu ya da topluluğu iletişimsiz olamaz; çünkü bir insan topluluğu, penceresiz monadlar olarak varolan bir bireyler toplumu değil, kişiler olarak etkileşim içinde olan bir bireyler topluluğudur. Kişiler arasındaki etkileşim de, ancak anlamaların temeli üzerinde gerçekleşebilir. Aslında, iletişim olmadan bir insan varolamaz. İnsan olan varlık, iletişimin toplumsallaştıran etkisinden yoksun olursa, biyolojik olarak insan kalır, ama düşünsel olarak onun insan- altı bir varlık olması kaçınılmazdır (Wiredu, 1983:1; Çev: Kuçuradi, 1983).

Tubbs ve Moss (1974), bir iletişimin “kişilerarası iletişim” sayılabilmesi için şu üç ölçütün gerekli olduğunu belirtmişlerdir (Akt: Dökmen, 2002:24):

- a) Kişilerarası iletişime katılanlar, belli bir yakınlık içinde yüz yüze olmalıdır;
- b) Katılımcılar arasında tek yönlü değil, karşılıklı mesaj alışverişi olmalıdır.
- c) Söz konusu mesajlar sözlü (verbal) ve sözsüz (non-verbal) nitelikte olmalıdır; bu iki tür mesaj dışındaki mesajların kullanıldığı iletişimler, örneğin yazışmalar, kişilerarası iletişim sayılmaz.

Yapılan çok sayıdaki tanımın bulunduğu nokta, “kişilerarası iletişimin, psikolojik nitelikli bir bilgi alışverişi” olduğu yolundadır (Cappelle, 1987; Akt: Dökmen, 2002: 24).

c. Gruplararası İletişim: Örgütteki doğal ya da biçimsel gruplar arasındaki iletişimdir. Gruptan gruba iletişimin ilk biçimi yer bağlayıcı mesajlardır. Burada örgütteki birimler arasındaki mesaj alışverişi önemlidir. İkinci biçimi ise zaman ayarlayıcı mesajlar olmuştur. Yer bağlayıcı mesajlar, yönetimin mevcut düzen kurma eylemleriyle ilgiliyken, zaman ayarlayıcı iletiler ise şimdi ile geçmişi bağlamaktadır (Aşkun, 1976:17; Akt: Canlier, 1997:34).

İletişim, geniş olduğu kadar da genel bir disiplin durumuna girmiştir. Böylece çeşitli yönetim alanlarına kolayca uygulanabilen kavram ve süreçleri bulunmaktadır. Bu bakımdan, yukarıda incelenen model, öge ve ilkeler, çok yanlı bir girişim olmasına rağmen, eğitim için de geçerlidir. Zaten, modern iletişim model ve kalıplarının kurulup işletilmesi, büyük ölçüde ve merkezci örgütler için söz konusudur. Küçük ve ayrı eğitim kurumlarında yönetici formal olmaktan çok informal durumlardan yararlanacaktır. Ayrıca bunlara, örgütün içinde olduğu kadar dışında da gerek olacaktır. Bu bakımlardan, grup dinamiği ve davranışı çevredeki güç yapıları ve baskı grupları gibi konular üzerinde, bilimsel bilgi ve beceriler kazanmalıdır. Örgüt içinde etkili bir iletişim akımı sağlaması ve sürdürebilmesi için de, yönetici kendisini çevresindekilere benimsetmeli, yeterince iletişim kanalları kurmalı ve bu kanalları her zaman açık tutmaya çalışmalıdır (Bursalıoğlu, 2002:119).

2.6. Ana-babalarla Çocuklar Arasında Kurulan İletişim Çeşitleri

İletişimin olduğu fiziksel, psikolojik ve sosyal bağlam çevre olarak nitelenir. Fiziksel çevre doğal veya örgütlenmiş yerdir: İletişimin olduğu ve iletişimi çevreleyen mekandır. Doğal çevre sürekli kullanılan dünyamızın bir yeridir. Psikolojik çevre tutumları, algıları, duyguları ve ilişkileri içerir: İnsanın iç dünyasıdır. Sosyal çevre aile, okul, gruplar, kurumlar gibi toplumsal alt-yapılar olarak nitelenir. Dikkat edilirse, çevre denildiğinde, aslında farkında olmaksızın iç ve dış çevreden bahsedilmektedir. İç çevre iletişimin olduğu yer ve bu yerdeki insanın veya insanların psikolojik ruh halini içermektedir. Dış çevre ise iletişimin olduğu mekanı ve insanı çevreleyen sosyal çevredir. Her iki çevre birlikte iletişimin doğasını belirlemektedir (Erdoğan, 2002).

Her toplum kendisine yeni katılan kuşağı toplum üyeliğine hazırlamak zorundadır. Üreme yolu ile biyolojik varlığını sürdüren toplumlar, toplumsallaşma yolu ile de toplumsal ve kültürel varlıklarını sürdürürler. Toplumsal yaşamda süreklilik ancak böyle sağlanır. Geleneksel değerlerle çağın öngördüğü değerler arasında sağlıklı bir dengenin kurulması toplumsal bir zorunluluktur. Zira, toplumlar temel kültür öğeleri ile toplumsal varlıklarına süreklilik kazandırmak, çağın

öngördüğü değerleri yetişen kuşaklara kazandırarak da dünya uluslar topluluğunun etkin üyeliğini kazanmak ve korumak durumundadırlar. Başka bir anlatımla, toplumsal süreklilik için temel kültür öğelerinin korunması, çağcıl dünyanın etkin bir üyesi olabilmek için de çağın değerleri ve davranış kalıplarının toplum üyelerine kazandırılması toplumsal bir zorunluluktur, yaşansal bir gereksinimdir. Böyle bir gereksinimin karşılanabilmesi için her iki boyutu dengeleyebilen bir eğitim politikası zorunludur (Aydın, 1991:13-14).

Aile çocuğun toplumsallaşmasına ortam hazırlayan ve çocuğa örnekler sunan ilk kurumdur. Birey toplumsallaşmaya hazırlanırken ilk eğitimi de aileden almakta ve topluma uyum sağlamaya çalışmaktadır. Ancak, toplumsal değişme ve gelişme sırasında toplumsal yapı değişiklikleri ile birlikte kurumların fonksiyonlarındaki gelişmeler, kurumların fonksiyonlarında değişikliklere neden olmuştur. Örneğin, daha önceleri ailenin üstlendiği çocukların yetiştirilmesi görevi ailenin büyükleri tarafından yerine getirilirken, bugün ana okulları, hatta kreşler bu görevi yerine getirmektedir. Bu bir bakıma günümüzde ailenin şekil değiştirmesinden, çekirdek aile durumuna gelmesinden kaynaklanmaktadır. İster kolayca, isterse güçlüklerle ailenin fonksiyonunda değişiklikler meydana gelsin; aile kurumu hala önemini korumaktadır (Anar, 1990:31).

Kişilerin davranışları ile içinde yetiştikleri eğitim düzeninin sıkı bir ilişki içinde olduğu bilinmektedir. Çocuğun içinde yetiştirildiği ortam, yaşayacağı toplumsal ilişki türünü ve sayısını büyük ölçüde belirlemektedir. Bu ilişkiler hem kişilik gelişimini hem de toplumsal davranışı etkiler. Aile içindeki iletişim türü, kişiliğin yapılanmasında en önemli rolü oynar. Aile içindeki bireyler, değişik roller alırlar ve bu roller aracılığıyla ortaya değişik ilişki sistemleri çıkar. Her bir sistem içinde yer alan her rol, kendine özgü bir kişilik ve davranış yapısı oluşturur (Önder-Külahoğlu, 2000:4; Edt: Küçükahmet, 2000).

Kalabalık aileler, çocuklarıyla ilgilenmeye daha az zaman ayırabilirler. Az çocuklu ailelerin çocukları bencil ve şımartılmış olabilir. Çocuk sayısının çokluğu, ailenin artan görevlerini yerine yeterince getirmesini güçleştireceği için, sınıfı da

olumsuz etkileyecektir. Gelir durumu, ailenin diğer yönlerini de etkileyen değişkenlerden biridir. Öğrenci gereksinimlerini karşılayabilme ve bundan kaynaklanan davranış değişikliklerini belirleyebilme, gelire bağımlıdır. Eğitim durumu hem öğretme, hem de örnek olma yoluyla, öğrenci davranışlarını etkiler. Ailenin meslek özgeçmişi, bunun bir boyutunu oluşturur. Bazı aileler bu özelliklerinden çocuklarını sürekli yararlandırıırken, bazıları ilgisiz kalabilir. Sağlıklı bir gelişim için aile, çocuğun özsaygısını, güvenini geliştirmeye çalışmalıdır (Başar, 2001).

Aile etkenini; a)Ailenin ekonomik durumu, b)Ailenin eğitim düzeyi, c)Ailede çocuk sayısı, d)Ailenin çeşidi, e)Anne-babanın ayrı ya da ölmüş olması, gibi daha alt başlıklara ayırmak mümkündür. Eğitim ailede başlar. Kişilik yapısının temel davranışları, büyük ölçüde ailede atılır. Bunların sonradan değiştirilmesi çok güç olur. Tembel-çalışkan, doğrucu- yalancı, pısrık-girişken, benzeri ikilemlerin kazanılması ailede başlar, gelişir ve çoğu zamanda pekişir. Okulun bunları değiştirebilmesi güçtür, uygun çözüm önceden aileyi etkilemektir (Taş, 2005:38 Edt; Kıran, 2005)

Anne-baba ile çocuk arasında sağlıklı bir ilişkinin oluşabilmesi, ağırlıklı olarak anne ile baba arasındaki ilişkilere bağlıdır. Uyumlu ve mutlu bir evlilik yapmış olan çiftler çocuklarına karşı, kabul eden, sevecen bir tutum benimseyebilirler. Çocuklarıyla iyi bir ilişki ve iletişim içine girebilirler. Duygusal sorunların yaşandığı ailelerde ve toplumda genellikle çocukları kabullenme davranışlarının azaldığı, duygusal sorunları olmayan ailelerde ise yüksek olduğu görülmüştür. Çocuklarına sert davranan annelerin eşleriyle ilişkilerinin bozuk olduğu, onlardan sevgi ve yakınlık görmedikleri saptanmıştır (Dönmezer, 1999:77).

Kendilerini mutlu ve değerli hisseden, sorumluluklarını bilen, birbirine güven duyan bireylerden oluşmuş sağlıklı aile ortamlarında gençlerin hızlı değişimlere ayak uydurmaları, kendilerini kabul etmeleri ve kimlik kazanmaları başarılı bir şekilde gerçekleşebilmektedir. Çocuklarına yaklaşımlarında anne-babanın tutumları arasında tutarlık olmalıdır. Gençlik döneminde çocuk vücudu yetişkin

vücuduna dönüşürken, çocuk rollerinin de yetişkin rollerine dönüşmesi beklenmektedir. Ancak, genç kimliğini kazanırken bir çok sorumluluğu üstlenmesi ve birçok problemi de çözmesi gerekmektedir. Bu kimlik krizi yaşanırken anne-babaların bazen ‘Sen daha çocuksun, bu konuda fikrini sormadık’, bazen de ‘Kocaman insansın sorumluluklarını yerine getir’ gibi çelişkili yaklaşımları gencin kimliğini kazanmasında işini zorlaştırmaktadır. Bu nedenle anne-babaların sabırlı olmaları ve çocuklarına bir birey olarak davranmaları gerekmektedir. Akran gruplarına yönelmenin arttığı bu dönemde bir grubun üyesi olmak, üyesi olduğu grubun giyim, yaşayış ve konuşma tarzını benimsemek çok önemlidir. Bu kendilerini topluma kabul ettirmenin bir yoludur. Eğer genç, anne-babası tarafından aşırı baskılı, tutarsız bir tutuma maruz kalırsa, akran grubuna yönelme iyice artmaktadır (Alisinanoğlu, 2002:63).

Dengeli, duygusal ve toplumsal etkileşimin güçlü olduğu aile ortamında, yeterli güven, sevgi ve sevecenlik içinde büyüyen çocuklar, gelişimleri için gerekli deneyimler ile elde edebilirler. Hor gören, cezalandıran ya da hem sevip hem de soğuk davranan anne ve babaların çocukları bağımlı bir kişilik yapısına sahip olmaktadır (Demiray, 2003:227: Edt; Demiray, 2007).

Voltan Acar (2000: 68-72) ana-baba davranışlarını çeşitli bileşikleri, ergen ve çocuk davranışları ve onların potansiyel etkileri üzerinde durmuş çocuk yetiştirme biçimlerini kübik bir modele dönüştürerek (Becker, 1964; Akt: Voltan Acar, 2000:68) ve ana-baba davranışlarını ayrı ayrı açıklayarak bunların çocuklar üzerinde yarattığı sonuçlara yer vermiştir:

1.Etkili, Düzenli Ana-babalar: Yüksek düzeyde kurallara uyan çocuklar: (Sınırlayıcı, fazla kontrol, fazla içten destek, sakın bağımsız).

Bu bölmedeki ana-babalar, davranış standartlarına göre çocuğu değerlendirme, kontrol etme ve ona yön verme eğilimindedirler. Olumlu bir katılım söz konusudur. Çocuğu işin içine sokmak için destekleme, övme ve ödüller kullanılır. Konular, değerler ve davranışlar, duygusal karışıklığa meydan vermeden tartışılır.

Bu bölmedeki çocuklar, aşırı derecede sosyalleşme ve kurallara uyma eğilimindedirler. Çocuklar, içsel bazı çatışmalar yaşayabilir, utangaç ve içine kapanık olurlar, fakat nadiren toplumda problem oluştururlar. Bazı araştırmalar bu kategorideki çocuklara fazlaca güvenilebileceğini, çocukların fazlaca sorumluluk alabileceklerini, liderlik yeteneklerine sahip olabileceklerini, vicdanlı olabileceklerini belirtir. Sosyal hizmet ve psikolojik danışma bürolarında bu çocuklara ender rastlanır.

2.Demokratik Ana-babalar: Arkadaş canlısı, başarılı bohem tipi çocuklar: (Hoşgörü-Az kontrol, içten-fazla destek, sakin-bağımsız).

Bu kübe giren ana-babalar genellikle ailedeki kurallar üzerinde konuşulmasına izin verir ya da çocuğu bu konuda destekler. Çocuğun kabul edilmeyen davranışının nedenleri olumlu bir şekilde açıklanır. Birçok davranış hoş görülür.

Bu kategorideki çocuklar, etkin, sosyal, arkadaş canlısı olma eğilimindedirler. Sosyal konularda saldırgan bir tutum içerisine girerler. Genellikle yaratıcı, başarılı, bağımsız tiplerdir.

3.Katı Kontrollü Ana-babalar: Suçlu-kaçak çocuklar: (Sınırlayıcı-Fazla kontrol, Saldırgan az destek, sakin-bağımsız).

Bu kategorideki ana-babalar, çocuklarıyla etkileşimlerinde serttir. Genellikle, bu tip ana-babalar soğuk, katı, bazen de, çocukları, çok sayıda kurala uymaları için zorlar. Bazen, ana-babalar, bu çocukları, bu kurallara uymadıkları için cezalandırılırlar.

Bu sınıfta yer alan çocuklar, otorite figürünün onları reddetmesinden korkarlar. Sonuçta da, kinci, manüple edici bir özellik geliştirebilir. Bazen çocuk, suça yönelir. Okuldan, evden kaçabilir, saldırgan davranışlarda bulunur.

4.İhmalkar Ana-babalar: İhmal edilmiş çocuklar: (sınırlayıcı- az kontrol, saldırgan-az destek, sakın bağımsız).

Bu ana-babalar, çocuklarına hiçbir kural koymazlar. Aşırı durumlarda, çocuğun temel ihtiyaçları karşılanmadığı için, ana-baba o denli ilgisiz ve/veya saldırgandır ki, çocuk ihmal ve reddedildiğini hisseder.

İhmalkar ana-babaların çocukları, yetişkin rolü almada başarısızdırlar ve ergen olarak da toplumun standartlarını reddederler. Sosyal olarak içine kapanık ve kendine dönük olabilirler.

5.Aşırı Koruyucu Ana-babalar: Kurallara uyumlu bağımlı çocuklar: (Sınırlayıcı-fazla kontrol, içten-fazla destek, kaygılı-duygusal).

Bu bölümdeki, ana-babalar birçok kural koymakla birlikte destek de getirirler. Ancak, bunu yaparken, ana-babalarda, uygun olmayan bir duygusal katılım ve kaygı görülür. Bu ana-babalar düşman bir çevreye karşı çocuklarını koruyan ana veya babalar olarak tanımlanır.

Aşırı koruyucu ana-babaların çocukları, çoğu kez kaygılı olduklarından kurallara harfiyen uyarlar. Utangaç, bağımlı, içine kapanık olurlar. Genellikle, kendi kendilerine yetmekte güçlük çekerler.

6.Hoşgörülü Ana-babalar: Şımarık Çocuklar: (İzin verici- az kontrol, içten-fazla destek, kaygılı duygusal).

Bu bölümde yer alan ana-babaların, çocuklarını şımarttıkları söylenebilir. Evdeki atmosfer çocuğun merkez alındığı bir atmosferdir.

Bu kategorideki çocuklar, şımarık olma eğilimi gösterirler. Genellikle, bağımsız, yaratıcı, itaatsiz, talepkar olabilirler. Büyüdükçe, anti-sosyal davranışlar geliştirirler.

7.Otoriter, Saldırgan, Nörotik Ana-babalar: Tecavüze uğramış saldırgan çocuklar: (Sınırlayıcı- fazla kontrol saldırganlık-az destek, kaygılı-duygusal).

Bu tip ana-babalar, katı kurallar koyup, bu kuralların uygulanması için, çocukları zorlarlar. Sık sık, bu zorlama öfke, bağırma, ve fiziksel canlandırmayla yapılır. Bu bölmedeki aşırı davranışlar çocuğun kişiliğine tecavüz etmeye kadar gidebilir. Bu çocuklar, öfkeli dirler ve onlardan korkulur. Saldırganlık ve suç işleme gibi davranışlarla topluma karşı isyan ederler. Bazen evden, okuldan kaçarlar.

8.Kaygılı, Nörotik Ana-babalar: Duygusal bozukluğu olan çocuklar: (izin verici- az kontrol saldırgan-az destek, kaygılı-duygusal).

Bir çok durumlarda, çocuk üzerinde az kontrol ve az ilgi sergiledikleri halde, bu tip ana-babalar da potansiyel olarak çocuğu tahrip etme eğilimindedirler.

Bu kategorideki çocuklar, nörotik olma eğilimindedirler. Genellikle toplumdan uzaktırlar. Ya utangaç ya kavgacı olduklarından arkadaş gruplarına giremezler. Yetişkin rolünü benimsemekte güçlük çekerler, benlik saygıları düşüktür.

Ana-babaların çocuklarını kabul etme ya da etmeme durumuna bağlı olarak onlarla kurdukları iletişim biçimleri iki grupta toplanabilir. Çocuklarını kabul eden ana-babalar, iletişimde “kabul dilini”, başka bir deyişle, “etkili iletişim becerilerini” kullanırken, çocuklarını kabul etmeyen ana-babalar ise, “kabul etmeme dilini”, yani iletişim engellerine yol açan bir iletişim biçimin kullanırlar. Ana-babalar, genellikle, yetiştirme tarzları ve etkili iletişim becerilerini bilmemeleri nedeniyle çocuklarıyla sağlıklı bir iletişim ve diyalog kurmada güçlük çekerler (Dönmezer, 1999:81).

1.Kabul Etme ve Etkili İletişim Becerileri

Kabul etmek, bir çocuğu olumlu-olumsuz, iyi –kötü tüm yönleriyle kabul etmektir ve onaylamaktan oldukça farklı bir kavramdır. Kabul edilen şey bireyin kendisi, yani varlığıdır; onaylanan ya da onaylanmayan şey ise davranışlarıdır. Bir kişiye kabul edildiğini duyumsatmanın en iyi yolu onunla kurulan iletişim biçimidir (Yüce, 1996)

Bir çocuğu kabul etme davranışları çeşitli şekillerde gösterilir (Gordon, 1996):

a. Çocuğa Karışmama

Çocuğa kabul edildiğini göstermenin yollarından biri, onun eylemlerine ve etkinliklerine karışmamaktır.

Oysa, çoğu zaman ana-babalar, çocukların yaptıkları işlere karışarak, denetleyerek, yardım ederek onlarda kabul edilmedikleri duygusunun oluşmasına yol açarlar. Onları kendi uğraşlarıyla baş başa bırakmazlar. Ana-babaların çocuklarına karışması, korku, kaygı ve güvensizlik duygularından kaynaklanmaktadır.

b. Edilgin Dinleme

Edilgin dinleme, çocuk konuşurken kendi görüşlerimizi açıklamadan ve geri bildirim kullanmadan, yalnızca “onay tepkileri vererek çocuğu dinlemektir. Edilgin dinleme güçlü bir sözsüz iletidir ve konuşan kişinin kabul edildiğini duyumsaması amacıyla etkili bir şekilde kullanılabilir. Edilgin dinlemede, çocuğa duygularının anlaşılacak ve kabul edilmek istendiği, vereceği karar güvenileceği, sorunundan kendisinin sorumlu olduğu şeklinde güçlü iletiler verilmektedir. Edilgin dinlemede, sürekli sessiz kalmak iletişimi engellemekle birlikte, çocuğa kabul edilmediği izlenimini verir. Bu nedenle, özellikle konuşmaya ara verdiği zaman, sözlerinin ve duygularının anlaşıldığını gösteren sözlü ve sözsüz tepkiler vermek gerekir.

c. Konuşmaya Özendirmek

Bazen çocuklar duygularını ve sorunlarını açıklamada güçlük çekerler. Konuşmak, sorunlarını dile getirmek için özendirilmeye gereksinim duyarlar. Bu

amaçla “bu konuda konuşmak ister misin?”, “düşüncelerin ilgimi çekiyor” gibi tümcelerle konuşmaya cesaretlendirilirler.

Konuşmaya özendirici ya da kapı aralayıcı tümceler, iletişimi kolaylaştırır; çocukta kabul edildiği ve kendisine saygı duyulduğu düşüncesini oluşturur.

d. Etkin Dinleme

Etkin dinleme, alıcının, duyduğunu geri ileterek göndericiyi doğru anladığı ve söyleneni işittiğini göstermesi açısından edilgin dinlemeden ayrılır (Gordon,1996).

Etkin dinleme becerisini kullanan kişinin, kendini karşısındakinin yerine koyması, yani empati kurması gerekmektedir.

Dökmen (2002:135) empatiyi, bir insanın, kendisini karşısındaki insanın yerine koyarak onun duygularını ve düşüncelerini doğru olarak anlamasıdır şeklinde tanımlamıştır.

Etkin dinleme becerisini kullanan kişinin karşısındaki kişiyle aynı şeyleri hissetmesi gerekmez, fakat karşısındaki bireyin duygularını anlaması ve anladığı uygun bir şekilde iletmesi çok önemlidir (Dönmezer, 1999:84).

Bunun yanı sıra, ailenin birlikteliği (birlikte iş yapma, kararları tartışma) ile gençlerin psikolojik uyumu (anksiyete, depresyon, benlik değeri, kimlik tanımı) ve anne babayla açık iletişim arasındaki ilişkilerin nicelendiği bir çalışmada, aile birlikteliğinin gençlerin ve ana babaların her konudaki uyumuyla iyi ilişkileri olumlu yönde etkilediği görülmüştür (Farrell & Barnes, 1993; Akt: Hortaçsu, 2002:235).

2. Kabul Etmeme ve İletişim Engelleri

Bir insanı kabul etmeme, onu olduğu gibi değil, olmasını istediğimiz şekilde görmektir. Başka bir anlatımla, bir kimsenin kendi ölçülerimize uymayan kişilik özelliklerini, davranışlarını, duygu ve düşüncelerini kabul etmemektir. Ana-babalar, çocuğun olduğu gibi kabul edilmesi durumunda onun hep çocuk kalacağına inanırlar. Onlara göre çocuğun iyi bir kişilik geliştirebilmesi, olgun bir insan olabilmesi için izlenmesi gereken yol, ona şimdiki haliyle kabul edilmediği

izlenimini vermek ve onu değiştirmeye çalışmaktır. Bu yüzden birçok ana-baba çocuklarını büyütürken kabul etmeme dilini kullanırlar. ocuklarına daha çok eleştiri, yargılama, öğüt ya da emir verme, uyarma gibi kabullenilmediğini anlatan iletiler gönderirler.

Anne-baba ocuk iletişiminde başka ailede kardeşler arasındaki iletişimde hem ailenin mutluluğunu hem de kardeşlerin iyi bir yetişkin olup olmaması bakımından son derece önemlidir. Kardeşler arasında olumlu ve dengeli ilişkiler kurmak ve bylesli ilişkileri sürdürmek kolay değildir. Olumlu ilişkiler kurabilmek için her şeyden önce kardeşler arasında iyi ilişkiler kurulmasını engelleyen ya da kurulmuş iyi ilişkileri bozan etkenlerin bilinmesi gerekir. Kıskançlık, saldırganlık, bağımlılık, her şeyi tekeline alma eğilim vb. davranış bozuklukları bütün insanlar arası ilişkileri aksatan sağlıksız yaklaşım biçimleridir. Daha küçükken çocukların bu tür duygulardan kurtulmaları sağlanamaz ise yetişkinlik yıllarında kişinin evliliğinde bu duygular çocukluk yıllarına oranla daha şiddetli bir biçimde ortaya çıkabilir. Kardeşler arasında yerleşmiş bulunan ilişkiler, ileriki yaşantıyı etkilediğinden büyük önem taşımaktadır. Aşırı bağımlı ve zorlayıcı, emredici kişiliğe sahip iki kardeşin ileriki yıllarda diğer insanlarla olumlu ilişkiler kurmaları oldukça güçtür. ocuklarına adil ölçüler içinde davranabilen anne-babalar onların insanlarla ömür boyu dengeli ilişkiler kurmasını sağlarlar. Ayrımlar kardeşler arasında düşmanlığın doğup büyümesine neden olur. Anne babanın kardeşlerden birini evin gözdesi yapması, kardeşler arasında düşmanlık duygusunun doğup yerleşmesine neden olmaktadır. Yetişkinlerin yerleştirdiği kardeşler arasında yarışma duygusu ileriki yıllarda çok başarılı da olsa, kişi çocukluk yıllarında hep ikinci, üçüncü diğer bir deyişle geri planda kalmanın ezikliğini unutamamakta ve başarısının zevkine varamamaktadır. Çocukların her birinin sevgiye, şefkate ve gözde olmaya gereksinimi vardır. Bu temel ihtiyaçların kardeşler arasında adil ölçüler içinde giderilememesi onları birbirine düşman eden önemli bir etkendir. Ailede ocuklar arasında görülen sorunların çözümünde akıllıca, mantıklı ve adil bit yol izlenirse, onların aralarında dengeli ilişkiler kurulması kolayca sağlanmış olur. Böylece karşılık sevgi ve saygının yerleşmesi, kardeşler arasında çıkması olası sorunların çözümünü de kolaylaştırır (Demiray, 2003:230-231; Edt; Demiray, 2003).

Ana-babaların çocuklarını kabullenmemelerine dayanan ileti ve iletişim biçimleri, onların çocuklarıyla iyi bir iletişim kurmalarını önler; iletişim engellerinin oluşmasına yol açar. Bu tür ileti ve iletişim biçimlerine iletişim engelleri adı verilir. İletişim engelleriyle karşılaşan çocuklar, kabul edilmedikleri, kendilerini tehdit altında gördükleri için savunma mekanizmalarını harekete geçirirler ve savunucu bir iletişim becerisi geliştirirler. Daha doğrusu, ana-babaların çocuklarını kabullenmeme temeline dayalı ileti ve iletişim biçimleri, çocuklarda savunucu iletişimin gelişmesine neden olur (Dönmezer, 1999:85).

Anne-babaların çocuklarını koşulsuz sevmeleri gerekmektedir. Gencin davranışlarını konuşmak yerine kişiliğine yönelik etiketlemelerde bulunma, genci reddetme, akranlarıyla kıyaslama, anne-babanın kendi gençlik dönemiyle kıyaslama iletişimi engelleyen gencin kişiliğini olumsuz yönde etkileyen tutumlardır. Gençlerle iletişimde mini konferanslar, ahlak dersleri verme, tavsiyelerde bulunma veya abartılı duygusallık gösterileri yerine, dinlemek ve onun ne hissettiğini anlamaya çalışmak önemlidir (Alisinanoğlu, 2002:63).

2.7. Arkadaş Çevresi ve İletişim

Arkadaş kümesinin (peer group) toplumsal örgütlenişi aileden ve okuldan tümüyle farklıdır. Hepsinden önce arkadaş kümesinin kapsadığı üyeler aşağı yukarı aynı yaşta olmaktadır. Yalnız küme içindeki üyeler farklı toplumsal konumlardan gelebilir, farklı güçte olabilirler. Ancak küme yetkesi önünde tüm üyeler aynı konumdadır. Arkadaş kümeleri genelde geleneksel konum kalıpları içinde oluşan kurumsal bir yapıya sahip değildirler. Üyeler örgüt var ama, üyelerin hak ve görevleri pek belirgin değildir. Gelişimi esnasında değişime eğilimli ve devinimli olan çocuk genelde başarılı bir arkadaş kümesine katılabilir. Hatta aynı zaman dilimi içinde çocuk birden çok arkadaş kümesinin akraba çevresi, komşu çevresi, okul, yaz kampı vb. üyesi olabilir. Böyle bir çocuk, üyesi bulunduğu her kümenin beklenti ve tutumlarına uygun özelliklere sahiptir. Önceden varolan bir kümeye yeni üye olan bir çocuk o kümenin kalıpları, kuralları, değerleri içinde toplumsallaşır (Elkın, 1995:88-89).

Arkadaş kümesi çocuğun toplumsallaşmasında öteki bazı araçların kolayca yapamadığı belirgin farklılığı olan birtakım işlevlere sahiptir. Öte yandan arkadaş kümeleri çocuğun toplumsal ufkunun genişlemesine ve onun daha karmaşık bir kişilik kazanmasına da katkıda bulunurlar. Bu da kümelerde yeni oyunların, yeni simgelerin denenmesi, böylece üyelerden farklı ilgilerin ve duyguların uyandırılmasıyla gerçekleşmektedir. Çocuğun kendine özgü kişilik özelliklerini dışa vurma zamanı ve biçimi, onları aynen sürdürüp sürdürmemesi birçok etkene bağlı olabilir. Ancak o, arkadaş kümesi içinde belirli ölçülerin değişebilirliğini görür ve kendisini daha değişik açılardan yargılayabilir (Elkın, 1995:89-91).

‘Niteliksel açıdan bakıldığında, destek verici arkadaşlıkların varlığının toplumsal kabul, okul başarısı, kendilik değeri ve toplumsal uyum ile ilişkili olduğu görülmektedir’ (Hortaçsu, 2002:266).

Son olarak denilebilir ki çocuk kümesi içinde ailede ve öteki birimlerde olduğundan çok daha özgür olabilmektedir. Orada yeni duygusal bağlar, yeni davranış kalıpları, yeni kimlikler geliştirebilir. Arkadaş kümesi içinde çocuk sevgi, beğeni, yakınlık arar ve bunları elde etmek için de kendisini kümenin ölçülerine, değerlerine uydurur. Sporda, dansa, cinsel, sevgi vb. konularda başarılı olmak aile içinde önemsiz olabilir. Ancak küme içinde bunlar en önde gelen değerler olabilmekte. Çocuk kümedeki yeni ölçüler kapsamında tüm yerleşik yetke birimlerine düşman kesilebilir, onların tümünden kaldırılmasına öncelik eder ve kendi davranışlarını değiştirir (Elkın, 1995:91-92).

Araştırmacılar arkadaşlık ilişkilerinin ve toplumsal konumlarının ilişkili, ancak farklı kavramlar olduğuna ve farklı sonuçlarla ilintili olduğuna işaret etmektedirler (Bukowski ve Hoza, 1989; Hartup ve Steven, 1997, Parker ve Asher,1993; Akt: Hortaçsu, 2002:266). Parker ve Asher (1993; Akt: Hortaçcu, 2002) toplumsal kabulü yüksek ve alçak olan çocukların en az bir yakın arkadaşına sahip olma oranlarında farklar olduğunu, yüksek kabul gören çocuklara kıyasla düşük kabul görenlerin arkadaşlarının kendilerini daha az düşündüklerini ve kabul ettiklerini, kendilerine daha ender yol gösterip yardım ettiklerini ve onlarla olan

tartışmaların daha zor çözüldüğünü ifade ettiklerini göstermişlerdir. Bunların yanı sıra araştırmalarda toplumsal kabul ile yalnızlık duygusu arasında da bir ilişki bulunmuş, ancak bir yakın arkadaşı olan çocukların yalnızlık duygularının daha düşük olduğu da görülmüştür.

Arkadaş çevresi bireyin iletişim becerilerini kazanmasında son derece önemlidir. Toplumu makro bir yapı olarak değerlendirecek olursak aile, arkadaş ve okul bu makro yapının mikro basamaklarını oluşturmaktadır. Bireyin iletişim becerilerini geliştirmesinde bu mikro yapıları makro yapıya uyum sağlamaya yardım eden etkenler olarak ele almak yanlış olmayacaktır.

2.8.İletişim Engelleri

Mısırlı (2003:19)' ya göre de iletişimi engelleyen yapıcı ve bozucu olmak üzere iki çeşit engel bulunmaktadır. İletişimin başarıyla kurulmasını engelleyen çeşitli bozucu engeller, etkin iletişim yönetimi sayesinde ortadan kaldırılabilir. İletişim sürecinde yaşanan engeller çoğu zaman, olumsuz durumların oluşmasına neden olur. İletişim engelleri çeşitli nedenlerden doğabilmektedir. İletişime engel olan sebeplerden bazıları; fiziksel ortamdan kaynaklanan engeller, psiko-sosyal engeller, statü farklılığı, cinsiyet farklılıkları, kültürel ve dil farklılıkları sayılabilir. Bireylerin kendi iç yapılarından kaynaklanan iletişim engelleri de bulunmaktadır

İletişimde bulunulan birey ya da grupların nasıl düşündüğünü, neler hissettiğini, anlayabilerseniz olumlu iletişim kurma konusunda başarı dereceniz o derece artacaktır. Bireylerin birbirlerini anlamaması olasılığı neredeyse anlama oranından daha yüksektir. Bireylerin birbirlerini yanlış anlamaları için birçok neden bulunmaktadır. Bunların arasında; düşündüğümüz, söylemek istediğimiz, söylediğimiz, hedefin duymak istedikleri ve duydukları, anlamak istedikleriyle anladıklarını saydıkları ve anladıkları arasında farklar bulunabilmektedir. İletişimde engelleyici pek çok faktör bulunmaktadır. İletişimi engelleyen,yapıcı ve bozucu olmak üzere iki çeşit engel bulunmaktadır. İletişimin başarıyla kurulmasını engelleyen çeşitli bozucu engeller, etkin iletişim yönetimi sayesinde ortadan kaldırılabilir.İletişim sürecinde yaşanan engeller çoğu zaman, olumsuz durumların

oluşmasına neden olur. İletişim engelleri çeşitli nedenlerden doğabilmektedir, iletişime engel olan sebeplerden bazıları; fiziksel ortamdan kaynaklanan engeller, psiko-sosyal engeller, statü farklılığı, cinsiyet farklılıkları, kültürel ve dil farklılıkları sayılabilir. Bireylerin kendi iç yapılarından kaynaklanan iletişim engelleri de bulunmaktadır (Mısırlı, 2003:19).

Örneğin; kendine güveni olmayan bir gönderici, alıcının algılayabileceği bir mesaj düzenlemekten ne denli yoksun ise, kendine güven duymayan bir alıcı da kendine gelen bir mesajı algılamaktan o denli yoksun olacaktır. Ayrıca, göndericinin ya da alıcının iletişim konusunu beğenmemeleri iletişim konusunun değeriyle ve inançlarıyla çelişmesi durumlarında da sağlıklı bir iletişim kurulamaz (Bolat, 1996:77-78)

İletişimde elbette problemler ve engeller vardır, çünkü en azından, iletişimle yürütülen ilişkilerde insanların istemleri, beklentileri, umutları, amaçları ve örgütlü yer ve zamandaki konumları ve bütün bunlara gelen egemenlik ve mücadele durum ve sorunları farklıdır (Erdoğan, 2002:93).

2.8.1.İletişimin Kişisel ve Çevresel Engellerini Aşmak

İletişimin kişisel ve çevresel engelleri; teknik faktörlerden, çevresel faktörlerden ve bireysel faktörlerden kaynaklanabilir (Tutar-Yılmaz-Erdönmez; 2005:65-67):

1.Algılama farklılıkları; İnsanlar farklı inanç, düşünce,kültürel yapı ve tecrübeye sahip oldukları için, aynı mesajı farklı algılayabilirler. İletişimde farklı algılamadan kaynaklanan engelleri ortadan kaldırmanın yolu, empatik iletişim kurmaya çalışmaktır.

2.Dil farklılıklarını ortadan kaldırmak; Jargonun, teknik terimlerin gereğinden fazla kullanılmadığı, doğal ve yalın bir dil, söz konusu engeli ortadan kaldırmaya yardımcı olur. İletişimde bir dil engeli ortaya çıktığı zaman, gönderici alıcıları soru sormaya teşvik etmeli, açık olmayan noktaları açıklamaya çalışmalıdır.

3.Gürültü engelini ortadan kaldırmak; Gürültü engelini aşmanın en iyi yolu, gürültüye neden olan faktörü ortadan kaldırmaktır; fiziksel ve psikolojik gürültü mesajın gönderenin istediği biçimde anlamlandırmasını engeller. Dolayısıyla gürültünün ortadan kaldırılması, yani teknolojik mükemmellik ve bilinç yönetiminin başarılı olması gerekir (Erdoğan, 2002:92).

4.Duygusal reaksiyonları ortadan kaldırmak; İletişimin duygusal engelleri varsa, onları aşmanın en iyi yolu, iletişim problemine neden olan duyguları anlamaya çalışmak ve her insanın farklı duygusal özelliklerinin olduğunu kabul etmektir.

5.Sözlü ve sözsüz iletişim arasındaki uyumsuzluğu aşmak; Sözlü ve sözsüz iletişim arasındaki uyumsuzluğu ortadan kaldırmanın anahtarı, göndericinin yanlış anlaşılmaya neden olacak söz ve davranışlarının farkına vararak, onların iletilmesine engel olmaktadır.

6.Güvensizliği ortadan kaldırmak; Güvenirlik, bireyin; dürüstlüğü, adalet duygusunun gelişmişliği, iyi niyeti, yetenekleri, sorumluluk duygusu ve diğerleri tarafından iyi tanınma gibi özelliklerinin sonucunda ortaya çıkar.

7.Ağdalı ifadelerden kaçınmak; ağdalı ifadelerden kaçınmak, alıcının mesajın kodunu tam olarak çözerek, onu doğru anlamasına yardımcı olur. Ağdalı ifadeden kaçınmak, mesajın iletilmesi sırasında ortaya çıkan belirsizliği azaltarak etkisiz hale getirir.

8.Alıcının duygu dünyasını ayarlamak; İletişim kurduğunuz zaman, niyetinizi açıklammanız gerekir. Bir şey söylemeye veya onu özel biçimde söylemeye ihtiyacınız olur; fakat mesajınızı karşı tarafa göre ayarlama gereği duyarsanız; kısaca böyle durumlarda mesaj alıcının duygu dünyasına göre ayarlanarak, iletişim engeli ortadan kaldırılmaya çalışılır.

9.Geribildirim kullanmak; Geribildirim, etkin bir iletişim için gereklidir ve bilgi elde etme sürecidir. iletişimde geribildirim, kaynağın gönderdiği mesajı,

alıcının yorumlayarak tekrar kaynağa iletmesidir. Geri bildirim, aynı zamanda göndericinin mesajının alıcı tarafından doğru anlaşılıp anlaşılmadığını test etme aracıdır.

10.Pekiştirme kullanmak; Mesaj birkaç farklı biçimde, karşı tarafa iletilir. Başarılı bir ileti için, mesajın bazı durumlarda birkaç kez tekrarlanmasına veya yazılı iletişimde önemli kısımların altının çizilmesine pekiştirici denir. Yazılı iletişimde pekiştirici kullanımı, sözlü iletişimde beden dilinin yerine geçer.

11.Basit bir dil kullanmak; dilin gücü karmaşık kullanımda değil, ortalama insanlar tarafından bile kolaylıkla anlaşılmasındandır.

12.Sözleri davranışlarla desteklemek; Bir mesajı, sözden ibaret kalmamalıdır; mesajın gereğine uygun bir davranışın ortaya çıkmasına da yardımcı olmalıdır.

13.Yüz-yüze iletişim kurmak; yüz yüze iletişim en etkin iletişim biçimidir. Bunun nedeni, göndericinin alıcıdan direkt geri bildirim alma olanağına sahip olmasıdır. Eğer gerekiyorsa, mesajda ve ona karşı gösterilecek tepkide, bir değişim olanağı vardır. İkinci olarak, çoğu insan yazılı iletişimden ziyade,sözlü iletişimde daha açık ve daha doğrudan kendini ifade etme olanağı bulur.

Yüz yüze iletişimde, ses tonu, mimik, jest ve hareketlerin yardımıyla mesajda verilmek istenen gerçek anlamı iletebilme şansı yazılı iletişimden daha yüksektir. Bu nedenle mesajlar genelde yüz yüze iletişimle verildiğinde daha olumlu sonuçlar alınmaktadır (Bayram, 1992:12):

14.Farklı kanallar kullanmak; bazı mesajlar, çeşitli biçimlerde gecikme tehlikesine uğramadan çabucak ve yazılı olarak iletilmek durumundadır. Bir konuyu sözlü olarak takdim ederken, onu yazılı kanıtlarla pekiştirmek yararlı olur.

2.8.2.İletişimi Aksatıcı Engeller

Bireyler arası, örgütsel ve toplumsal iletişim, çeşitli negatif engellerden dolayı etkili olarak geliştirilemez. İletişimi aksatıcı engeller arasında tutarsız ve güvensiz bir ortam, isteksiz, yeterince dinlemeyen bir personel, dil bozuklukları, statü farklılıkları, yaş ve cinsiyet uyumsuzlukları, gürültü ve diğer çevresel faktörler sıralanabilir. İletişimi aksatıcı birçok engel bulunmaktadır. Bu engellerden bazıları aşağıda sıralanmaktadır (Mısırlı, 2003:21) :

- Bireylerin kendilerini ifade etmede yaşadıkları güçlükler
- Bir defada gereğinden fazla bilgi yüklemesi yapılması
- Güven eksikliğinin var olması
- Mesajlar arasında statüden kaynaklanan az değer verme
- Bireylerin yaradılışları gereği mesajlarda seçici davranmaları
- Yönetim davranışının hatalı olması

Kişisel engellerden kaynaklanan kısıtlamalar: Bu engeller kaynak ve hedefin yapılarındaki eksikliklerden kaynaklanmaktadır. Bazı durumlarda iletişimin kişisel engelleri gönderici ve hedefin mesajı kodlarken, gönderirken veya algılarken gereken özeni göstermemelerinden kaynaklanmaktadır. Örneğin hedefin mesajı yanlış anlaması veya yanlış yorumlaması, belirli ön yargılar nedeniyle mesajı yanlış değerlendirmesi, konuşmacıya karşı gösterilen ilgi eksikliği ve kaynağa karşı gösterilen güven duygusunun eksikliği iletişimde kişisel engellere örnek verilebilir.

Kaynağın amaçlı olarak mesajın anlamını değiştirmesi kişisel engellerdendir. Kaynak ve alıcının farklı karakterde olmaları da iletişimi kısıtlayıcı bir etki gösterebilir. Bireylerin yetiştikleri ortamdan kaynaklanan arzu ve istekleri, değer yargıları, kültür düzeyleri, içinde bulundukları duygusal atmosfer, alışkanlıkları, zevkleri ve tutkuları birbirinden farklı iki birey, iletişim sürecinde birçok kişisel engele sahiptir. Kişisel farklılıklar kaynak açısından mesajı kodlarken, alıcı açısından da algılarken ve yorumlarken ortaya çıkmaktadır. Bireysel farklılıklar, kaynağın kullandığı simgeleri etkilerken alıcının da mesaja göstereceği tepki

psikolojik, duygusal ve kültürel yapısından edindiği yaşantıların sonuçlarına göre oluşacaktır. Algılama farklılıkları, iletişimi engelleyici etkenlerden birisidir. Algılamanın dışsal ve içsel faktörler olmak üzere iki unsuru bulunmaktadır. Hareketlilik, tekrarlama, kontrast, yenilik, benzerli gibi faktörler dışsal, kişilik, gereksinimler, amaçlar, motivasyon değerler ve tutumlar, geçmiş tecrübeler ve alışkanlıklar, algılama konusundaki içsel unsurlardır (Mısırlı, 2003:20-21).

İletişim becerisi; göndericinin ve alıcının okuma, yazma, konuşma, mesaj kodlama, mesaj iletme, mesaj algılama, yorumlama, geri-iletim becerilerini içerir. İletişimin başarılı olabilmesi için, göndericinin ve alıcının uygun iletişim ortamı hazırlamaları, karşı tarafı iyi tanımaları, mesajı uygun biçimde kodlamaları, mesajı açık, anlaşılır bir dille ifade etmeleri, söyleyecekleri hakkında kesin fikre sahip olmaları, mesajı uygun kanal seçerek sunmaları, sabırlı, hoşgörülü, duyarlı ve tutarlı bir görünüm içinde alıcıyı mesaj almaya isteklendirmeleri gerekir. Bütün bunlar sağlıklı iletişimi kolaylaştırıcı etkenler olarak görülmektedir. İletişim sürecinde, göndericinin amacının ve yöntemini ne olduğunu belirlememesi durumu, iletişimde bir engel oluşturabilir. Bu nedenle amaçlar açık, anlaşılır ve gözlenebilir hedefler olarak saptanmalı, hedef davranışlar alıcının yeteneğine göre düzenlenmelidir. Alıcının iletişim konusuna dikkatinin çekilmesi gerekir. Kazandırılacak davranışlar iletişimin başında bildirilmelidir. İlgili ön öğrenmelerin hatırlatılması daha önceden kazanılmış davranışların işe koşulması açısından önemlidir. Alıcının iyi bir dinleyici ve paylaşıcı olunması özendirilmelidir. Gerekğinde örnek verme, açıklama yapma gibi yardımlar yapılmalıdır. Davranışın istenilen nitelikte yapılıp yapılmadığı gözlenmelidir. Alıcıya geri-iletim sağlandığında varsa eksiklikleri hakkında bilgi verilmelidir. Gönderici olaylara alıcı yönünden bakmalı kendini alıcı yerine koyabilmelidir. Daha sağlıklı iletişim için ilke-öneri geliştirilebilir. Bir önceki iletişim, sonraki iletişime ipuçları verebilmelidir (Bayram, 1992:13).

‘Gönderici ile alıcının tutumları iletişim sürecinde önemli bir yer tutar. Savunucu ve açık iletişimin temelinde şu tutumlar yatar ‘(Cüceloğlu, 1993:155-163):

Tablo 1: İletişim Tutumları

Savunucu İletişim	Açık İletişim
Yargılayıcı Tutum	Tanıtıcı Tutum
Denetlemeye yönelik tutum	Soruna yönelik tutum
Plansız Kendiliğinden Oluşan Tutum	Belli Bir Strateji İzleyen Planlı Tutum
Aldırmaz, umursamaz tutum	Anlayış, duygusal yakınlık gösteren tutum
Üstünlük belirten tutum	Eşitlik Belirten Tutum
Kesin Tutum	Denemeci Tutum

İletişim sürecinin tümü içinde bu tutumlar çeşitli derecelerde kendini gösterir. Bir kimsenin iletişimi, tek bir tutumu yansıtmaz; farklı tutumlar birbiri içine kaynaşmış olarak ortaya çıkarlar (Cüceloğlu, 1993:155-163):

Yargılayıcı tutum: Yargılayıcı tutum savunuculuğu arttırır. Eğer dinleyici, konuşanın ses tonundan, davranışlarından yargılandığı izlenimi alıyorsa savunucu bir tutum içine girer. Konuşan kişinin mevkii, yaşı, dinleyenle geçmiş ilişkilerinin türü, savunucu tutumun ne zaman ve ne ölçüde ortaya çıkacağını etkiler.

Tanıtıcı tutum: Tanıtıcı tutum içinde olan kimse, karşısındakinin kuşku ve korkularını uyandırmadan iletişimde bulunur. Bu tutumun öteki kişi ya da kişileri tehdit edici, yargılayıcı bir özelliği yoktur; olduğu gibi kabul edilir; örtük veya dolaylı olsa “iyi ya da kötü” biçiminde bir değerlendirme getirmez.

Denetlemeye yönelik tutum: Denetlemeye yönelik tutum, konuşanın dinleyiciyi denetleme, belirli bir yöne çekme ya da fikrini değiştirme gibi amaçlar

taşımasını içerdiğinden, bunu sezen dinleyicinin savunuculuğu artar. Bu tutumun temelinde yatan varsayım, dinleyenin konuşandan daha yetersiz, daha aciz olduğudur. Konuşan kimse, denetleme tutumuyla örtük ya da açık bir biçimde, dinleyeni “bilgisiz”, “akılsız”, “yanlış yolda olan biri”, olarak gördüğünü ifade eder. İletişimde örtük bir biçimde yer alan bu mesaj, dinleyici de savunucu tutumun doğmasına yol açar.

Soruna yönelik tutum: Soruna yönelik tutum içinde olan kişiler, kendilerini belirli bir işi yapmakla sorumlu göstererek konuşmayı sürdürürler. Bu tutum içinde karşıdaki kişiden katkı beklenir, çünkü sorunun tartışılarak çözüleceği, her iki tarafça kabul edilmiştir. “Önceden doğruluğuna karar verilmiş” belirli bir çözüm yolunu zorunlu kabullenme değil, sorunu beraberce tanıma ve çözüm yollarını arama bu tutumun gereğidir.

Belli bir stratejiyi izleyen planlı tutum: Belli bir stratejiyi izleyen planlı tutum, konuşanın amaçları konusunda dinleyiciyi kuşkuya düşürebileceğinden, savunucu tutum yaratır.

Plansız kendiliğinden oluşan tutum: Plansız kendiliğinden oluşan tutum, insana daha “doğal” geldiğinden “sinsilik” kuşkusu uyandırmadığından, savunuculuğa yol açmaz.

Aldırmaz, umursamaz tutum: İki kişi konuşurken, biri umursamaz bir tavır içinde, söylenen söze aldırmama davranışı gösteriyorsa, karşıdaki kişide de doğal olarak savunucu bir tepki oluşabilir.

Anlayış, yakınlık belirten tutum: Umursamaz tutumun karşıtı “duygudaşlık” tır. İletişimde, kişinin karşıdakinin duygu ve düşüncelerine ilgi ve anlayış göstermesi, bunları önemsemesi, başka bir deyişle, karşıdakinin duygularını düşüncelerini ve içinde bulunduğu durumu sanki kendi sorunları gibi görmesi “duygudaşlık” olarak adlandırılır. İletişimde bu tür bir tutum arttıkça savunuculuk azalır, açık iletişim kendini gösterir.

Üstünlük belirten tutum: Konuştuğu kimseden daha üstün olduğunu ima eden kimse, sorunun çözümüne ortaklaşa eğilmeyi sağlayamaz. Gönderdiği mesajların üstünlük ifade eden yanları öyle bir duygusal ağırlık kazanır ki, mesajın içeriği algılanmamaya başlar. Başka bir deyişle dinleyici, konuşanın söylediklerini dinlemek yerine enerjisini. Kendini savunmaya yöneltir.

Eşitlik belirten tutum: Dinleyici, konuşanın kendini üstün görmediğini anlarsa, işbirliğine açık bir tutum içine daha kolaylıkla girebilir. Eşit kişiler olarak iletişimde bulunan kimseler arasında karşılıklı iletişim güven ve saygı söz konusudur. Gerçek yaşamda mevki, zihinsel yetenek farkları olsa bile, “eşit iletişim tutumu” insan insana düzeyde bu farkları önemsiz yapar.

Kesin tutum: Hangi konuda konuşulursa konuşulsun, kimi inanlar kesin bir ifade kullanmayı yeğlerler. Sanki kendileri o konuda bilinebilecek her şeyi öğrenmiş ve bildikleri arasında bir karşılaştırma yaparak kendileriyle karşılarındakiler için neyin iyi olduğunu bulmuşlardır. Bu kimseler genellikle bir sorunu çözmek değil, her ne pahasına olursa olsun tartışmayı kazanmak amacındadırlar. Mutlaka haklı olmak gereksinimini duyarlar. Onlarca her şeyin kesin sonuçlara bağlı olma ihtiyacı vardır. Kesin tutumlu kimse, dinleyende “kendi düşündüğünün dışında bir gerçek kabul etmeyen, başkalarının düşüncelerini kendisinininkine benzetmek için baskı yapan kişi izlenimi uyandırabilir. Bu izlenim de dinleyici de savunuculuğu körükler. Kesin tutumlu kimselerde hoşgörü düzeyi düşük olduğundan, bu kişilerin iletişiminde savunuculuk birdenbire şiddet kazanabilir.

Denemeci Tutum: Kesin tutumun karşıtı tavır “denemeciliktir”. Denemeci kişiler kendi inanç, bilgi ve tutumlarına eleştirci bir gözle bakıp, bunlarla deneyler yapabilirler. Bu kişiler, karşısındakinin söylediklerini kendi düşünce ve tutumları kadar değerli bulma eğilimi içindedirler ve sürekli olarak öğrenmek ve “gerçeği bulmak” için çaba gösterirler.

Örgütsel iletişim için söylenenler genel olarak eğitim örgütleri için de geçerlidir. Ayrıca eğitim örgütlerinin girdisi ve çıktısı insan olduğundan, diğer

örgütlere göre eğitim örgütlerinde iletişim daha da önem taşımaktadır. Yöneticilerin, öğretim elemanlarının ve diğer çalışanların, öğrencilerin velilerinin birbirine karşı eylemleri, sözlü anlatıma dönüşün ya da dönüşmesin, bir yanıyla ya da tümüyle iletişimsel eylemlerdir (Bolat, 1996:75).

Eğitim örgütleri olan okullarda, öğretmen ile öğrenci arasındaki iletişim, örgütsel iletişimin önemli bir boyutunu oluşturur. Öğrencilerde beklenen davranış değişmelerinin yaşantıları yoluyla gerçekleşmesi için, okul-aile, yönetici-öğretmen ve öğretmen-öğrenci arasında sağlıklı bir iletişim kurulması zorunludur. (Bayram, 1992:18).

Diğer örgütlerde olduğu gibi, üniversitelerde de etkili iletişim hayati bir öneme sahiptir. Bununla birlikte üniversiteler geçirgen sınırlara sahip örgütler olmaları ve örgüt sistemlerinin elementleri ile çevre arasında çok çeşitli ilişkilerin varlığı, kısacası açık bir sistem olmaları nedeniyle oldukça karmaşık bir yapıya sahiptirler. Bunu yanı sıra, bir örgüt olarak üniversite, insanlar fikirler, kaynaklar ve diğer kurum ve sistemlerle iç içe olmak gibi net olarak değerlendirilemeyen ve kontrol edilemeyen birçok girdiye sahiptir (Birnbaum, 1988; Akt: Gizir, 2002:220).

Okullarda başlı başına bir iletişim etkinliği olan eğitimin sağlıklı bir biçimde gerçekleşmesi, özellikle öğretim elemanlarıyla öğrenciler, diğer boyutta yöneticiler ve diğer çalışanlar arasındaki iletişimin gerçekleşmesini gerektirir. Bu yüzden okulda işbirliğinin gerçekleşebilmesi için gereken iletişimin sağlanmasının engelleri varsa bunların sağlanması ve ortadan kaldırılması gerekir. Çünkü, yöneticiler, öğretim elemanları ve diğer çalışanlar arasında, birbirlerine karşı davranışlarından, kullandıkları dilden, sahip bulundukları statüden kaynaklanan iletişim engelleri bulunabilir.

2.9.Sınıfın Fiziksel Durumu ve İletişime Yansıması

Öğretim çevresi fiziksel, sosyal ve eğitsel öğelerden oluşur. Öğretim çevresi öğretim amacıyla ve çocukları kapsayacak şekilde düzenlenmelidir. Bu yüzden her bir öğenin öğretmenlerin öğrencileriyle etkili iletişim kurabilecek şekilde

planlanması ve yönetilmesi gerekir (Bull ve Soly, 1996:35: Akt; Taş, 2005:50; Edt:Kıran, 2005).

Sınıfın havalandırma, ısı, ışık ve oturma düzeni öğrencinin konsantrasyon yeteneğini etkiler. Havalandırılmamış, çok sıcak, çok soğuk ya da az ya da çok ışık alan bir sınıf genellikle dikkat dağıtıcı bir etkiye sahiptir. Bu tür olumsuz etkenleri öğretim için uygun duruma dönüştürmek öğretmenin görevidir. Ayrıca sınıfın ve kullanılan panoların dikkat çekici renklerde olması öğrencinin kolay güdülenmesine ve sınıfın daha rahat yönetilmesine katkıda bulunur. Oturma düzeni, dikkatli bir şekilde planlanıp gerçekleştirilebilirse, sınıf yönetimini kolaylaştırıcı bir faktör olacaktır. Oturma düzeni, öğretme, öğrenme ve sınıf yönetmeyi kolaylaştıracak şekilde organize edilmelidir. Oturma planından önce sınıfın düzeyi, kullanılacak öğretim materyalleri göz önünde bulundurulmalıdır. Oturma düzeni kurulurken öğretimin gerçekleşeceği nokta (tahta, perde) odak olarak alınmalıdır. (Moore, 2000:189; Akt: Taş, 2005:51; Edt: Kıran, 2005).

Okulun ve sınıflarda kullanılan renklerin de öğretmen ve öğrenci psikolojisi üzerinde çok büyük bir etkisi vardır.Uzman psikolog Halis Özerk, okulların dış cephe ve sınıf boyalarında kullanılan renklerin, öğrencilerin başarısını etkileyeceğini ifade etmiştir (Taş, 2005: 51; Edt: Kıran, 2005).

Günümüzde, insan yaşamında etkili hale gelen teknoloji, doğal olarak eğitimi de etkilemektedir. Bu nedenle, teknolojik olanakların öğretme-öğrenme süreçlerinde işe koşulması, gün geçtikçe daha büyük önem kazanmaktadır (Namlu, 1998: 184).

Eğitim teknolojisinin uygulama alanını somutlaştıran alt öğelerden biri de eğitim ortamları, daha öznel deyiimiyle eğitimde kullanılan ders araç gereçleridir. Ders araç gereçleri öğrenme ortamını somutlaştıran, zamanı etkin kullanmayı sağlayan ve hatırlamayı kolaylaştıran öğretme-öğrenme yardımcılarıdır (Kemp ve Seqmellie, 1989;Akt: Namlu, 1998: 185).

Öğretmenin ders araç gereçlerini etkili bir şekilde kullanabilmesi için yeterli ve gerekli bilişsel, duyuşsal ve psikomotor davranışlara sahip olması gerekir. Çünkü yapılan araştırmalarda etkili kullanılan ders araç-gereçlerinin öğrenmeyi zenginleştirdiği, öğrencinin ilgisini çektiği, öğrencilere hedef davranışların kazandırılmasında yardımcı olduğu, öğrenmeyi daha kısa sürede ve daha az maliyetle sağladığı tespit edilmiştir. (Pennywell, 1980; Clark ve Sugrue, 1995; Baron ve Orwig, 1995; Akt: Namlu, 1998: 185).

Görsel-işitsel araçların kullanılması, öğrencileri etkili kılma, dersin mantıklı bir yapı ve sıra dizini içerisinde işlenmesi, ilginin bütünüyle konuya odaklanması, pekiştirme amacı dışında anlatılanların tekrar edilmesi, normal ders akışının kesilmemesi ve istenmeyen davranışlarla herkesin dikkatini çekecek şekilde ilgilenilmemesi, öğrencilerin derse katılımının devamlılığını sağlar (Başar, 2001: 96).

Bunun yanı sıra okulun ve sınıfın sosyal iklimi, öğrenci davranışları üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Sınıf, sosyal bir ortamdır. Sınıf ortamında, öğrenciler tarafından yaşanan çeşitli ilişkileri içeren, yani onların yarattığı ve onların davranışlarını etkileyen ortak bir yaşamın paylaşılması söz konusudur. Öğrencilerin kendi aralarında ve öğretmenle ilişkileri, belli bir hava yaratır. Bu psikolojik hava, sosyal iklim olarak nitelendirilir (Önder - Külahoğlu, 2000:4; Edt: Küçükahmet).

Öğrencileri motive edici etkinlikleri gerçekleştirme, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun öğrenme yaşantıları oluşturma, öğrencilerin dikkatlerini çekip uyanık tutabilme, istenmeyen davranışları uygun stratejiler kullanarak ortadan kaldırma, zamanı etkili kullanma vb. özellikler, öğretmenlerin etkili bir sınıf yönetimi açısından sahip olması gereken özelliklerdir. Ayrıca yeterli alan bilgisine ve genel kültür bilgisine sahip olma, etkili bir sınıf yönetimi açısından öğretmenlerde mutlaka bulunması gereken özelliklerdir (Murat - Aslantaş - Özgan, 2006:265).

Öğretmen-öğrenci ilişkileri, eğitimin her kademesinde önemli bir konu olma özelliğine sahiptir. Hangi eğitim kademesinde olursa olsun öğretmen öğrenci

ilişkileri etkili olduğu ölçüde eğitim ve öğretim etkinlikleri de etkili olacaktır. Bir sınıf ortamında öğretmen (kaynak), eğitim amaçları doğrultusunda belirli bir içeriği (mesajı), çeşitli öğretim araç gereçleri (kanal) kullanarak öğrencilere (alıcı) iletir (Evcimen, 1998:25)

Bir öğretmenin gerçekleştirdiği iletişim etkilerini üç grupta toplamak mümkündür (Yüksel, 1989:39; Akt: Evcimen, 1998:26):

- 1.Öğrencilerin bilgi düzeyindeki değişme,
- 2.Öğrencilerin tutumundaki değişme,
- 3.Öğrencilerin açık davranışlarında görülen değişme.

Öğretmen bu üç etkiyi yaratabilecek iletişime girerken kendi kişilik özelliklerini, beklentilerini ve o anki ruhsal durumunu davranış şeklinde öğrencilerine yansıtmaktadır.

Öğrencilerin bilgi düzeylerinde, tutumlarında ve gözlenebilen açık davranışlarında istendik yönde değişme oluşturma'nın ön koşulu öğretmen-öğrenci arasında sağlıklı bir iletişimin kurulabilmesidir. Sınıfta öğretmen ve öğrenciler arasında sağlıklı bir iletişimin gerçekleşmesi için gerekli ilk koşul iletişimin çift yönlü olması gereğidir. Etkili ve başarılı bir iletişimin ön koşulu ise öğretmenler ve öğrenciler tarafından sınıf ortamında olumlu bir havanın yaratılmasına katkıda bulunacak davranışların gösterilmesidir (Evcimen, 1998:26).

Bayram (1992:1) öğretmenin sadece bildiklerini aktaran bir kimse olmaktan çok, sağlıklı iletişim ortamları hazırlayan, mesajların içeriğini, etkilerini akış yönünü ve dönüşü göz önünde bulundurup, öğrencilerinin gelişimi için kullanan rehber bir kişi olduğunu belirtmiştir.

Coşkulu, neşeli öğretmenler kendilerine güvenilebileceğini, yaptıklarından haz aldıklarını, öğrencilerine güvendiklerini ve onlara saygı duyduklarını gösterirler (Cuiskshank, 1995: Akt; Şen-Erişen, 2002:100). Bu tür davranışlara sahip öğretmenler de, öğretim sürecinde etkili bir izlenim oluşturup, öğrencileri ile olumlu

ilişkiler kurarak öğretici kişiliklerini en üst noktaya kadar taşıyabilmektedir. Yapılan araştırmaların hemen hepsi, öğretmen etkililiğinin öğrenci başarısı ve tatmini ile yakından ilişkili olduğunu göstermektedir (Şen - Erişen, 2002:100).

Yapılan araştırmalar da göstermektedir ki sınıftaki korku ve kaygı kaynaklarından biri öğretmendir. Öğretmenin onları arkadaşları önünde sıkıntıya sokabileceğini düşünmeleri, öğrencilerde kaygı yaratır. Clark ve Peterson'a (1986:289; Akt: Evcimen, 1998:28) göre, öğretmen sabırlı ve soğukkanlı olmayı bilmelidir. Öğretmen hiçbir durumda öfkelenmemeye çalışmalı ve olumsuz duygularını bastırabilmelidir. Öğretmenin öfkelenmesi, güç uğraşına girmesi, öğrenciyi tehdit edip savunmaya zorlaması sınıfın havasını bozar.

Sınıfta yaşanan **iletişim engeli** oluşturan faktörler şunlardır: (Ergin, 1995:223)

Öğretmen ve/veya öğrencinin;

- İletişime girme amacını tam olarak algılayamaması,
- Bedensel ya da psikolojik özre sahip olması
- Barınma, beslenme ihtiyaçlarını yeterince karşılayamaması,
- Birbirlerine güvenmemesi,
- Güvenli bir gelecek garantisinin olmaması,
- Ortak yaşantı alanlarının az olması
- Sevip sevilmemesi; sayıp sayılmaması

Kaynak olarak öğretmenin;

- Öğrencilerini iyi tanımaması,
- Alanında yeterli bilgi birikimine sahip olmaması,
- Öğrenciler tarafından inanılır, güvenilir ve çekici bulunmaması,
 - Derse hazırlıksız girmesi,
 - Mesajlarını, öteki öğretim ortamlarına ve gerekli örneklerle yer

vermeden bol bol sözcükler kullanarak sürekli anlatıma dayalı biçimde sunmaya kalkışması,

- Sözcüklerini seçerken öğrencilerin geçire geldiği yaşantıları dikkate almayıp, anlamların karıştırılmasına ve hatta bazen öğrencilerin hiç duymadıkları sözcükleri de kullanıp hiçbir şeyin algılanmamasına neden olması.
- Öğrencileri derse çekecek ve katacak yöntem ve teknikleri kullanamaması.

Alıcı olarak öğrencinin;

- Sınıfta bulunma amacının farkında olmaması,
- Sık sık hayal kurup, kendisini bilerek dersin dışına itmesi,
- İşlenen konularda kendisi için kullanabileceği bir çıkar, bir zenginlik görmemesi,
- Öğretmenin mesajlarına tepkiler verme sorumluluğundan kaçması

Öğretme-öğrenme ortamı olarak sınıfın;

- Oturma yerleri ve oturma düzeninin rahatsızlık vermesi,
- Havası pis, rutubetli, ışsız, soğuk ya da aşırı sıcak olması,

Araç ve gereçlerin;

- Öğrenci düzeyine uygun olmaması,
- Görüntüyü ve/veya sesi iyi vermemesi,
- Kullanılmayacak ölçüde bozuk olması, yeterli sayıda ya da hiç bulunmaması.

Davranışlarının çoğunun kabul edilemez olduğunu söyleyen öğretmen, eleştirmeye eğilimlidir. “Yüksek standartlar koyar ve sınıfta alışılmamış davranış ve durumlardan pek hoşlanmaz. Öğrenciler böyle öğretmenleri patron davranışlı bulurlar, onlarla elverdiğince ilişki kurmaktan kaçınırlar. Çok eleştiren -yargılayan öğretmenler, bu tutumlarının öğrencilerinin kabul edilemez davranışlarını

düzelteceğine inanırlar. Ayrıca, öğrencilerinin çevreyi mutlu etme konusunda yeterli düzeyde güdülendirilmediklerini ve davranışlarını kendi kendilerine düzeltmekte çok yetersiz olduklarını düşünürler. Dolayısıyla, öğrencinin değişmesi gerekiyorsa, bunun kesinlikle dışarıdan etkileyerek gerçekleştirilmesi zorunluluğuna inanırlar. Aslında, bunun tam tersi doğrudur. Zorlama ve baskı, öğrenciyi karşısına alır. Sınıfta uygulanan yaptırımlar nedeniyle, öğretmen-öğrenci ilişkisi kısa zamanda karşıtlık temeline oturur. Çocuk baskı gördüğünde, direnmeyi önceliğe alır. Böylece öğretmen ve öğrenci arasında kişisel güç savaşı başlar ve eğitim bir kenara itilir. Öğrenciler bu öğretmenlere kendilerini en az zarara uğratacak şekilde tepki verirler. Bazıları da karşılık vererek, öğretmeni rahatsız eden ne kadar davranış varsa, yapar ve onu nereye kadar kışkırtabileceğini görmek ister. Düşmanca ilişki, saldırganlığı destekleme eğilimindedir. Bu koşullarda öğrenme işlemi durur. Hoşgörülü bir öğretmen daha esnektir ve daha az yargılar. Kendi doğru-yanlış tanımlarını daha az kabul ettirme ihtiyacındadır. Bu sıcak bir ilişki, çocukların sorumlu ve kendini denetleyebilir bir kişilik geliştirmelerine yardım eder (Külahoğlu-Önder, 2000: 12-13; Edt: Küçükahmet, 2000).

Gordon (1997:74-80) sınıfta öğretmenle öğrenci arasında yaşanan iletişim engellerini şu başlıklar altında toplamıştır:

1)Emir Vermek, Yönlendirmek: Bu iletiler, öğrenciye duygularının, gereksinimlerinin ya da sorunlarının önemsiz olduğunu anlatır.Öğrenci, öğretmenin duygu ve gereksinimlerine göre davranmak zorundadır. Böyle iletiler öğretmenin gücünü korkuya dönüştürür. Öğretmenin söylediklerini kendilerinden daha büyük ve güçlü biri tarafından verilen gözdağı olarak algırlar. Öğretmenler bu tür davranışları ile, öğrencilerde karşılık verme, direnme, bağırıp çağırma gibi olumsuz davranışlar ve düşmanca duygular yaratabilirler. Bu iletiler, öğretmenin, öğrencinin karar ve yeteneğine güven duymadığını gösterir.

2)Uyarmak, Gözdağı vermek: Bu iletiler emir verme ve yönlendirmeye benzer,ama çocuğun vereceği yanıtın karlılığı olacak tümceleri de içerirler. Bunlar,

öğretmenin öğrencilerinin isteklerine ve gereksinimlerine saygı duymadığını anlatır. Öğrenciyi korkutur ve sindirir.

3)Ahlak Dersi Vermek: Bu tür ilişkilerde dış otoritenin ve zorunlulukların gücü öğrenciye karşı kullanılır. Ahlak dersi veren iletiler öğrenciye, öğretmenin onun yargısına güvenmediği, başkalarının doğruluğuna inandığı şeyleri kabul etmesinin onun için daha iyi olacağı düşüncesini verir.

4)Öğüt vermek, Çözüm ve Öneri Getirmek:Bu tür iletiler öğretmenin, öğrencilerin sorunlarını kendi kendilerine çözebilme yeteneği olmadığına inandığının kanıtıdır. Bunlar, bazen öğrenciyi öğretmene bağımlı yapar,kendisi için düşünmesini engeller ve her sorununda, çözümü kendi dışındaki bir otoriteden beklemeye başlatır. Öneri, üstünlük tavrı olarak görülür. Bu da bağımsızlık elde etmeye çalışan gençler için çok sinir bozucudur.

5)Öğretmek, Nutuk Çekmek, Mantıklı Düşünceler Önermek: Mantık ve gerçekler öğrencini mantıksız olduğunu hissettirdiği için, genellikle içe kapanıklık ve küskünlük ortaya çıkar. Öğrenciler de yetişkinler gibi yanlışlarının gösterilmesinden hoşlanmazlar. Sonuna kadar düşüncelerini savunurlar.

Nutuk çekme etkisiz bir öğretim yöntemidir. Uygun kullanılmadığı zaman yalnızca etkisiz olmakla kalmaz, nefret edilen bir yöntem olur. Öğrenciler sıkılır ve dinlemeyi bırakır.

6)Yargılamak, Eleştirmek, Suçlamak, Aynı Düşüncede Olmamak: Bu iletiler öğrenciler üzerinde öbürlerinden daha olumsuz etki yapar. Benlik kavramı, çocuğu yetiştiren ve onun yaşamındaki en önemli yetişkinler olan anababa ve öğretmenlerinin yargı ve değerlendirmeleri ile biçimlenir. İşte bu nedenle olumsuz değerlendirmeler çocuğun benlik saygının aşınmasına neden olur ve karşı eleştiri için onu kışkırtır. Sonuçta öğrenciler de öğretmenlerine aynı biçimde tepki verir. Öğrencilerin saygısızlığından yakınanlar, çoğunlukla olumsuz değerlendirmeleri çok sık kullanan öğretmenlerdir.

7)Övmek, Aynı Düşüncede Olmak, Olumlu değerlendirmeler yapmak:

Öğretmenler genel inancın tersine övmenin olumsuz değerlendirme olduğuna inanmazlar. Öğrencinin öz imgesine uymayan olumlu bir değerlendirme kızgınlık uyandırır. Öğrenciler haklı olarak öğretmen olumlu yargılıyorsa başka bir zaman da olumsuz yargılayabilir sonucunu çıkarır. Ayrıca yargılamanın, üstünlüğü hissettirdiğini de düşünür. Övgünün çok sık kullanıldığı bir sınıfta övgünün yokluğu eleştiri olarak yorumlanabilir.

8)Ad takmak, Alay Etmek:

Öğrencilerin benlik imajları üzerinde olumsuz etki yapar. Öğrencileri etkilemede bu tip iletileri kullanan öğretmenler hayal kırıklığına uğrar. Öğrenciler özeleştiri yapacakları yerde, özürlerini kapatmak için öğretmenlerinin kullandığı iletileri kullanır.

9)Yorumlamak Analiz Etmek, Tanı Koymak:

Bu tip iletiler öğrenciye, davranışının nedenlerinin öğretmeni tarafından bilindiğini anlatır. ‘Bunu başkalarının ilgisini çekmek için yapıyorsun.’ Bu amatörce yapılan psikanaliz öğrenciye gözdağı gibi gelebilir ve sıkıntı verir. Öğretmenin çözümlemesi doğruysa, öğrenci kendini çıplak olarak açıkta kalmış hisseder ve utanır. Eğer yanlışsa, ki çoğunlukla böyledir, öğrenci yersiz suçlandığı için kızar.

10)Güven vermek, Desteklemek, Avutmak, Duygularını

Paylaşmak:Yüzeyde bu iletiler sorunlu öğrencilere çok yararlıymış gibi görünür, ama gerçekte böyle değildir. Öğretmenin karmaşık duygular yaşayan öğrencisine güven vermeye çalışması onda anlaşılmadığı izlenimini uyandırabilir.

Öğretmenler öğrencilerin olumsuz duygularından etkilenmediklerinden onları avutmaya çalışırlar. Böyle durumlarda güven verici ve destekleyici iletiler öğrenci tarafından , öğretmenin onun duygu duygularını değiştirmesini istediği biçiminde anlaşılır. Öğrenciler bu çabalarının kendilerini değiştirmek için olduğunu sezer ve onlara güvenmezler. Acıma,öğrencinin duygularını incitir ve iletişimi bozar; çünkü öğrenci öğretmenin, duygularını değiştirmeye çalıştığının ayırımındadır.

11)Soru Sormak, Sınamak, Çapraz Sorgulamak: Sorunlu olduğu zaman öğrenciye soru sormak onda güvensizlik ve kuşku uyandırır. Öğrenciler bazı sorunların, onları tuzağa düşürmek ve eksiklerini bulmak için sorulduğunu düşünür onları gözdağı olarak algılar ve soruya soru ile tepki verir. Sorunu olan öğrenciye sorununu çözme amacı ile sorulan her soru, onun konuşma özgürlüğünü sınırlar ve bir sonraki iletisini sanki dikte ettirir.

12)Sözünden Dönmek, Oyalamak, Alay Etmek, Şakacı Davranmak; Konuyu Saptırmak: Böyle iletler yüzünden öğrenci, öğretmenin onunla ilgilenmediğini, duygularına saygı göstermediğini belki de onu dışladığını düşünür. Öğrenciler sorunlarını dile getirmek istediklerinde çok ciddidirler. Şakayla, espriyle karşılık vermek onları incitebilir ve itilmişlik, bir kenara atılmışlık duygusunu uyandırır.

Öğrencileri başından savmak, o anki düşüncelerinden saptırmak, ilk başta başarılı gibi görülebilir. Ancak kişinin üzerinde konuşulmayan duyguları yeniden ortaya çıkartacaktır; çünkü ertelenen sorunlar çözülmemiş sorunlardır. Öğrenciler saygıyla dinlenilmek ve anlaşılmak isterler. Alay eden, oyalayan öğretmenler, onları sorunlarının çözümünü başka kişilerde aramaya iterler. Böyle öğretmenleri yardım için danışabilecekleri, güvenebilecekleri ve iletişim kurabilecekleri kişiler olarak görmezler.

“İletişim engeli” kavramının yanı sıra “iletişim korkusu” kavramı da bulunmaktadır. İkisi ayrı şeyler olup birbirini bütünler şekildedir. İletişim engeline neden olan etmenlerden birisi de iletişim korkusudur diyebiliriz. İletişim korkusu iletişim engelinin bir alt maddesi gibi görülebilir. Bunun ayrımını yapabilmek için iletişim korkusu kavramını da tanımlamak gerekmektedir.

2.10.İletişim Korkusu

Yargılar, duygular ve insanların toplumsal değerlerinden doğan kişisel engeller, insanlar arasında psikolojik uzaklığa neden olmaktadır; Bu da bireylerin iletişim problemleri yaşamalarına yol açarak, bir iletişimi tamamen önleyebilmekte,

bir kısmını süzebilmekte veya yanlış yorumlara yol açabilmektedir (Davis, 1984:514;Akt: Yeşilyaprak, 2004:48).

Sınıfta iletişime zorla giren ya da iletişime girmekten kaçınan, kısacası iletişim korkusu yaşayan öğrencilerle karşılaşmaktadır. McCrosky, iletişim korkusunu, “başka bir kişi ya da kişilerle ilişki kurmaktan ya da iletişim kurma olasılığının belirmesinden kaynaklanan bireysel korku ya da kaygı düzeyi” olarak tanımlanmaktadır. İletişim korkusu dramatik etkinliklerde, okullardaki toplantılarda ve sınıf içi konuşmalarda yaygın olarak görülen söze ilk başlama ürkekliğinden daha da öte olan farklı bir korkudur. Bu, genellikle okuldaki ilk yıllarda yerleşen bir kaygı ve endişe kalıbı olup, öğrencinin sözel iletişimini, sosyal becerilerini ve kendisine olan güvenini çok büyük ölçüde ya da tümüyle derinden etkileyebilmektedir. Bu korku özellikle ilkokul düzeyinde çok önemli bir sorundur (Ergin-Birol, 2000: 107).

İletişim korkusu büyük oranda durumsaldır. Friedman’a (1980) göre, çocuklar tartışmaya katılmak için istekli ve yetenekli iseler, ancak konuşmaları engelleniyorsa ürkeklik ve suskunluk oluşabilir. Ürkekliğin derecesi ya da ürkekliğe neden olan koşulların oranı bireyden bireye değişiklik göstermektedir. İletişim korkusunun duygusal, eğitimsel ve sosyal sonuçları bulunmaktadır. Çekingenlik ve suskunluk, çocuğun arkadaşlık kurmak için gerekli olan becerilerini etkiler. Bu tür öğrenciler gelecekteki mesleklerine yönelik çalışma yapma isteklerini sözlü iletişimi çok az gerektiren işlerle sınırlama eğiliminde olurlar. Başarısızlıktan kaçınmaları için daha çok güdülenmeye ihtiyaçları vardır. Okul çevresi iletişim endişesinin önemsenmesinde hayati bir öneme sahiptir. İletişim endişesi, destekleyici bir sınıf ortamı ile, art arda gelişim gösteren sözel etkinliklerle ve iletişim endişesi olan öğrencilerin ne gibi davranışlar gösterdiği konularında öğretmenlerin yetiştirilmesiyle önlenebilir ya da en aza indirilebilir (Güçlü, 2000:150-151; Edt: Küçükahmet, 2000).

İletişim korkularının nedenlerini şöyle sıralayabiliriz:
(McCrosky ve Bond; Akt: Ergin, 1995:237)

- Düşük zihinsel beceriler
- Konuşma becerisi yetersizliği,
- Sosyal içe dönüklük,
- İletişim endişesi,
- Düşük sosyal özgüven,
- Sosyal yabancılaşma,
- İletişim normlarındaki kültürel ve etnik ayrılıklardır.

Psikolojik uzaklıktan kaynaklanan iletişim korkusunun duygusal, eğitimsel ve sosyal sonuçları bulunmaktadır. Çekingenlik ve suskunluk, bireyin arkadaşlık kurmak için gerekli olan becerilerini etkiler. Bu tür öğrenciler gelecekteki mesleklerine yönelik çalışma yapma isteklerini sözlü iletişimi çok az gerektiren işlerle sınırlama eğiliminde olur. Başarısızlıktan kaçınanları için daha çok güdülenmeye ihtiyaç duydukları belli olmakla birlikte, başarılı olma konusunda öğretmenlerince öteki öğrencilere oranla daha az güdülenirler. Üniversite eğitimi aşamasına gelmiş öğrencilerin kişilikleri üzerinde derin değişiklikler yapılması çok kolay olmayacağından dolayı, bu öğrencilerin iletişim korkusunun yenilmesi özel bir çaba gerektirecektir. Ancak eğitimciler kendi iletişim becerilerinden yararlanarak, öğrencilerin iletişim başarı korkularını aşmalarına çeşitli şekillerde yardımcı olabilirler ve öğrencileri sözlü iletişime girmeye cesaretlendirecek sınıf içi etkinlikler de bulunabilirler (Ergin- Birol, 2000:110-114).

Eğitimcinin, iletişim korkusu olan ya da sınıf içinde sesini duyurmaktan çekinen öğrencilere özel olarak eğilerek ve cesaretsizliklerini kırarak, ilgilerini iletişim konusuna çekebilmesi önemlilik arz etmektedir. İletişim korkusu olan öğrenciler, bilgi ve beceri yönünden bir eksiklikleri olmasa da, sınıftaki iletişimin dışında kaldıkları sürece, konuya olan ilgilerini yitirecek bu da zamanla öğrencinin

derse motivasyonunu azaltarak, iletişim sürecinden daha da uzaklaşmasına sebep olacak bir kısır döngüye yol açacaktır.

Jest ve mimikler, göz teması, isimle hitap etmek, soru sormaya teşvik etmek, tartışma ortamı yaratmak, esprili bir anlatım, sınıftaki tüm öğrencilere karşı eşit ve arkadaşça bir tutum sergilemek, genel olarak zor iletişim kuran öğrencilerin kendilerini daha rahat hissetmesini ve derse sözlü olarak katılmalarını sağlamakta eğitime yardımcı olabilir. Derse sözlü olarak katılmakta zorlanan öğrencilerle, jestler, mimikler, beden hareketleri ya da ses nitelikleri gibi görsel göstergeler kullanılarak kurulacak sözsüz iletişim, hem konuşma esnasında eğitiminin düşüncelerini vurgulayıp, duygularının bir göstergesi olacak, hem de öğrencileri sözlü iletişim kurmaya cesaretlendirecektir. Başkaları üzerinde tepki olarak etki yaratan bir hareket, bir yüz ifadesi veya bir ses niteliğindeki uyarıcı jestler, her türlü sosyal davranışın başlangıcı olmasının yanı sıra sonradan sembole (kodlara) dönüşmekte ve böylece iletişimi mümkün kılmaktadır (Gökçe, 1998:129; Akt: Yeşilyaprak, 2004: 49).

Gerek iletişim engeli gerekse iletişim korkusu kavramlarında değinilen şey bir problemin meydana gelmesidir. Ortaya çıkan iletişim problemi iletişim korkusundan kaynaklı olabileceği gibi iletişim engelinden de kaynaklanabilir. Bütün sayılan iletişim engeli, iletişim korkusu nedenleri bireyden bireye farklılık gösterebilmektedir. Bu farklılığın nedenleri aile, yaşadığı çevre, okul gibi pek çok nedene bağlı olabilir. Bireylerin sağlıklı iletişim kurabilmesi için öncelikle yaşadığı iletişim problemi kaynaklarına bakmak ve gereken önlemleri almak zamanında almak gereklidir.

İLGİLİ LİTERATÜR TARAMASI

Bu bölümde konu ile ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

Toy (2007) tarafından yapılan araştırmanın problemini ‘Üniversitede farklı eğitim alanlarında okuyan öğrenciler arasında iletişim becerileri açısından fark var mıdır?’ Araştırmada farklı mesleki yönelimleri temsil etmek üzere, Ankara Üniversitesi bünyesindeki Mühendislik ve Hukuk fakülteleri öğrencileri örneklem olarak alınmıştır. İletişim becerileri açısından Hukuk fakülteleri öğrencilerinin Mühendislik fakülteleri öğrencilerinden, kızların erkeklerden daha iyi oldukları bulunmuştur.

Kişilik özelliklerinin etkileri kontrol edildiğinde, iletişim becerilerinde hukuk fakülteleri öğrencileri lehine farklılaşmanın devam ettiği fakat cinsiyet etkisinin ortadan kalktığı görülmüştür.

Yeşilyaprak’ın (2004) araştırma konusunu; “Gazi Üniversitesi Halkla İlişkiler Bölümü öğrencilerinin, eğitimcilerle iletişimleri bağlamında, eğitsel motivasyonlarına etki eden faktörlerin tespit edilmesi’ oluşturmaktadır.

Araştırmanın evrenini yüksek öğretim kurumlarında öğretim gören öğrencilerdir. Popülasyon Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü öğrencilerinden oluşmaktadır.

Bu araştırmada elde edilen sonuçlara göre; öğrencilerin iletişime girmelerinde eğitimcinin yaklaşımı etkili bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğrenciler tarafından sevilen öğretmenlerin olumlu özelliklerine baktığımızda ilk sırada eğitimcinin derste sıkıması ve kolay iletişim kurması yer almaktadır. Bunu eğitimcilerin öğrencilere yaklaşımlarında “arkadaş gibi davranması” izlemektedir. Eğitimcinin güler yüzlü, ilgili olması, derse hakim olup, katılımı sağlaması öğrencilerin, eğitimcileri olumlu olarak değerlendirmelerinde etkili olan diğer faktörlerdir. Hoşlanılmayan bir öğretmende olumsuz özelliklerle ilgili olarak,

öğrencilerin verdikleri cevaplar arasında ilk sırayı, eğitimcinin iyi iletişim kuramıyor olması almaktadır. Yapılan araştırmada öğrencilerin taamına yakını öğretmenin güleryüzlü veya asabi oluşunun onunla iletişimlerinde belirleyici olduğu görüşündedirler.

Öğrencilerin yarısından fazlası eğitimciyle olan iletişimlerinin derslerdeki başarılarına etki ettiği görüşündedirler. Buradan öğrencilerin, eğitimciyle aralarındaki iletişimi, başarı ya da başarısızlıklarında tek başına bir diğer neden olarak görmemekle beraber, eğitimcinin konuya ve kendilerine yaklaşımını, başarı ve başarısızlık üzerinde başka faktörlerle beraber etken kabul ettikleri sonucuna varılabilir. Araştırmadan elde edilen sonuçlardan bir diğeri ise öğretmenin derste tartışma ortamı yaratması ve öğrencilerin görüşlerine önem vermesi öğrencileri motive edici bir etki yaptığı yönündedir.

Ergin-Geçer (1999), araştırma konusunu; ‘öğretim elemanlarının kullandıkları iletişim biçimlerini öğrenciler nasıl algılamaktadır ve bu algı ile öğrencilerin üniversitedeki sınıf içi öğretimi değerlendirmesi arasında anlamlı bir ilişik var mıdır?’ oluşturmaktadır. Araştırma Kocaeli Üniversitesi’ndeki Fen-Edebiyat, Mühendislik, İktisadi İdari Bilimler, Teknik Eğitim, Tıp ve Hukuk Fakültelerinde olmak üzere toplam 6 fakülte üzerinde uygulanmıştır.

Betimsel nitelikteki bu araştırmada öğrencilerin öğretim elemanlarının iletişim biçimleriyle ilgili ifadelere orta düzeyde katıldıkları görülmüş, sınıf içi etkileşimi etkin kılmada öğretim elemanlarının çok yeterli olmadığı sonucuna varılmış, öğretim elemanı- öğrenci iletişiminde saydamlık, saygı ve ilginin önemli olduğu görülmüştür.

Şahin (1997), “Öğrenme-öğretme sürecinde öğrenci görüşlerine göre, öğrencilerin sözlü iletişim endişeleri nelerdir” olarak belirlediği problemini Ankara merkez ilçelerde bulunan okullardan özelliklerine göre yansızlık ilkesi gözetilerek seçilen 9 okulun son sınıflarından seçilen birer şubesine anket yoluyla bulgular elde

edilemeye çalışılmıştır. Araştırmada öğrencilerin, öğrenme-öğretme sürecinde sınıf içi sözel iletişimlerinde yaşadıkları 34 sözel iletişim endişesi saptanmıştır.

Öğrenciler, özellikle a) öğretmenler, sinirli ve asık yüzle derse girdiklerinde konuşma cesareti bulamıyorum, b) Öğretmenlerin başkasına kızması sonucunda cesaretimi yitiriyorum, c) Öğretmenler hep belirli kişilerle diyalog kuruyorlar, zayıf öğrencilere ya da diğerlerine cesaret ve güven verici söz hakkı vermiyorlar, d) yanlış söylersem öğretmenlerimin kızacaklarını düşünüyorum, e) soru sorduğumda ya da yanlış yaptığımızda öğretmenlerin “Bu konuyu yeni anlattım, dinlemediniz mi?” şeklinde karşılık vermeleri nedeniyle konuşmak istemiyorum, gibi endişeleri diğer endişelere göre daha çok “çok sıklıkta” yaşadıkları ve bu endişeleri öğrencilerin yaklaşık %30-40’ının “orta sıklıkta” ve “üzeri sıklıkta” yaşadığı araştırmaya göre saptanmıştır. Öğrenciler yanlış söylediğinde arkadaşlarının güleceğinden, öğretmenlerin düşüncelerini yersiz bulacağından, öğretmenlerinden çekindiklerinden dolayı da iletişim endişesi yaşadıkları belirtilmiştir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu aile ortamlarında susturulmaları ya da tembih edilmeleri gibi etkenler yüzünden iletişim endişesi yaşamadıklarını saptanmıştır.

Bolat (1996), yöneticiler, öğretim elemanları ve idari personel arasındaki iletişim düzeyini belirlemek üzere yaptığı araştırmanın problemini ‘H.Ü. Eğitim Fakültesi’nde yöneticilerin, öğretim elemanlarının ve idari personelin algıladıkları iletişim düzeyi farklı mıdır? oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerinden bir grup öğrenci oluşturmaktadır.

Yapılan araştırmadan çıkan sonuçlar şöyledir; Fakültede iletişim konusunda yöneticilerle öğretim elemanları ve idari personel arasında farklı görüşler egemendir. Yöneticiler iletişim düzeyini öğretim elemanlarından ve idari personelden daha yüksek olarak algılamaktadırlar.

Yöneticiler, öğretim elemanları ve idari personel ile özel sorunları da dahil olmak üzere her konuda her zaman görüşebildiklerini, onlara her zaman yeterli zaman ayırabildiklerini düşünürken, öğretim elemanları ve idari personel bu durumların ender olarak gerçekleştiğini düşünmektedir.

Yöneticiler, aldıkları kararlarla ilgili olarak öğretim elemanlarının ve idari personelin olumsuz eleştirilerinden genellikle rahatsız olmadıklarını ve her şeyden önce onlara birey olarak saygı duyduklarını vurgularken, öğretim elemanları ve idari personel bu konuda yöneticilerin yaklaşımını onaylamamaktadırlar.

Aydın (1996); “Bilişsel-Davranışçı Yaklaşımlı Grupla Psikolojik Danışmanın Üniversite Öğrencilerinin İletişim Çatışmalarını Önlemedeki Etkisi” konulu araştırmasında deney ve kontrol gruplarından yararlanmış ve bunları çeşitli değişkenlere göre karşılaştırıp değerlendirerek birtakım sonuçlara varmıştır.

Aydın’ın araştırmasının evrenini; Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi’nin Ziraat Fakültesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Veteriner Fakültesi, İlahiyat Fakültesi ve Eğitim Fakültelerinde öğrenim gören 11.000 öğrenciyi kapsamaktadır. Örneklem ise, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi öğrencilerinden bu çalışmaya gönüllü olarak katılan Ziraat Fakültesi 10, Fen Edebiyat Fakültesi 11, Veteriner Fakültesi 10, İlahiyat Fakültesi 11, Eğitim Fakültesi 11 olmak üzere beş grup öğrenciden oluşturulmuştur.

Araştırmada birkaç değişkenin etkisine bakılarak sonuçlar elde edilmiştir. Bunlardan ilki; “cinsiyet faktörünün bilişsel-davranışçı yaklaşımli grupla psikolojik danışmanın üniversite öğrencilerinin iletişim çatışmasına girme eğilimi üzerindeki etkisine” bakıldığında sonuç olarak, iletişim becerisi artan erkek öğrencilerin çatışma eğilimleri azalmıştır. Aynı beklenen azalma kız öğrencilerde de gerçekleşmiştir. Ancak bu erkeklerine oranla daha düşük düzeyde gerçekleştiği görülmüştür. İkinci olarak grupla danışmalara katılan kız öğrencilerin üniversiteye geldikleri kültür daha çok doğu ve güney doğu illerindedir ve bu bölgelerde büyüyen kız çocuklarının diğer bölgelerde yetişen kız öğrencilere göre sosyo-kültürel ortamı

daha kısıtlıdır. Dolayısıyla karşı cinsle iletişim daha kısıtlı ve gözlem altında olmaktadır.

“Öğrencilerin bulundukları sınıf faktörünün bilişsel-davranışçı yaklaşımli grupla psikolojik danışmanın üniversite öğrencilerinin iletişim çatışmasına girme eğilimi üzerindeki etkisi” ne bakıldığında ise; eğitim süresi arttıkça yani 3. ve 4. sınıfa geldikçe iletişimin daha olumlu hale geldiği ve iletişim çatışmasının da belirgin bir şekilde azalma gösterdiği belirtilmiştir.

“Öğrenim alanları faktörünün bilişsel-davranışçı yaklaşımli grupla psikolojik danışmanın üniversite öğrencilerinin iletişim çatışmasına girme eğilimi üzerindeki etkisi”ne bakıldığında ise, daha çok sosyal içerikli dersleri bulunan, mezunlarının daha çok insan ilişkileri içine girebilecekleri mesleklere yönelebileme imkanları olan Eğitim, İlahiyat; Fen-Edebiyat Fakülteleri öğrencilerinin iletişim becerileri farkı Ziraat ve Veteriner gibi meslek gereği insan ilişkilerine daha az girilen mesleklerin öğrencilerine nazaran daha büyük olumlu değişme gösterdikleri belirtilmiştir.

Bayram (1992) tarafından yapılan araştırmanın problemini “Eğitim yüksekokullarında öğretim elemanı-öğrenci iletişimi konusunda öğretim elemanları ve öğrencilerin fikirleri nedir? Fikirleri arasında fark var mıdır? oluşturmaktadır.

Araştırmanın evrenini Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi’ne bağlı Ankara, Bolu, Kastamonu ve Kırşehir Eğitim Yüksekokulları’nda 1991-1992 öğretim yılında görevli öğretim elemanları ile aynı öğretim yılında okula devam eden öğrenciler oluşturmaktadır.

Bayram’ın yapmış olduğu bu çalışmada öğretim elemanlarının ve öğrencilerin “öğretim elemanlarının öğrencilere karşı davranışlarından kaynaklanan iletişim güçlükleri” ile ilgili görüşlerinde fark anlamlı bulunmuştur. Öğretim elemanları ve öğrencilerin görüşleri incelendiğinde, öğrencilerin iletişim güçlüğü olarak gördükleri konuları, öğretim elemanları iletişim güçlüğü olarak

görmemektedir. Öğretim elemanlarının; öğrencilerini meslekdaşı olacak insan olarak algılamaları öğrencilerin görüşlerinden yararlanmaları, öğrencilerini ders etkinliklerine katılmaya ve derslerde soru sormaya özendirmeleri konularında öğretim elemanlarıyla öğrencilerin görüşleri anlamlı düzeyde farklıdır. Ayrıca; öğrencilerin dersle ilgili veya kişisel sorunlarını paylaşmaları ve bu sorunların çözümüne yardımcı olmaları, öğrencilerin kişisel görüşlerine değer vermeleri, öğrencilere iletilmesi gereken bilgileri zamanında iletmeleri konularında da öğretim elemanlarıyla öğrencilerin görüşleri farklı bulunmuştur.

Öğrencilerin öğretim elemanlarına karşı davranışlarından kaynaklanan iletişim güçlükleri ile ilgili görüşlerindeki fark anlamlı bulunmuştur. Öğrencilerin iletişim güçlüğü olarak gördükleri konuları öğretim elemanlarının iletişim güçlüğü olarak görmedikleri saptanmıştır.

Öğretim elemanlarının kullandıkları dilden kaynaklı iletişim güçlükleri konusundaki görüşleri birbirinden farklılık göstermiştir. Öğretim elemanlarının tamamı derslerde konuları açık, anlaşılır bir dille açıklamaya özen gösterdiklerini belirtirken, öğrencilerin yarısından da azı ara sıra ve çok az seçeneklerinde görüş belirtmişlerdir.

Koçak (1991), "liselerde görev yapmakta olan yönetici ve öğretmenlerle, bu okullardaki öğrencilerin ana babaları arasında sürdürülmekte olan iletişimin engelleri nelerdir ve bu engeller ne ölçüde vardır?" olarak belirlediği problemini , Ankara'nın Çankaya ilçe merkezindeki genel liselerde görev yapmakta olan yönetici öğretmen grubu ile lise son sınıftaki öğrencilerin ana babaları üzerinde yapmıştır.

Seçilen 7 lisede görev yapmakta olan yöneticilerin tümü araştırma kapsamına alınmış, bunun yanı sıra lise son sınıfların sınıf öğretmenlerinin tamamı ve gerekli büyüklüğe ulaşmak için diğer öğretmenler arasından random yoluyla seçilen öğretmenler örnekleme katılmıştır. Yönetici ve öğretmenlerden oluşan örneklem grubu belirlendikten sonra, ana baba örneklemini oluşturmak üzere lise son sınıftan öğrenci listelerinden random yoluyla seçilen öğrencinin anne ya da babası

örnekleme alınmıştır. Sonuç olarak yönetici-öğretmen örneklerini, 65 yönetici ve 90 öğretmenden; ana baba örnekleme 163 ana babadan oluşmuştur.

Araştırmada elde edilen bulgulardan yola çıkarak okul-aile iletişimini engelleyen çeşitli etkenlerin bulunduğu ifade edilebilir. Yukarıda sözü edilen bu engellerin bir kısmı yalnızca yönetici ve öğretmenlerin diğer bir kısmı ise hem yönetici ve öğretmenlerin hem de ana babaların gözledikleri engellerdir.

Akbaba (1988) “Ana-baba tutumlarının bazı kişilik özellikleri üzerine etkisi” konulu araştırmasında ana-baba tutumlarının bireylerin kişilik özelliklerine etkisini incelemiştir. Araştırmacı yapılan diğer araştırmalardan da yola çıkarak ana-babanın çocuğuna gösterdiği bütün davranışlarının genel olarak üç kategoride ele almıştır. Bunlar; demokratik, ilgisiz ve otoriter ana-baba tutumlarıdır.

Araştırma Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi 1987-1988 öğretim yılı 3.sınıf öğrencilerinden tesadüfi yolla seçilen 112 öğrenci üzerinde yapılmıştır.

Araştırmadan çevreyle yakın ilişki kurma ile ilgili elde edilen sonuçlar ise şöyledir; Demokratik ana-baba tutumu, kişilik özelliklerinden benlik tasarımı ve zamanı kullanmayı olumlu yönde etkilemesine karşılık başkaları ile yakınlık kurma özelliğini olumsuz yönde etkilemektedir. Fakat demokratik tutumun bu üç kişilik özellikleri üzerindeki olumlu etkisi olumsuz etkisinden daha anlamlıdır. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre; ilgisiz ve otoriter ana-baba tutumları, kişilik özelliklerinden benlik tasarımı ve zamanı kullanmayı olumsuz yönde etkilemelerine karşılık, başkaları ile yakınlık kurma özelliğini olumlu yönde etkilediği belirtilmiştir.

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu (1988) tarafından yapılan araştırma da ise problem “yapısal-fonksiyonel yaklaşım ve gelişim kuramları doğrultusunda aile ve çevre sorunlarının gencin kişiliğini nasıl etkilediği” olarak ele alınmıştır.

Araştırma Türkiye çapında gerçekleştirilmiş olup evrenini, 15-21 yaşa arasındaki herhangi bir özrü olmayan bekar gençler ile bu gençlerin en az beş yıldır bakımını sağlayan aile reisleri oluşturmaktadır.

Araştırmada verilere ulaşmak için kullanılan yöntem;bağımlı bağımsız değişkenler arasındaki ilişkileri ayrıntılı biçimde betimlemek üzere ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; ailenin yaşadığı yerleşim yeriyle gencin kişilik boyutlarından yalan arasında ilişki bulunmuştur.Kırda ailenin yaşadığı bölge ile nörotisizm boyutu, aile reisinin öğrenim durumu ile dışadönüklük boyutu arasındaki istatistiksel olarak önemlidir.

Gencin anne ya da babasının üvey olması hiçbir kişilik boyutunu etkilememiştir.Kentte gencin cinsiyeti ile dışadönüklük, nörotisizm ve yalan boyutları; çalışma durumu ile psikositizm boyutu, öğrenim durumu ile yalan boyutu ve anababadan erken yaşta uzun süreli ayrılma durumu ile nörotisizm boyutu ilişkili bulunmuştur.Kır kesiminde ise gencin öğrenim durumu psikotisizm ve yalan boyutları ile ilişkilidir.

Çevre sorunlarıyla gencin kişilik boyutları ilişkisinde olumsuz çevre koşulları ile kır ve kentte dışadönüklük ve yalan eğilimleri arasında ilişki bulunmuştur.

Sonuçlara genel olarak bakıldığında ailenin nitelikleri ve gencin nitelikleri, kent kesiminde kır kesiminden daha çok kişilik boyutu ile ilişkili bulunmuştur. Kır ve kent kesimleri bir arada ele alındığında niteliklerle en çok ilişsi olan kişilik boyutları dışadönüklük ve yalandır. Olumsuz çevre nitelikleri de kır ve kentte dışadönüklük ve yalan boyutlarıyla ilişkilidir.

Kızıltan (1984), üniversite öğrencilerinin uyumlarını etkileyen faktörler üzerinde yaptığı bir araştırmada erkek öğrencilerin, kızlardan; ailesi yanında ya da

arkadaşlarıyla birlikte kalan öğrencilerin, yurttan kalanlardan; büyük şehirlerde yetişmiş öğrencilerin, taşralı gençlerden uyum düzeylerinin daha iyi olduğu yolunda bir sonuca varmış bulunmaktadır.

Kızıltan ayrıca akademik başarının, istediği bölümde öğrenim görüyor olmanın ve mesleki geleceğinden umutlu bulunmanın uyum düzeyini olumlu yönde etkilediğini gözlemiştir. Kızıltan, ailenin disiplin anlayışının, ana-babanın birbiriyle ilişkilerinin, ekonomik koşulların uyum düzeyleri üzerinde beklenen yönde etkili oldukları; dini inancı güçlü olan gençlerle spor yapan gençlerin daha iyi bir uyum düzeyine sahip oldukları halde sağlık durumu bozuk olan fiziki görünümünü beğenmeyen gençlerin uyum düzeylerinin daha düşük olduğu sonucuna varmış bulunmaktadır.

Kılıçcı (1981), “Üniversite öğrencilerinin kendilerini kabullerini etkileyen bazı değişkenler” konulu bir doçentlik tezi hazırlamıştır. Kendini kabul düzeyini etkileyeceği düşünülen bazı değişkenler olarak cinsiyet, yaş, akademik başarı, ana-babanın sağ ya da ölü oluşu, kardeşlerin varlığı ve sayısı, anne-babaların öğrenim düzeyi, meslekleri, ekonomik durumları, içinde yetiştikleri ailenin tutumu, içinde yaşadıkları kültürel çevre alınmıştır (Akt; Kılıçcı, 2000)

Araştırmada babası ölü olanların ana-babası sağ olanlardan, demokratik ailelerin çocuklarının otoriter ailelerin çocuklarından, anneleri orta ve lise eğitimi gören gençlerin, anneleri daha yüksek ve daha düşük eğitim düzeyinde olanlarla hiç eğitimi olmayanlardan, babaları yüksek öğrenim görmüş olanların babaları ilk ve orta öğrenim düzeyindekilerle hiç eğitimi olmayanlardan, babaları yüksek öğrenim görmüş olanların babaları ilk ve orta öğretim düzeyindekilerle hiç eğitimi olmayanlardan, ekonomik durumu iyi olanların ekonomik durumu orta ve ortanın altındakilerden, yaşamının çoğunu büyük şehirde geçirenlerin yaşamının çoğunu köy-küçük şehir ve yurt dışında geçirenlerden anlamlı derecelerde daha yüksek bir durumda bulundukları saptanmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde; araştırma modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması ve verilerin çözümü ve yorumlanmasına yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Üniversite öğrencilerinin karşılaştıkları iletişim problemlerinin nedenlerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırma, betimsel bir çalışmadır. Bu araştırma modeli ile üniversite öğrencilerinin yaşadıkları iletişim problemlerinin nedenlerine yönelik görüşleri uygulanacak anketle betimlenmeye çalışılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini; 2007-2008 yılları arasında Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi'ne bağlı fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokullarında öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Tüm fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokullarındaki toplam öğrenci sayısı 14.711'dir. Araştırmada evrenden örneklem alma yoluna gidilmiştir. Örneklem oluşturulurken içerisine her fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulunun her bölümünden öğrencilerin örneklem içinde olmasına özen gösterilmiştir. Bu araştırmanın örnekleme; Random (tesadüfi örneklem) yoluyla fakültelerden 1250, yüksekokul ve meslek yüksekokullarından 670 öğrenci alınarak toplam 1920 öğrenciden oluşmaktadır.

Araştırmanın evren ve örneklemini oluşturan fakülte, yüksekokul ve meslek yüksek okullarındaki öğrenci sayıları Tablo 2' de verilmiştir.

Tablo 2 : Evren ve Örneklem

Fakülte/Yüksekokul/Meslek Yüksekokulu	EVREN	ÖRNEKLEM
Eğitim Fakültesi	3983	450
İktisadi İdari Bilimler Fakültesi	2824	300
Fen-Edebiyat Fakültesi	2300	250
Tıp Fakültesi	214	60
Bolu Meslek Yüksekokulu	2766	300
Gerede Meslek Yüksekokulu	1377	150
Sağlık Yüksekokulu	152	50
Mengen Meslek Yüksekokulu	69	60
Mudurnu Meslek Yüksekokulu	117	50
Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu	623	140
Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu	142	60
Mühendislik Fakültesi	144	50
TOPLAM	14.711	1920

3.3. Verilerin Toplanması

Bu araştırmada veri toplamak için araştırmacı tarafından geliştirilen anket kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından anket geliştirilirken (Bayram, 1992), (Aydın, 1996), (Akbaba, 1988) ve (Özgüven, 1974)'in araştırmalarında kullandığı anket maddelerinden de yararlanılmıştır. Bilgi toplama aracı olarak geliştirilen anket gerekli izinler alındıktan sonra örneklem alınan gruba uygulanmıştır. Anket uygulanmadan önce kapsam geçerliği için ilgili alanda beş akademisyenden oluşan uzman görüşlerine başvurulmuştur. Bunun yanı sıra anketin güvenilirliğini saptamak için 120 kişilik bir öğrenci grubuna pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulamadan sonra tekrar alandan akademisyenlerin görüşleri doğrultusunda ankete son şekli verilmiştir. Üniversite öğrencileri için hazırlanan anket kişisel bilgilerle birlikte iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğrencinin kişisel bilgilerine yönelik sorular sorulurken, ikinci bölümde öğrencinin sınıf içerisinde yaşadığı iletişim problemlerinin nedenlerini ortaya koymaya çalışan maddeler yer almaktadır. Anket, Abant İzzet Baysal Üniversitesi bünyesindeki tüm fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokullarına ayrıca Eğitim Fakültesi bünyesindeki Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı öğrencilerinden 130 kişiye Nisan 2008/ Mayıs 2008 tarihleri arasında uygulanmıştır. Anket uygulaması dönüş oranını arttırmak amacıyla araştırmacı tarafından elden ulaştırılmıştır. Bir kaç yüksekokula enstitü tarafından gönderilmiş, yüksekokul müdürleri uygulamış ve tekrar araştırmacıya göndermişlerdir.

Araştırmada kullanılan anketin güvenilirlik katsayısını (iç tutarlık katsayısı) bulmak için 'SPSS for MS Windows' paket programından yararlanılmıştır. Sonuç olarak ankette bulunan algılar ile ilgili 45 soruya ilişkin güvenilirlik katsayısı (iç tutarlık) katsayısı %88.96 olarak bulunmuştur.

3.4. Veri Analizi

Elde edilen verilerin analizi 'SPSS for MS Windows' tarafından 'SPSS for MS Windows' paket programından yararlanılarak yapılmıştır.

Birinci alt problem için, frekans ve yüzde dağılımları ile aritmetik ortalamaları bulunmuştur.

İkinci alt problem için ise, t-testi; üçüncü, dördüncü ve beşinci alt problemler için ise tek yönlü varyans analizi, farkın anlamlı bulunduğu durumlarda, farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Sheffer ve Tukey testi uygulanmıştır.

Üniversite öğrencilerinin sınıf içerisinde yaşadıkları iletişim problemlerinin nedenlerini belirlemeye yönelik öğrenci cevaplarının yorumlanmasında beşli seçenek kullanılmıştır ('Hiç' 1, 'Bazen' 2, 'Ara sıra' 3, 'Çoğu zaman' 4, 'Her zaman' 5).

Kişisel Bilgiler

Bu başlık altında araştırma kapsamında yer alan Abant İzzet Baysal Üniversitesi bünyesindeki Fakülte ve Yüksekokul öğrencilerinin kişisel bilgilerine ilişkin bulgular yer almaktadır.

a) Cinsiyet:

Üniversite Öğrencilerinin (Fakülte/Yüksekokul/Meslek Yüksekokulu) Cinsiyete ilişkin bulguları aşağıda Tablo 3'de yer almaktadır.

Tablo 3: Üniversite (Fakülte/Yüksekokul/Meslek Yüksekokulu) Öğrencilerinin Cinsiyet Dağılımı

Fakülte/Yüksekokul /Meslek Yüksekokulu	BAYAN		BAY		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
Eğitim Fakültesi	267	13,9	183	9,5	450	3,4
		59,3		40,7		00
İktisadi İdari Bilimler Fakültesi	193	0,1	107	5,6	300	5,6
		64,3		35,6		00
Fen Edebiyat Fakültesi	172	9,0	78	4,1	250	3,0
		68,8		31,2		00
Tıp Fakültesi	39	2,0	21	1,1	60	0,1
		65		35		0

Tablo 3'ün Devamı

Fakülte /Yüksekokul/ Meslek Yüksekokulu	BAYAN		BAY		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
Mühendislik Fakültesi		76		24		0
Gerede Meslek Yüksekokulu	83	4,3	67	3,6	150	,9
		54,6		45,3		0
Mengen Meslek Yüksekokulu	5	0,3	55	2,9	60	,1
		8,3		91,6		0
Mudurnu Meslek Yüksekokulu	20	1,0	30	1,6	50	,6
		40		60		00
Sağlık Yüksekokulu	50	2,6	0	0,0	50	6
		100		0,0		00
Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu	29	1,5	31	1,6	60	,1
		48,3		51,6		0
Beden Eğitimi Yüksekokulu	54	2,8	86	4,5	140	3
		58,5		61,4		00
Bolu Meslek Yüksekokulu	94	4,9	206	10,7	300	6
		31,3		68,6		0
TOPLAM	1043	54,3	77	45,7	1920	0
						0

Tablo 3’de fakülte öğrencilerinin; Eğitim Fakültesi ‘nin %13.9’u ‘Bayan’ ve %9.5 i ‘Bay’ , İktisadi İdari Bilimler Fakültesi’nin %10.1’ i ‘Bayan’ ,%5.6’sı ‘Bay’ , Fen-Edebiyat Fakültesi’nin %9.0’ı ‘Bayan’ ,%4.1’i ‘Bay’ ,Tıp Fakültesi’nin %2.0’ı ‘Bayan’ , %1.1’i ‘Bay’ , Mühendislik Fakültesi’nin %2.0’ı ‘Bayan’ , %0.6’sı ‘Bay’ dır.

Yüksekokul öğrencilerinin; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu’nun %2.8’i ‘Bayan’ , %4.5’i ‘Bay’ , Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu’nun %1.5’i

‘Bayan’ , %1.6’ sı ‘Bay’, Sağlık Yüksekokulu’nun %2.6’sı ‘Bayan’, ankete katılan öğrenciler arasında erkek öğrenci yoktur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin; Bolu Meslek Yüksekokulu’nun %4.9’u ‘Bayan’ , %10.7’si ‘Bay’ , Gerede Meslek Yüksekokulu’nun %4.3’ü ‘Bayan’ , %3.6’sı ‘Bay’ , Mengen Meslek Yüksekokulu’nun %0.3’ü ‘Bayan’, %2.9’u ‘Bay’ , Mudurnu Meslek Yüksekokulu’nun %1.0’ı ‘Bayan’ , %1.6’sı ‘Bay’ dir.

b) Sınıf Düzeyi:

Üniversite Öğrencilerinin (Fakülte/Yüksekokul/Meslek Yüksekokulu) Sınıf Düzeyine ilişkin bulguları aşağıda Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4’te ankete katılan fakülte öğrencilerinden Eğitim Fakültesi öğrencilerinin %38.4’ü 1. sınıf, %20.7’si 2. sınıf, %38.4’ü 3. sınıf, %1.8’i 4. sınıf, %0.7’si ise ‘beklemeli’ , İktisadi İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin %47.3’ü 1. sınıf, %12.3’ü 2. sınıf, %16.0’ı 3.sınıf, %17.0’ı 4.sınıf, %7.3’ü ‘beklemeli’, Fen-Edebiyat Fakültesi öğrencilerinin %47.2’si 1. sınıf, %38.4’ü 2. sınıf, %13.6’sı 3. sınıf, %0.8’i 4. sınıf, Tıp Fakültesi öğrencilerinin %100.0’ı 1. sınıf, Mühendislik Fakültesi öğrencilerinin %100.0’ü 1. sınıf öğrencileridir.

Yüksekokul öğrencilerinden Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu öğrencilerinin %33.6’sı 1. sınıf, %56.4’ü 2. sınıf, %8.6’sı 3. sınıf, %1.4’ü ‘beklemeli’ , Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu öğrencilerinin %100.0’ü 2. sınıf , Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin %12.0’ı 1. sınıf, %88.0’ı 2. sınıf öğrencileridir.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinden; Bolu Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin %50.2’si 1. sınıf, %42.9’u 2. sınıf, %4.0’ı 3. sınıf, %2.0’ı 4. sınıf, %1.0’ı ‘beklemeli’ , Gerede Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin %48.3’ü 1. sınıf , %50.3’ü 2. sınıf, %0.7’si 3. sınıf ve yine aynı oranda %0.7’si 4. sınıf , Mengen Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin %45.0’ı 1. sınıf, %55.0’ı 2. sınıf, Mudurnu Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin %58.0’ı 1.sınıf, %42.0’ı 2. sınıf öğrencileridir.

Tablo 4: Üniversite Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımı

Fakülte/Yüksekokul/Meslek Yüksekokulu		1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf	Beklemeli	TOPLAM
Eğitim Fakültesi	f	173	93	173	8	3	450
	%	38.4	20.7	38.4	1.8	.7	100
İktisadi İdari Bilimler Fakültesi	f	142	37	48	51	22	300
	%	47.3	12.3	16.0	17.0	7.3	100
Fen-Edebiyat Fakültesi	f	118	96	34	2	---	250
	%	47.2	38.4	13.6	.8	---	100
Tıp Fakültesi	f	60	---	---	---	---	60
	%	100	---	---	---	---	100
Bolu Meslek Yüksekokulu	f	151	129	12	6	3	300
	%	50.2	42.9	4.0	2.0	1.0	100
Gerede Meslek Yüksekokulu	f	72	75	1	1	---	150
	%	48.3	50.3	.7	.7	---	100
Mengen Meslek Yüksekokulu	f	27	33	---	---	---	60
	%	45.0	5.5	---	---	---	100
Mudurnu Meslek Yüksekokulu	f	29	21	---	---	---	50
	%	58.0	42.0	---	---	---	100
Sağlık Yüksekokulu	f	6	44	---	---	---	50
	%	12.0	88.0	---	---	---	100
Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu	f	---	60	---	---	---	60
	%	---	100	---	---	---	100
Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu	f	47	79	12	---	2	140
	%	33.6	56.4	8.6	---	1.4	100
Mühendislik Fakültesi	f	50	---	---	---	---	50
	%	100	---	---	---	---	100

Tablo 4'ün Devamı

Fakülte/Yüksekokul/Meslek Yüksekokulu		1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf	Beklemeli	TOPLAM
TOPLAM	f	875	667	280	68	30	1920
	%	580	456.5	81.3	22.3	10.4	100

Üniversite öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre dağılımlarına bakıldığında; öğrencilerin %580'i 1.sınıf, %456.5'i 2.sınıf, %81.3'ü 3.sınıf, %22.3'ü 4.sınıf, %10.4'ü beklemeli'dir.

Anne, Baba Meslek Durumu

Üniversite öğrencilerinin (Fakülte/Yüksekokul/Meslek Yüksekokulu) Anne-Baba Meslek Durumları ve Gelir Durumu aşağıda Tablo 5, Tablo 6 ve Tablo 7'de verilmiştir.

c) Anne Meslek Durumu:

Üniversite öğrencilerinin annelerinin mesleklerine ilişkin bilgiler Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5: Üniversite Öğrencilerinin Anne Meslek Durumu

Fakülte/ Yüksekokul/Meslek Yüksekokulu		1,00 (Ev Hanımı)	2,00 (Emekli)	3,00 (İşçi)	4,00 (Memur)	5,00 (Diğer)	TOPLAM
Eğitim Fakültesi	f	402	25	8	1 2	3	450
	%	21.1	1.3	,4	,6	,1	23.5
İktisadi İdari Bilimler Fakültesi	f	255	23	7	11	4	300
	%	13.4	,1.2	,3	,6	,2	15.7
Fen-Edebiyat Fakültesi	f	217	11	9	5	8	250
	%	11.4	,6	,5	,3	,4	13.2
Tıp Fakültesi	f	48	3	3	6	0	60
	%	2.5	,2	,2	,3	,0	3.2
Bolu Meslek Yüksekokulu	f	271	8	9	9	3	297
	%	14.1	,4	,5	,5	,1	15.6
Gerede Meslek Yüksekokulu	f	127	12	9	1	1	150
	%	6.7	,6	,5	,1	,1	8
Mengen Meslek Yüksekokulu	f	51	3	3	1	2	60
	%	2.7	,2	,2	,1	,1	3.3
Mudurnu Meslek Yüksekokulu	f	48	2	0	0	0	50
	%	2.5	,1	,0	,0	,0	2.6
Sağlık Yüksekokulu	f	44	0	6	0	0	50
	%	2.3	,0	,3	,0	,0	2.6
Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu	f	48	6	0	6	0	60
	%	2.5	,7	,0	,3	,0	3.5
Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu	f	108	7	9	12	4	140
	%	5.6	,4	,5	,6	,2	7.3
Mühendislik Fakültesi	f	34	2	4	7	3	50
	%	1.8	,1	,2	,4	,2	2 , 7
TOPLAM	f	1653	102	67	70	28	1920
	%	86.6	5.8	3.6	3.8	1.4	1 0 0

Tablo 5’de fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi’nde %21.1 ile ‘1,00’ (Ev hanımı) seçeneğinde olmuş bu seçeneği %1.3 ile ‘2,00’ (Emekli) seçeneği izlemiştir. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi’nde %13.4 ile ‘1,00’ (Ev hanımı) seçeneğinde olmuş, bu seçeneği %1.2 ile ‘2,00’ (Emekli) seçeneği izlemiştir. Fen ve Edebiyat Fakültesi’nde %11.4 ile ‘1,00’ (Ev hanımı) seçeneğinde olurken bu seçeneği %,6 ile ‘2,00’ (Emekli) seçeneği takip etmiştir. Tıp Fakültesi’nde %2.5 ile ‘1,00’ (Ev hanımı) seçeneğinde olmuş, bu seçeneği %,3 ile

‘4,00’ (Memur) seçeneği izlemiştir. Mühendislik Fakültesi’nde %1.8 ile ‘1,00’ (Ev hanımı) seçeneğinde olmuş ve bunu %,4 ile ‘4,00’ (Memur) seçeneği takip etmiştir.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu’nda %5.6 ile ‘1,00’ (Ev hanımı) seçeneğinde olurken, bu seçeneği %,6 ile ‘4,00’ (Memur) seçeneği izlemiştir. Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon’da %2.5 ile ‘1,00’ seçeneğinde olmuş, bu seçeneği %,3 ile ‘2,00’ (Emekli) ve %,3 ile ‘4,00’ (Memur) seçeneği izlemiştir. Sağlık Yüksekokulu’nda %2.3 ile ‘1,00’ (Ev hanımı) seçeneğinde olurken, bu seçeneği %,3 ile ‘3,00’ (İşçi) seçeneği takip etmiştir.

Meslek Yüksekokulu’nda en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu’nda %14.1 ile ‘1,00’ (Ev hanımı) seçeneğinde olurken bu seçeneği %,5 ile ‘3,00’ (İşçi) ve %,5 ile ‘4,00’ (Memur) seçeneği aynı oranda yığılmayla izlemiştir. Gerede Meslek Yüksekokulu’nda %6.7 ile ‘1,00’ (Ev hanımı) seçeneğinde olmuş, bu seçeneği %,6 ile ‘2,00’ (Emekli) seçeneği takip etmiştir. Mengen Meslek Yüksekokulu’nda %2.7 ile ‘1,00’ (Ev hanımı) seçeneğinde olmuşken, bu seçeneği %,2 ile ‘2,00’ ve %,2 ile ‘3,00’ (İşçi) seçeneği eşit oranda yığılmayla izlemiştir. Mudurnu Meslek Yüksekokulu’nda %2.5 ile ‘1,00’ (Ev hanımı) seçeneğinde olmuş, bu seçeneği %1 ile ‘2,00’ (Emekli) seçeneği izlemiştir.

Üniversite öğrencilerinin anne meslek durumlarına göre dağılımları toplamda; %86.6 ile 1,00 (Ev hanımı), %102 ile 2,00 (Emekli), %67 3,00 (İşçi), %70 4,00 (Memur), %28 ile 5,00 (Diğer) seçeneklerinde olmuştur.

d) Baba Meslek Durumu

Üniversite öğrencilerinin baba meslek durumuna ilişkin bilgiler Tablo 6’da verilmiştir

Tablo 6’da fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokullarına göre baba mesleği dağılımı verilmiştir. Tablo 6 incelendiğinde fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi’nde %7.6 ile ‘2,00’ (Emekli) seçeneğinde

olurken bu seçeneği %6.7 ile ‘5,00’ (Diğer) seçeneği izlemiştir. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi’nde %5.7 ile ‘2,00’ (Emekli) seçeneğinde olmuş, bu seçeneği %4.2 ile ‘5,00’ (Diğer) seçeneği takip etmiştir

Tablo 6: Üniversite Öğrencilerinin Baba Meslek Durumu

Fakülte/ Yüksekokul/ Meslek Yüksekokulu		1,00 (Çalışmıyor)	2,00 (Emekli)	3,00 (İşçi)	4,00 (Memu)	5,00 (Diğer)	TOPLAM
Eğitim Fakültesi	f	15	144	101	63	127	450
	%	,8	7,6	5,4	3,3	6,7	23,8
İktisadi İdari Bilimler Fakültesi	f	6	108	51	47	80	292
	%	,3	5,7	2,7	2,5	4,2	15,5
Fen-Edebiyat Fakültesi	f	11	92	56	39	52	250
	%	,6	4,9	3,0	2,1	2,8	13,3
Tıp Fakültesi	f	0	14	8	20	18	60
	%	,0	,7	,4	1,1	1,0	3,1
Bolu Meslek Yüksekokulu	f	17	79	93	52	54	295
	%	,9	4,2	4,9	2,8	2,9	15,7
Gerede Meslek Yüksekokulu	f	7	45	62	7	29	150
	%	,4	2,3	3,2	,4	1,5	7,8
Mengen Meslek Yüksekokulu	f	3	17	5	12	23	60
	%	,2	,9	,3	,6	1,2	3,2
Mudurnu Meslek Yüksekokulu	f	3	17	12	4	14	50
	%	,2	,9	,6	,2	,7	2,6
Sağlık Yüksekokulu	f	0	25	13	12	0	50
	%	,0	1,3	,7	,6	,0	2,7
Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu	f	2	25	7	14	12	6
	%	,1	1,3	,4	,7	,6	3,2
Beden Eğitimi Yüksekokulu	f	5	56	16	28	35	133
	%	,2	2,9	,8	1,4	1,8	7,1
Mühendislik Fakültesi	f	3	11	17	10	9	50
	%	,2	,6	,9	,5	,5	2,7
TOPLAM	f	72	633	441	308	453	1920
	%	3.9	33.3	23.3	16.2	23.9	100

Fen- Edebiyat Fakültesi'nde %4.9 ile '2,00' (Emekli) seçeneğinde olmuştur. Bu seçeneği %3.0 ile '3,00' (İşçi) seçeneği izlemiştir. Tıp Fakültesi'nde %1.1 ile '4,00' (Memur) seçeneğinde olurken bu seçeneği %1.0 ile '5,00' (Diğer) seçeneği izlemiştir. Mühendislik Fakültesi öğrencilerinde ise %,9 ile '3,00' (İşçi) seçeneğinde olmuştur. Bu seçeneği %,6 '2,00' (Memur) seçeneği izlemiştir.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu öğrencilerinde %2.9 ile '2,00' (Emekli) seçeneğinde olurken, bu seçeneği %1.8 ile '5,00' (Diğer) seçeneği izlemiştir. Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon öğrencilerinde %1.3 ile '2,00' (Emekli) seçeneğinde olmuş, bu seçeneği %,7 ile '4,00' (Memur) seçeneği izlemiştir. Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinde %1.3 ile '2,00' (Emekli) seçeneğinde olurken, bu seçeneği %,7 ile '3,00' (İşçi) seçeneği izlemiştir.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu'nda %4.9 ile '3,00' (İşçi) seçeneğinde olurken, bu seçeneği %4.2 ile '2,00' (Emekli) seçeneği takip etmiştir. Gerede Meslek Yüksekokulu'nda %3.2 ile '3,00' (İşçi) seçeneğinde olmuş, bu seçeneği %2.3 ile '2,00' (Emekli) seçeneği izlemiştir. Mengen Meslek Yüksekokulu'nda %1.2 ile '5,00' (Diğer) seçeneğinde olmuştur. Bu seçeneği %0.9 ile '2,00' (Emekli) seçeneği izlemiştir. Mudurnu Meslek Yüksekokulu'nda %,9 ile '2,00' (Emekli) seçeneğinde olmuş, bu seçeneği %0.7 ile '5,00' (Diğer) seçeneği takip etmiştir.

Üniversite öğrencilerinin baba meslek durumuna göre dağılımları toplamda; %72.3 ile 1,00 (Çalışmıyor), %33.3 ile 2,00 (Emekli), %23.3 ile 3,00 (İşçi), %16.2 ile 4,00 (Memur), %23.9 ile 5,00 (Diğer) seçeneklerinde olmuştur.

e) Aile Gelir Durumu:

Üniversite öğrencilerinin Aile Gelir Durumuna ilişkin bilgiler Tablo 7'de verilmiştir. Tablo 7'de fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi'nde %7.3'ü ile 501-750TL seçeneğinde, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi'nde %5.0 ile 1001-1500 YTL seçeneğinde, Fen-Edebiyat Fakültesi'nde %4.2 ile 1001-1500 YTL seçeneğinde, Tıp Fakültesi'nde %1.0 ile 1501 YTL'den

fazla seçeneğinde, Mühendislik Fakültesi'nde yığılma %0.9 ile 1501 YTL'den fazla seçeneğinde olmuştur.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu'nda yığılma %1.7 ile 501-750Tl seçeneğinde, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu'nda yığılma %1.0 ile 1001-1500 YTL'den fazla seçeneğinde, Sağlık Yüksekokulu'nda yığılma %0.9 ile 1001-1500 YTL'den fazla seçeneğinde olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu'nda %4.5 ile 501-750YTL seçeneğinde, Gerede Meslek Yüksekokulu'nda %2.5 ile 501-750 YTL seçeneğinde, Mengen Yüksekokulu'nda %0.9 ile 501-750 YTL olmuş ve yine aynı oranda yığılma ile (%0.9) 1001-1500 YTL seçeneklerinde olmuştur. Mudurnu Meslek Yüksekokulu'nda yığılma %0.9 ile 501-750 YTL seçeneğinde olmuştur.

Tablo 7: Üniversite Öğrencilerinin Aile Gelir Durumu

Fakülte/ Yüksekokul/Meslek Yüksekokulu		100 -250Ytl	251 -500Ytl	501 -750Ytl	751 -1000Ytl	1001-1500Ytl	1501Ytl'den fazla	TOPLAM
Eğitim Fakültesi	f	10	29	140	----	86	57	450
	%	.5	1.5	7.3	6.7	4.4	3.0	23.4
İktisadi İdari Bilimler Fakültesi	f	3	13	47	65	95	77	300
	%	,2	,7	2.5	3.4	5.0	4.0	15.6
Fen-Edebiyat Fakültesi	f	0	21	52	63	80	34	250
	%	,0	1.1	2.7	3.3	4.2	1.8	13.0
Tıp Fakültesi	f	3	2	9	8	18	20	60
	%	,2	,1	,5	,4	,9	1.0	3.1
Bolu Meslek Yüksekokulu	f	5	53	86	73	60	23	300
	%	,3	2.7	4.5	3.8	3.1	1.2	15.7
Gerede Meslek Yüksekokulu	f	1	16	48	40	28	17	150
	%	,1	,8	2.5	2.1	1.5	0.9	7.8
Mengen Meslek Yüksekokulu	f	4	3	8	18	17	10	60
	%	,2	,2	,4	,9	,9	,5	3.1

Tablo 7'nin Devamı

Fakülte/ Yüksekokul/Meslek Yüksekokulu		100 -250Ytl	251 -500Ytl	501 -750Ytl	751 -1000Ytl	1001-1500Ytl	1501Ytl'den fazla	TOPLAM
Mudurnu Meslek Yüksekokulu	f	1	7	17	14	8	3	50
	%	,1	,4	,9	,7	,4	,2	2.6
Sağlık Yüksekokulu	f	0	7	13	6	18	6	50
	%	,0	,4	,7	,3	,9	,3	2.6
Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu	f	0	0	14	10	19	17	60
	%	,0	,0	,7	,5	1.0	,9	3.1
Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu	f	8	11	33	32	26	30	140
	%	,4	,6	1.7	1.6	1.4	1.6	7.3
Mühendislik Fakültesi	f	0	0	8	11	13	18	50
	%	,0	,0	,4	,6	,7	,9	2.6
TOPLAM	f	35	162	475	340	463	312	1920
	%	2.0	8.5	24.8	24.3	24.4	16.3	100

Üniversite öğrencilerinin aile gelir durumlarının dağılımı toplamda; %2.0 ile 100-250 YTL, %8.5 ile 251-500 YTL, %24.8 ile 501-750 YTL, %24.3 ile 751-1000 YTL, %24.4 ile 1001- 1500 YTL, %16.3 ile 1500 YTL'den fazla'dır.

4.1.7.Yaşam Çevresi

Üniversite öğrencilerinin (Fakülte/Yüksekokul/Meslek Yüksekokulu) yaşam çevrelerine ilişkin (Kaldığı yer/ Geldiği yer) bilgiler Tablo 8 ve Tablo 9'da verilmiştir.

a) Öğrencinin Kaldığı Yer

Üniversite öğrencilerinin geldikleri yerlere ilişkin bilgiler Tablo 8'de verilmiştir. Tablo 8'de üniversite öğrencilerinin yaşadıkları çevrenin fakültelere göre dağılımları verilmiştir. Tablo 8'de fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi'nde %9.8 ile 'Arkadaşlarla kiralık ev' seçeneğinde olmuştur. Bu seçeneği %9.0 ile 'Devlet yurdu' seçeneği izlemektedir. İktisadi İdari Bilimler Fakültesi'nde %5.7 ile 'Arkadaşlarla kiralık ev' seçeneğinde olurken, bu

seçenekleri %4.7 ile ‘Devlet yurdu’ seçeneği izlemiştir. Fen-Edebiyat Fakóltesi’nde %5.3 ile ‘Arkadaşlarla kiralık ev’ seçeneğinde olmuş, bu seçeneği %3.9 ile ‘Devlet yurdu’ seçeneği takip etmiştir. Tıp Fakóltesi’nde yığılma %1.3 ile ‘Arkadaşlarla kiralık ev’ seçeneğinde olmuş, bu seçeneği %0.8 ile ‘Devlet yurdu’ ve yine %0.8 ile ‘Özel yurt’ seçenekleri eşit oranda izlemiştir. Mühendislik Fakóltesi’nde %1.4 ile ‘Devlet yurdu’ seçeneğinde olurken, bu seçeneği %0.8 ile ‘Arkadaşlarla kiralık ev’ seçeneği takip etmiştir.

Tablo 8: Üniversite Öğrencilerinin Kaldığı Yer Dağılımı

FAKÖLTE/YÖKSEKOKUL MYO		Özel Yurt	Devlet Yurdu	Ark.kir. Ev	Tek başına kir .ev	Aile	Diğer	TOPLAM
Eğitim Fakóltesi	f	43	173	188	14	19	13	450
	%	2,2	9,0	9,8	,7	1,0	,7	23,4
İktisadi İdari Bilimler Fakóltesi	f	64	90	109	5	19	13	300
	%	3,3	4,7	5,7	,3	1,0	,7	15,6
Fen-Edebiyat Fakóltesi	f	42	75	102	2	20	9	250
	%	2,2	3,9	5,3	,1	1,0	,5	13,0
Tıp Fakóltesi	f	16	16	25	0	3	0	60
	%	,8	,8	1,3	,0	,2	,0	3,1
Bolu Meslek Yüksekokulu	f	67	48	74	14	86	11	300
	%	3,5	2,5	3,9	,7	4,5	,6	15,7
Gerede Meslek Yüksekokulu	f	30	42	42	12	20	4	150
	%	1,6	2,2	2,2	,6	1,0	,2	7,8
Mengen Meslek Yüksekokulu	f	1	2	16	4	35	2	60
	%	,1	,1	,8	,2	1,8	,1	3,1
Mudurnu Meslek Yüksekokulu	f	11	13	13	1	12	0	50
	%	,6	,7	,7	,1	,6	,0	2,6
Sağlık Yüksekokulu	f	24	19	0	0	0	7	50
	%	1,3	1,0	,0	,0	,0	,4	2,6
Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu	f	18	17	11	4	10	0	60
	%	,9	,9	,6	,2	,5	,0	3,1
Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu	f	0	27	60	5	46	2	140
	%	,0	1,4	3,1	,3	2,4	,1	7,3
Mühendislik Fakóltesi	f	8	26	16	0	0	0	50
	%	,4	1,4	,8	,0	,0	,0	2,6

Tablo 8'in Devamı

FAKÜLTE/YÜKSEKOKUL MYO		Özel Yurt	Devlet Yurdu	Ark.kir. Ev	Tek başına kir.ev	Aile	Diğer	TOPLAM
TOPLAM	f	324	548	656	10	270	61	1920
	%	16.9	28.6	34.2	3.2	14	5.3	100

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu'nda %3.1 'Arkadaşlarla kiralık ev' seçeneğinde olmuştur. Bu seçeneği %2.4 ile 'Aile ile birlikte' seçeneği izlemiştir. Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu'nda %0.9 ile 'Özel yurt' ve %0.9 ile 'Devlet yurdu' seçeneklerinde eşit oranda tercih edilmiştir. Sağlık Yüksekokulu'nda en çok tercih edilen seçenek %1.3 ile 'Özel yurt' seçeneğini olmuş, bu seçeneği %1.0 ile 'Devlet yurdu' seçeneği takip etmiştir.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu'nda %4.5 'Aile ile birlikte' seçeneği olurken, bu seçeneği %3.9 'Arkadaşlarla kiralık ev' seçeneği izlemiştir. Gerede Meslek Yüksekokulu'nda %2.2 ile 'Devlet yurdu' ve % 2.2 ile 'Arkadaşlarla kiralık ev' seçeneklerini eşit oranda tercih edilmişlerdir. Bu seçenekleri %1.6 ile 'Özel yurt' seçeneği izlemiştir. Mengen Yüksekokulu'nda en çok tercih edilen seçenek %1.8 ile 'Aile ile birlikte' seçeneği olmuş, bu seçeneği %0.8 ile 'Arkadaşlarla kiralık ev' seçeneği takip etmiştir. Mudurnu Meslek Yüksekokulu'nda %0.7 ile 'Devlet yurdu' ve %0.7 yığılma ile 'Arkadaşlarla kiralık ev' seçeneğinde eşit oranda tercih edilen seçenek olmuşlardır. Bu seçenekleri %0.6 ile 'Özel yurt' ve %0.6 ile 'Aile ile birlikte' seçeneği aynı oranda tercih edilerek izlemiştir.

Üniversite öğrencilerinin kaldığı yer dağılımı toplamda; %16.9 ile Özel Yurt, %28.6 ile Devlet Yurdu, %34.2 ile Arkadaşlarla Kiralık Ev, % 3.2 ile Tek Başına Kiralık Ev, %14 ile Aile, %5.3 ile Diğer seçeneği olmuştur.

Öğrencinin Geldiği Yer:

Üniversite öğrencilerinin geldikleri yere ilişkin bilgiler Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9: Üniversite Öğrencilerinin Geldiği Yer Dağılımı

Fakülte/ Yüksekokul/ Meslek Yüksekokulu		Büyükşehir	İl	İlçe	Kasaba	Köy	Mezra	TOPLAM
Eğitim Fakültesi	f	137	108	139	24	42	0	50
	%	7.1	5.6	7.2	1.3	2.2	0	3.4
İktisadi İdari Bilimler Fakültesi	f	131	85	66	6	12	0	00
	%	6.8	4.4	3.4	.3	.6	0	5.6
Fen-Edebiyat Fakültesi	f	95	73	58	8	16	0	250
	%	4.9	3.8	3.0	.4	.8	0	13.0
Tıp Fakültesi	f	33	18	6	0	3	0	60
	%	1.7	.9	.3	.0	.2	0	3.1
Bolu Meslek Yüksekokulu	f	94	92	68	10	36	0	300
	%	4.9	4.8	3.5	.5	1.9	0	15.7
Gerede Meslek Yüksekokulu	f	74	40	28	2	6	0	150
	%	3.9	2.1	1.5	.1	.3	0	7.8
Mengen Meslek Yüksekokulu	f	7	17	30	0	5	1	60
	%	.4	.9	1.6	.0	.3	0.1	3.1
Mudurnu Meslek Yüksekokulu	f	10	11	17	2	10	0	50
	%	.5	.6	.9	.1	.5	0	2.6
Sağlık Yüksekokulu	f	12	18	13	0	7	0	50
	%	.6	.9	.7	.0	.4	0	2.6
Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu	f	6	33	15	0	6	0	60
	%	.3	1.7	.8	.0	.3	0	3.1
Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu	f	14	73	37	6	10	0	140
	%	.7	3.8	1.9	.3	.5	0	7.3
Mühendislik Fakültesi	f	28	4	16	0	2	0	50
	%	1.5	.2	.8	.0	.1	.0	2.6
TOPLAM	f	641	572	493	58	155	1	1920
	%	64.1	29.7	25.6	3.	8.1	0.1	100

Tablo 9’da fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi’nde %7.2 ile ‘ilçe’ seçeneği olmuştur. Bu seçeneği %7.1 ile ‘Büyükşehir’ seçeneği izlemektedir. İktisadi İdari Bilimler Fakültesi’nde %6.8 ile ‘Büyükşehir’ seçeneği olmuş, bu seçeneği %4.4 ile ‘İl’ seçeneği izlemiştir. Fen-Edebiyat

Fakültesi'nde %4.9 ile 'Büyükşehir' seçeneği en çok tercih edilen seçenek olurken, bu seçeneği %3.8 ile 'İl' seçeneği izlemiştir. Tıp Fakültesi'nde %1.7 ile 'Büyükşehir' seçeneği en çok tercih edilen seçenek olmuştur. Bu seçeneği %0.9 ile 'İl' seçeneği izlemiştir. Mühendislik Fakültesi'nde en çok tercih edilen seçenek %1.5 ile 'Büyükşehir' seçeneğinde olmuş, bu seçeneği %0.8 ile 'İlçe' seçeneği izlemiştir.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu'nda %3.8 ile 'İl' seçeneği olmuştur. Bu seçeneği %1.9 ile 'İlçe' seçeneği izlemiştir. Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu'nda en çok tercih edilen seçenek %1.7 ile 'İl' seçeneği olurken, bu seçeneği %0.8 ile 'İlçe' seçeneği takip etmiştir. Sağlık Yüksekokulu'nda en çok tercih edilen seçenek %0.9 ile 'İl' seçeneği olurken, bu seçeneği %0.7 ile 'İlçe' seçeneği izlemiştir.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu'nda %4.9 'Büyükşehir' seçeneği olmuş, bu seçeneği %4.8 ile 'İl' seçeneği izlemiştir. Gerede Meslek Yüksekokulu'nda en çok tercih edilen seçenek %3.9 ile 'Büyükşehir' seçeneği olmuş, bu seçeneği %2.1 ile 'İl' seçeneği izlemiştir. Mengen Yüksekokulu'nda en çok tercih edilen seçenek %1.6 ile 'İlçe' seçeneği olmuş ve bu seçeneği %0.9 ile 'İl' seçeneği izlemiştir. Mudurnu Meslek Yüksekokulu'nda en çok tercih edilen seçenek %0.9 ile 'İlçe' seçeneği olmuş, bu seçeneği %0.5 ile 'Büyükşehir' ve %0.5 ile 'kasaba' seçeneği eşit oranda tercih edilmeye izlemiştir.

Üniversite öğrencilerinin geldikleri yer dağılımlarının toplamda; %33.3 ile Büyükşehir, %29.7 ile İl, %25.6 ile İlçe, %3 ile Kasaba, %8.1 ile Köy, %0.1 ile Mezra olduğu görülmektedir

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde; araştırmada elde edilen kişisel bilgiler, alt problemlere ilişkin bulgular ve bu bulgulara ilişkin yorumlar yer almaktadır.

4.1. Alt Problemlere İlişkin Bulgular

Bu başlık altında fakülte ve yüksekokul öğrencilerinin alt problemlere ilişkin bulgular ve bu bulgulara ilişkin yorumlar yer almaktadır.

4.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında fakülte ve yüksekokul öğrencilerinin Üniversite öğrencilerinin sınıfta karşılaştıkları iletişim problemlerinin nedenlerine;

- a) Aile Çevresi,
- b) Okul Çevresi (Sınıfın Fiziki ve Sosyal yapısı/ Öğretim elemanları)
- c) Arkadaş Çevresi
- d) Öğrencinin benlik algısına ilişkin öğrenci görüşleri nelerdir?

a) Aile Çevresine İlişkin Bulgular ve Yorum

Üniversite öğrencilerinin ‘Aile Çevresi’ ne ilişkin görüşleri Tablo 10’da verilmiştir.

Üniversite öğrencilerinin Aile Çevresine ilişkin nedenlerden biri olan ‘Ailem, görüşlerim, fikirlerim, duygu ve ihtiyaçlarımla ilgilenmez, bu yüzden kendimi önemsiz hissedirim’ maddesine ilişkin bütün fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek ‘Hiç’ seçeneği olmuştur.

Fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi’nde %17.1, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi’nde %13.0, Fen-Edebiyat Fakültesi’nde

%10.6, Tıp Fakültesi'nde %2.1 ve Mühendislik Fakültesi'nde %2.3 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu öğrencilerinde %4.8, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu öğrencilerinde %2.2, Sağlık Yüksekokulu'nda %1.6 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu'nda %10.7, Gerede Meslek Yüksekokulu'nda %5.4, Mengen Meslek Yüksekokulu'nda %5.4, Mudurnu Meslek Yüksekokulu'nda %1.9 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur.

Elde edilen bulgulara göre Üniversite öğrencilerinin 'Ailem, görüşlerim, fikirlerim, duygu ve ihtiyaçlarımla ilgilenmez, bu yüzden kendimi önemsiz hissederim' maddesini bir iletişim problemi olarak yaşamadıkları görülmektedir.

Tablo 10: İletişim Problemi Kaynaklarından Aile Çevresine İlişkin Bulgular

Fakülte/ Yüksekoku I/Meslek Yüksekoku	İN	SEÇENEK	1.MADDE	2. MADDE	3.MADDE	4.MADDE	5.MADDE	6.MADDE	7.MADDE	8.MADDE	9.MADDE	10.MADDE	11.MADDE
Eğitim Fakültesi	1	f	329	190	249	298	22	182	280	354	342	330	365
		%	17,1	9,9	13,0	15,5	11,6	9,5	14,6	18,4	17,8	17,2	19,0
	2	f	75	155	98	96	93	143	86	61	69	63	42
		%	3,9	8,1	5,1	5,0	4,8	7,4	4,5	3,2	3,6	3,3	2,2
	3	f	31	61	57	22	39	46	42	23	18	31	12
		%	1,6	3,2	3,0	1,1	2,0	2,4	2,2	1,2	0,9	1,6	0,6
	4	f	13	31	36	23	53	56	21	5	13	20	22
		%	0,7	1,6	1,9	1,2	2,8	2,9	1,1	0,3	0,7	1,0	1,1
	5	f	2	13	10	11	43	23	21	7	8	6	9
		%	0,1	0,7	0,5	0,6	2,2	1,2	1,1	0,4	0,4	0,3	0,5
İktisadi İdari Bilimler Fakültesi	1	f	249	155	169	229	172	188	230	264	245	222	265
		%	13,0	8,1	8,8	11,9	9,0	9,8	12,0	13,8	12,8	11,6	13,8
	2	f	33	99	93	51	68	74	43	22	41	56	24
		%	1,7	5,2	4,8	2,7	3,5	3,9	2,2	1,1	2,1	2,9	1,3
	3	f	13	27	20	11	28	22	18	11	12	14	9
		%	0,7	1,4	1,0	0,6	1,5	1,1	0,9	0,6	0,6	0,7	0,5
	4	f	3	14	13	8	24	14	5	1	0	7	2
		%	0,2	0,7	0,7	0,4	1,3	0,7	0,3	0,1	0,0	0,4	0,1
	5	f	2	5	5	1	8	2	4	2	2	1	0
		%	0,1	0,3	0,3	0,1	0,4	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,0

Tablo 10'un Devamı

Fakülte/Yükseköğretim Kurumu	SEÇENEK		1.MADDE	2. MADDE	3.MADDE	4.MADDE	5.MADDE	6.MADDE	7.MADDE	8.MADDE	9.MADDE	10.MADDE	11.MADDE
Fen-Edebiyat Fakültesi	1	f	204	109	154	195	131	139	177	219	202	211	214
		%	10,6	5,2	8,0	10,2	6,8	7,2	9,2	11,4	10,5	11,0	11,1
	2	f	34	93	63	33	68	68	48	27	43	26	25
		%	1,8	4,8	3,3	1,7	3,5	3,5	2,5	1,4	2,2	1,4	1,3
	3	f	9	27	23	16	13	29	23	2	0	6	6
		%	0,5	1,4	1,2	0,8	0,7	1,5	1,2	0,1	0,0	0,3	0,3
	4	f	3	17	7	6	17	11	2	1	5	4	4
		%	0,2	0,9	0,4	0,3	0,9	0,6	0,1	0,1	0,3	0,2	0,2
5	f	0	4	3	0	21	3	0	1	0	3	1	
	%	0,0	0,2	0,2	0,0	1,1	0,2	0,0	0,1	0,0	0,2	0,1	
Tıp Fakültesi	1	f	40	32	50	46	22	32	46	50	50	54	53
		%	2,1	1,7	2,6	2,4	1,1	1,7	2,4	2,6	2,6	2,8	2,8
	2	f	17	15	7	11	10	22	8	10	9	6	6
		%	0,9	0,8	0,4	0,6	0,5	1,1	0,4	0,5	0,5	0,3	0,3
	3	f	3	8	3	2	8	2	6	0	0	0	0
		%	0,2	0,4	0,2	0,1	0,4	0,1	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
	4	f	0	5	0	1	15	2	0	0	1	0	1
		%	0,0	0,3	0,0	0,1	0,8	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1
5	f	0	0	0	0	5	2	0	0	0	0	0	
	%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Bolu Meslek Yüksekokulu	1	f	205	116	149	174	208	182	207	211	248	155	234
		%	10,7	6,0	7,8	9,1	10,8	9,5	10,8	11,0	12,9	8,1	12,2
	2	f	59	99	70	101	67	67	52	58	45	90	51
		%	3,1	5,2	3,6	5,3	3,5	3,5	2,7	3,0	2,3	4,7	2,7
	3	f	18	31	29	6	4	24	8	18	2	29	6
		%	0,9	1,6	1,5	0,3	0,2	1,3	0,4	0,9	0,1	1,5	0,3
	4	f	7	36	10	14	16	20	10	8	0	15	4
		%	0,4	1,9	0,5	0,7	0,8	1,0	0,5	0,4	0,0	0,8	0,2
5	f	12	19	43	6	6	8	24	6	6	12	1	
	%	0,6	1,0	2,2	0,3	0,3	0,4	1,3	0,3	0,3	0,6	0,1	
Gerede Meslek Yüksekokulu	1	F	104	56	78	95	85	91	86	97	100	89	106
		%	5,4	2,9	4,1	4,9	4,4	4,7	4,5	5,1	5,2	4,6	5,5
	2	f	22	44	35	34	30	35	30	32	29	39	26
		%	1,1	2,3	1,8	1,8	1,6	1,8	1,6	1,7	1,5	2,0	1,4
	3	f	11	16	19	10	18	11	13	10	9	9	5
		%	0,6	0,8	1,0	0,5	0,9	0,6	0,7	0,5	0,5	0,5	0,3
	4	f	4	15	8	3	9	7	4	4	10	10	5
		%	0,2	0,8	0,4	0,2	0,5	0,4	0,2	0,2	0,5	0,5	0,3
5	f	8	18	9	7	7	5	16	6	1	2	7	
	%	0,4	0,9	0,5	0,4	0,4	0,3	0,8	0,3	0,1	0,1	0,4	
Mengen Meslek Yüksekokulu	1	f	37	18	29	42	38	36	42	45	42	37	40
		%	1,9	0,9	1,5	2,2	2,0	1,9	2,2	2,3	2,2	1,9	2,1
	2	f	10	17	18	11	9	15	12	6	10	9	9
		%	0,5	0,9	0,9	0,6	0,5	0,8	0,6	0,3	0,5	0,5	0,5
	3	f	6	9	7	5	9	7	3	7	4	9	8
		%	0,3	0,5	0,4	0,3	0,5	0,4	0,2	0,4	0,2	0,5	0,4
	4	f	3	11	3	1	2	1	1	1	3	4	1
		%	0,2	0,6	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1

Tablo 10'un Devamı

FAKÜLE Y.OKUL/MYO	SEÇENEK		1.MADDE	2.MADDE	3.MADDE	4.MADDE	5.MADDE	6.MADDE	7.MADDE	8.MADDE	9.MADDE	10.MADE	11.MADE
Men gen MY O	5	f	4	5	3	1	2	1	2	1	1	1	2
		%	0,2	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Mudurnu Meslek Yüksekokulu	1	f	27	13	24	25	26	26	36	38	35	35	42
		%	1,4	0,7	1,3	1,3	1,4	1,4	1,9	2,0	1,8	1,8	2,2
	2	f	10	26	17	16	7	14	8	8	8	12	7
		%	0,5	1,4	0,9	0,8	0,4	0,7	0,4	0,4	0,4	0,6	0,4
	3	f	7	2	5	8	4	2	4	1	3	1	0
		%	0,4	0,1	0,3	0,4	0,2	0,1	0,2	0,1	0,2	0,1	0,0
	4	f	3	7	2	1	6	5	2	3	3	0	1
		%	0,2	0,4	0,1	0,1	0,3	0,3	0,1	0,2	0,2	0,0	0,1
Sağlık Meslek Yüksekokulu	5	f	3	2	2	0	7	3	0	0	1	2	0
		%	0,2	0,1	0,1	0,0	0,4	0,2	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0
	1	f	30	19	38	37	30	24	24	50	37	43	50
		%	1,6	1,0	2,0	1,9	1,6	1,3	1,3	2,6	1,9	2,2	2,6
	2	f	20	31	6	13	6	13	12	0	13	7	0
		%	1,0	1,6	0,3	0,7	0,3	0,7	0,6	0,0	0,7	0,4	0,0
	3	f	0	0	6	0	0	6	14	0	0	0	0
		%	0	0,0	0,3	0,0	0,0	0,3	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu	4	f	0	0	0	0	0	7	0	0	0	0	0
		%	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	5	f	0	0	0	0	14	0	0	0	0	0	0
		%	0	0,0	0,0	0,0	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	1	f	43	23	31	33	33	37	35	43	52	43	36
		%	2,2	1,2	1,6	1,7	1,7	1,9	1,8	2,2	2,7	2,2	1,9
	2	f	11	18	12	12	8	8	10	9	2	8	8
		%	0,6	0,9	0,6	0,6	0,4	0,4	0,5	0,5	0,1	0,4	0,4
Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu	3	f	2	9	13	7	4	11	8	6	2	4	7
		%	0,1	0,5	0,7	0,4	0,2	0,6	0,4	0,3	0,1	0,2	0,4
	4	f	4	10	4	6	9	0	7	0	0	2	5
		%	0,2	0,5	0,2	0,3	0,5	0,0	0,4	0,0	0,0	0,1	0,3
	5	f	0	0	0	2	6	4	0	2	4	3	4
		%	0,0	0,0	0,0	0,1	0,3	0,2	0,0	0,1	0,2	0,2	0,2
	1	f	93	55	51	81	83	62	81	107	97	89	108
		%	4,8	2,9	2,7	4,2	4,3	3,2	4,2	5,6	5,1	4,6	5,6
Mühendi slik Fakültesi	2	f	35	51	53	37	36	48	37	20	29	31	28
		%	1,8	2,7	2,8	1,9	1,9	2,5	1,9	1,0	1,5	1,6	1,5
	3	f	12	18	24	16	13	16	10	13	8	12	2
		%	0,6	0,9	1,3	0,8	0,7	0,8	0,5	0,7	0,4	0,6	0,1
	4	f	0	12	8	4	4	12	10	0	6	8	0
		%	0,0	0,6	0,4	0,2	0,2	0,6	0,5	0,0	0,3	0,4	0,0
	5	f	0	4	4	2	4	2	2	0	0	0	2
		%	0,0	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1
	1	f	45	28	27	40	23	31	40	46	40	37	47
		%	2,3	1,5	1,4	2,1	1,2	1,6	2,1	2,4	2,1	1,9	2,4
	2	f	3	20	19	2	17	16	10	4	7	11	3
		%	0,2	1,0	1,0	0,1	0,9	0,8	0,5	0,2	0,4	0,6	0,2
	3	f	2	2	2	8	7	3	0	0	3	2	0

Tablo 10'un Devamı

FAKÜLE Y.OKUL/MESLE K.Y.O	SEÇENEK		1.MADDE	2.MADDE	3.MADDE	4.MADDE	5.MADDE	6.MADDE	7.MADDE	8.MADDE	9.MADDE	10.MADE	11.MADE
	4	%	0,1	0,1	0,1	0,4	0,4	0,2	0,0	0,0	0,2	0,1	0,0
		f	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0
		%	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	5	f	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0
		%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
TOPLAM	1	f	1406	814	1049	1271	849	1030	1250	1487	1470	1311	1520
		%	73.1	39.7	54.8	67.4	55.9	53.7	65.2	74.9	77.6	69.9	81.2
	2	f	329	668	456	417	438	523	384	257	305	358	264
		%	17.8	34.9	23.5	21.8	21.8	27.2	18.4	13.1	15.8	18.7	14
	3	f	114	210	208	111	147	192	149	37	61	95	55
		%	6.0	10.8	11	5.7	7.7	9.4	7.7	4.8	3.2	6.1	2.9
	4	f	40	158	93	36	155	135	65	23	41	70	45
		%	2.3	4.8	4.9	3.6	8.2	7.1	3.3	1.5	2.3	3.6	2.5
	5	f	31	70	79	30	126	53	67	25	23	29	26
		%	1.5	3.7	4.2	1.7	6.6	2.9	3.6	1.4	1.2	1.7	1.5

Tablo 10'da üniversite öğrencilerinin Aile Çevresine ilişkin nedenlerden birisi olan 'Kişisel problemlerimi aileme anlatmakta çoğu zaman zorluk çekerim. Bu yüzden içe kapanık olduğumu düşünürüm' maddesinde bütün fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokullarında en çok tercih edilen seçenek 'Hiç' ve 'Bazen' olmuştur.

Fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi'nde %9.9, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi'nde %8.1, Fen-Edebiyat Fakültesi'nde %5.2, Tıp Fakültesi'nde %1.7, Mühendislik Fakültesi'nde %1.5 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitim Spor Yüksekokulu'nda %2.9, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu'nda %1.2 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur. Sağlık Yüksekokulu'nda ise %1.6 ile 'Bazen' seçeneği olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde %6.0, Gerede Meslek Yüksekokulu'nda %2.9, 'Hiç' seçeneğinde olmuştur. Mengen Meslek Yüksekokulu'nda %0.9 ile 'Hiç' ve %0.9 ile 'Bazen' seçenekleri eşit oranda tercih edilmiştir. Mudurnu Meslek Yüksekokulu'nda %1.4 ile 'Bazen' seçeneği olmuştur.

Üniversite öğrencilerine genel olarak bakıldığında 'Kişisel problemlerimi aileme anlatmakta çoğu zaman zorluk çekerim. Bu yüzden içe kapanık olduğumu düşünürüm' maddesini iletişim problemi olarak yaşamadıkları görülmektedir. Yalnız Sağlık Yüksekokulu ve Mudurnu Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde seçeneğin 'Bazen' seçeneği olması bu maddenin 'Bazen' bile olsa iletişim problemi olarak görüldüğü ya da yaşandığı söylenebilir.

Tablo 10'da 'Ailem, beni sık sık başkalarıyla karşılaştırır. Bu kendimden şüphe etmeme neden olur' (madde 3) maddesine ilişkin bütün fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokullarında en çok tercih edilen seçenek 'Hiç' seçeneği olurken Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu'nda 'Bazen' en çok tercih edilen seçenek olmuştur.

Fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi'nde %13.0, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi'nde %8.8, Fen- Edebiyat Fakültesi'nde %8.0, Tıp Fakültesi'nde %2.6, Mühendislik Fakültesi'nde %1.4 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda %2.8 ile 'Bazen' seçeneğinde olmuştur. Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu'nda %1.6, Sağlık Yüksekokulu'nda %2.0 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu'nda %7.8, Gerede Meslek Yüksekokulu'nda %4.1, Mengen Meslek Yüksekokulu'nda %1.5, Mudurnu Meslek Yüksekokulu'nda %1.3 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur.

Üniversite öğrencilerinin ‘Ailem, beni sık sık başkalarıyla karşılaştırır. Bu kendimden şüphe etmeme neden olur’ maddesini diğer okullardan farklı olarak Beden Eğitimi ve Spor Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin ‘Bazen’ bile olsa iletişim problemi olarak yaşadıkları ya da gördükleri söylenebilir.

Tablo 10 incelendiğinde ‘Ailem, herhangi bir konuda isabetli bir karar vereceğime inanmaz. Bu yüzden bana güvenmedikleri hissine kapılıyorum’ (madde 4) maddesine ilişkin bütün fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokullarında en çok tercih edilen seçenek ‘Hiç’ seçeneği olmuştur.

Fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi’nde %15.5, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi’nde %11.9, Fen-Edebiyat Fakültesi’nde %10.2, Tıp Fakültesi’nde %2.4 , Mühendislik Fakültesi’nde %2.1 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu’nda %4.2, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu’nda %1.7, Sağlık Yüksekokulu’nda %1.9 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde yığılma; Bolu Meslek Yüksekokulu’nda %9.1, Gerede Meslek Yüksekokulu’nda %4.9, Mengen Meslek Yüksekokulu’nda %2.2, Mudurnu Meslek Yüksekokulu’nda %1.3 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur.

Tablo 10 incelendiğinde ‘Ailem, karşı cinsten arkadaş edinmemi hoş karşılamaz’ (madde 5) maddesine ilişkin fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek ‘Hiç’ ve ‘Bazen’ seçenekleri olmuştur.

Fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi’nde %4.8 ile ‘Bazen’ seçeneğinde, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi’nde %9.0, Fen-Edebiyat Fakültesi’nde %6.8, Tıp Fakültesi’nde %1.1, Mühendislik Fakültesi öğrencilerinde %1.2 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda %4.3, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu'nda %1.7, Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinde %1.6 'Hiç' seçeneği olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu'nda %10.8, Gerede Meslek Yüksekokulu'nda %4.4, Mengen Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde, %2.0 Mudurnu Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde %1.4 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur.

Üniversite öğrencilerinin 'Ailem, karşı cinsten arkadaş edinmemi hoş karşılamaz' maddesinde dikkat çeken bulgu: 'Hiç' ve 'Bazen' seçeneklerinden sonra en çok tercih edilen seçenğin; Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu'nda %0.5 ile Tıp Fakültesi'nde ise %0.8 ile 'Çoğu Zaman' seçeneği, Mengen Meslek Yüksekokulu'nda %0.5 ile aynı oranda 'Bazen' ve 'Ara sıra' seçenekleri, Mudurnu Meslek Yüksekokulu'nda %0.4 ile aynı oranda tercih edilmeyeyle 'Bazen' ve 'Her zaman' seçenekleri, Sağlık Yüksekokulu'nda ise %0.7 ile 'Her zaman' seçeneğinin olmasıdır. Bu fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulları için bu maddenin bir iletişim problemi olarak görüldüğü ya da yaşandığı söylenebilir.

Oskay (1985) 'Türk gençlerinin arkadaşlık ilişkilerinde ana babanın müdahalesi' isimli çalışmasında karşı cinsle arkadaşlık konusunda ana-babaların kız çocuklarına daha tutucu ve katı, erkek çocuklarına daha hoşgörülü davrandıkları ortaya çıkmıştır. Arkadaş seçimi konusunda kızlar üzerinde daha fazla baskı olduğu özellikle annelerle kızların bu konuda çatışmaya girdiği görülmüştür. Gencin arkadaşlarıyla geziye gitmesine ya da seyahat etmesine karşı çıkılması konusunda erkeklerle ana-babaları arasında çatışma olmadığı, annelerin erkek çocuklarıyla biraz çatıştığı, ancak kızların ana-babalarıyla çatışma yaşadığı ve ana-babanın buna engel olmaya çalıştığı ortaya çıkmıştır. Oskay (1985)'ın yapmış olduğu araştırma sonuçları ile bu çalışmada elde edilen sonuçlarla paralellik göstermektedir.

Tablo 10 incelendiğinde 'Ergenlik çağında benimle pek meşgul olmamışlardır' (madde 6) maddesine ilişkin görüşlerde tüm fakülte, yüksekokul ve

meslek yüksekokullarında en çok tercih edilen seçenek; ‘Hiç’ seçeneğinde olurken sadece Mengen Yüksekokulu’nda yığılmanın hem ‘Hiç’ hem de ‘Bazen’ seçenekleri olduğu görülmektedir.

Fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi’nde %9.5, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi’nde %9.8, Fen-Edebiyat Fakültesi’nde %7.2, Tıp Fakültesi’nde %1.7, Mühendislik Fakültesi öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek %1.6 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu’nda %3.2, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu’nda %1.9 Sağlık Yüksekokulu’nda %1.3 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu’nda %9.5, Gerede Meslek Yüksekokulu’nda %4.7, Mengen Meslek Yüksekokulu’nda %1.9, Mudurnu Meslek Yüksekokulu’nda %1.4 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur.

Üniversite öğrencilerinin ‘Ergenlik çağında benimle pek meşgul olmamışlardır’ maddesini bir iletişim problemi olarak görmedikleri ya da yaşamadıkları söylenebilir.

Tablo 10’da ‘Ailemin, bana her konuda destek ve moral verdiğini düşünmüyorum, bu beni mutsuz yapıyor’ (madde 7) maddesine ilişkin fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokullarındaki en çok tercih edilen seçenek ‘Hiç’ seçeneği olmuştur.

Fakülte öğrencilerindeki en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi’nde %14.6, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi’nde %12,0, Fen-Edebiyat Fakültesi’nde %9.2, Tıp Fakültesi’nde %2.4, Mühendislik Fakültesi öğrencilerinde yığılma %2.1 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu'nda %4.2, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu'nda %1.8, Sağlık Yüksekokulu'nda %1.3 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu'nda %10.8, Gerede Meslek Yüksekokulu'nda %4.5, Mengen Meslek Yüksekokulu'nda %2.2, Mudurnu Meslek Yüksekokulu'nda %1.9 'Hiç' seçeneği olmuştur.

Üniversite öğrencilerinin 'Ailemin, bana her konuda destek ve moral verdiğini düşünmüyorum, bu beni mutsuz yapıyor' maddesini bir iletişim problemi olarak görmedikleri ya da yaşamadıkları söylenebilir.

Tablo 10'da 'Annem-babam beni başkalarının yanında küçük düşürücü sözler söyler, kırıcı tenkitlerde bulunur. Bunun kendime olan güvenimi olumsuz etkilediğini düşünürüm' (madde 8) maddesine ilişkin fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokullarında en çok tercih edilen seçenek 'Hiç' seçeneği olmuştur.

Fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi'nde %18.4, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi'nde %13.8, Fen-Edebiyat Fakültesi'nde %11.4 ile, Tıp Fakültesi'nde %2.6, Mühendislik Fakültesi'nde %2.4 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu'nda %5.6, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu'nda %2.2, Sağlık Yüksekokulu'nda %2.6 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu'nda %11.0, Gerede Meslek Yüksekokulu'nda %5.1, Mengen Meslek Yüksekokulu'nda %2.3, Mudurnu Meslek Yüksekokulu'nda %2.0 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur.

Üniversite öğrencilerinin ‘Annem-babam beni başkalarının yanında küçük düşürücü sözler söyler, kırıcı tenkitlerde bulunur. Bunun kendime olan güvenimi olumsuz etkilediğini düşünürüm’ maddesini bir iletişim problemi olarak görmedikleri ya da yaşamadıkları söylenebilir.

Tablo 10’da ‘Ailem, diğer kardeşlerime (kardeş yoksa diğer akrabalarımıza) benden daha fazla önem verir, daha nazik davranır, bu yüzden kendimi yalnız hissederim’ (madde 9) maddesine ilişkin fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçeneğin ‘Hiç’ seçeneği olduğu görülmektedir.

Fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi’nde %17.8, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi’nde %12.8, Fen-Edebiyat Fakültesi’nde %10.5, Tıp Fakültesi’nde %2.6, Mühendislik Fakültesi’nde %2.1 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu’nda %5.1, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu’nda %2.7, Sağlık Yüksekokulu’nda %1.9 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu’nda %12.9, Gerede Meslek Yüksekokulu’nda %5.2, Mengen Meslek Yüksekokulu %2.2, Mudurnu Meslek Yüksekokulu %1.8 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur.

Üniversite öğrencilerinin ‘Ailem, diğer kardeşlerime (kardeş yoksa diğer akrabalarımıza) benden daha fazla önem verir, daha nazik davranır, bu yüzden kendimi yalnız hissederim’ maddesini iletişim problemi olarak görmedikleri ya da yaşamadıkları söylenebilir.

Tablo 10 incelendiğinde ‘Annem-babam okuldan yüksek notlar getirmediğim zaman kızar. Notun benden daha önemli olduğunu düşünürüm’ (madde 10) maddesine ilişkin fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokullarında en çok tercih edilen seçenek; ‘Hiç’ seçeneği olmuştur.

Fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi'nde %17.2, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi'nde %11.6, Fen-Edebiyat Fakültesi'nde %11.0, Tıp Fakültesi'nde %2.8, Mühendislik Fakültesi'nde %1.9 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu'nda %4.6, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu'nda %2.2, Sağlık Yüksekokulu'nda %2.2 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu'nda %8.1, Gerede Meslek Yüksekokulu'nda %4.6, Mengen Meslek Yüksekokulu'nda %1.9, Mudurnu Meslek Yüksekokulu'nda %1.8 'Hiç' seçeneği olmuştur.

Üniversite öğrencilerinin 'Annem-babam okuldan yüksek notlar getirmediğim zaman kızar. Notun benden daha önemli olduğunu düşünürüm' maddesini bir iletişim problemi olarak görmedikleri ya da yaşamadıkları söylenebilir.

Tablo 10 incelendiğinde 'Ailem, arkadaşlarımla evimize gelmesini istemez' (madde 11) maddesine ilişkin fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek 'Hiç' seçeneği olmuştur.

Fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi'nde %19.0, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi'nde %13.8, Fen-Edebiyat Fakültesi'nde %11.1, Tıp Fakültesi'nde %2.8, Mühendislik Fakültesi'nde %2.4 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda %5.6, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu'nda %1.9, Sağlık Yüksekokulu'nda %2.6 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu'nda %12.2, Gerede Meslek Yüksekokulu'nda %5.5, Mengen Meslek Yüksekokulu'nda %2.1, Mudurnu Meslek Yüksekokulu'nda %2.2 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur.

Üniversite öğrencilerinin sınıf içersinde iletişim problemlerinin nedenlerinden biri olarak görülen 'Aile Çevresi' ne ilişkin maddeler genel olarak değerlendirildiğinde toplamda; 'Ailem, görüşlerim, fikirlerim, duygu ve ihtiyaçlarımla ilgilenmez (madde 1) %73.1 ile, 'Kişisel problemlerimi aileme anlatmakta çoğu zaman zorluk çekerim. Bu yüzden içe kapanık olduğumu düşünürüm' (madde 2) %39.7 ile, 'Ailem, beni sık sık başkalarıyla karşılaştırır. Bu kendimden şüphe etmeme neden olur' (madde 3) %54.8 ile, 'Ailem herhangi bir konuda isabetli karar vereceğime inanmaz. Bu yüzden bana güvenmedikleri hissine kapılırım' (madde 4) %67.4 ile, 'Ailem, karşı cinsten arkadaş edinmemi hoş karşılamaz' (madde 5) %84.9 ile, 'Ergenlik çağında benimle pek meşgul olmamışlardır' (madde 6) %53.7 ile, 'Ailemin, her konuda bana moral-destek verdiğini düşünmüyorum. Bu beni mutsuz yapıyor' (madde 7) %65.2 ile, 'Annem-babam beni başkalarının yanında küçük düşürücü sözler söyler, kırıncı tenkitlerde bulunur. Bunun kendime olan güvenimi olumsuz etkilediğini düşünürüm' (madde 8) %74.9 ile, 'Ailem, diğer kardeşlerime (kardeş yoksa diğer akrabalarımıza) benden daha fazla önem verir, daha nazik davranır, bu yüzden kendimi yalnız hissederim' (madde 9) %77.6 ile, 'Annem-babam okuldan yüksek notlar getirmediğim zaman kızar. Notun benden daha önemli olduğunu düşünürüm' (madde 10) %69.9 ile, 'Ailem, arkadaşlarımla evimize gelmesini istemez' (madde 11) %81.2 ile 'Hiç' seçeneği en çok tercih edilen seçenektir. Bununla beraber en dikkat çekici bulgu; 'Ailem, karşı cinsten arkadaş edinmemi hoş karşılamaz' (madde 5) maddesinde 'Hiç' seçeneğinden sonra Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu'nda %0.5, Tıp Fakültesi'nde %0.8 ile 'Çoğu zaman', Mudurnu Meslek Yüksekokulu'nda %0.4, Sağlık Yüksekokulu'nda 0.7 ile 'Her zaman', Mengen Meslek Yüksekokulu'nda %0.5 ile 'Ara sıra' seçeneklerinin en çok tercih edilen seçenek olmasıdır. Bu maddenin gençlerin iletişim problemi yaşamalarında bir etken olduğu söylenebilir.

Oskay (1985) yılında Türk gençlerinin arkadaşlık ilişkilerinde ana-babanın müdahalesini incelediği çalışmasında, karşı cinsten arkadaşların eve gelmesi konusunda da ana-babaların erkek çocuklarına hoşgörülü, kız çocuklarına karşı ise daha tutucu davrandıkları ortaya çıkmıştır. Bu araştırmada da eve gelen arkadaşların cinsiyetleri konusunda bir ayırım yapılmamıştır; fakat eve gelen arkadaşların erkek olabileceği olasılığı ve Sağlık Yüksekokulu'nda ankete cevap veren öğrencilerin hepsinin bayan olduğu düşünülecek olursa ailenin böyle bir kısıtlamaya gidebileceği ihtimali söz konusu olabilir.

Üniversite öğrencilerinin sınıf içerisinde karşılaştığı iletişim problemlerinin nedenlerine yönelik olarak 'aile' değişkeni önemli görülmüş ve araştırma kapsamına alınmıştır. Üniversite öğrencilerinin nasıl bir aile ortamında yetiştiğinin çevresiyle iletişim kurmada önemli rol oynadığı düşünülmektedir. Ailesi ile iyi bir iletişim içerisinde olan öğrenciler okul yaşantısında ve arkadaş çevresinde başarılı olabilmektedir. Bunun tam tersi otoriter, aşırı kuralcı ya da aşırı hoşgörülü ailede yetişen gençlerde üniversite hayatında çevresiyle iyi iletişim içerisine girmekten kaçındığı ya da iletişim problemleri yaşadığı görülebilmektedir.

b) Okulun/Sınıfın Fiziki Yapısına ve Öğretim Elemanlarına ilişkin Bulgular ve Yorum

Öğrencilerin sınıf içerisinde yaşadıkları iletişim problemlerinin nedenlerinden biri olan okulun/sınıfın fiziki yapısı değişkenine ilişkin bulgular;

1)Üniversite öğrencilerinin sınıf içerisinde yaşadıkları iletişim problemlerinin nedenlerinden sınıfın fiziki yapısının etkisine ilişkin öğrencilerin görüşleri Tablo 11'de yer almaktadır.

Tablo 11'de 'Sınıfımızdaki araç-gereçleri yetersiz bulurum' maddesine (madde 12) maddesine ilişkin öğrencilerde yığılmanın fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokullarında 'Çoğu zaman' seçeneğinde olduğu görülmektedir. Yalnız Gerede Meslek Yüksekokulu, Sağlık Yüksekokulu, Beden Eğitimi Spor

Yüksekokulu ve Mühendislik Fakültesi'nde yığılmanın 'Bazen' seçeneğinde olup, Mengen Yüksekokulu'nda ise 'Hiç' seçeneğinde olduğu görülmektedir.

Tablo 11: İletişim Problemi Kaynaklarından Sınıfın Fiziki Yapısına İlişkin Bulgular

Fakülte/ Yüksekokul/ Meslek Yüksekokulu	Seçenekler	12.Madde		13.Madde		14.Madde	
		f	%	f	%	f	%
Eğitim Fakültesi	1	33	1.7	140	7.3	98	5.1
	2	77	4.0	180	9.4	165	8.6
	3	119	6.2	76	4.0	64	3.3
	4	144	7.5	32	1.7	65	3.4
	5	74	3.9	22	1.1	58	3.0
İktisadi İdari Bilimler Fakültesi	1	27	1.4	80	4.2	69	3.6
	2	64	3.3	98	5.1	96	5.0
	3	74	3.9	64	3.3	67	3.5
	4	78	4.1	35	1.8	45	2.3
	5	57	3.0	23	1.2	23	1.2
Fen-Edebiyat Fakültesi	1	23	1.2	118	6.1	80	4.2
	2	58	3.0	82	4.3	93	4.8
	3	67	3.5	37	1.9	32	1.7
	4	74	3.9	13	0.7	30	1.6
	5	28	1.5	0	0.0	15	0.8
Tıp Fakültesi	1	6	0.3	23	1.2	13	0.7
	2	15	0.8	26	1.4	30	1.6
	3	15	0.8	7	0.4	8	0.4
	4	19	1.0	4	0.2	6	0.3
	5	5	0.3	0	0.0	3	0.2
Bolu Meslek Yüksekokulu	1	74	3.9	144	7.5	134	7.0
	2	69	3.6	96	5.0	93	4.8
	3	41	2.1	31	1.6	24	1.3
	4	40	2.1	16	0.8	15	0.8
	5	77	4.0	14	0.7	35	1.8
Gerede Meslek Yüksekokulu	1	29	1.5	65	3.4	67	3.5
	2	48	2.5	46	2.4	39	2.0
	3	19	1.0	26	1.4	17	0.9
	4	18	0.9	3	0.2	6	0.3
	5	33	1.7	9	0.5	20	1.0

Tablo 11'in Devamı

Fakülte/Yüksek okul/Meslek Yüksekokulu	Seçenekler	12.Madde		13.Madde		14.Madde	
		f	%	f	%	f	%
Mengen Meslek Yüksekokulu	1	20	1.0	32	1.7	38	2.0
	2	13	0.7	17	0.9	10	0.5
	3	7	0.4	8	0.4	8	0.4
	4	7	0.4	2	0.1	3	0.2
	5	13	0.7	1	0.1	1	0.1
Mudurnu Meslek Yüksekokulu	1	10	0.5	32	1.7	14	0.7
	2	6	0.3	9	0.5	14	0.7
	3	10	0.5	3	0.2	9	0.5
	4	6	0.3	3	0.2	6	0.3
	5	18	0.9	3	0.2	7	0.4
Sağlık Yüksekokulu	1	6	0.3	31	1.6	12	0.6
	2	18	0.9	12	0.6	12	0.6
	3	6	0.3	0	0.0	13	0.7
	4	13	0.7	0	0.0	0	0.0
	5	7	0.4	7	0.4	13	0.7
Fizik Tedavi ve Reh. Yüksekokulu	1	2	0.1	29	1.5	6	0.3
	2	22	1.1	25	1.3	25	1.3
	3	24	1.3	4	0.2	17	0.9
	4	4	0.2	0	0.0	6	0.3
	5	8	0.4	2	0.1	6	0.3
Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu	1	34	1.8	70	3.6	36	1.9
	2	58	3.0	48	2.5	61	3.2
	3	42	2.2	16	0.8	16	0.8
	4	2	0.1	2	0.1	21	1.1
	5	34	1.8	70	3.6	36	1.9
Mühendislik Fakültesi	1	13	0.7	29	1.5	22	1.1
	2	28	1.5	19	1.0	15	0.8
	3	6	0.3	0	0.0	10	0.5
	4	2	0.1	2	0.1	21	1.1
	5	34	1.8	70	3.6	36	1.9
TOPLAM	1	257	13.4	793	41.3	589	30.7
	2	476	24.7	658	34.4	653	33.9
	3	430	22.5	272	14.2	285	14.9
	4	408	21.4	112	5.9	203	3.3
	5	354	18.6	151	7.9	220	11.7

Fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi'nde %7.5, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi'nde %4.1, Fen-Edebiyat Fakültesi'nde %3.9, Tıp Fakültesi'nde %1.0 ile 'Çoğu Zaman' seçeneği olduğu görülmektedir.

Mühendislik Fakültesi'nde %1.5 ile 'Bazen' seçeneğinin en çok tercih edilen seçenek olduğu görülmektedir.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu'nda %3.0 ile 'Bazen' seçeneği olmuştur. Sağlık Yüksekokulu'nda %0.9 ile 'Hiç' en çok tercih edilen seçenek olmuştur. Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu'nda %1.3 ile 'Ara sıra' seçeneği en çok tercih edilen seçenek olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu'nda %4.0, Mudurnu Meslek Yüksekokulu'nda %0.9 ile 'Her Zaman' seçeneği olduğu görülmektedir. Gerede Meslek Yüksekokulu'nda %2.5 ile 'Bazen' seçeneği en çok tercih edilen seçenek olmuştur. Mengen Meslek Yüksekokulu'nda %1.0 ile 'Hiç' seçeneği en çok tercih edilen seçenek olmuştur.

'Sınıfımızdaki araç- gereçleri yetersiz bulurum' (madde 12) maddesinde 'Hiç' seçeneğinin sadece Mengen Meslek Yüksekokulu'nda olması diğer fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokullarına göre uygulamaya yönelik derslerin daha yoğun olmasından kaynaklanabilir. Genel olarak bakıldığında zaman yığılmanın 'çoğu zaman' seçeneğinde olması fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokullarındaki öğrencilerin sınıftaki araç-gereçleri yetersiz bulduğu söylenebilir. Bu maddenin sınıf ortamında öğrenciler tarafından bir iletişim problemi olarak görüldüğü ya da yaşandığı söylenebilir.

Tablo 11 incelendiğinde 'Sınıfımızda oturduğum yerden tahtayı rahatça göremem' (madde 13) maddesine ilişkin fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek 'Hiç' seçeneğinde olurken sadece Eğitim Fakültesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi ve Tıp Fakültesi'nde en çok tercih edilen seçenek 'Bazen' seçeneği olmuştur.

Fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi'nde %9.4 ile İktisadi İdari Bilimler Fakültesi'nde %5.1, Tıp Fakültesi'nde %1.4 ile

‘Bazen’ seçeneğinde olduğu görülmektedir. Fen-Edebiyat Fakültesi’nde en çok tercih edilen seçenek %6.1, Mühendislik Fakültesi’nde %1.5 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur.

Yüksekokul öğrencilerinde yığılma; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu’nda %3.6 ile ‘Hiç’ ve %3.6 ile ‘Her zaman’ seçenekleri eşit oranda en çok tercih edilen seçenekler olmuştur. Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu’nda en çok tercih edilen seçenek %1.5 ve Sağlık Yüksekokulu’nda %1.6 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu’nda %7.5, Gerede Meslek Yüksekokulu’nda %3.4, Mengen Meslek Yüksekokulu’nda 1.7, Mudurnu Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde yığılma %1.7 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur.

Üniversite öğrencilerinin ‘Oturdüğüm yerden tahtayı rahatça göremem’ (madde 13) maddesine ilişkin en çok tercih edilen seçenek sınıflarda tahtayı görme konusunda sorun yaşamadıkları bulgusuna ulaşılırken Eğitim Fakültesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi ve Tıp Fakültesi öğrencilerinin bu sorunu ‘Bazen’ yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 11 incelendiğinde ‘Bu sınıf ortamında mutlu değilim’ (madde 14) maddesine ilişkin en çok tercih edilen seçenek fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokullarında ‘Bazen’ ve ‘Hiç’ seçenekleri olduğu görülürken sadece Sağlık Yüksekokulu’nda ‘Ara sıra’ ve ‘Her zaman’ en çok tercih edilen seçenek olmuştur.

Fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi’nde %8.6, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi’nde %5.0, Fen-Edebiyat Fakültesi’nde %4.8, Tıp Fakültesi’nde %1.6 ile ‘Bazen’ seçeneğinin olduğu görülmektedir. Mühendislik Fakültesi’nde %1.1 ile ‘Hiç’ seçeneğinin en çok tercih edilen seçenek olduğu görülmektedir.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu’nda %3.2, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu’nda

%1.3 ile ‘Bazen’ seçeneği olduğu görülmektedir. Sağlık Yüksekokulu’nda en çok tercih edilen %0.7 ile ‘Ara sıra’ seçeneği olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu’nda %7.0, Gerede Meslek Yüksekokulu’nda %3.5, Mengen Meslek Yüksekokulu’nda %2.0 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur. Mudurnu Meslek Yüksekokulu’nda %0.7 ile ‘Hiç’ ve %0.7 ile ‘Bazen’ eşit oranda en çok tercih edilen seçenek olmuştur.

Üniversite öğrencilerinin sınıf içerisinde yaşadıkları iletişim problemlerinin nedenlerine ilişkin verilen maddeler toplamda; ‘Sınıfımızdaki araç-gereçleri yetersiz bulurum’ (madde 12) maddesinde en çok tercih edilen seçenek %24.7 ile ‘Bazen’ , ‘Sınıfımızda oturduğum yerden tahtayı rahatça göremem’ (madde 13) maddesinde en çok tercih edilen seçenek %41.3 ile ‘Hiç’ , ‘Bu sınıf ortamında mutlu değilim’ maddesinde en çok tercih edilen seçenek %37.9 ile ‘Bazen’ seçeneği olmuştur. Genel olarak 12 ve 14. maddelerin üniversite öğrencileri için bir iletişim problemi oluşturduğu söylenebilir. Burada dikkat çeken bulgu; ‘Bu sınıf ortamında mutlu değilim’ (madde 14) maddesinde fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerinin verdikleri cevaplarda en çok tercih edilen seçeneklerin ‘Bazen’ ve ‘Hiç’ olduğu görülürken sadece Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçeneklerin %0.7 ile ‘Ara sıra’ ve yine %0.7 ile ‘Her zaman’ seçeneği olmasıdır. Özellikle Sağlık Yüksekokulu öğrencileri için bu maddenin iletişim problemi olarak görüldüğü ya da yaşandığı söylenebilir.

2)Üniversite öğrencilerinin sınıf içerisinde yaşadıkları iletişim problemlerinin nedenlerinden olan ‘Öğretim Elemanları’na ilişkin bulgular Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12’de üniversite öğrencilerinin sınıf içerisinde yaşadıkları iletişim problemlerinin nedenlerinden biri olarak görülen ‘Öğretim elemanları’na ilişkin bulgular yer almaktadır. Tablo 13’de ‘Öğretim elemanlarına soru soracak kadar kendimi rahat hissetmem’ (madde 15) maddesine ilişkin fakülte, yüksekokul ve

meslek yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçeneklerin ‘Bazen’ ve ‘Hiç’ seçenekleri olduğu görülmektedir.

Tablo 12: İletişim Problemi Kaynaklarından Öğretim Elemanlarına İlişkin Bulgular

Fakülte/ Yüksekok ul/ Meslek Y.O.		Seçenek	15.Madde	16.Madde	17.Madde	18.Madde	19.Madde	20.Madde	21.Madde	22.Madde	23.Madde	24.Madde	25.Madde	26.Madde	27.Madde
Eğitim Fakültesi	1	f	99	71	101	66	111	93	96	163	155	39	94	85	132
		%	5,2	3,7	5,3	3,4	5,8	4,8	5,0	8,5	8,1	2,0	4,9	4,4	6,9
	2	f	163	169	177	199	178	142	161	144	159	179	170	165	157
		%	8,5	8,8	9,2	10,4	9,3	7,4	8,4	7,5	8,3	9,3	8,9	8,6	8,2
	3	f	83	100	88	85	100	60	97	76	75	93	127	99	88
		%	4,3	5,2	4,6	4,4	5,2	3,1	5,1	4,0	3,9	4,8	6,6	5,2	4,6
	4	f	74	76	54	76	45	101	74	48	37	98	33	67	58
		%	3,9	4,0	2,8	4,0	2,3	5,3	3,9	2,5	1,9	5,1	1,7	3,5	3,0
	5	f	31	34	30	23	16	54	22	19	24	41	26	34	13
		%	1,6	1,8	1,6	1,2	0,8	2,8	1,1	1,0	1,3	2,1	1,4	1,8	0,7
İktisadi İdari Bilimler Fakültesi	1	f	41	68	65	39	79	59	60	139	116	49	82	66	105
		%	2,1	3,5	3,4	2,0	4,1	3,1	3,1	7,2	6,0	2,6	4,3	3,4	5,5
	2	f	97	100	114	136	103	104	93	76	93	120	116	106	90
		%	5,1	5,8	5,9	7,1	5,4	5,4	4,8	4,0	4,8	6,3	6,0	5,5	4,7
	3	f	59	67	66	61	58	44	73	46	45	61	60	53	59
		%	3,1	3,5	3,4	3,2	3,0	2,3	3,8	2,4	2,3	3,2	3,1	2,8	3,1
	4	f	58	39	35	43	45	55	51	26	24	47	23	40	33
		%	3,0	2,0	1,8	2,2	2,3	2,9	2,7	1,4	1,3	2,4	1,2	2,1	1,7
	5	f	45	26	20	21	15	38	23	13	22	23	18	35	13
		%	2,3	1,4	1,0	1,1	0,8	2,0	1,2	0,7	1,1	1,2	0,9	1,8	0,7
Fen-Edebiyat Fakültesi	1	f	69	78	121	65	112	101	103	151	111	54	101	70	112
		%	3,6	4,1	6,3	3,4	5,8	5,3	5,4	7,9	5,8	2,8	5,3	3,6	5,8
	2	f	107	102	71	109	75	71	79	62	70	106	101	90	83
		%	5,6	5,3	3,7	5,7	3,9	3,7	4,1	3,2	3,6	5,5	5,3	4,7	4,3
	3	f	37	46	35	49	40	29	38	33	31	52	38	43	35
		%	1,9	2,4	1,8	2,6	2,1	1,5	2,0	1,7	1,6	2,7	2,0	2,2	1,8
	4	f	33	18	23	22	22	34	19	4	28	28	7	34	15
		%	1,7	0,9	1,2	1,1	1,1	1,8	1,0	0,2	1,5	1,5	0,4	1,8	0,8
	5	f	4	6	0	5	1	15	11	0	10	10	3	13	5
		%	0,2	0,3	0,0	0,3	0,1	0,8	0,6	0,0	0,5	0,5	0,2	0,7	0,3
Tıp Fakültesi	1	f	12	22	32	13	29	28	33	34	41	11	26	24	33
		%	0,6	1,1	1,7	0,7	1,5	1,5	1,7	1,8	2,1	0,6	1,4	1,3	1,7
	2	f	24	23	23	27	27	18	23	23	16	29	25	18	18
		%	1,3	1,2	1,2	1,4	1,4	0,9	1,2	1,2	0,8	1,5	1,3	0,9	0,9
	3	f	16	7	2	12	2	9	4	3	0	11	8	5	7
		%	0,8	0,4	0,1	0,6	0,1	0,5	0,2	0,2	0,0	0,6	0,4	0,3	0,4
	4	f	8	7	3	8	2	5	0	0	2	8	1	11	1
		%	0,4	0,4	0,2	0,4	0,1	0,3	0,0	0,0	0,1	0,4	0,1	0,6	0,1
	5	f	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	2	1
		%	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1

Tablo 12'nin Devamı

Fak./Yük /MYO	Seçenek		15.Madde	16.Madde	17.Madde	18.Madde	19.Madde	20.Madde	21.Madde	22.Madde	23.Madde	24.Madde	25.Madde	26.Madde	27.Madde
Bolu Meslek Yüksekokulu	1	f	123	135	153	112	145	126	114	173	127	125	135	161	178
		%	6,4	7,0	8,0	5,8	7,6	6,6	5,9	9,0	6,6	6,5	7,0	8,4	9,3
	2	f	90	75	63	84	101	73	103	68	93	100	94	74	94
		%	4,7	3,9	3,3	4,4	5,3	3,8	5,4	3,5	4,8	5,2	4,9	3,9	4,9
	3	f	47	23	29	47	10	40	28	29	32	45	38	22	16
		%	2,4	1,2	1,5	2,4	0,5	2,1	1,5	1,5	1,7	2,3	2,0	1,1	0,8
	4	f	19	14	23	28	19	12	24	19	23	4	6	27	11
		%	1,0	0,7	1,2	1,5	1,0	0,6	1,3	1,0	1,2	0,2	0,3	1,4	0,6
	5	f	22	54	33	30	26	50	32	12	26	27	28	17	2
		%	1,1	2,8	1,7	1,6	1,4	2,6	1,7	0,6	1,4	1,4	1,5	0,9	0,1
Gerede Meslek Yüksekokulu	1	f	63	68	76	64	79	76	58	86	63	68	0	77	86
		%	3,3	3,5	4,0	3,3	4,1	4,0	3,0	4,5	3,3	3,5	0,0	4,0	4,5
	2	f	52	32	39	42	42	34	57	38	33	36	78	45	36
		%	2,7	1,7	2,0	2,2	2,2	1,8	3,0	2,0	1,7	1,9	4,1	2,3	1,9
	3	f	13	24	21	20	12	17	15	13	19	22	42	9	17
		%	0,7	1,3	1,1	1,0	0,6	0,9	0,8	0,7	1,0	1,1	2,2	0,5	0,9
	4	f	8	10	7	11	5	7	7	6	19	13	15	6	6
		%	0,4	0,5	0,4	0,6	0,3	0,4	0,4	0,3	1,0	0,7	0,8	0,3	0,3
	5	f	10	15	6	12	11	15	12	6	15	10	8	12	4
		%	0,5	0,8	0,3	0,6	0,6	0,8	0,6	0,3	0,8	0,5	0,4	0,6	0,2
Mengen Meslek Yüksekokulu	1	f	29	18	23	12	24	29	18	24	19	15	6	15	22
		%	1,5	0,9	1,2	0,6	1,3	1,5	0,9	1,3	1,0	0,8	0,3	0,8	1,1
	2	f	15	14	16	26	16	13	18	19	24	28	16	24	22
		%	0,8	0,7	0,8	1,4	0,8	0,7	0,9	1,0	1,3	1,5	0,8	1,3	1,1
	3	f	7	12	14	11	9	6	9	6	9	7	21	5	9
		%	0,4	0,6	0,7	0,6	0,5	0,3	0,5	0,3	0,5	0,4	1,1	0,3	0,5
	4	f	7	5	2	2	4	3	4	6	2	5	11	6	3
		%	0,4	0,3	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3	0,1	0,3	0,6	0,3	0,2
	5	f	2	11	5	9	7	9	11	5	6	5	3	7	4
		%	0,1	0,6	0,3	0,5	0,4	0,5	0,6	0,3	0,3	0,3	0,2	0,4	0,2
Mudurnu Meslek Yüksekokulu	1	f	15	11	13	10	14	21	17	18	16	9	13	13	15
		%	0,8	0,6	0,7	0,5	0,7	1,1	0,9	0,9	0,8	0,5	0,7	0,7	0,8
	2	f	19	18	22	15	21	11	14	14	10	15	24	15	20
		%	1,0	0,9	1,1	0,8	1,1	0,6	0,7	0,7	0,5	0,8	1,3	0,8	1,0
	3	f	5	11	5	19	8	6	12	5	13	13	7	6	8
		%	0,3	0,6	0,3	1,0	0,4	0,3	0,6	0,3	0,7	0,7	0,4	0,3	0,4
	4	f	8	4	7	3	4	2	2	9	8	6	1	7	3
		%	0,4	0,2	0,4	0,2	0,2	0,1	0,1	0,5	0,4	0,3	1,1	0,4	0,2
	5	f	3	6	3	3	3	10	5	4	3	7	5	9	4
		%	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,5	0,3	0,2	0,2	0,4	0,3	0,5	0,2

Tablo 12'nin Devamı

Fak./Yük. /Meslek Y.O		Seçenek	15.Madde	16.Madde	17.Madde	18.Madde	19.Madde	20.Madde	21.Madde	22.Madde	23.Madde	24.Madde	25.Madde	26.Madde	27.Madde
Sağlık Yüksekokulu	1	f	18	24	31	24	30	37	18	37	24	18	18	18	30
		%	0,9	1,3	1,6	1,3	1,6	1,9	0,9	1,9	1,3	0,9	0,9	0,9	1,6
	2	f	26	13	12	6	7	6	18	13	13	12	26	25	13
		%	1,4	0,7	0,6	0,3	0,4	0,3	0,9	0,7	0,7	0,6	1,4	1,3	0,7
	3	f	0	13	7	14	6	7	14	0	6	13	6	0	7
		%	0,0	0,7	0,4	0,7	0,3	0,4	0,7	0,0	0,3	0,7	0,3	0,0	0,4
	4	f	0	0	0	6	7	0	0	0	7	7	0	7	0
		%	0,0	0,0	0,0	0,3	0,4	0,0	0,0	0,0	0,4	0,4	0,0	0,4	0,0
	5	f	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		%	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon	1	f	20	14	29	18	25	25	29	40	31	19	34	14	28
		%	1,0	0,7	1,5	0,9	1,3	1,3	1,5	2,1	1,6	1,0	1,8	0,7	1,5
	2	f	27	34	27	32	25	17	21	12	18	31	22	25	22
		%	1,4	1,8	1,4	1,7	1,3	0,9	1,1	0,6	0,9	1,6	1,1	1,3	1,1
	3	f	6	6	2	8	10	8	8	6	9	4	2	8	6
		%	0,3	0,3	0,1	0,4	0,5	0,4	0,4	0,3	0,5	0,2	0,1	0,4	0,3
	4	f	5	6	0	2	0	6	0	2	2	6	2	9	2
		%	0,3	0,3	0,0	0,1	0,0	0,3	0,0	0,1	0,1	0,3	0,1	0,5	0,1
	5	f	2	0	2	0	0	4	2	0	0	0	0	4	2
		%	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1
Beden Eğitimi Spor	1	f	47	45	54	59	68	43	44	61	59	36	82	45	64
		%	2,4	2,3	2,8	3,1	3,5	2,2	2,3	3,2	3,1	1,9	4,3	2,3	3,3
	2	f	63	67	50	61	52	63	64	61	55	69	50	69	48
		%	3,3	3,5	2,6	3,2	2,7	3,3	3,3	3,2	2,9	3,6	2,6	3,6	2,5
	3	f	14	14	28	12	16	12	22	6	14	21	6	14	16
		%	0,7	0,7	1,5	0,6	0,8	0,6	1,1	0,3	0,7	1,1	0,3	0,7	0,8
	4	f	14	10	6	6	2	18	6	10	12	12	2	10	10
		%	0,7	0,5	0,3	0,3	0,1	0,9	0,3	0,5	0,6	0,6	0,1	0,5	0,5
	5	f	2	4	2	2	2	4	4	2	0	2	0	2	2
		%	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1
Mühendislik	1	f	20	6	20	4	26	32	14	27	39	7	20	15	17
		%	1,0	0,3	1,0	0,2	1,4	1,7	0,7	1,4	2,0	0,4	1,0	0,8	0,9
	2	f	23	34	27	32	10	8	26	14	6	29	21	21	25
		%	1,2	1,8	1,4	1,7	0,5	0,4	1,4	0,7	0,3	1,5	1,1	1,1	1,3
	3	f	7	4	0	14	10	3	2	7	3	8	9	8	6
		%	0,4	0,2	0,0	0,7	0,5	0,2	0,1	0,4	0,2	0,4	0,5	0,4	0,3
	4	f	0	3	3	0	4	7	8	2	2	6	0	6	2
		%	0,0	0,2	0,2	0,0	0,2	0,4	0,4	0,1	0,1	0,3	0,0	0,3	0,1
	5	f	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		%	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
TOPLAM	1	f	556	560	718	486	742	670	604	953	801	450	577	603	822
		%	28.8	29	37.5	25.2	38.7	35	31.3	49.7	41.7	23.5	31.9	31	42.9
	2	f	706	681	641	769	657	581	677	544	590	754	710	708	628
		%	37.0	36.1	33.2	40.3	34.3	29.2	35.2	28.3	30.6	38.2	38.2	35.3	32.6
	3	f	294	327	297	352	281	241	322	230	256	350	364	272	274
		%	15.3	14.2	15.5	18.2	13.1	12.6	16.8	12.1	13.4	18.2	19.0	14.2	14.3
	4	f	234	192	163	207	159	250	195	132	166	240	101	230	177
		%	12.2	10.0	8.6	20.8	8.2	13.2	10.3	6.7	8.7	12.5	5.4	12.1	7.2

Fak./Yük. /Meslek Y.O	Seçenek	15.Madde	16.Madde	17.Madde	18.Madde	19.Madde	20.Madde	21.Madde	22.Madde	23.Madde	24.Madde	25.Madde	26.Madde	27.Madde
To pla m	5	127	160	101	105	81	199	111	61	107	126	91	135	50
	f	6.5	8.5	5.3	5.6	4.4	10.4	6.4	3.2	5.7	6.6	4.9	7.1	2.7
	%													

Tablo 12’de Fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi’nde %8.5, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi’nde %5.1, Fen-Edebiyat Fakültesi’nde %5.6, Tıp Fakültesi’nde %1.3, Mühendislik Fakültesi’nde %1.2 ile ‘Bazen’ seçeneği olduğu görülmektedir.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu’nda %3.3, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu’nda %1.4, Sağlık Yüksekokulu’nda %1.4 ile ‘Bazen’ seçeneği olmuştur.

Meslek Yüksekokulları öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu’nda %6.4, Gerede Meslek Yüksekokulu’nda %3.3, Mengen Meslek Yüksekokulu’nda %1.5 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur. Mudurnu Meslek Yüksekokulu’nda en çok tercih edilen seçenek %1.0 ile ‘Bazen’ seçeneği olmuştur.

Tablo 12’de ‘Öğretim elemanlarına güvenmem’ (madde 16) maddesine ilişkin fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek ‘Hiç’ ve ‘Bazen’ seçenekleri olmuştur.

Fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi’nde %8.8, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi’nde %5.8, Fen-Edebiyat Fakültesi’nde %5.3, Tıp Fakültesi’nde %1.2, Mühendislik Fakültesi’nde %1.8 ile ‘Bazen’ seçeneği olmuştur.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu’nda %3.5, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu’nda %1.8 ile ‘Bazen’ seçeneği olmuştur. Sağlık Yüksekokulu’nda en çok tercih edilen seçenek %1.3 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde %7.0, Gerede Meslek Yüksekokulu'nda %3.5, Mengen Meslek Yüksekokulu'nda %0.9 'Hiç' seçeneği olmuştur. Mudurnu Meslek Yüksekokulu'nda %0.9 ile 'Bazen' seçeneği en çok tercih edilen seçenek olmuştur.

Tablo 12 incelendiğinde 'Öğretim elemanlarım bana gerektiğinde yardımcı olmaz' (madde 17) maddesine ilişkin fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçeneklerin 'Bazen' ve 'Hiç' seçenekleri olduğu görülmektedir.

Fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi'nde %9.2, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi'nde %5.9, Mühendislik Fakültesi'nde %1.4 ile 'Bazen' seçeneği olmuştur. Fen-Edebiyat Fakültesi'nde en çok tercih edilen seçenek %6.3, Tıp Fakültesi'nde %1.7 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu'nda %2.8, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu öğrencilerinde %1.5, Sağlık Yüksekokulu'nda %1.6 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu'nda %8.0, Gerede Meslek Yüksekokulu'nda %4.0, Mengen Meslek Yüksekokulu'nda %1.2 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur. Mudurnu Meslek Yüksekokulu'nda en çok tercih edilen seçenek %1.1 ile 'Bazen' seçeneği olmuştur.

Tablo 12'de 'Öğretim elemanları, ders konularını açık, anlaşılır bir dille açıklamaya özen göstermez' (madde 18) maddesine ilişkin fakülte, yüksekokul, meslek yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek 'Bazen' ve 'Hiç' seçeneği olmuştur. Mudurnu Meslek Yüksekokulu'nda ise en çok tercih edilen seçenek 'Ara sıra' seçeneği olduğu görülmektedir.

Fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi'nde %10.4, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi'nde %7.1, Fen-Edebiyat Fakültesi'nde %5.7,

Tıp Fakültesi'nde %1.4, Mühendislik Fakültesi'nde %1.7 ile 'Bazen' seçeneği olmuştur.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu'nda %3.2, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu'nda %1.7 ile 'Bazen' seçeneği olmuştur. Sağlık Yüksekokulu'nda en çok tercih edilen seçenek %1.3 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu'nda %5.8, Gerede Meslek Yüksekokulu'nda %3.3 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur. Mengen Meslek Yüksekokulu'nda %1.4 ile Bazen' seçeneğinde olmuştur. Mudurnu Meslek Yüksekokulu'nda %1.0 ile 'Ara sıra' seçeneğinde olmuştur.

Üniversite öğrencilerinin sınıf içerisinde yaşadıkları iletişim problemlerinde 'Öğretim elemanları' na ilişkin nedenlerinden birisi olan 'Öğretim elemanları, ders konularını açık, anlaşılır bir dille açıklamaya özen göstermez' maddesinde fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerinin verdikleri cevaplarda yığılmanın 'Bazen' seçeneğinde ve ondan sonra da 'Hiç' seçeneğinde olduğu görülmektedir. Mudurnu Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde yığılmanın ise 'Ara sıra' seçeneğinde olduğu görülmektedir. Bu maddenin Mudurnu Meslek Yüksekokulu öğrencileri için ara sıra da olsa iletişim problemi olarak görüldüğü ya da yaşandığı söylenebilir.

Şen ve Erişen'in (2002) yılında yaptığı araştırmada öğrenci görüşlerine göre ' konu alanı ile ilgili temel kavram ve ilkeleri bilme' davranışının öğretim elemanlarının çoğu tarafından gösterildiği bulgusuna ulaşıldığı belirtilmektedir. Aynı araştırmada sınıf içi öğretim etkinliklerinin sınıf yönetimi boyutunda öğretim elemanlarının çok azı öğrenciler tarafından yeterli görülmüştür. Bu araştırmanın sonucu ile Şen ve Erişen'in yaptıkları araştırmaların sonuçları paralellik göstermektedir.

Seyhan'ın (1994) yılında yaptığı doktora çalışmasında ise öğrenciler öğretim elemanlarını sahip olmaları gereken nitelikler açısından 'çok az yeterli' bulmuşlardır. Yapılan araştırmada ise öğrencilerin tamamı değil fakat Mudurnu Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin öğretim elemanlarının ders anlatımını 'Ara sıra' da olsa açıklayıcı bir dille anlatmadıkları görüşündedir.

Murat-Aslantaş ve Özgan'ın (2006) yılında üniversite öğrencileri ile yaptıkları çalışmada öğretim elemanlarının öğretimle ilgili etkinliklerde, iletişim kurma, olumlu sınıf atmosferi oluşturma öğrenci sorunlarıyla ilgilenme, öğrencileri güdüleme gibi sınıf yönetimi etkinliklerine göre, daha etkili oldukları görülmektedir. Yapılan araştırmada böyle bir karşılaştırma yoluna gidilmemiştir yalnız öğretim elemanlarının öğretimle ilgili etkinliklerde başarılı olmaları açısından bakıldığında yapılan araştırma Mudurnu Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin görüşleri dışında bu araştırma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

Tablo 12'de 'Öğretim elemanları ders etkinliklerine katılmamızı sağlamaz' (madde 19) maddesine ilişkin fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; 'Bazen' ve 'Hiç' seçenekleri olmuştur.

Fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi'nde %9.3, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi'nde %5.4 ile 'Bazen' seçeneği olmuştur. Tıp Fakültesi'nde en çok tercih edilen seçenek %1.5, Mühendislik Fakültesi'nde ise %1.4 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu'nda %3.5, Sağlık Yüksekokulu'nda %1.6 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur. Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu'nda %1.3 ile 'Hiç' ve %1.3 ile Bazen seçenekleri en çok tercih edilen seçenekler olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu'nda %7.6, Gerede Meslek Yüksekokulu'nda %4.1, Mengen

Meslek Yüksekokulu'nda %1.3 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur. Mudurnu Meslek Yüksekokulu'nda en çok tercih edilen seçenek %1.1 ile 'Bazen' seçeneği olmuştur.

Köseoğlu'nun (2004) yılında yaptığı bir çalışmada öğrenci görüşlerine göre, öğretim elemanları sınıf içi öğretme-öğrenme etkinliklerinin bazılarında 'orta', bazılarında ise 'çok az yeterli' düzeyde görülmüştür. Bu çalışmanın araştırma sonuçlarıyla birebir örtüşmediği görülmektedir. Öğretim elemanlarının öğrencileri derste etkin hale getirmelerinin eğitim- öğretimin olumlu yönde gidişatı açısından son derece önemli olduğu söylenebilir.

Tablo 12'de 'Derslerle ilgili sorunlarımı ders dışında öğretim elemanlarıyla rahat görüşmem' (madde 20) maddesine ilişkin fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; 'Bazen' ve 'Hiç' seçenekleri olmuştur. Eğitim Fakültesi'nde en çok tercih edilen seçenek 'Bazen'ken bu seçeneği takip eden seçenek %5.3 ile 'Çoğu zaman' olmuştur. Bunun yanı sıra Sağlık Yüksekokulu'nda en çok tercih edilen seçenek 'Hiç' iken bu seçeneği takip eden seçenek %0.4 ile 'Ara sıra' olmuştur.

Fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi'nde %7.4, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi'nde %5.4 ile 'Bazen' seçeneği olmuştur. Fen-Edebiyat Fakültesi'nde %5.3, Tıp Fakültesi'nde %1.5, Mühendislik Fakültesi'nde %1.7 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu'nda %3.3 ile 'Bazen' seçeneği olmuştur. Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu'nda %1.3, Sağlık Yüksekokulu'nda %1.9 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu'nda %6.6, Gerede Meslek Yüksekokulu'nda %4.0, Mengen Meslek Yüksekokulu'nda %1.5 Mudurnu Meslek Yüksekokulu'nda %1.1 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur.

Üniversite öğrencilerinin sınıf içerisinde yaşadıkları iletişim problemlerinde ‘Öğretim elemanları’ na ilişkin nedenlerinden birisi olan ‘Derslerle ilgili sorunlarımı ders dışında öğretim elemanlarıyla rahat görüşemem’ maddesinde fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerinin verdikleri cevaplarda en çok tercih edilen seçeneklerin ‘Bazen’ ve ‘Hiç’ olduğu görülmektedir. Burada dikkat çeken bulgu; Eğitim Fakültesi öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek ‘Bazen’ seçeneği iken bunu takip eden seçeneğin %5.3 ile ‘Çoğu zaman’ olmasıdır. Bunun yanı sıra Sağlık Yüksekokulu’nda en çok tercih edilen seçenek ‘Hiç’ seçeneği iken bunu takip eden seçeneğin %0.4 ile ‘Ara sıra’ olmasıdır. Bu maddenin Eğitim Fakültesi ve Sağlık Yüksekokulu öğrencileri için iletişim problemi olarak görüldüğü ya da yaşandığı söylenebilir.

Öğretmenin öğrencilerine yakınlık göstermesinin öğrenciyi o derse karşı motive edebileceği ve başarıyı arttırabileceği düşünülmektedir. Bunun yanı sıra öğretmen yakınlığı ile ilgili yapılan bir araştırmada yüksek derecedeki öğretmen yakınlığının öğrencilerin öğrenmesinde çok etkili olduğu ortaya konmuştur (Cormstock, 1995; Akt: Ergin-Geçer, 1998:3).

Tablo 12’de ‘Öğretim elemanları bize yeterince sevgi-saygı göstermediğinden derse katılmak istemem’ (madde 21) maddesine ilişkin fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek ‘Bazen’ ve ‘Hiç’ seçenekleri olmuştur. Bu seçenekleri takip eden seçenek ise genelde ‘Ara sıra’ olmuştur. Mengen Meslek Yüksekokulu’nda diğer fakülte, yüksekokul ve meslek yüksek okullarından farklı olarak ‘Bazen’ ve ‘Hiç’ seçeneklerinden sonra en çok tercih edilen seçeneğin %0.6 ile ‘Her zaman’ seçeneği olduğu görülmektedir.

Fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi’nde %8.4, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi’nde %4.8, Mühendislik Fakültesi’nde %1.4 ile ‘Bazen’ seçeneğinde olmuştur Fen-Edebiyat Fakültesi’nde %5.4, Tıp Fakültesi’nde %1.7 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu'nda %3.3 ile 'Bazen' seçeneği olmuştur. Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu'nda en çok tercih edilen seçenek %1.5 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur. Sağlık Yüksekokulu'nda en çok tercih edilen seçenek %0.9 ile 'Hiç' ve %0.9 ile 'Bazen' seçeneklerinde eşit oranda olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu'nda %5.9, Mudurnu Meslek Yüksekokulu'nda %0.9 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur. Gerede Meslek Yüksekokulu'nda %3.0 ile 'Hiç' ve %3.0 ile 'Bazen' seçenekleri en çok tercih edilen seçenekler olmuştur. Mengen Meslek Yüksekokulu'nda %0.9 ile 'Hiç' ve %0.9 ile 'Bazen' seçenekleri en çok tercih edilen seçenekler olmuştur.

Üniversite öğrencilerinin sınıf içerisinde yaşadıkları iletişim problemlerinde 'Öğretim elemanları' na ilişkin nedenlerinden birisi olan 'Öğretim elemanları bize yeterince sevgi-saygı göstermediğinden derse katılmak istemem' maddesinde en dikkat çekici bulgu; Mengen Meslek Yüksekokulu'nda diğer fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokullarından farklı olarak 'Bazen' ve 'Hiç' seçeneklerinden sonra en çok tercih edilen seçeneğin %0.6 ile 'Her zaman' seçeneği olmasıdır. Mengen Meslek Yüksekokulu öğrencileri için bu maddenin iletişim problemi olarak görüldüğü ya da yaşandığı söylenebilir.

Tablo 12'de 'Ben konuşurken öğretim elemanlarının beni ciddiye almadıklarını hissederim bu yüzden derslere katılmak istemem' (madde 22) maddesine ilişkin fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek 'Bazen' ve 'Hiç' seçenekleri olmuştur. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinde bu seçeneklerden sonra en çok tercih edilen seçenek %0.5 ile 'Çoğu Zaman' seçeneği olmuştur.

Fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi'nde %8.5, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi'nde %7.2, Fen-Edebiyat Fakültesi'nde %7.9,

Tıp Fakültesi'nde %1.8, Mühendislik Fakültesi'nde %1.4 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu'nda %3.2 ile 'Hiç' ve %3.2 ile 'Bazen' seçeneklerinde eşit oranda olmuştur. Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu'nda %2.1, Sağlık Yüksekokulu'nda %1.9 ile 'Hiç' seçeneği en çok tercih edilen seçenek olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu'nda %9.0, Gerede Meslek Yüksekokulu'nda %4.5, Mengen Meslek Yüksekokulu'nda %1.3, Mudurnu Meslek Yüksekokulu'nda %0.9 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur.

Üniversite öğrencilerinin sınıf içerisinde yaşadıkları iletişim problemlerinde 'Öğretim elemanları' na ilişkin nedenlerinden birisi olan 'Ben konuşurken öğretim elemanlarının beni ciddiye almadıklarını hissedirim bu yüzden derslere katılmak istemem' maddesinde fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerinin verdikleri cevaplarda dikkat çeken bulgu diğer fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokullarından farklı olarak Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu öğrencilerinde yığılmanın 'Hiç' ve 'Bazen' seçeneklerinde eşit oranda olurken bu seçenekleri %0.5 ile 'Çoğu zaman' seçeneğinin takip ediyor olmasıdır. Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu öğrencileri için bu maddenin bir iletişim problemi olarak görüldüğü ya da yaşandığı söylenebilir.

Bayram'ın (1992) yılında yaptığı araştırmada; öğrencilerin dersle ilgili veya kişisel sorunlarını paylaşmaları ve bu sorunların çözümüne yardımcı olmaları, öğrencilerin kişisel görüşlerine değer vermeleri, öğrencilere iletilmesi gereken bilgileri zamanında iletmeleri konularında da öğretim elemanlarıyla öğrencilerin görüşleri farklı bulunmuştur. Öğrencilerin öğretim elemanlarıyla ilgili böyle bir kanıya varması yapılan araştırmayla tam olarak örtüşmese de özellikle Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda ki öğrencilerin diğer öğrencilerden farklı görüşte olmaları bu maddenin öğrenciler için iletişim problemi oluşturduğu ya da yaşandığı

söylenbilir. Öğretim elemanlarının belli bir yaşa gelmiş gençlerin fikirlerini ciddiye almamaları öğrencilerde kendine güven duygusunu zedeleyebileceği gibi iletişimi de aksatabileceği söylenebilir.

Tablo 12’de ‘Öğretim elemanları, sınıfta hep belirli kişilerle diyalog kurdukları için, zayıf öğrencilere ya da diğerlerine cesaret-güven verici söz hakkı vermediklerinden derse katılmak istemem’ (madde 23) maddesine ilişkin fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçeneğin ‘Bazen’ ve ‘Hiç’ olduğu görülmektedir.

Fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi’nde %8.3 ‘Bazen’ seçeneği olmuştur. İktisadi İdari Bilimler Fakültesi’nde %6.0, Fen-Edebiyat Fakültesi’nde %5.8, Tıp Fakültesi’nde %2.1, Mühendislik Fakültesi’nde %2.0 ile ‘Hiç’ seçeneği en çok tercih edilen seçenek olmuştur.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu’nda %3.1, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu’nda %1.6, Sağlık Yüksekokulu’nda %1.3 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu’nda %6.6, Gerede Meslek Yüksekokulu’nda %3.3, Mudurnu Meslek Yüksekokulu’nda %0.8 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur. Mengen Meslek Yüksekokulu’nda %1.3 ile ‘Bazen’ en çok tercih edilen seçenek olmuştur.

Şahin’in (1997) yılında yaptığı araştırmada 34 tane sözel iletişim becerisi belirlenmiş ve bunlardan birisini de ‘Öğretmenler hep belirli kişilerle diyalog kuruyorlar, zayıf öğrencilere ya da diğerlerine cesaret ve güven verici söz hakkı vermiyorlar’ maddesi oluşturmuştur. Yapılan araştırmanın sonucu ile bu sonuç tam olarak örtüşmese de bu sorunun ‘Bazen’ de olsa yaşandığı belirtilmektedir.

Tablo 12’de ‘Çoğu zaman, öğretim elemanlarının söyledikleriyle davranışları arasında bir tutarlık gözlenmez’ (madde 24) maddesine ilişkin fakülte,

yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçeneğin ‘Bazen’ ve ‘Hiç’ seçenekleri olduğu görülmektedir.

Fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi’nde %8.3 ile ‘Bazen’ seçeneği olduğu görülmektedir. İktisadi İdari Bilimler Fakültesi’nde %6.0, Fen-Edebiyat Fakültesi’nde %5.8, Tıp Fakültesi’nde %2.1, Mühendislik Fakültesi’nde %2.0 ile ‘Hiç’ seçeneği en çok tercih edilen seçenek olmuştur.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu’nda %3.1, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu’nda %1.6, Sağlık Yüksekokulu’nda %1.3 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu’nda %6.6, Gerede Meslek Yüksekokulu’nda %3.3, Mudurnu Meslek Yüksekokulu’nda %0.8 ile ‘Hiç’ seçeneğinde olmuştur. Mengen Meslek Yüksekokulu’nda %1.3 ile ‘Bazen’ seçeneği olmuştur.

Tablo 12’de ‘Öğretim elemanlarımız sınıfta kırııcı sözler kullanır’ (madde 25) maddesine ilişkin fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek ‘Bazen’ ve ‘Hiç’ seçenekleri olurken bu seçenekleri Eğitim Fakültesi’nde %6.6, Fen-Edebiyat Fakültesi’nde %5.3 ile ‘Ara sıra’ seçeneklerinin takip ettiği görülmektedir.

Fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi’nde %8.9, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi’nde %6.0, Mühendislik Fakültesi’nde %1.1 ile ‘Bazen’ seçeneği olmuştur. Fen-Edebiyat Fakültesi’nde %5.3 ile ‘Hiç’ ve %5.3 ile ‘Bazen’ en çok tercih edilen seçenekler olmuştur. Tıp Fakültesi’nde %1.4 ile ‘Hiç’ seçeneği en çok tercih edilen seçenek olmuştur.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu’nda %4.3, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu’nda

%1.8 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur. Sağlık Yüksekokulu’nda %1.4 ile ‘Bazen’ seçeneği en çok tercih edilen seçenek olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu’nda %7.0 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur. Gerede Meslek Yüksekokulu’nda %4.1 ile ‘Bazen’ seçeneği en çok tercih edilen seçenek olurken, bu seçeneği %2.2 ile ‘Ara sıra’ seçeneği izlemiştir. Mengen Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek %1.1 ile ‘Ara sıra’ seçeneği olmuştur. Mudurnu Meslek Yüksekokulu’nda ise %1.3 ile ‘Bazen’ seçeneği en çok tercih edilen seçenek olmuştur.

Üniversite öğrencilerinin sınıf içerisinde yaşadıkları iletişim problemlerinde ‘Öğretim elemanları’ na ilişkin nedenlerinden birisi olan ‘Öğretim elemanlarımız sınıfta kırıcı sözler kullanır’ maddesinde dikkat çeken bulgu; bu maddeleri takip eden seçeneğin toplamda %11.9 ile ‘Ara sıra’ olmasıdır. Öğretim elemanlarının sınıf içerisinde üniversite öğrencilerine ara sırada olsa kırıcı sözler kullanması öğrencinin benlik algısını ve kendine olan güvenini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu maddenin ara sıra da olsa öğrenciler için iletişim problemi olarak görüldüğü ya da yaşandığı söylenebilir.

Yeşilyaprak’ın (2004) yılında yaptığı çalışmada hoşlanılmayan bir öğretmende ki olumsuz özelliklerle ilgili olarak, öğrencilerin verdikleri cevaplar arasında ilk sırayı, eğitimcinin iyi iletişim kuramıyor olması almaktadır. Yapılan araştırmada öğrencilerin tamamına yakını öğretmenin güleryüzlü veya asabi oluşunun onunla iletişimlerinde belirleyici olduğu görüşündedirler. Bunun yanı sıra öğrencilerin yarısından fazlası eğitimciyle olan iletişimlerinin derslerdeki başarılarına etki ettiği görüşündedirler Yeşilyaprak’ın yaptığı çalışma sonuçları araştırmadan elde edilen bulgularla paralellik göstermektedir.

Tablo 12’de ‘Öğretim elemanları derslere asık suratla geldiğinden derse katılmak istemem’ (madde 26) maddesine ilişkin fakülte, yüksekokul ve meslek

yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenekler ‘Bazen’ ve ‘Hiç’ seçenekleri olmuştur.

Fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi’nde %8.6, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi’nde %5.5, Fen-Edebiyat Fakültesi’nde %4.7, Mühendislik Fakültesi’nde %1.1 ile ‘Bazen’ seçeneği olmuştur. Tıp Fakültesi’nde %1.3 ile ‘Hiç’ seçeneği en çok tercih edilen seçenek olmuştur.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu’nda %3.6, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu’nda %1.3, Sağlık Yüksekokulu’nda %1.3 ile ‘Bazen’ seçeneği olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu’nda %8.4, Gerede Meslek Yüksekokulu’nda %4.0 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur. Mengen Meslek Yüksekokulu’nda %1.3, Mudurnu Meslek Yüksekokulu’nda %0.8 ile ‘Bazen’ seçeneği en çok tercih edilen seçenek olmuştur.

Öğretim elemanlarının derslere asık suratla gelmemelerinin öğrenci motivasyonunu olumlu yönde etkileyebileceği gibi dersin verimli geçmesinde önemli etkenlerden birisi olabilmektedir (Şen ve Erişen, 2002).

Tablo 12’de ‘Öğretim elemanları sınıf içerisinde tartışma ortamı yaratmadığından derslere katılmak istemem’ (madde 27) maddesine ilişkin fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçeneğin ‘Bazen’ ve ‘Hiç’ seçenekleri olduğu görülmektedir.

Fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi’nde %8.2, Mühendislik Fakültesi’nde %1.3 ile ‘Bazen’ seçeneği olmuştur. İktisadi İdari Bilimler Fakültesi’nde %5.5, Fen-Edebiyat Fakültesi’nde %5.8, Tıp Fakültesi’nde %1.7 ile ‘Hiç’ seçeneği en çok tercih edilen seçenek olmuştur.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu'nda %3.3, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu'nda %1.5, Sağlık Yüksekokulu'nda %1.6 ile 'Hiç' seçeneğinde olmuştur. Mengen Meslek Yüksekokulu'nda %1.1 ile 'Hiç' ve %1.1 ile 'Bazen' seçeneklerinde eşit oranda olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu'nda %9.3, Gerede Meslek Yüksekokulu'nda %4.5 ile 'Hiç' seçeneğinde olmuştur. Mengen Meslek Yüksekokulu'nda %1.1 ile 'Hiç' ve %1.1 ile 'Bazen' seçeneklerinde eşit oranda olmuştur. Mudurnu Meslek Yüksekokulu'nda %1.0 ile 'Bazen' seçeneği en çok tercih edilen seçenek olmuştur.

Üniversite öğrencilerinin sınıf içinde yaşadıkları iletişim problemlerinin nedenlerinden 'Öğretim Elemanları'na ilişkin maddelere genel olarak bakıldığında toplamda tercih edilen seçenekler; Öğretim elemanlarına soru soracak kadar kendimi rahat hissetmem' (madde 15) %37.0 , 'Öğretim elemanlarına güvenmem' (madde 16) %36.1 , 'Öğretim elemanları, ders konularını açık, anlaşılır bir dille açıklamaya özen göstermez' (madde 18) %40.3, 'Öğretim elemanları bize yeterince sevgi-saygı göstermediğinden derse katılmak istemem' (madde 21) %35.2, 'Çoğu zaman, öğretim elemanlarının söyledikleriyle davranışları arasında bir tutarlık gözlenmez' (madde 24) %38.2, 'Öğretim elemanlarımız sınıfta kırıncı sözler kullanır' (madde 25) %38.2, 'Öğretim elemanları derslere asık suratla geldiğinden derse katılmak istemem' (madde 26) %35.3 ile 'Bazen' seçeneği olmuştur. 'Öğretim elemanlarım bana gerektiğinde yardımcı olmaz' (madde 17) %37.5, 'Öğretim elemanları ders etkinliklerine katılmamızı sağlamaz' (madde 19) %38.7, 'Derslerle ilgili sorunlarımı ders dışında öğretim elemanlarıyla rahat görüşmem' (madde 20) %35.0, 'Ben konuşurken öğretim elemanlarının beni ciddiye almadıklarını hissedirim bu yüzden derslere katılmak istemem' (madde 22) %49.7, 'Öğretim elemanları, sınıfta hep belirli kişilerle diyalog kurdukları için, zayıf öğrencilere ya da diğerlerine cesaret-güven verici söz hakkı vermediklerinden derse katılmak istemem' (madde 23) %41.7, 'Öğretim elemanları sınıf içerisinde tartışma ortamı yaratmadığından derslere

katılmak istemem' (madde 27) %42.9 ile 'Hiç' seçeneği toplamda en çok tercih edilen seçenek olmuştur.

Öğretim elemanlarına yönelik olara üniversite öğrencileri için 15, 16, 18, 21, 24, 25, 26. maddelerin bir iletişim problemi oluşturduğu söylenebilir.

Öğretim elemanlarının derslerde tartışma ortamı yaratarak öğrencinin derse katılımını sağlamasının dersin verimli ve zevkli geçmesi açısından önemli olabilmektedir.

c)Arkadaş Çevresi: Üniversite öğrencilerinin sınıf içerisinde yaşadıkları iletişim problemlerinin nedenlerinden olan 'Arkadaş çevresi' ne ilişkin bulgular Tablo 13'de verilmiştir.

Tablo 13'de üniversite öğrencilerinin sınıf içerisinde yaşadıkları iletişim problemlerinin nedenlerinden biri olarak görülen 'Arkadaş çevresine' ilişkin bulgular yer almaktadır. Tablo 13'de 'Arkadaşlarımla beni sevdiğinden yeterince emin değilim' (madde 28) maddesine ilişkin fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek 'Hiç' seçeneği olmuştur.

Fakülte öğrencilerde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi öğrencilerinde yığılma %9.7, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi'nde %9.8, Fen-Edebiyat Fakültesi'nde %6.9, Tıp Fakültesi'nde %1.3, Mühendislik Fakültesi'nde %1.4 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu'nda %3.5, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu'nda %1.6 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur. Sağlık Yüksekokulu'nda %1.0 ile 'Bazen' seçeneği en çok tercih edilen seçenek olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu'nda %9.4, Gerede Meslek Yüksekokulu'nda %4.1, Mengen Meslek Yüksekokulu'nda %1.6, Mudurnu Meslek Yüksekokulu'nda %1.2 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur.

Tablo 13: İletişim Problemi Kaynaklarından Arkadaş Çevresine İlişkin Bulgular

FAKÜLTE Y.OKUL/ Meslek Y.O	SEÇENEK		28.MADDE	29.MADDE	30.MADDE	31.MADDE	32.MADDE
Eğitim Fakültesi	1	f	186	228	223	331	300
		%	9,7	11,9	11,6	17,2	15,6
	2	f	141	135	141	63	83
		%	7,3	7,0	7,3	3,3	4,3
	3	f	76	48	37	33	40
		%	4,0	2,5	1,9	1,7	2,1
	4	f	25	20	29	17	23
		%	1,3	1,0	1,5	0,9	1,2
	5	f	22	17	20	4	4
	%	1,1	0,9	1,0	0,2	0,2	
İktisadi İdari Bilimler Fakültesi	1	f	188	193	183	225	228
		%	9,8	10,1	9,5	11,7	11,9
	2	f	78	74	81	44	45
		%	4,1	3,9	4,2	2,3	2,3
	3	f	24	23	23	19	17
		%	1,3	1,2	1,2	1,0	0,9
	4	f	6	8	9	9	1
		%	0,3	0,4	0,5	0,5	0,1
	5	f	4	2	4	3	9
	%	0,2	0,1	0,2	0,2	0,5	
Fen-Edebiyat Fakültesi	1	f	133	163	147	193	172
		%	6,9	8,5	7,7	10,1	9,0
	2	f	85	65	80	39	59
		%	4,4	3,4	4,2	2,0	3,1
	3	f	20	9	13	13	12
		%	1,0	0,5	0,7	0,7	0,6
	4	f	8	10	9	3	5
		%	0,4	0,5	0,5	0,2	0,3
	5	f	4	3	1	2	2
	%	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	
Tıp Fakültesi	1	f	25	33	27	35	38
		%	1,3	1,7	1,4	1,8	2,0
	2	f	21	14	20	19	17
		%	1,1	0,7	1,0	1,0	0,9
	3	f	1	7	4	4	0
		%	0,1	0,4	0,2	0,2	0,0
	4	f	8	6	6	0	5
	%	0,4	0,3	0,3	0,0	0,3	

Tablo 13'ün Devamı

FAKÜLTE Y.OKUL/ Meslek Y.O	SEÇENEK		28.MADDE	29.MADDE	30.MADDE	31.MADDE	32.MADDE
Tıp Fak.	5	f	5	0	3	2	0
		%	0,3	0,0	0,2	0,1	0,0
Bolu Meslek Yüksekokulu	1	f	180	194	180	196	207
		%	9,4	10,1	9,4	10,2	10,8
	2	f	80	73	62	64	70
		%	4,2	3,8	3,2	3,3	3,6
	3	f	21	16	25	18	12
		%	1,1	0,8	1,3	0,9	0,6
	4	f	16	2	10	8	6
		%	0,8	0,1	0,5	0,4	0,3
	5	f	4	16	24	15	6
		%	0,2	0,8	1,3	0,8	0,3
Gerede Meslek Yüksekokulu	1	f	78	82	88	104	102
		%	4,1	4,3	4,6	5,4	5,3
	2	f	35	42	32	17	22
		%	1,8	2,2	1,7	0,9	1,1
	3	f	17	13	11	16	13
		%	0,9	0,7	0,6	0,8	0,7
	4	f	13	5	7	4	0
		%	0,7	0,3	0,4	0,2	0,0
	5	f	6	7	11	8	12
		%	0,3	0,4	0,6	0,4	0,6
Mengen Meslek Yüksekokulu	1	f	30	35	31	26	28
		%	1,6	1,8	1,6	1,4	1,5
	2	f	19	11	15	20	21
		%	1,0	0,6	0,8	1,0	1,1
	3	f	2	8	9	6	4
		%	1,0	0,4	0,5	0,3	0,2
	4	f	2	2	0	5	1
		%	1,0	0,1	0,0	0,3	0,1
	5	f	7	4	5	3	6
		%	0,4	0,2	0,3	0,2	0,3

FAKÜLTE Y.OKUL/ Meslek Y.O	SEÇENEK		28.MADDE	29.MADDE	30.MADDE	31.MADDE	32.MADDE
Mudurnu Meslek Yüksekokulu	1	f	23	29	24	26	28
		%	1,2	1,5	1,3	1,4	1,5
	2	f	8	12	9	16	11
		%	0,4	0,6	0,5	0,8	0,6
	3	f	6	4	3	2	7
		%	0,3	0,2	0,2	0,1	0,4
	4	f	2	1	4	1	0
		%	0,1	0,1	0,2	0,1	0,0
	5	f	11	4	10	5	4
		%	0,6	0,2	0,5	0,3	0,2
Sağlık Yüksekokulu	1	f	18	24	18	32	31
		%	0,9	1,3	0,9	1,7	1,6
	2	f	19	19	19	6	19
		%	1,0	1,0	1,0	0,3	1,0
	3	f	13	7	13	12	0
		%	0,7	0,4	0,7	0,6	0,0
	4	f	0	0	0	0	0
		%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	5	f	0	0	0	0	0
		%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu	1	f	31	37	37	36	43
		%	1,6	1,9	1,9	1,9	2,2
	2	f	14	14	11	12	9
		%	0,7	0,7	0,6	0,6	0,5
	3	f	8	5	2	10	8
		%	0,4	0,3	0,1	0,5	0,4
	4	f	5	4	6	2	0
		%	0,3	0,2	0,3	0,1	0,0
	5	f	2	0	4	0	0
		%	0,1	0,0	0,2	0,0	
Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu	1	f	67	77	67	84	92
		%	3,5	4,0	3,5	4,4	4,8
	2	f	41	36	51	42	36
		%	2,1	1,9	2,7	2,2	1,9
	3	f	22	17	10	10	8
		%	1,1	0,9	0,5	0,5	0,4
	4	f	4	8	8	4	0
		%	0,2	0,4	0,4	0,2	0,0
	5	f	6	2	4	0	4
		%	0,3	0,1	0,2	0,0	0,2

Tablo 13'ün Devamı

FAKÜLTE Y.OKUL/ Meslek Y.O	SEÇENEK		28.MADDE	29.MADDE	30.MADDE	31.MADDE	32.MADDE
Mühendislik Fakültesi	1	f	26	32	22	32	40
		%	1,4	1,7	1,1	1,7	2,1
	2	f	17	8	21	8	3
		%	0,9	0,4	1,1	0,4	0,2
	3	f	5	5	7	4	5
		%	0,3	0,3	0,4	0,2	0,3
	4	f	2	5	0	6	2
		%	0,1	0,3	0,0	0,3	0,1
	5	f	0	5	0	0	0
		%	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0
TOPLAM	1	f	985	1127	1047	1320	1309
		%	51.4	58.8	54.5	68.9	68.3
	2	f	558	503	542	350	395
		%	29	26.2	28.3	18.1	20.6
	3	f	215	162	157	147	126
		%	12.2	8.6	8.3	7.5	6.6
	4	f	91	71	88	59	43
		%	5.6	3.7	4.6	3.2	2.4
	5	f	71	60	86	42	47
		%	3.7	3.2	4.6	2.3	2.4

Üniversite öğrencilerinin ‘Arkadaş Çevresi’ ne ilişkin ‘Arkadaşlarımın beni sevdiğinden yeterince emin değilim’ maddesinde dikkat çeken bulgu Sağlık Yüksekokulu’nda yığılmanın ‘Bazen’ seçeneğinde olmasıdır. Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin ‘Bazen’ seçeneğini işaretlemeleri bu maddenin öğrenciler tarafından bazen de olsa iletişim problemi olarak görüldüğü ya da yaşandığı söylenebilir.

Bu dönemde birçok öğrenci ailesinin yanından kopup tamamen arkadaşlığın egemen olduğu bir topluluğa katılmaktadır. Arkadaş grubu bireyin kendisini ailesinden uzakta bir yere ait hissetmesi onun hem güvenini hem de iletişim becerisini olumlu yönde etkileyebileceği söylenebilir.

Tablo 13’de ‘Arkadaşlarımın konuşmama ilgi duymayacaklarını düşündüğümünden fazla diyalog içerisine girmek istemem’ (madde 29) maddesine

ilişkin fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek ‘Hiç’ seçeneği olmuştur.

Fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi’nde %11.9, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi’nde %10.1, Fen-Edebiyat Fakültesi’nde %8.5, Tıp Fakültesi’nde %1.7, Mühendislik Fakültesi’nde %1.7 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu’nda %4.0, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu’nda %1.9, Sağlık Yüksekokulu’nda %1.3 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu’nda %10.1, Gerede Meslek Yüksekokulu’nda %4.3, Mengen Meslek Yüksekokulu’nda %1.8, Mudurnu Meslek Yüksekokulu’nda %1.5 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur.

Tablo 13’de ‘Arkadaşlarımla, bir sıkıntım olduğunda yanımda olduklarını hissetmem’ (madde 30) maddesine ilişkin fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek ‘Hiç’ ve ‘Bazen’ seçenekleri olmuştur.

Fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi’nde %11.6, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi’nde %9.5, Fen-Edebiyat Fakültesi’nde %7.7, Tıp Fakültesi’nde %1.4 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur. Mühendislik Fakültesi’nde %1.1 ile ‘Hiç’ ve %1.1 ile ‘Bazen’ seçenekleri en çok tercih edilen seçenek olmuştur.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu’nda %3.5, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu’nda %1.9 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur. Sağlık Yüksekokulu’nda %1.0 ile ‘Bazen’ seçeneği en çok tercih edilen seçenek olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu'nda %9.4, Gerede Meslek Yüksekokulu'nda %4.6, Mengen Meslek Yüksekokulu'nda %1.6, Mudurnu Meslek Yüksekokulu'nda %1.3 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur.

Arkadaş desteği kişinin yeterli ve başarılı hissetmesini sağlayan yetenekleri geliştirmesine ve olumlu benlik saygısı oluşturmaya yardım eder. Arkadaş ve aileden alınan destek ile etkili baş etme stratejileri de geliştirmeyi sağlar. Özellikle anneden destek alındığı durumlarda arkadaşlardan alınan destek kişi üzerinde oldukça etkili olmaktadır. Ancak diğer destek kaynakları kontrol edildiğinde ana baba desteği etkili olmamaktadır (Yang ve Clum, 1996; Akt: Çevik, 2007:87).

Tablo 13 incelendiğinde 'Arkadaşlarımla aramda bir problem olduğunda suçlu olsam da özrü onlardan beklerim' (madde 31) maddesine ilişkin fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek 'Hiç' seçeneği olmuştur.

Fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi'nde %17.2, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi'nde %11.7, Fen-Edebiyat Fakültesi'nde %10.1, Tıp Fakültesi'nde %1.8, Mühendislik Fakültesi'nde %1.7 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu'nda %4.4, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu'nda yığılma %1.9, Sağlık Yüksekokulu'nda %1.7 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu'nda %10.2, Gerede Meslek Yüksekokulu'nda %5.4, Mengen Meslek Yüksekokulu'nda %1.4, Mudurnu Meslek Yüksekokulu'nda %1.4 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur.

Arkadaşlık ilişkisinden doyumlu olan ergenlerin daha toplumsal, daha güçlü, daha az düşmanca, daha az kaygılı, daha az depresif ve daha olumlu benlik saygısına sahip oldukları saptanmıştır (Buhrmester, 1990; Akt: Çevik, 2007).

Tablo 13’de ‘Arkadaşlarım, kendilerinin dışındaki kişilerle arkadaşlık kurmamı istemez’ (madde 32) maddesine ilişkin fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerinde yığılma ‘Hiç’ seçeneği olmuştur.

Fakülte öğrencilerinde yığılma; Eğitim Fakültesi’nde %15.6, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi’nde %11.9, Fen-Edebiyat Fakültesi’nde %9.0, Tıp Fakültesi’nde %2.0, Mühendislik Fakültesi’nde %2.1 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu’nda %4.8, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu’nda %2.2, Sağlık Yüksekokulu’nda %1.6 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu’nda %10.8, Gerede Meslek Yüksekokulu’nda %5.3, Mengen Meslek Yüksekokulu’nda %1.5, Mudurnu Meslek Yüksekokulu’nda %1.5 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur.

Üniversite öğrencilerinin ‘Arkadaş çevresi’ ne ilişkin en çok tercih edilen seçenekler toplamda; ‘Arkadaşlarımın beni sevdiğinden yeterince emin değilim’ (madde 28) %51.4, ‘Arkadaşlarımın konuşmama ilgi duymayacaklarını düşündüğümünden fazla diyalog içerisine girmek istemem’ (madde 29) %58.8, ‘Arkadaşlarımın, bir sıkıntı olduğunda yanımda olduklarını hissetmem’ (madde 30) %54.5, ‘Arkadaşlarımla aramda bir problem olduğunda suçlu olsam da özrü onlardan beklerim’ (madde 31) %68.9, ‘Arkadaşlarım, kendilerinin dışındaki kişilerle arkadaşlık kurmamı istemez’ (madde 32) %68.3 ile en çok tercih edilen seçenek ‘Hiç’ seçeneği olmuştur.

Üniversite öğrencilerinin ‘Arkadaş çevresi’ ne ilişkin tercih edilen seçeneklerde en çok dikkat çeken bulgu; ‘Arkadaşlarım, kendilerinin dışındaki kişilerle arkadaşlık kurmamı istemez’ seçeneğinde en çok tercih edilen seçenek ‘Hiç’ olurken, ‘Hiç’ seçeneğini izleyen ‘Bazen’ seçeneği olmuş, sadece Mühendislik Fakültesi’nde ‘Hiç’ seçeneğinden sonra gelen seçenek %0.3 ile ‘Ara sıra’ olmuştur. Üniversite öğrencilerinin genelinin cevapları aynı olurken Mühendislik Fakültesi öğrencilerinin cevaplarının farklı oluşu düşündürücüdür. Ergenlikte olumlu ilişkiler geliştiren ve arkadaşlık anlamında doyuma ulaşan bireylerin bu tür sorunları yaşamayacakları, yaşasalar bile bunun önemli bir düzeyde olmayacağı söylenebilir.

d) Kişinin Benlik Algısı

Üniversite öğrencilerinin sınıf içerisinde yaşadıkları iletişim problemlerinden ‘Kişinin kendi benlik algısı’na ilişkin bulgular Tablo 14’de verilmiştir.

Tablo 14: Kişinin Benlik Algısına İlişkin Bulgular

FAKÜLTE	SEÇENEK		33.MADDE	34. MADDE	35.MADDE	36.MADDE	37.MADDE	38.MADDE	39.MADDE	40.MADDE	41.MADDE	42.MADDE	43.MADDE	44.MADDE	45.MADDE
Eğitim Fakültesi	1	f	102	81	149	199	101	125	147	158	177	160	117	144	190
		%	5,3	4,2	7,8	10,4	5,3	6,5	7,7	8,2	9,2	8,3	6,1	7,5	9,9
	2	f	168	201	156	142	173	172	168	142	147	165	217	189	143
		%	8,8	10,5	8,1	7,4	9,0	9,0	8,8	7,4	7,7	8,6	11,3	9,9	7,5
	3	f	93	90	78	55	93	76	48	76	56	67	67	65	73
		%	4,8	4,7	4,1	2,9	4,8	4,0	2,5	4,0	2,9	3,5	3,5	3,4	3,8
	4	f	61	58	41	34	53	68	66	48	48	41	29	37	30
		%	3,2	3,0	2,1	1,8	2,8	3,5	3,4	2,5	2,5	2,1	1,5	1,9	1,6
	5	f	26	20	23	20	30	9	21	26	21	15	20	12	12
		%	1,4	1,0	1,2	1,0	1,6	0,5	1,1	1,4	1,1	0,8	1,0	0,6	0,6
İktisadi İdari Bilimler	1	f	67	73	114	159	84	103	123	125	134	132	99	122	165
		%	3,5	3,8	5,9	8,3	4,4	5,4	6,4	6,5	7,0	6,9	5,2	6,4	8,6
	2	f	137	139	117	76	124	119	126	106	117	121	141	114	100
		%	7,1	7,2	6,1	4,0	6,5	6,2	6,6	5,5	6,1	6,3	7,3	5,9	5,2
	3	f	56	45	35	37	44	56	34	48	37	31	37	44	22
		%	2,9	2,3	1,8	1,9	2,3	2,9	1,8	2,5	1,9	1,6	1,9	2,3	1,1
	4	f	27	35	22	18	33	15	13	18	7	11	15	13	9
		%	1,4	1,8	1,1	0,9	1,7	0,8	0,7	0,9	0,4	0,6	0,8	0,7	0,5
	5	f	13	8	12	8	15	7	4	3	5	4	8	7	4
		%	0,7	0,4	0,6	0,4	0,8	0,4	0,2	0,2	0,3	0,2	0,4	0,4	0,2

Tablo 14'ün Devamı

Fakülte/Yük./ Meslek	SEÇENEK		33.MADDE	34. MADDE	35.MADDE	36.MADDE	37.MADDE	38.MADDE	39.MADDE	40.MADDE	41.MADDE	42.MADDE	43.MADDE	44.MADDE	45.MADDE
Fen-Edebiyat Fakültesi	1	f	57	71	95	129	77	80	92	108	119	113	86	97	132
		%	3,0	3,7	5,0	6,7	4,0	4,2	4,8	5,6	6,2	5,9	4,5	5,1	6,9
	2	f	116	109	88	71	85	101	88	87	90	89	111	97	78
		%	6,0	5,7	4,6	3,7	4,4	5,3	4,6	4,5	4,7	4,6	5,8	5,1	4,1
	3	f	48	31	41	21	40	44	41	32	29	26	35	43	23
		%	2,5	1,6	2,1	1,1	2,1	2,3	2,1	1,7	1,5	1,4	1,8	2,2	1,2
	4	f	21	25	24	24	37	19	23	21	8	13	9	11	9
		%	1,1	1,3	1,3	1,3	1,9	1,0	1,2	1,1	0,4	0,7	0,5	0,6	0,5
	5	f	8	14	2	5	11	6	6	2	4	9	9	2	8
		%	0,4	0,7	0,1	0,3	0,6	0,3	0,3	0,1	0,2	0,5	0,5	0,1	0,4
Tıp Fakültesi	1	f	10	14	14	25	13	15	19	26	13	19	13	16	26
		%	0,5	0,7	0,7	1,3	0,7	0,8	1,0	1,4	0,7	1,0	0,7	0,8	1,4
	2	f	23	26	28	17	21	24	26	18	32	16	19	26	20
		%	1,2	1,4	1,5	0,9	1,1	1,3	1,4	0,9	1,7	0,8	1,0	1,4	1,0
	3	f	19	6	6	12	9	11	9	10	5	18	16	6	3
		%	1,0	0,3	0,3	0,6	0,5	0,6	0,5	0,5	0,3	0,9	0,8	0,3	0,2
	4	f	6	11	9	4	10	7	6	4	10	4	7	9	8
		%	0,3	0,6	0,5	0,2	0,5	0,4	0,3	0,2	0,5	0,2	0,4	0,5	0,4
	5	f	2	3	3	2	7	3	0	2	0	3	5	3	3
		%	0,1	0,2	0,2	0,1	0,4	0,2	0,0	0,1	0,0	0,2	0,3	0,2	0,2
Bolu Meslek Yük.	1	f	101	128	152	173	126	146	154	133	157	127	127	114	181
		%	5,3	6,7	7,9	9,0	6,6	7,6	8,0	6,9	8,2	6,6	6,6	5,9	9,4
	2	f	107	102	82	73	103	93	100	103	92	108	110	142	69
		%	5,6	5,3	4,3	3,8	5,4	4,8	5,2	5,4	4,8	5,6	5,7	7,4	3,6
	3	f	42	48	29	23	21	40	16	35	19	40	34	28	26
		%	2,2	2,5	1,5	1,2	1,1	2,1	0,8	1,8	1,0	2,1	1,8	1,5	1,4
	4	f	29	11	18	5	23	11	9	10	15	4	7	9	2
		%	1,5	0,6	0,9	0,3	1,2	0,6	0,5	0,5	0,8	0,2	0,4	0,5	0,1
	5	f	22	12	20	27	28	11	22	20	18	22	23	8	23
		%	1,1	0,6	1,0	1,4	1,5	0,6	1,1	1,0	0,9	1,1	1,2	0,4	1,2
Gerede Meslek	1	f	44	54	86	73	60	69	69	61	83	74	71	70	78
		%	2,3	2,8	4,5	3,8	3,1	3,6	3,6	3,2	4,3	3,9	3,7	3,7	4,1
	2	f	50	69	42	37	57	52	47	54	42	47	56	48	48
		%	2,6	3,6	2,2	1,9	3,0	2,7	2,4	2,8	2,2	2,5	2,9	2,5	2,5
	3	f	30	14	7	22	13	24	15	23	8	11	8	21	7
		%	1,6	0,7	0,4	1,1	0,7	1,3	0,8	1,2	0,4	0,6	0,4	1,1	0,4
	4	f	12	6	10	6	10	2	8	6	7	6	6	5	7
		%	0,6	0,3	0,5	0,3	0,5	0,1	0,4	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,4

Tablo 14'ün Devamı

Fakülte/Yük./ Meslek		SEÇENEK	33.MADDE	34. MADDE	35.MADDE	36.MADDE	37.MADDE	38.MADDE	39.MADDE	40.MADDE	41.MADDE	42.MADDE	43.MADDE	44.MADDE	45.MADDE
	5	f	3	5	4	4	5	7	4	7	4	5	6	5	5
		%	0,2	0,3	0,2	0,2	0,3	0,4	0,2	0,4	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3
Mengen Meslek Yük.	1	f	23	23	24	27	20	23	29	25	25	21	21	21	26
		%	1,2	1,2	1,3	1,4	1,0	1,2	1,5	1,3	1,3	1,1	1,1	1,1	1,4
	2	f	18	24	25	22	24	14	16	20	17	24	26	25	23
		%	0,9	1,3	1,3	1,1	1,3	0,7	0,8	1,0	0,9	1,3	1,4	1,3	1,2
	3	f	9	6	6	6	9	14	4	4	10	9	6	6	6
		%	0,5	0,3	0,3	0,3	0,5	0,7	0,2	0,2	0,5	0,5	0,3	0,3	0,3
	4	f	7	2	1	1	2	2	7	4	4	1	1	3	0
		%	0,4	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,4	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,0
	5	f	3	5	4	4	5	7	4	7	4	5	6	5	5
		%	0,2	0,3	0,2	0,2	0,3	0,4	0,2	0,4	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3
Mudurnu Meslek Yük.	1	f	12	18	14	30	16	27	15	21	23	18	13	17	29
		%	0,6	0,9	0,7	1,6	0,8	1,4	0,8	1,1	1,2	0,9	0,7	0,9	1,5
	2	f	12	16	16	10	16	14	17	14	12	18	19	20	3
		%	0,6	0,8	0,8	0,5	0,8	0,7	0,9	0,7	0,6	0,9	1,0	1,0	0,2
	3	f	2	6	9	4	5	5	9	6	6	9	11	5	5
		%	0,1	0,3	0,5	0,2	0,3	0,3	0,5	0,3	0,3	0,5	0,6	0,3	0,3
	4	f	15	3	3	5	4	2	3	6	6	3	6	5	3
		%	0,8	0,2	0,2	0,3	0,2	0,1	0,2	0,3	0,3	0,2	0,3	0,3	0,2
	5	f	9	7	8	1	9	2	6	3	3	2	1	3	10
		%	0,5	0,4	0,4	0,1	0,5	0,1	0,3	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,5
Sağlık Meslek Yük.	1	f	12	7	18	24	12	24	12	30	24	18	19	12	24
		%	0,6	0,4	0,9	1,3	0,6	1,3	0,6	1,6	1,3	0,9	1,0	0,6	1,3
	2	f	38	31	12	12	18	6	19	6	19	13	6	32	26
		%	0,2	1,6	0,6	0,6	0,9	0,3	0,8	0,3	1,0	0,7	0,3	1,7	1,4
	3	f	0	0	13	12	13	7	19	14	7	13	25	6	0
		%	0,0	0,0	0,7	0,6	0,7	0,4	0,8	0,7	0,4	0,7	1,3	0,3	0,0
	4	f	0	7	7	12	7	7	0	0	0	6	0	0	0
		%	0,0	0,4	0,4	0,6	0,4	0,4	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0
	5	f	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fizik Ted. ve	1	f	11	12	16	29	20	23	22	16	16	10	8	12	28
		%	0,6	0,6	0,8	1,5	1,0	1,2	1,1	0,8	0,8	0,5	0,4	0,6	1,5
	2	f	28	25	24	17	22	23	16	24	31	26	30	27	17
		%	1,5	1,3	1,3	0,9	1,1	1,2	0,8	1,3	1,6	1,4	1,6	1,4	0,9
	3	f	10	12	11	8	10	4	13	16	6	5	6	12	6
		%	0,5	0,6	0,6	0,4	0,5	0,2	0,7	0,8	0,3	0,3	0,3	0,6	0,3

Tablo 14'ün Devamı

		SEÇENEK	33.MADDE	34. MADDE	35.MADDE	36.MADDE	37.MADDE	38.MADDE	39.MADDE	40.MADDE	41.MADDE	42.MADDE	43.MADDE	44.MADDE	45.MADDE
FİTR	4	f	7	9	7	2	6	5	7	0	7	13	8	7	7
		%	0,4	0,5	0,4	0,1	0,3	0,3	0,4	0,0	0,4	0,7	0,4	0,4	0,4
	5	f	4	2	2	4	2	6	2	4	0	6	8	2	2
		%	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	0,3	0,1	0,2	0,0	0,3	0,4	0,1	0,1
Beden Eğitimi Spor	1	f	42	36	65	79	36	60	48	46	58	65	47	48	86
		%	2,2	1,9	3,4	4,1	1,9	3,1	2,5	2,4	3,0	3,4	2,4	2,5	4,5
	2	f	72	64	38	45	60	58	64	62	54	55	61	62	32
		%	3,8	3,3	2,0	2,3	3,1	3,0	3,3	3,2	2,8	2,9	3,2	3,2	1,7
	3	f	20	30	25	10	20	14	20	20	20	14	24	16	8
		%	1,0	1,6	1,3	0,5	1,0	0,7	1,0	1,0	1,0	0,7	1,3	0,8	0,4
	4	f	2	8	10	6	14	6	2	6	6	2	6	10	12
		%	0,1	0,4	0,5	0,3	0,7	0,3	0,1	0,3	0,3	0,1	0,3	0,5	0,6
	5	f	4	2	2	0	10	2	6	6	2	4	2	4	2
		%	0,2	0,1	0,1	0,0	0,5	0,1	0,3	0,3	0,1	0,2	0,1	0,2	0,1
Mühendislik Fakültesi	1	f	8	14	22	30	10	12	15	14	11	22	17	17	28
		%	0,4	0,7	1,1	1,6	0,5	0,6	0,8	0,7	0,6	1,1	0,9	0,9	1,5
	2	f	22	22	18	11	19	30	17	28	34	19	18	21	17
		%	1,1	1,1	0,9	0,6	1,0	1,6	0,9	1,5	1,8	1,0	0,9	1,1	0,9
	3	f	13	8	10	4	10	6	12	6	3	7	8	12	5
		%	0,7	0,4	0,5	0,2	0,5	0,3	0,6	0,3	0,2	0,4	0,4	0,6	0,3
	4	f	7	6	0	5	11	0	6	2	2	0	7	0	0
		%	0,4	0,3	0,0	0,3	0,6	0,0	0,3	0,1	0,1	0,0	0,4	0,0	0,0
	5	f	0	0	0	0	0	2	0	0	0	2	0	0	0
		%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
TOPLAM	1	f	489	531	769	974	461	538	604	611	840	779	638	690	993
		%	25.5	27.6	40.0	51.0	24.1	28.1	31.5	31.8	45	40.5	33.3	36	52
	2	f	791	828	646	533	563	561	555	510	695	701	814	803	576
		%	39.4	43.1	33.7	27.7	29.4	29.3	29	26.5	35.9	36.6	42.4	41.9	30.2
	3	f	342	296	270	214	220	251	163	224	177	250	277	264	184
		%	17.8	15.3	14.1	11.0	11.5	13.2	8.5	11.7	9.2	13.2	14.4	13.7	9.7
	4	f	194	181	132	122	166	122	125	107	120	104	98	98	87
		%	10.2	9.5	8.0	6.5	8.6	6.4	6.5	5.5	6.3	5.5	5.4	5.9	4.7
	5	f	104	79	80	82	100	38	63	58	67	83	90	54	78
		%	5.5	4.1	4.1	4.3	5.4	2.1	3.2	3.1	3.5	4.4	4.7	2.8	4.1

Tablo 14’de üniversite öğrencilerinin sınıf içerisinde yaşadıkları iletişim problemlerinin nedenlerinden biri olarak görülen ‘kişinin benlik algısı’na ilişkin bulgular yer almaktadır. Tablo 14’de ‘Nedeni olmadığı halde kendimi son derece mutsuz hissederim’ (madde 33) maddesine ilişkin fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek ‘Hiç’ ve ‘Bazen’ seçenekleri olmuştur.

Fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi’nde %8.8, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi’nde %7.1, Fen-Edebiyat Fakültesi’nde %6.0, Tıp Fakültesi’nde %1.2 Mühendislik Fakültesi’nde %1.1 ile ‘Bazen’ seçeneği olmuştur.

Yüksekokul öğrencilerin en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu’nda %3.8, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu’nda %1.5, Sağlık Yüksekokulu’nda %2.0 ile ‘Bazen’ seçeneği olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu’nda %5.6, Gerede Meslek Yüksekokulu’nda %2.6 ile ‘Bazen’ seçeneği en çok tercih edilen seçenek olmuştur. Mengen Meslek Yüksekokulu’nda %1.2 ile ‘Hiç’ seçeneği en çok tercih edilen seçenek olmuştur. Mudurnu Meslek Yüksekokulu’nda %0.8 ‘Çoğu zaman’ seçeneği en çok tercih edilen seçenek olmuştur.

Üniversite öğrencilerinin ‘Benlik Algısına’ ilişkin ‘Nedeni olmadığı halde kendimi son derece mutsuz hissederim’ maddesinde öğrencilerin verdikleri cevaplarda yığılma ‘Hiç’ ve ‘Bazen’ seçeneklerinde olmuştur. Burada dikkat çeken bulgu; Tıp Fakültesi’nde %1.0, Mühendislik Fakültesi’nde %0.7 ile ‘Ara sıra’ seçeneği en çok tercih edilen ikinci seçenek olurken, Mudurnu Meslek Yüksekokulu’nda yığılmanın %0.8 ile ‘Çoğu zaman’ seçeneğinde olmasıdır. Diğer fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulları Mudurnu Meslek Yüksekokulu arasında böyle bir farkın olması düşündürücüdür. Özellikle Mudurnu Meslek Yüksekokulu için bu maddenin bir iletişim problemi oluşturduğunu söyleyebiliriz.

Bunun nedeni öğrencinin ailevi ve psikolojik nedenleri olabileceği gibi okuduğu bölümden hoşnut olmama ya da derslerle ilgili olarak zorluk çekme durumunun da etkili olabileceği düşünülebilir.

Tablo 14’de ‘Yapmamam veya söylememem gereken şeyler olduğunda sık sık endişe duyarım’ (madde 34) maddesine ilişkin fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokullarında en çok tercih edilen seçenek ‘Hiç’ ve ‘Bazen’ seçenekleri olmuştur. Eğitim Fakültesi öğrencilerinde %10.5 ile ‘Bazen’ seçeneği en çok tercih edilen seçenek olmuş, bu seçeneği %4.7 ile ‘Ara sıra’ seçeneği izlemiştir. Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinde yığılma %1.6 ile ‘Bazen’ seçeneği olmuş, bu seçeneği %0.4 ile ‘Hiç’ seçeneği ve %0.4 ile ‘Çoğu zaman’ seçenekleri izlemiştir.

Fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi’nde %10.5, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi’nde %7.2, Fen-Edebiyat Fakültesi’nde %5.7, Tıp Fakültesi’nde %1.4, Mühendislik Fakültesi’nde %1.1 ile ‘Bazen’ seçeneği olmuştur.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu’nda %3.3, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu’nda %1.3, Sağlık Yüksekokulu’nda %1.6 ile ‘Bazen’ seçeneği olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu’nda %6.7, Mudurnu Meslek Yüksekokulu’nda %0.9 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur. Gerede Meslek Yüksekokulu’nda %3.6, Mengen Meslek Yüksekokulu’nda %1.3 ile ‘Bazen’ seçeneği en çok tercih edilen seçenek olmuştur.

Üniversite öğrencilerinin ‘Benlik Algısı’ na ilişkin ‘Yapmamam veya söylememem gereken şeyler olduğunda sık sık endişe duyarım’ maddesinde dikkat çeken bulgu; Eğitim Fakültesi öğrencilerinde ‘Bazen’ seçeneğinden sonra en çok tercih edilen seçenek %4.7 ile ‘Ara sıra’ seçeneği ve Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinde %0.4 ile ‘Çoğu zaman’ seçeneği olmasıdır. Bu maddenin Eğitim Fakültesi öğrencileri için ‘Ara sıra’, Sağlık Yüksekokulu’nda bu maddenin ‘Çoğu Zaman’ iletişim problemi olarak görüldüğü ya da yaşandığı söylenebilir.

Hatırlanacak olursa öğretim elemanları ile ilgili ‘Derslerle ilgili sorunlarımı ders dışında öğretim elemanlarıyla rahat görüşmem’ (madde 20) sorusuna verilen cevaplarda yine Eğitim Fakültesi ve Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin verdikleri cevaplar en dikkat çekici olanlardı. Burada özellikle bu iki alanda öğrenim görmekte olan öğrencilerin farklı ama birbiriyle paralellik gösteren iki soruya verdikleri cevapların dikkat çekici olması bireylerin kendi psikolojilerinden, ailenin yetiştirme tarzından olabileceği gibi öğretim elemanlarının öğrencilere yaklaşımından da kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Tablo 14’de ‘Toplumsal olaylarda arka planda kalma eğilimindeyim’ maddesine ilişkin (madde 35) fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek ‘Hiç’ ve ‘Bazen’ seçenekleri olmuştur.

Fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi’nde %8.1, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi’nde %6.1, Tıp Fakültesi’nde %1.5 ile ‘Bazen’ seçeneği olmuştur. Fen-Edebiyat Fakültesi’nde %5.0 ile ‘Hiç’ seçeneği en çok tercih edilen seçenek olmuştur.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu’nda %3.4, Sağlık Yüksekokulu’nda %0.9 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur. Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu’nda %1.3 ile ‘Bazen’ seçeneği en çok tercih edilen seçenek olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu’nda %7.9, Gerede Meslek Yüksekokulu’nda %4.5 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur. Mengen Meslek Yüksekokulu’nda %1.3 ile ‘Hiç’ ve %1.3 ile ‘Bazen’ seçenekleri en çok tercih edilen seçenekler olmuştur. Mudurnu Meslek Yüksekokulu’nda %0.8 ile ‘Bazen’ seçeneği en çok tercih edilen seçenek olmuştur.

Üniversite öğrencilerinin ‘Benlik Algısı’ na ilişkin ‘Toplumsal olaylarda arka planda kalma eğilimindeyim’ maddesinde öğrencilerde yığılma ‘Hiç’ ve ‘Bazen’ seçeneklerinde olmuş, bu seçenekleri takip edenler ise yine ‘Hiç’ ya da

‘Bazen’ seçenekleri olmuştur. Yalnız, Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinde yığılmanın %0.7 ile ‘Ara sıra’ seçeneğinde olması bu maddenin öğrenciler için iletişim problemi olarak görüldüğü ya da yaşandığı söylenebilir.

Eğitimin ve sağlığın temel malzemesinin ‘insan’ olduğunu düşünürsek bu bölümlerden fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulları içerisinde özellikle Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinden farklı bir sonuç çıkması düşündürücüdür. Öğrencilerin yetiştirilme tarzının bunda etkili olabileceği düşünülmektedir.

Tablo 14’de ‘Heyecandan kekeleyişimden ve düşüncelerimi anlatmakta zorlandığımdan insanlarla konuşmaktan çekinirim’ (madde 36) maddesine ilişkin fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek ‘Hiç’ seçeneği olmuştur.

Fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi’nde %10.4, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi’nde %8.3, Fen-Edebiyat Fakültesi’nde %6.7, Tıp Fakültesi’nde %1.3, Mühendislik Fakültesi’nde %1.6 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu’nda %4.1, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu’nda %1.5, Sağlık Yüksekokulu’nda %1.3 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu’nda %9.0, Gerede Meslek Yüksekokulu’nda %3.8, Mengen Meslek Yüksekokulu’nda %1.4, Mudurnu Meslek Yüksekokulu’nda %1.6 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur.

Tablo 14’de ‘Yeni dostlar edinmek için ilk adımı karşı taraftan beklerim’ (madde 37) maddesine ilişkin fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenekler ‘Hiç’ ve ‘Bazen’ seçenekleri olmuştur.

Fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi'nde %9.0, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi'nde %6.5, Fen-Edebiyat Fakültesi'nde %4.4, Tıp Fakültesi'nde %1.1, Mühendislik Fakültesi'nde %1.0 'Bazen' seçeneği olmuştur.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu'nda %3.1, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu'nda %1.1, Sağlık Yüksekokulu'nda %0.9 ile 'Bazen' seçeneği olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu'nda %6.6, Gerede Meslek Yüksekokulu'nda %3.1 ile 'Hiç' seçeneğidir. Mudurnu Meslek Yüksekokulu'nda %0.8 ile 'Hiç' ve aynı oranda ile %0.8 ile 'Bazen' seçenekleri en çok tercih edilen seçenekler olmuştur. Mengen Meslek Yüksekokulu'nda %1.3 ile 'Bazen' seçeneği en çok tercih edilen seçenek olmuştur.

Üniversite öğrencilerinin 'Benlik Algısı' na ilişkin 'Yeni dostlar edinmek için ilk adımı karşı taraftan beklerim' maddesinde dikkat çeken bulgu Mudurnu Meslek Yüksekokulu'nda 'Hiç' ve 'Bazen' seçeneklerinden sonra en çok tercih edilen seçenek %0.5 ile 'Her zaman' seçeneği olmasıdır. Mudurnu Meslek Yüksekokulu için bu maddenin iletişim problemi oluşturduğu düşünülmektedir. Burada bireyin geldiği çevrenin etkili olduğu düşünülmektedir.

Tablo 14'de 'Girdiğim bir ortamı hareketlendiremem' (madde 38) maddesine ilişkin fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokullarında en çok tercih edilen seçenek 'Bazen' ve 'Hiç' seçenekleri olmuştur. Sağlık Yüksekokulu'nda 'Hiç' seçeneğini %0.4 ile 'Ara sıra' ve %0.6 ile 'Çoğu zaman' seçenekleri izlemektedir. Bunun yanı sıra Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu öğrencilerinde 'Bazen' seçeneğinden sonra en çok tercih edilen seçeneğin %0.3 ile 'Her zaman' ve %0.3 ile 'Çoğu zaman' seçenekleri olduğu görülmektedir.

Fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi'nde %9.0, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi'nde %6.2, Fen-Edebiyat Fakültesi'nde %5.3,

Tıp Fakültesi'nde %1.3, Mühendislik Fakültesi'nde %1.6 ile 'Bazen' seçeneği olmuştur.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu'nda %3.1, Sağlık Yüksekokulu'nda %1.3 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur. Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu'nda %1.2 ile 'Hiç' ve aynı oranda (%1.2) ile 'Bazen' seçenekleri en çok tercih edilen seçenekler olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu'nda %7.6, Gerede Meslek Yüksekokulu'nda %3.6, Mengen Meslek Yüksekokulu'nda %1.2, Mudurnu Meslek Yüksekokulu'nda %1.4 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur.

Üniversite öğrencilerinin 'Benlik Algısı' na ilişkin 'Girdiğim bir ortamı hareketlendiremem' maddesinde dikkat çeken bulgular; Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinde 'Hiç' seçeneğinden sonra %0.4 ile 'Ara sıra' ve %0.6 ile 'Çoğu zaman', Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu öğrencilerinde 'Bazen' seçeneğinden sonra %0.3 ile 'Her zaman' ve %0.3 ile 'Çoğu zaman' seçeneklerinin en çok tercih edilen seçenek olmasıdır. Bu maddenin Sağlık Yüksekokulu ve Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon öğrencileri için bir iletişim problemi olarak görüldüğü ya da yaşandığı söylenebilir.

Tablo 14'de 'Çabuk etki altında kalırım' (madde 39) maddesine ilişkin fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek 'Bazen' ve 'Hiç' seçenekleri olmuştur.

Fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi'nde %8.8, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi'nde %6.6, Tıp Fakültesi'nde %1.4, Mühendislik Fakültesi'nde %0.9 ile 'Bazen' seçeneği olmuştur. Fen-Edebiyat Fakültesi'nde %4.8 ile 'Hiç' seçeneği en çok tercih edilen seçenek olmuştur.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu'nda %3.3 ile 'Bazen' seçeneğinde olmuştur. Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu'nda %1.1 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur. Sağlık Meslek Yüksekokulu'nda %1.0 ile 'Bazen' %1.0 ile 'Ara sıra' seçenekleri en çok tercih edilen seçenek olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu'nda %8.0, Gerede Meslek Yüksekokulu'nda %3.6, Mengen Meslek Yüksekokulu'nda %1.5 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur. Mudurnu Meslek Yüksekokulu'nda %0.9 ile 'Bazen' seçeneği en çok tercih edilen seçenek olmuştur.

Üniversite öğrencilerinin 'Benlik Algısı' na ilişkin 'Çabuk etki altında kalırım' maddesinde dikkat çeken bulgu; Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinde diğer fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerinden farklı olarak %1.0 ile 'Ara sıra' seçeneğinin de en çok tercih edilen seçenekler arasında olmasıdır. Sağlık Yüksekokulu öğrencileri için bu maddenin ara sıra da olsa iletişim problemi yarattığı söylenebilir.

Tablo 14'de 'Başkalarıyla samimi olmaktan kaçınırım' (madde 40) maddesine ilişkin fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek 'Bazen' ve 'Hiç' seçenekleri olmuştur.

Fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi'nde %8.2, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi'nde %6.5, Fen-Edebiyat Fakültesi'nde %5.6, Tıp Fakültesi'nde %1.4 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur. Mühendislik Fakültesi'nde %1.5 ile 'Bazen' seçeneği en çok tercih edilen seçenek olmuştur.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu'nda %3.2, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu'nda %1.3 ile 'Bazen' seçeneğinde olmuştur. Sağlık Yüksekokulu'nda %1.6 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu'nda %5.9, Gerede Meslek Yüksekokulu'nda %3.2, Mengen Meslek Yüksekokulu'nda %1.3, Mudurnu Meslek Yüksekokulu'nda %1.1 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur.

Tablo 14'de 'Üzerime sorumluluk almaktan hoşlanmam' (madde 41) maddesine ilişkin fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek 'Bazen' ve 'Hiç' seçenekleri olmuştur.

Fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi'nde %9.2, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi'nde %7.0 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur. Fen-Edebiyat Fakültesi'nde %6.2, Mühendislik Fakültesi'nde %1.8 ile 'Bazen' seçeneği en çok tercih edilen seçenek olmuştur.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu'nda %3.0, Sağlık Yüksekokulu'nda %1.3 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur. Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu'nda %1.6 ile 'Bazen' seçeneği en çok tercih edilen seçenek olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu'nda %8.2, Gerede Meslek Yüksekokulu'nda %4.3, Mengen Meslek Yüksekokulu'nda %1.3, Mudurnu Meslek Yüksekokulu'nda %1.2 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur.

Üniversite öğrencilerinin 'Benlik Algısı' na ilişkin 'Üzerime sorumluluk almaktan hoşlanmam' maddesinde dikkat çeken bulgu; İktisadi İdari Bilimler Fakültesi'ndeki en çok tercih edilen seçeneklerde 'Hiç' seçeneğinden sonra %6.1 ile 'Ara sıra' seçeneğinin olmasıdır. Bu maddenin ara sıra da olsa İktisadi İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri için iletişim problemi olarak görüldüğü ya da yaşandığı söylenebilir.

Tablo 14’de ‘Başkalarına şaka yapmaktan hoşlanmam’ (madde 42) maddesine ilişkin fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokullarında en çok tercih edilen seçenek ‘Bazen’ ve ‘Hiç’ seçenekleri olmuştur.

Fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi’nde %8.6 ile ‘Bazen’ seçeneğinde olmuştur. İktisadi İdari Bilimler Fakültesi’nde %6.9, Fen-Edebiyat Fakültesi’nde %5.9, Tıp Fakültesi’nde %1.0, Mühendislik Fakültesi’nde %1.1 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu’nda %3.4, Sağlık Yüksekokulu’nda %0.9 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur. Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu’nda %1.4 ile ‘Bazen’ seçeneği en çok tercih edilen seçenek olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu’nda %6.6, Gerede Meslek Yüksekokulu’nda %3.9 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur. Mengen Meslek Yüksekokulu’nda %1.3 ile ‘Bazen’ seçeneği en çok tercih edilen seçenek olmuştur. Mudurnu Meslek Yüksekokulu’nda %0.9 ile ‘Hiç’ ve %0.9 ile ‘Bazen’ seçenekleri en çok tercih edilen seçenekler olmuştur.

Tablo 14’de ‘Bana yapılan şakalardan hoşlanmam’ (madde 43) maddesine ilişkin fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek ‘Bazen’ ve ‘Hiç’ seçenekleri olmuştur.

Fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi’nde %11.3, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi’nde %7.3, Fen-Edebiyat Fakültesi’nde %5.8, Tıp Fakültesi’nde %1.0 ile ‘Bazen’ seçeneği olmuştur. Mühendislik Fakültesi’nde %0.9 ile ‘Hiç’ ve %0.9 ile ‘Bazen’ seçenekleri en çok tercih edilen seçenekler olmuştur.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu’nda %3.2 ile ‘Bazen’ seçeneği olmuştur. Fizik Tedavi ve

Rehabilitasyon Yüksekokulu'nda 'Bazen' seçeneğini %0.4 ile 'Hiç'; %0.4 ile 'Çoğu zaman'; %0.4 ile 'Her zaman' seçenekleri eşit oranda tercihle izlemiştir. Sağlık Yüksekokulu'nda %1.3 ile 'Ara sıra' seçeneği en çok tercih edilen seçenek olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu'nda %6.6, Gerede Meslek Yüksekokulu'nda %3.7 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur. Mengen Meslek Yüksekokulu'nda %1.4, Mudurnu Meslek Yüksekokulu'nda %1.0 ile 'Bazen' seçeneği en çok tercih edilen seçenek olmuştur.

Üniversite öğrencilerinin 'Benlik Algısı' na ilişkin 'Bana yapılan şakalardan hoşlanmam' maddesinde dikkat çeken bulgu; Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu'nda %0.4 ile 'Her zaman' ve yine %0.4 ile 'Çoğu zaman' seçeneklerinin de önemli oranda tercih edilmiş olmasıdır. Bunun yanı sıra Sağlık Yüksekokulu'nda en çok tercih edilen seçeneğin %1.3 ile 'Ara sıra' seçeneği olması dikkat çeken bir diğer bulgudur. Mühendislik Fakültesi'nde de %0.4 ile 'Ara sıra' ve %0.4 ile 'Çoğu zaman' seçenekleri en çok tercih edilen diğer seçeneklerdir. Bu maddenin Fizik tedavi ve Rehabilitasyon, Sağlık Yüksekokulu ve Mühendislik Fakültesi öğrencileri için iletişim problemi olarak görüldüğü ya da yaşandığı söylenebilir.

Tablo 14'de 'Duygu ve düşüncelerimi kolaylıkla ifade edemem' (madde 44) maddesine ilişkin fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerinde yığılma 'Bazen' ve 'Hiç' seçeneğindedir.

Fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi'nde %9.9, Tıp Fakültesi'nde %1.4, Mühendislik Fakültesi'nde %1.1 ile 'Bazen' seçeneği olmuştur. İktisadi İdari Bilimler Fakültesi'nde %6.4 ile 'Hiç' seçeneği en çok tercih edilen seçenek olmuştur. Fen-Edebiyat Fakültesi'nde %5.1 ile 'Hiç' ve %5.1 ile 'Bazen' seçenekleri en çok tercih edilen seçenekler olmuştur.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu'nda %3.2, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu'nda %1.4, Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinde yığılma %1.7 ile 'Bazen' seçeneği olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu'nda %7.4, Mengen Meslek Yüksekokulu'nda %1.3, Mudurnu Meslek Yüksekokulu'nda %1.0 ile 'Bazen' seçeneği olmuştur. Gerede Meslek Yüksekokulu'nda %3.7 ile 'Hiç' seçeneği en çok tercih edilen seçenek olmuştur.

Üniversite öğrencilerinin 'Benlik Algısı' na ilişkin 'Duygu ve düşüncelerimi kolaylıkla ifade edemem' maddesinde en çok tercih edilen seçenek İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, Gerede Meslek Yüksekokulu'nda 'Hiç' seçeneğinde olurken diğer fakülte ve yüksekokullarda 'Bazen' seçeneğinde olduğu görülmektedir. Fen-Edebiyat Fakültesi'nde ise 'Bazen' ve 'Hiç' seçeneklerinde eşit oranda tercih edildiği görülmektedir. İki okul hariç diğer okulların 'Bazen' seçeneğini işaretlemeleri düşündürücüdür. Burada aile, geldiği yer, yaşadığı çevre gibi birçok etkenin öğrenciyi etkileyebileceği söylenebilir.

Tablo 14'de 'Beğenilmemek ve eleştirilmek kaygısı içindeyim' (madde 45) maddesine ilişkin fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek 'Bazen' ve 'Hiç' seçenekleri olmuştur.

Fakülte öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Eğitim Fakültesi'nde %9.9, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi'nde %8.6 ile 'Bazen' seçeneğidir. Fen-Edebiyat Fakültesi öğrencilerinde yığılma %6.9, Tıp Fakültesi'nde %1.4, Mühendislik Fakültesi'nde %1.5 ile 'Hiç' seçeneği en çok tercih edilen seçenek olmuştur.

Yüksekokul öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda %4.5, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu'nda %1.5 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur. Sağlık Yüksekokulu'nda %1.4 ile 'Bazen' seçeneği en çok tercih edilen seçenek olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde en çok tercih edilen seçenek; Bolu Meslek Yüksekokulu'nda %9.4, Gerede Meslek Yüksekokulu'nda %4.1, Mengen Meslek Yüksekokulu'nda %1.4 ile 'Hiç' seçeneği olmuştur. Mudurnu Meslek Yüksekokulu'nda %1.5 ile 'Hiç' seçeneği en çok tercih edilen seçenek olmuştur.

Üniversite öğrencilerinin 'Benlik Algısı' na ilişkin 'Beğenilmemek ve eleştirilmek kaygısı içindeyim' maddesinde dikkat çeken bulgu Mudurnu Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde 'Hiç' seçeneğinden sonra yığılmanın %0.5 ile 'Her zaman' seçeneğinde olmasıdır. Mudurnu Meslek Yüksekokulu öğrencilerine göre bu maddenin iletişim problemi oluşturduğu söylenebilir.

Üniversite öğrencilerinin sınıf içinde yaşadıkları iletişim problemlerinin nedenlerinden 'Benlik Algısı' değişkeninde toplamda; 'Nedeni olmadığı halde kendimi son derece mutsuz hissedirim' (madde 33) %39.4, 'Yapmamam veya söylememem gereken şeyler olduğunda sık sık endişe duyarım' (madde 34) % 43.1, 'Yeni dostlar edinmek için ilk adımı karşı taraftan beklerim' (madde 37) %29.4, 'Girdiğim bir ortamı hareketlendiremem' (madde 38) %29.3, 'Bana yapılan şakalardan hoşlanmam' (madde 43) %42.4, Duygu ve düşüncelerimi kolaylıkla ifade edemem' (madde 44) % 41.9 ile 'Bazen' seçeneği en çok tercih edilen seçenek olmuştur. 'Toplumsal olaylarda arka planda kalma eğilimindeyim' maddesine ilişkin (madde 35) %40.0, 'Heyecandan kekeleydiğimden ve düşüncelerimi anlatmakta zorlandığımdan insanlarla konuşmaktan çekinirim' (madde 36) %51.0, 'Çabuk etki altında kalırım' (madde 39) %31.5, 'Başkalarıyla samimi olmaktan kaçınırım' (madde 40) %31.8, 'Üzerime sorumluluk almaktan hoşlanmam' (madde 41) %45.0, 'Başkalarına şaka yapmaktan hoşlanmam' (madde 42) %40.5, 'Beğenilmemek ve eleştirilmek kaygısı içindeyim' (madde 45) %52.0 ile 'Hiç' seçeneği toplamda en çok tercih edilen seçenek olmuştur.

Üniversite öğrencilerinin sınıf içinde yaşadıkları iletişim problemlerinin nedenlerinden 'Benlik Algısı' na ilişkin 33, 34, 37, 38, 43 ve 44. maddelerin iletişim problemi oluşturduğu söylenebilir.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırma kapsamında Abant İzzet Baysal Üniversitesi bünyesinde bulunan tüm fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerinin sınıfta karşılaştıkları iletişim problemlerinin nedenlerine ilişkin; Üniversite öğrencilerinin sınıfta karşılaştıkları iletişim problemlerinin nedenlerine yönelik olarak görüşleri arasında Bay/Bayan değişkenine göre; aile çevresi, sınıfın fiziki yapısı, öğretim elemanı, arkadaş çevresi ve öğrencinin benlik algısı değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını anlamak amacıyla t-testi yapılmıştır. Yapılan t-testi sonuçları Tablo 15’de gösterilmiştir.

Tablo 15: Sınıf İçerisinde Yaşanan İletişim Problemlerinin Nedenlerine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi

Fakülte/Y.Okul/Mes.Y.Okulu	Gruplar	x	Ss	T	P
Aile	Bay	1,6853	,67304	-7,445	,000
	Bayan	1,4846	,50631	-7,268	
Sınıfın Fiziki Yapısı	Bay	2,4409	,96552	,505	,035
	Bayan	2,4626	,91005	,503	
Öğretim Elemanları	Bay	2,2906	,86866	-5,654	,000
	Bayan	2,0838	,73305	-5,572	
Arkadaş Çevresi	Bay	1,7558	,76035	-6,408	,000
	Bayan	1,5592	,58265	-6,265	
Kişinin Benlik Algısı	Bay	2,0771	,70780	-2,931	,002
	Bayan	1,9878	,62611	-2,899	

Tablo 15’da görüldüğü gibi, sınıf içerisinde yaşanan iletişim problemlerinin nedenlerine ilişkin öğrenci görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre yapılan t-testi’nde üniversite öğrencilerinin ‘aile’ değişkenine göre ,000 ile fark bulunmuştur. ($p < 0.005$). Fark erkek öğrenciler lehinedir. ‘Bay’ öğrenciler ‘Bayan’ öğrencilere kıyasla ‘aile çevresi’ değişkenini bir iletişim problemi oluşturmada daha etkili görmektedir.

Cinsiyet ile sınıfın fiziki yapısı değişkenine bakıldığında ,035 ile bir fark bulunmuştur ($p < 0.005$). Fark bayan öğrenciler lehinedir. ‘Bay’ öğrenciler ‘Bayan’

öğrencilere kıyasla ‘sınıfın fiziki yapısı’ değişkenini bir iletişim problemi oluşturmada daha etkili görmektedir.

Cinsiyet ile öğretim elemanları değişkenine bakıldığında ,000 ile fark bulunmuştur. ($p<0.005$) Fark erkek öğrenciler lehinedir. ‘Bay’ öğrenciler ‘Bayan’ öğrencilere kıyasla ‘öğretim elemanı’ değişkenini bir iletişim problemi oluşturmada daha etkili görmektedir.

Cinsiyet ile arkadaş çevresi değişkenine bakıldığında ,000 ile fark bulunmuştur ($p<0.005$). Fark erkek öğrenciler lehinedir. ‘Bay’ öğrenciler ‘Bayan’ öğrencilere kıyasla ‘arkadaş çevresi’ değişkenini bir iletişim problemi oluşturmada daha etkili görmektedir.

Cinsiyet ile benlik algısı değişkenine bakıldığında ,002 ile fark bulunmuştur ($p<0.005$). Fark erkek öğrenciler lehinedir. Üniversite öğrencilerinden ‘Bay’ öğrenciler ‘Bayan’ öğrencilere kıyasla ‘benlik algısı’ değişkenini iletişim problemi oluşturmada daha etkili görmektedir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Üniversite öğrencilerinin sınıf içerisinde yaşadıkları iletişim problemlerine ilişkin görüşlerinin ‘aile, sınıfın fiziki yapısı, öğretim elemanları, arkadaş çevresi, benlik algısı değişkenleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Varyans analizi sonuçları Tablo 16,17,18,19,20’de verilmiştir.

Tablo 16: Üniversite Öğrencilerinin Sınıf İçerisinde Yaşadıkları İletişim Problemlerinin Nedenlerine İlişkin Fakülte/Yüksekokul/Meslek Yüksekokulu Öğrenci Görüşlerinin Aile Değişkenine Göre Varyans Analizi

VERİ GRUPLARI	Kareler toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	P
GRUPLARARASI	28,205	11	2,564	7,470	,000
GRUP İÇİ	654,904	1908	,343		
TOPLAM	683,110	1919			

Tablo 16’da görüldüğü gibi fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerinin sınıf içerisinde yaşadıkları iletişim problemlerinin değişkenlerinden olan ‘aile’ ye ilişkin öğrencilerin diğer problemlerinin nedenlerine göre ,000 düzeyinde fark bulunmuştur ($p<0.05$).

Çok sayıda araştırma, ana-babaların tutum ve çocuk yetiştirme davranışlarıyla çocuklar ve ergenlerce algılanma tarzlarında sosyo- ekonomik düzeye göre önemli farklılıklar bulunduğunu; alt sınıftan ana-babaların, çocuklarını üst sınıftan ana-babalara göre daha az destekleyici ve daha çok kısıtlayıcı olduğunu göstermektedir (Bronfenbrenner, 1958; Mc Kinley, 1964; Kohn, 1963, 1969; Kerckhoff, 1972 Scheck ve Emerick, 1976; Akt: Oskay, 1985).

Akbaba’nın (1988) yılında yaptığı araştırmada çevreyle yakın ilişki kurma ile ilgili elde edilen sonuçlar şöyledir; demokratik ana-baba tutumu, kişilik özelliklerinden benlik tasarımı ve zamanı kullanmayı olumlu yönde etkilemesine karşılık başkaları ile yakınlık kurma özelliğini olumsuz yönde etkilemektedir. Fakat demokratik tutumun bu üç kişilik özellikleri üzerindeki olumlu etkisi olumsuz etkisinden daha anlamlıdır. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre; ilgisiz ve otoriter ana-baba tutumları, kişilik özelliklerinden benlik tasarımı ve zamanı kullanmayı olumsuz yönde etkilemelerine karşılık, başkaları ile yakınlık kurma özelliğini olumlu yönde etkilediği belirtilmiştir.

Kılıçcı'nın (1981) yılında yaptığı araştırmada; babası ölü olanların ana-babası sağ olanlardan, demokratik ailelerin çocuklarının otoriter ailelerin çocuklarından, anneleri orta ve lise eğitimi gören gençlerin, anneleri daha yüksek ve daha düşük eğitim düzeyinde olanlarla hiç eğitimi olmayanlardan, babaları yüksek öğrenim görmüş olanların babaları ilk ve orta öğrenim düzeyindekilerle hiç eğitimi olmayanlardan, babaları yüksek öğrenim görmüş olanların babaları ilk ve orta öğretim düzeyindekilerle hiç eğitimi olmayanlardan, ekonomik durumu iyi olanların ekonomik durumu orta ve ortanın altındakilerden, yaşamının çoğunu büyük şehirde geçirenlerin yaşamının çoğunu köy-küçük şehir ve yurt dışında geçirenlerden anlamlı derecelerde daha yüksek bir durumda bulundukları saptanmıştır. Yapılan araştırmada da üniversite öğrencilerinin kişisel bilgilerine bakarak 'Aile çevresine' ilişkin maddelere verdikleri cevapların fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokullar arasında anlamlı bir farkın çıkmasının şaşırtıcı olmadığı söylenebilir.

Tablo 17:Üniversite Öğrencilerinin Sınıf İçerisinde Yaşadıkları İletişim Problemlerinin Nedenlerine İlişkin Fakülte/Yüksekokul/Meslek Yüksekokulu Öğrenci Görüşlerinin Sınıfın Fiziki Yapısı Değişkenine Göre Varyans Analizi

VARYANS ANALİZİ					
VERİ GRUPLARI	Kareler toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	P
GRUPLARARASI	113,109	11	10,283	12,523	,000
GRUP İÇİ	1565,897	1907	,821		
TOPLAM	1679,006	1918			

Tablo 17'de görüldüğü gibi fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokullarındaki üniversite öğrencilerinin sınıf içerisinde yaşadıkları iletişim problemlerinin değişkenlerinden olan 'Sınıfın fiziki yapısı' na ilişkin öğrencilerin diğer problemlerinin nedenlerine göre ,000 düzeyinde fark bulunmuştur ($p<0.05$).

Ders araç-gereçleri, belli bir öğrenme durumunu oluşturmak için öğretmenin stratejisi içindeki öğelerden sadece biridir. Ancak ders araç-gereçlerinin gerçekten

verimli olmaları öğretmenin onları somut yaşantılar kazandıracak biçimde kullanılmasıyla olanaklıdır. Dolayısıyla öğretmenin rolündeki bu değişiklik, onun eğitimde kaynak kullanımında kendini göstermektedir. Dolayısıyla öğretmenin rolündeki bu değişiklik, onun eğitimde kaynak kullanımında kendini göstermektedir (Reigeluth, 1995; Akt: Namlu, 1998:186). Yapılan araştırma sonuçlarına göre öğretmenler sınıf içerisinde araç-gereç kullanmak için çaba sarf etmemektedir (Kayhan, 1991; Yaşar ve diğ. 1997; Akt: Namlu, 1998:186)

Tablo 18: Üniversite Öğrencilerinin Sınıf İçerisinde Yaşadıkları İletişim Problemlerinin Nedenlerine İlişkin Fakülte/Yüksekokul Öğrenci Görüşlerinin Öğretim Elemanları Değişkenine Göre Varyans Analizi

VARYANS ANALİZİ					
VERİ GRUPLARI	Kareler toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	P
GRUPLARARASI	117,249	11	10,659	18,095	,000
GRUP İÇİ	1122,747	1906	,589		
TOPLAM	1239,996	1917			

Tablo 18’de görüldüğü gibi fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerinin sınıf içerisinde yaşadıkları iletişim problemlerinin değişkeninden olan ‘Öğretim elemanları’ na ilişkin öğrencilerin diğer problemlerinin nedenlerine göre ,000 düzeyinde fark bulunmuştur ($p<0.005$).

Tablo 19: Üniversite öğrencilerinin Sınıf İçerisinde Yaşadıkları İletişim Problemlerinin Nedenlerine İlişkin Fakülte/Yüksekokul Öğrenci Görüşlerinin Arkadaş Çevresi Değişkenine Göre Varyans Analizi

VARYANS ANALİZİ					
VERİ GRUPLARI	Kareler toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	P
GRUPLARARASI	32,874	11	2,989	6,742	,000
GRUP İÇİ	845,724	1908	,443		
TOPLAM	878,598	1919			

Tablo 19’da görüldüğü gibi fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerinin sınıf içerisinde yaşadıkları iletişim problemlerinin değişkeninden olan ‘Arkadaş Çevresi’ ne ilişkin öğrencilerin diğer problemlerinin nedenlerine göre ,000 düzeyinde fark bulunmuştur ($p<0.05$).

Tablo 20: Üniversite öğrencilerinin Sınıf İçerisinde Yaşadıkları İletişim Problemlerinin Nedenlerine İlişkin Fakülte/Yüksekokul Öğrenci Görüşlerinin Benlik Algısı Değişkenine Göre Varyans Analizi

VARYANS ANALİZİ					
VERİ GRUPLARI	Kareler toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	P
GRUPLARARASI	5,864	4	1,466	3,322	,010
GRUP İÇİ	843,264	1911	,441		
TOPLAM	849,128	1915			

Tablo 20’de görüldüğü gibi farklı fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerinin sınıf içerisinde yaşadıkları iletişim problemlerinin değişkeninden olan ‘Benlik Algısı’ na ilişkin öğrencilerin diğer problemlerinin nedenlerine göre ,000 düzeyinde fark bulunmuştur ($p<0.05$).

4.4.Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı öğrencilerinin sınıfta karşılaştıkları iletişim problemlerinin nedenlerine yönelik olarak iletişim problemlerine ilişkin ‘aile, sınıfın fiziki yapısı, öğretim elemanları, arkadaş çevresi, benlik algısı’ değişkenlerine ilişkin görüşleri Tablo 21, Tablo 22, Tablo 23, Tablo 24, Tablo 25’de verilmiştir.

a) Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Öğrencilerinin Aile Çevresine İlişkin Görüşlerinin Bulgu ve Yorumları

Sınıf Öğretmenliği öğrencilerinin ‘Aile Çevresine’ ilişkin bulguları Tablo 21’de gösterilmiştir.

Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin ‘Ailem, görüşlerim, fikirlerim, duygu ve ihtiyaçlarımla ilgilenmez, bu yüzden kendimi önemsiz hissedirim’ (madde 1) maddesindeki görüşlerinin dağılımına bakıldığında en çok tercih edilen seçenek %74.6 ile ‘Hiç’ seçeneğidir. Bu madde sınıf öğretmenliği bölümü öğrencileri için bir iletişim problemi olarak görülmediği ya da yaşanmadığı söylenebilir.

Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin ‘Kişisel problemlerinin aileme anlatmakta çoğu zaman zorluk çekerim. Bu yüzden içe kapanık olduğumu düşünürüm’ (madde 2) maddesindeki görüşlerinin dağılımına bakıldığında en çok tercih edilen seçenek %50.8 ile ‘Hiç’ seçeneğidir. Bu madde sınıf öğretmenliği bölümü öğrencileri için bir iletişim problemi olarak görülmediği ya da yaşanmadığı söylenebilir.

Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin ‘Ailem beni sık sık başkalarıyla karşılaştırır. Bu kendimden şüphe etmeme neden olur’ (madde 3) maddesindeki görüşlerinin dağılımına bakıldığında en çok tercih edilen seçenek %57.7 ile ‘Hiç’ seçeneğidir. Bu madde sınıf öğretmenliği bölümü öğrencileri için bir iletişim problemi olarak görülmediği ya da yaşanmadığı söylenebilir.

Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin ‘Ailem beni sık sık başkalarıyla karşılaştırır. Bu kendimden şüphe etmeme neden olur’ (madde 3) maddesindeki görüşlerinin dağılımına bakıldığında en çok tercih edilen seçenek %57.7 ile ‘Hiç’ seçeneğidir. Bu madde sınıf öğretmenliği bölümü öğrencileri için bir iletişim problemi olarak görülmediği ya da yaşanmadığı söylenebilir.

Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin ‘Ailem herhangi bir konuda isabetli karar vereceğime inanmaz. Bu yüzden bana güvenmedikleri hissine kapılırım’ (madde 4) maddesindeki görüşlerinin dağılımına bakıldığında en çok tercih edilen seçenek %71.5 ile ‘Hiç’ seçeneğidir. Bu madde sınıf öğretmenliği bölümü öğrencileri için bir iletişim problemi olarak görülmediği ya da yaşanmadığı söylenebilir.

Tablo 21: Sınıf öğretmenliği A.B.D. öğrencilerinin Aile Çevresine İlişkin Görüşleri

Maddeler	Hiç		Bazen		Ara sıra		Çoğu Zaman		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.Madde	97	74.6	19	14.6	12	9.2	2	1.5	0	0	130	100
2.Madde	66	50.8	34	26.2	14	10.8	12	9.2	4	3.1	130	100
3.Madde	75	57.7	27	20.8	18	13.8	9	6.9	1	,8	130	100
4.Madde	93	71.5	21	16.2	8	6.2	7	5.4	1	,8	130	100
5.Madde	81	62.3	25	19.2	11	8.5	7	5.4	6	4.6	130	100
6.Madde	58	44.6	34	26.2	15	11.5	20	15.4	3	2.3	130	100
7.Madde	86	66.2	23	17.7	11	8.5	6	4.6	4	3.1	130	100
8.Madde	108	83.1	13	10.0	6	4.6	2	1.5	1	,8	130	100
9.Madde	108	83.1	17	13.1	2	1.3	3	2.3	0	0	130	100
10.Madde	94	72.3	17	13.1	7	5.4	9	6.9	3	2.3	130	100
11.Madde	105	80.8	14	10.8	8	6.2	3	2.3	0	0	130	100

Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin ‘Ailem, karşı cinsten arkadaş edinmemi hoş karşılamaz’ (madde 5) maddesindeki görüşlerinin dağılımına bakıldığında en çok tercih edilen seçenek %62.3 ile ‘Hiç’ seçeneğidir. Bu madde sınıf öğretmenliği bölümü öğrencileri için bir iletişim problemi olarak görülmediği ya da yaşanmadığı söylenebilir.

Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin ‘Ergenlik çağında benimle pek meşgul olmamışlardır’ (madde 6) maddesindeki görüşlerinin dağılımına bakıldığında en çok tercih edilen seçenek %44.6 ile ‘Hiç’ seçeneğidir. Bu madde sınıf öğretmenliği bölümü öğrencileri için bir iletişim problemi olarak görülmediği ya da yaşanmadığı söylenebilir.

Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin ‘Ailemin her konuda bana moral-destek verdiğini düşünmüyorum, bu beni mutsuz yapıyor’ (madde 7) maddesindeki

görüşlerinin dağılımına bakıldığında en çok tercih edilen seçenek %66.2 ile ‘Hiç’ seçeneğidir. Bu madde sınıf öğretmenliği bölümü öğrencileri için bir iletişim problemi olarak görülmediği ya da yaşanmadığı söylenebilir.

Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin ‘Annem-babam bana başkalarının yanında küçük düşürücü sözler söyler, kırıcı tenkitlerde bulunur. Bunun kendime olan güvenimi olumsuz etkilediğini düşünürüm’ (madde 8) maddesindeki görüşlerinin dağılımına bakıldığında en çok tercih edilen seçenek %83.1 ile ‘Hiç’ seçeneğidir. Bu madde sınıf öğretmenliği bölümü öğrencileri için bir iletişim problemi olarak görülmediği ya da yaşanmadığı söylenebilir.

Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin ‘Ailem, diğer kardeşlerime (kardeş yoksa diğer akrabalarım) benden daha fazla önem verir, bu yüzden kendimi yalnız hissederim’ (madde 9) maddesindeki görüşlerinin dağılımına bakıldığında en çok tercih edilen seçenek %83.1 ile ‘Hiç’ seçeneğidir. Bu madde sınıf öğretmenliği bölümü öğrencileri için bir iletişim problemi olarak görülmediği ya da yaşanmadığı söylenebilir.

Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin ‘Annem-babam okuldan yüksek notlar getirmediğim zaman kızar. Notun benden daha önemli olduğunu düşünürüm’ (madde 10) maddesindeki görüşlerinin dağılımına bakıldığında en çok tercih edilen seçenek %72.3 ile ‘Hiç’ seçeneğidir. Bu madde sınıf öğretmenliği bölümü öğrencileri için bir iletişim problemi olarak görülmediği ya da yaşanmadığı söylenebilir.

Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin ‘Ailem, arkadaşlarımın evimize gelmesini istemez’ (madde 11) maddesindeki görüşlerinin dağılımına bakıldığında en çok tercih edilen seçenek %80.8 ile ‘Hiç’ seçeneğidir. Bu madde sınıf öğretmenliği bölümü öğrencileri için bir iletişim problemi olarak görülmediği yaşanmadığı söylenebilir.

Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin ‘Aile Çevresi’ ne ilişkin maddelere verdikleri cevaplar ‘Hiç’ seçeneğinde olmuş ve bu seçeneği ‘Bazen’ seçeneği takip

etmiştir. Aile Çevresine ilişkin maddelerin sınıf öğretmenliği öğrencileri için iletişim problemi oluşturmadığı ya da yaşanmadığı söylenebilir.

b) Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Öğrencilerinin Sınıfın Fiziki Yapısına İlişkin Görüşlerinin Bulgu ve Yorumları

Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin ‘Sınıfın fiziki yapısı’ na ilişkin görüşleri Tablo 22’de verilmiştir.

Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin ‘Sınıfımızdaki araç-gereçleri yetersiz bulurum’ (madde 12) maddesindeki görüşlerinin dağılımına bakıldığında en çok tercih edilen seçenek %29.2 ile ‘Ara sıra’ seçeneğidir. Bu madde sınıf öğretmenliği bölümü öğrencileri için ara sırada olsa bir iletişim problemi olarak görülmekte ya da yaşanmakta olduğu söylenebilir.

Ders araç-gereçleri, belli bir öğrenme durumunu oluşturmak için öğretmenin stratejisi içindeki öğelerden sadece biridir. Ancak ders araç-gereçlerinin gerçekten verimli olmaları öğretmenin onları somut yaşantılar kazandıracak biçimde kullanmasıyla olanaklıdır. Dolayısıyla öğretmenin rolündeki bu değişiklik, onun eğitimde kaynak kullanımında kendini göstermektedir (Reigeluth, 1995; Akt: Namlu, 1998:186). Ancak, öğretmen bu yeni değişime, değişim hızıyla aynı oranda ayak uyduramamaktadır. Yapılan araştırma sonuçlarına göre öğretmenler sınıf içerisinde araç-gereç kullanmak için yeterli çaba sarfetmemektedirler (Kayhan, 1991; Yaşar ve diğerleri, 1997; Akt: Namlu, 1998:186). Bu çalışma yapılan araştırma sonuçları ile paralellik göstermektedir.

Tablo 22: Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Öğrencilerinin Sınıfın Fiziki Yapısına İlişkin Görüşleri

Maddeler	Hiç		Bazen		Ara sıra		Çoğu Zaman		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
12.Madde	6	4.6	29	22.3	38	29.2	36	27.7	20	15.4	130	100
13.Madde	44	33.8	55	42.3	22	16.9	5	3.8	4	3.1	130	100
14.Madde	29	22.3	51	39.2	24	18.5	13	10	13	10	130	100

Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin ‘Sınıfta oturduğum yerden tahtayı rahatça göremem’ (madde 13) maddesindeki görüşlerinin dağılımına bakıldığında en çok tercih edilen seçenek %33.8 ile ‘Hiç’ seçeneğidir. Bu madde sınıf öğretmenliği bölümü öğrencileri için bir iletişim problemi olarak görülmediği ya da yaşanmadığı söylenebilir.

Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin ‘Bu sınıf ortamında mutlu değilim’ (madde 14) maddesindeki görüşlerinin dağılımına bakıldığında en çok tercih edilen seçenek %39.2 ile ‘Bazen’ seçeneğidir. Bu madde sınıf öğretmenliği bölümü öğrencileri için bazen de olsa bir iletişim problemi olarak görülmediği ya da yaşanmadığı söylenebilir.

Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin ‘sınıfın fiziki yapısı’ na ilişkin görüşlerine bakıldığında en dikkat çeken bulgu; ‘Ara sıra’ seçeneği ile ‘Sınıfımızdaki araç-gereçleri yetersiz bulurum’ (madde 12) maddesinde olmuştur.

c. Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Öğrencilerinin Öğretim Elemanlarına İlişkin Görüşlerinin Bulgu ve Yorumları

Sınıf öğretmenliği Ana Bilim Dalı öğrencilerinin ‘Öğretim Elemanları’ na ilişkin görüşleri Tablo 23’de verilmiştir.

Tablo 23: Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı öğrencilerinin Öğretim Elemanlarına İlişkin Görüşleri

Maddeler	Hiç		Bazen		Ara sıra		Çoğu Zaman		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
15.Madde	32	24.6	41	31.5	23	17.7	23	17.7	11	8.5	130	100
16.Madde	12	9.2	52	40.0	35	26.9	18	13.8	13	10	130	100
17.Madde	25	19.2	41	31.5	36	27.7	20	15.4	8	6.2	130	100
18.Madde	15	11.5	49	37.7	34	26.2	25	19.2	7	5.4	130	100
19.Madde	26	20.0	55	42.3	33	25.4	10	7.7	6	4.6	130	100
20.Madde	26	20.0	37	28.5	22	16.9	22	16.9	23	17.7	130	100

Tablo 23'ün Devamı

Maddeler	Hiç		Bazen		Ara sıra		Çoğu zaman		Her zaman		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
21.Madde	25	19.2	48	36.9	26	20.0	21	16.2	10	7.7	130	100
22.Madde	44	33.8	48	36.9	24	18.5	10	7.7	4	3.1	130	100
23.Madde	47	36.2	50	38.5	18	13.8	8	6.2	7	5.4	130	100
24.Madde	9	6.9	45	34.6	27	20.8	35	26.9	14	10.8	130	100
25.Madde	29	22.3	54	41.5	32	24.6	11	8.5	4	3.1	130	100
26.Madde	21	16.2	53	40.8	27	20.8	17	13.1	12	9.2	130	100
27.Madde	41	31.5	47	36.2	20	15.4	19	14.6	3	2.3	130	100
28.Madde	62	47.7	40	30.8	12	9.2	9	6.9	7	5.4	130	100

Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin ‘Öğretim elemanlarına soru soracak kadar kendimi rahat hissetmem’ (madde 15) maddesindeki görüşlerinin dağılımına bakıldığında en çok tercih edilen seçenek %31.5 ile ‘Bazen’ seçeneğidir. Bunu izleyen seçenek ise %24.6 ile ‘Hiç’ seçeneğinde olmuştur. Bu maddenin sınıf öğretmenliği bölümü öğrencileri için bazen de olsa bir iletişim problemi olarak görüldüğü ya da yaşandığı söylenebilir.

Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin ‘Öğretim elemanlarına güvenmem’ (madde 16) maddesindeki görüşlerinin dağılımına bakıldığında en çok tercih edilen seçenek %40.0 ile ‘Bazen’ seçeneğidir. Bu seçeneği %26.9 ile ‘Ara sıra’ takip etmiştir. Bu maddenin sınıf öğretmenliği bölümü öğrencileri için bir iletişim problemi olarak görüldüğü ya da yaşandığı söylenebilir.

Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin ‘Öğretim elemanlarım bana gerektiğinde yardımcı olmaz’ (madde 17) maddesindeki görüşlerinin dağılımına bakıldığında en çok tercih edilen seçenek %31.5 ile ‘Bazen’ seçeneğidir. Bu seçeneği %27.7 ile ‘Ara sıra’ izlemiştir. Bu maddenin sınıf öğretmenliği bölümü öğrencileri için bir iletişim problemi olarak görüldüğü ya da yaşandığı söylenebilir.

Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin ‘Öğretim elemanları ders konularını açık, anlaşılır anlaşılır bir dille anlatmaya özen göstermez ’ (madde 18) maddesindeki görüşlerinin dağılımına bakıldığında en çok tercih edilen seçenek %37.7 ile ‘Bazen’ seçeneğidir. Bu seçeneği %26.2 ile ‘Ara sıra’ izlemiştir. Bu maddenin sınıf öğretmenliği bölümü öğrencileri için bir iletişim problemi olarak görüldüğü ya da yaşandığı söylenebilir.

Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin ‘Öğretim elemanları ders etkinliklerine katılmamızı sağlamaz’ (madde 19) maddesindeki görüşlerinin dağılımına bakıldığında en çok tercih edilen seçenek %42.3 ile ‘Bazen’ seçeneğidir. Bu seçeneği %25.4 ile ‘Ara sıra’ takip etmiştir. Bu maddenin sınıf öğretmenliği bölümü öğrencileri için bir iletişim problemi olarak görüldüğü ya da yaşandığı söylenebilir.

Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin ‘Derslerle ilgili sorunlarımı ders dışında öğretim elemanlarıyla rahatça görüşmem’ (madde 20) maddesindeki görüşlerinin dağılımına bakıldığında en çok tercih edilen seçenek %28.5 ile ‘Bazen’ seçeneğidir. Bu seçeneği %20.0 ile ‘Hiç’ seçeneği izlemiştir. Bu maddenin sınıf öğretmenliği bölümü öğrencileri için bazen de olsa bir iletişim problemi olarak görüldüğü ya da yaşandığı söylenebilir.

Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin ‘Öğretim elemanları bize yeterince sevgi saygı göstermediğinden derse katılmak istemem’ (madde 21) maddesindeki görüşlerinin dağılımına bakıldığında en çok tercih edilen seçenek %36.9 ile ‘Bazen’ seçeneğidir. Bu seçeneği %20.0 ile ‘Ara sıra’ izlemiştir. Bu maddenin sınıf öğretmenliği bölümü öğrencileri için bir iletişim problemi olarak görüldüğü ya da yaşandığı söylenebilir.

Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin ‘Ben konuşurken öğretim elemanlarının beni ciddiye almadıklarını hissederim bu yüzden derslere katılmak istemem’ (madde 22) maddesindeki görüşlerinin dağılımına bakıldığında en çok tercih edilen seçenek %36.9 ile ‘Bazen’ seçeneğidir. Bu seçeneği %33.8 ile ‘Hiç’ takip etmiştir. Bu

maddenin sınıf öğretmenliği bölümü öğrencileri için bazen de olsa bir iletişim problemi olarak görüldüğü ya da yaşandığı söylenebilir.

Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin ‘Öğretim elemanları, sınıfta hep belirli kişilerle diyalog kurdukları için, zayıf öğrencilere ya da diğerlerine cesaret-güven verici söz hakkı vermediklerinden derse katılmak istemem’ (madde 23) maddesindeki görüşlerinin dağılımına bakıldığında en çok tercih edilen seçenek %38.5 ile ‘Bazen’ seçeneğidir. Bu seçeneği %36.2 ‘Hiç’ izlemiştir. Bu maddenin sınıf öğretmenliği bölümü öğrencileri için bazen de olsa bir iletişim problemi olarak görüldüğü ya da yaşandığı söylenebilir.

Son yıllarda yükseköğretim kurumlarında, öğretim elemanı ve öğrencilerin sınıf ortamına ilişkin yakınlıklarıyla karşılaşmaktadır. Kimi öğretim elemanlarının öğrencileri sınıf içinde oldukça edilgin oldukları ve sürece yeterince katılmadıkları yönündeki eleştirilerine karşılık; kimi öğrenciler de öğretim elemanlarını sınıfta otoriter davrandıkları, kendilerine yeterince söz hakkı vermedikleri, düşüncelerini özgürce açıklayamadıkları yönlerinden eleştirmektedirler (Gömleksiz, 1988).

Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin ‘Çoğu zaman öğretim elemanlarının söyledikleriyle davranışları arasında bir tutarlık gözlenmez’ (madde 24) maddesindeki görüşlerinin dağılımına bakıldığında en çok tercih edilen seçenek %34.6 ile ‘Bazen’ seçeneğidir. Bunu %26.9 ile ‘Çoğu zaman’ seçeneği izlemiştir. Bu maddenin sınıf öğretmenliği bölümü öğrencileri için bir iletişim problemi olarak görüldüğü ya da yaşandığı söylenebilir.

Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin ‘Öğretim elemanlarımız sınıfta kırıncı sözler kullanır’ (madde 25) maddesindeki görüşlerinin dağılımına bakıldığında en çok tercih edilen seçenek %41.5 ile ‘Bazen’ seçeneğidir. Bunu %24.6 ile ‘Ara sıra’ seçeneği izlemiştir. Bu maddenin sınıf öğretmenliği bölümü öğrencileri için bir iletişim problemi olarak görüldüğü ya da yaşandığı söylenebilir.

Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin ‘Öğretim elemanları derslere asık suratla geldiğinden derse katılmak istemem’ (madde 26) maddesindeki görüşlerinin dağılımına bakıldığında en çok tercih edilen seçenek %40.8 ile ‘Bazen’ seçeneğidir. Bu seçeneği %20.8 ile ‘Ara sıra’ takip etmiştir. Bu maddenin sınıf öğretmenliği bölümü öğrencileri için bir iletişim problemi olarak görüldüğü ya da yaşandığı söylenebilir.

Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin ‘Öğretim elemanlarına güvenmem’ (madde 27) maddesindeki görüşlerinin dağılımına bakıldığında en çok tercih edilen seçenek %36.2 ile ‘Bazen’ seçeneğidir. Bunu %31.5 ile ‘Hiç’ seçeneği izlemiştir. Bu maddenin sınıf öğretmenliği bölümü öğrencileri için bazen de olsa bir iletişim problemi olarak görüldüğü ya da yaşandığı söylenebilir.

d)Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Öğrencilerinin Arkadaş Çevresine İlişkin Görüşlerinin Bulgu ve Yorumları

Sınıf öğretmenliği Ana Bilim Dalı öğrencilerinin ‘Öğretim Elemanları’ na ilişkin görüşleri Tablo 24’de verilmiştir.

Tablo 24: Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Öğrencilerinin Arkadaş Çevresine İlişkin Bulgular

Maddeler	Hiç		Bazen		Ara sıra		Çoğu Zaman		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
28.Madde	62	47.7	40	30.8	12	9.2	9	6.9	7	5.4	130	100
29.Madde	74	56.9	38	29.2	11	8.5	3	2.3	2	1.5	130	100
30.Madde	70	53.8	34	26.2	14	10.8	9	6.9	3	2.3	130	100
31.Madde	87	66.9	27	20.8	10	7.7	6	4.6			130	100
32.Madde	34	26.2	49	37.7	26	20.0	13	10.0	8	6.2	130	100

Sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin ‘Arkadaş çevresi’ ne ilişkin görüşlerinden ‘Arkadaşlarımın beni sevdiğinden yeterince emin değilim’ (madde 28) maddesinde en çok tercih edilen seçenek %47.7 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur. Sınıf

öğretmenliği öğrencileri için bu maddenin bir iletişim problemi olarak görülmediği ya da yaşanmadığı söylenebilir.

Sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin ‘Arkadaşlarımın konuşmama yeterince ilgi duymayacaklarını düşündüğümünden fazla diyalog içerisine girmek istemem’ (madde 29) maddesinde en çok tercih edilen seçenek %47.7 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur. Sınıf öğretmenliği öğrencileri için bu madde bir iletişim problemi olarak görülmediği ya da yaşanmadığı söylenebilir.

Sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin ‘Arkadaşlarımın, bir sıkıntı olduğunda yanımda olduklarını hissetmem’ (madde 30) maddesinde en çok tercih edilen seçenek %56.9 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur. Sınıf öğretmenliği öğrencileri için bu madde bir iletişim problemi olarak görülmediği ya da yaşanmadığı söylenebilir.

Sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin ‘Arkadaşlarımla aramda bir problem olduğunda suçlu olsam da özrü onlardan beklerim’ (madde 31) maddesinde en çok tercih edilen seçenek %66.9 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur. Sınıf öğretmenliği öğrencileri için bu madde bir iletişim problemi olarak görülmediği ya da yaşanmadığı söylenebilir.

Sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin ‘Arkadaşlarım, kendilerinin dışındaki kişilerle arkadaşlık kurmamı istemez’ (madde 32) maddesinde en çok tercih edilen seçenek %37.7 ile ‘Bazen’ seçeneği olmuştur. Sınıf öğretmenliği öğrencileri için bu madde bazen de olsa iletişim problemi olarak görüldüğü ya da yaşandığı söylenebilir.

Sınıf öğretmenlerinin ‘Arkadaş çevresi’ ne ilişkin bulgularda dikkat çeken bulgu; 28,29,30,31. maddelerde ‘Hiç’ seçeneğini takip eden seçeneğin ‘Bazen’ olduğu görülürken 32.maddede en çok tercih edilen seçenek ‘Bazen’ ken bunu takip eden seçenek ‘Hiç’ seçeneği olmuştur. Sınıf öğretmenliği öğrencileri için ‘Arkadaşlarım, kendilerinin dışındaki kişilerle arkadaşlık kurmamı istemez’ (madde

32) maddesinin iletişim problemi oluşturmada bazen de olsa etkili olduğu söylenebilir.

e) Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Öğrencilerinin Benlik Algısına İlişkin Görüşlerinin Bulgu ve Yorumları

Sınıf öğretmenliği Ana Bilim Dalı öğrencilerinin ‘Benlik Algısı’ na ilişkin görüşleri Tablo 25’de verilmiştir.

Sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin ‘Nedeni olmadığı halde kendimi son derece mutsuz hissederim’ (madde 33) maddesine ilişkin görüşlerinde en çok tercih edilen seçenek %37.7 ile ‘Bazen’ seçeneği olmuştur. Sınıf öğretmenliği öğrencileri için bu maddenin bazen de olsa bir iletişim problemi oluşturduğu söylenebilir.

Sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin ‘Yapmamam veya söylememem gereken şeyler olduğunda sık sık endişe duyarım’ (madde 34) maddesine ilişkin görüşlerinde en çok tercih edilen seçenek %39.2 ile ‘Bazen’ seçeneği olmuştur. Sınıf öğretmenliği öğrencileri için bu bazen de olsa maddenin bir iletişim problemi oluşturduğu söylenebilir.

Sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin ‘Toplumsal olaylarda arka planda kalma eğilimindeyim’ (madde 35) maddesine ilişkin görüşlerinde en çok tercih edilen seçenek %37.7 ile ‘Bazen’ seçeneği olmuştur. Sınıf öğretmenliği öğrencileri için bu maddenin bazen de olsa bir iletişim problemi oluşturduğu söylenebilir.

Sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin ‘Heyecandan kekeleyimden ve düşüncelerimi anlatmakta zorlandığımdan insanlarla konuşmaktan çekinirim’ (madde 36) maddesine ilişkin görüşlerinde en çok tercih edilen seçenek %53.8 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur. Sınıf öğretmenliği öğrencileri için bu maddenin bir iletişim problemi oluşturmadığı söylenebilir.

Tablo 25: Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Öğrencilerinin Benlik Algısına İlişkin

Bulgular

Maddeler	Hiç		Bazen		Ara sıra		Çoğu Zaman		Her Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
33.Madde	34	26.2	49	37.7	26	20.0	13	10.0	8	6.2	130	100
34.Madde	30	23.1	51	39.2	26	20.0	18	13.8	5	3.8	130	100
35.Madde	47	36.2	49	37.7	20	15.4	8	6.2	6	4.6	130	100
36.Madde	70	53.8	36	27.7	12	9.2	5	3.8	7	5.4	130	100
37.Madde	30	23.1	57	43.8	20	15.4	15	15.4	8	11.5	130	100
38.Madde	44	33.8	50	38.5	18	13.8	15	11.5	3	2.3	130	100
39.Madde	48	36.9	47	36.2	17	13.1	13	10.0	5	3.8	130	100
40.Madde	53	40.8	39	30.0	15	11.5	18	13.8	5	3.8	130	100
41.Madde	65	50.0	36	27.7	17	13.1	10	7.7	2	1.5	130	100
42.Madde	46	35.4	60	46.2	14	10.8	6	4.6	2	1.5	130	100
43.Madde	46	35.4	58	44.6	15	11.5	7	5.4	4	3.1	130	100
44.Madde	48	35.5	49	36.3	18	13.8	12	7.0	3	2.3	130	100
45.Madde	53	41.5	33	25.4	27	20.8	15	15.4	2	1.5	130	100

Sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin ‘Yeni dostlar edinmek için ilk adımını karşı taraftan beklerim’ (madde 37) maddesine ilişkin görüşlerinde en çok tercih edilen seçenek %43.8 ile ‘Bazen’ seçeneği olmuştur. Sınıf öğretmenliği öğrencileri için bu bazen de olsa maddenin bir iletişim problemi oluşturduğu söylenebilir.

Sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin ‘Girdiğim bir ortamı hareketlendiremem’ (madde 38) maddesine ilişkin görüşlerinde en çok tercih edilen seçenek %38.5 ile ‘Bazen’ seçeneği olmuştur. Sınıf öğretmenliği öğrencileri için bu bazen de olsa maddenin bir iletişim problemi oluşturduğu söylenebilir.

Sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin ‘Çabuk etki altında kalırım’ (madde 39) maddesine ilişkin görüşlerinde en çok tercih edilen seçenek %36.9 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur. Sınıf öğretmenliği öğrencileri için bu maddenin bir iletişim problemi oluşturmadığı söylenebilir.

Sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin ‘Başkalarıyla samimi olmaktan kaçınırım’ (madde 40) maddesine ilişkin görüşlerinde en çok tercih edilen seçenek %40.8 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur. Sınıf öğretmenliği öğrencileri için bu maddenin bir iletişim problemi oluşturmadığı söylenebilir.

Sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin ‘Üzerime sorumluk almaktan hoşlanmam’ (madde 41) maddesine ilişkin görüşlerinde en çok tercih edilen seçenek %50.0 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur. Sınıf öğretmenliği öğrencileri için bu maddenin bir iletişim problemi oluşturmadığı söylenebilir.

Sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin ‘Başkalarına şaka yapmaktan hoşlanmam’ (madde 42) maddesine ilişkin görüşlerinde en çok tercih edilen seçenek %46.2 ile ‘Bazen’ seçeneği olmuştur. Sınıf öğretmenliği öğrencileri için bazen de olsa bu maddenin bir iletişim problemi oluşturduğu söylenebilir.

Sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin ‘Bana yapılan şakalardan hoşlanmam’ (madde 43) maddesine ilişkin görüşlerinde en çok tercih edilen seçenek %44.6 ile ‘Bazen’ seçeneği olmuştur. Sınıf öğretmenliği öğrencileri için bu bazen de olsa maddenin bir iletişim problemi oluşturduğu söylenebilir.

Sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin ‘Duygu ve düşüncelerimi kolaylıkla ifade edemem’ (madde 44) maddesine ilişkin görüşlerinde en çok tercih edilen seçenek %36.3 ile ‘Bazen’ seçeneğinde olmuştur. Sınıf öğretmenliği öğrencileri için bu bazen de olsa maddenin bir iletişim problemi oluşturduğu söylenebilir.

Sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin ‘Beğenilmemek ve eleştirilmek kaygısı içindeyim’ (madde 45) maddesine ilişkin görüşlerinde en çok tercih edilen seçenek %41.5 ile ‘Hiç’ seçeneği olmuştur. Sınıf öğretmenliği öğrencileri için bu maddenin bir iletişim problemi oluşturmadığı söylenebilir.

Kişinin kendini algılayış biçimi hayatına yansımakta karşısındaki kişilerle iletişimine olumlu ya da olumsuz olacak şekilde yön verebilmektedir. Bireyin kendisine yönelik olumlu tutum ve bakış açısı hayata olan bakış açısını değiştirebilmektedir. Olumsuz bakış açısına sahip olan kişiler karamsarlığa daha çabuk düşebilmekte ve zamanla yalnız kalma eğiliminde bulunabilmektedir. Kendisine ve hayata karşı olumlu bir bakış açısına sahip olan bireyler ise sosyalleşme ve iletişim kurma açısından daha başarılı olabilmektedirler.

4.5.Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı öğrencilerinin sınıf içerisinde yaşadıkları iletişim problemlerinin nedenlerinden ‘Aile Çevresi, Sınıfın Fiziki Yapısı, Öğretim Elemanları, Arkadaş Çevresi ve Benlik Algısı’na ilişkin görüşlerinin ‘cinsiyet’ değişkeni arasında bir farklılık olup olmadığını belirlemek için t-testi uygulanmıştır. Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı öğrencilerinin sınıf içerisinde yaşadıkları iletişim problemlerinin nedenlerinden ‘Aile Çevresi, Sınıfın Fiziki Yapısı, Öğretim Elemanları, Arkadaş Çevresi ve Benlik Algısı’na ilişkin görüşlerinin ‘sınıf düzeyi, geldiği yer’ değişkeni arasında bir farklılık olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır.

a)Cinsiyet

Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin sınıf içerisinde yaşadıkları iletişim problemlerinin nedenlerine ilişkin cinsiyet ile öğrenci görüşlerinin ‘Aile Çevresi, Sınıfın Fiziki Yapısı, Öğretim Elemanları, Arkadaş Çevresi, ‘Benlik Algısı’ değişkenlerine göre t-testi Tablo 26’da verilmiştir.

Tablo 26’da görüldüğü gibi, sınıf içerisinde yaşanan iletişim problemlerinin nedenlerine ilişkin öğrenci görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre yapılan t-testi’nde sınıf öğretmenliği öğrencilerinin ‘aile’ değişkenine göre ,006 ile fark bulunmuştur ($p<0.005$). Fark erkek öğrenciler lehinedir. Sınıf Öğretmenliği öğrencilerinden ‘Bay’ öğrenciler ‘Aile Çevresi’ni ‘Bayan’ öğrencilere göre iletişim problemi oluşturmada daha etkili görmektedir.

Tablo 26: Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Öğrencilerinin Sınıf İçerisinde Yaşadıkları İletişim Problemlerinin Nedenlerine İlişkin Cinsiyetleri ile Öğrenci Görüşlerinin Aile Değişkenine Göre T-Testi

Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı	Gruplar	x	Ss	T	p
Aile	Bayan	15.7632	4.87406	-3.183	.006
	Bay	19.1111	7.12335	-2.992	
Sınıfın Fiziki Yapısı	Bayan	7.6667	2.12662	-227	.111
	Bay	7.7593	2.49479	-221	
Öğretim Elemanları	Bayan	30.8553	9.30334	-2.311	.673
	Bay	34.8889	10.57528	-2.251	
Arkadaş Çevresi	Bayan	7.6000	2.28981	-3575	.001
	Bay	9.4444	3.56432	-3339	
Kişinin Benlik Algısı	Bayan	25.5580	8.33061	-1.750	.281
	Bay	28.3565	9.47915	-1.707	

Tablo 26’da görüldüğü gibi, sınıf içerisinde yaşanan iletişim problemlerinin nedenlerine ilişkin öğrenci görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre yapılan t-testi’nde üniversite öğrencilerinin ‘sınıfın fiziki yapısı’ değişkenine göre ,111 ile fark bulunamamıştır ($p>0.005$).

Tablo 26’da görüldüğü gibi, sınıf içerisinde yaşanan iletişim problemlerinin nedenlerine ilişkin öğrenci görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre yapılan t-testi’nde

üniversite öğrencilerinin ‘öğretim elemanları’ değişkenine göre ,673 ile fark bulunamamıştır ($p>0.005$).

Tablo 26’da görüldüğü gibi, sınıf içerisinde yaşanan iletişim problemlerinin nedenlerine ilişkin öğrenci görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre yapılan t-testi’nde üniversite öğrencilerinin ‘arkadaş çevresi’ değişkenine göre ,001 ile fark bulunmuştur ($p<0.005$). Fark erkek öğrenciler lehinedir. . ‘Bay’ öğrenciler ‘Arkadaş Çevresi’ değişkenini iletişim problemi oluşturmada ‘Bayan’ öğrencilere göre daha etkin bulmaktadır.

Tablo 26’da görüldüğü gibi, sınıf içerisinde yaşanan iletişim problemlerinin nedenlerine ilişkin öğrenci görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre yapılan t-testi’nde üniversite öğrencilerinin ‘Benlik Algısı’ değişkenine göre ,281 ile fark bulunamamıştır ($p>0.005$).

b) Sınıf Düzeyi

Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin sınıf içerisinde yaşadıkları iletişim problemlerinin nedenlerine ilişkin sınıf düzeyi ile öğrenci görüşlerinin ‘Aile Çevresi, Sınıfın Fiziki Yapısı, Öğretim Elemanları, Arkadaş Çevresi, ‘Benlik Algısı’ değişkenlerine göre varyans analizleri Tablo 27, Tablo 28, Tablo 29, Tablo 30, Tablo 31’da verilmiştir.

Tablo 27: Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Öğrencilerinin Sınıf İçerisinde Yaşadıkları İletişim Problemlerinin Nedenlerine İlişkin Sınıf Düzeyi ile Öğrenci Görüşlerinin Aile Değişkenine Göre Varyans Analizi

VARYANS ANALİZİ					
VERİ GRUPLARI	Kareler toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	P
GRUPLARARASI	145.628	4	36.407	.973	.425
GRUP İÇİ	4679.295	125	37.434		
TOPLAM	4824.923	129			

Tablo 27’de görüldüğü gibi sınıf düzeyleri farklı öğrencilerin sınıf içerisinde yaşadıkları iletişim problemlerinin değişkenlerinden olan ‘Aile Çevresi’ ne ilişkin öğrencilerin diğer problemlerinin nedenlerine göre ,425 düzeyinde bir fark bulunamamıştır ($p>0.05$).

Tablo 28: Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Öğrencilerinin Sınıf İçerisinde Yaşadıkları İletişim Problemlerinin Nedenlerine İlişkin Sınıf Düzeyi ile Öğrenci Görüşlerinin Sınıfın Fiziki Yapısı Değişkenine Göre Varyans Analizi

VARYANS ANALİZİ					
VERİ GRUPLARI	Kareler toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	P
GRUPLARARASI	17.173	4	4.293	.822	.514
GRUP İÇİ	647.633	124	5.223		
TOPLAM	664.806	128			

Tablo 28’de görüldüğü gibi sınıf düzeyleri farklı öğrencilerin sınıf içerisinde yaşadıkları iletişim problemlerinin değişkenlerinden olan ‘Sınıfın Fiziki Yapısı’ na ilişkin öğrencilerin diğer problemlerinin nedenlerine göre ,514 düzeyinde bir fark bulunamamıştır ($p>0.05$).

Aydın’ın (1996) yılında yaptığı çalışmada; öğrencilerin bulundukları sınıf faktörünün bilişsel-davranışçı yaklaşımlı grupla psikolojik danışmanın üniversite öğrencilerinin iletişim çatışmasına girme eğilimi üzerindeki etkisi” ne bakıldığında ise; eğitim süresi arttıkça yani 3. ve 4. sınıfa geldikçe iletişimin daha olumlu hale geldiği ve iletişim çatışmasının da belirgin bir şekilde azalma gösterdiği belirtilmiştir. Yapılan araştırmada sınıf düzeyleri farklı olan sınıf öğretmenleri ‘Sınıfın Fiziki Yapısı’nı iletişim problemi oluşturmada bir etken olarak görmemektedir. Araştırmadan çıkan sonuçla Aydın (1996)’ın yaptığı araştırma sonuçları paralellik göstermemektedir.

Tablo 29: Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Öğrencilerinin Sınıf İçerisinde Yaşadıkları İletişim Problemlerinin Nedenlerine İlişkin Sınıf Düzeyi ile Öğrenci Görüşlerinin Öğretim Elemanları Değişkenine Göre Varyans Analizi

VARYANS ANALİZİ					
VERİ GRUPLARI	Kareler toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	P
GRUPLARARASI	565.591	4	141.398	1.429	.228
GRUP İÇİ	12366.786	125	98.934		
TOPLAM	12932.377	129			

Tablo 29’da görüldüğü gibi sınıf düzeyleri farklı öğrencilerin sınıf içerisinde yaşadıkları iletişim problemlerinin değişkenlerinden olan ‘Öğretim Elemanları’ na ilişkin öğrencilerin diğer problemlerinin nedenlerine göre ,228 düzeyinde bir fark bulunamamıştır ($p>0.05$).

Tablo 30: Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Öğrencilerinin Sınıf İçerisinde Yaşadıkları İletişim Problemlerinin Nedenlerine İlişkin Sınıf Düzeyi ile Öğrenci Görüşlerinin Arkadaş Çevresi Değişkenine Göre Varyans Analizi

VARYANS ANALİZİ					
VERİ GRUPLARI	Kareler toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	P
GRUPLARARASI	78.365	4	19.591	2.229	.070
GRUP İÇİ	1089.774	124	8.789		
TOPLAM	1168.140	128			

Tablo 30’da görüldüğü gibi sınıf düzeyleri farklı öğrencilerin sınıf içerisinde yaşadıkları iletişim problemlerinin değişkenlerinden olan ‘Arkadaş Çevresi’ ne ilişkin öğrencilerin diğer problemlerinin nedenlerine göre .070 düzeyinde bir fark bulunmuştur ($p<0.05$).

Tablo 31: Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Öğrencilerinin Sınıf İçerisinde Yaşadıkları İletişim Problemlerinin Nedenlerine İlişkin Sınıf Düzeyi ile Öğrenci Görüşlerinin Benlik Algısı Değişkenine Göre Varyans Analizi

VARYANS ANALİZİ					
VERİ GRUPLARI	Kareler toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	P
GRUPLARARASI	412.342	4	103.086	1.319	.267
GRUP İÇİ	9453.649	121	78.129		
TOPLAM	9865.991	125			

Tablo 30’da görüldüğü gibi sınıf düzeyleri farklı öğrencilerin sınıf içerisinde yaşadıkları iletişim problemlerinin değişkenlerinden olan ‘Benlik Algısı’ na ilişkin öğrencilerin diğer problemlerinin nedenlerine göre ,267 düzeyinde bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

c) Geldikleri Yer

Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin sınıf içerisinde yaşadıkları iletişim problemlerinin nedenlerine ilişkin Geldikleri Yer ile öğrenci görüşlerinin ‘Aile Çevresi, Sınıfın Fiziki Yapısı, Öğretim Elemanları, Arkadaş Çevresi, ‘Benlik Algısı’ değişkenlerine göre varyans analizleri Tablo 31, Tablo 32, Tablo 33, Tablo 34, Tablo 35’da verilmiştir.

Tablo 32: Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Öğrencilerinin Sınıf İçerisinde Yaşadıkları İletişim Problemlerinin Nedenlerine İlişkin Geldikleri Yer ile Öğrenci Görüşlerinin Aile Çevresi Değişkenine Göre Varyans Analizi

VARYANS ANALİZİ					
VERİ GRUPLARI	Kareler toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	P
GRUPLARARASI	113.662	4	28.416	.754	.557
GRUP İÇİ	4711.261	125	37.690		
TOPLAM	4824.923	129			

Tablo 32’de görüldüğü gibi geldikleri yer farklı öğrencilerin sınıf içerisinde yaşadıkları iletişim problemlerinin değişkenlerinden olan ‘Aile Çevresi’ ne ilişkin

öğrencilerin diğer problemlerinin nedenlerine göre ,557 düzeyinde bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 33: Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Öğrencilerinin Sınıf İçerisinde Yaşadıkları İletişim Problemlerinin Nedenlerine İlişkin Geldikleri Yer ile Öğrenci Görüşlerinin Sınıfın Fiziki Yapısı Değişkenine Göre Varyans Analizi

VARYANS ANALİZİ					
VERİ GRUPLARI	Kareler toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	P
GRUPLARARASI	12.728	4	3.182	.605	.660
GRUP İÇİ	652.079	124	5.259		
TOPLAM	664.806	128			

Tablo 33’de görüldüğü gibi geldikleri yer farklı öğrencilerin sınıf içerisinde yaşadıkları iletişim problemlerinin değişkenlerinden olan ‘Sınıfın Fiziki Yapısı’ na ilişkin öğrencilerin diğer problemlerinin nedenlerine göre ,660 düzeyinde bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 34: Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Öğrencilerinin Sınıf İçerisinde Yaşadıkları İletişim Problemlerinin Nedenlerine İlişkin Geldikleri Yer ile Öğrenci Görüşlerinin Öğretim Elemanları Değişkenine Göre Varyans Analizi

VARYANS ANALİZİ					
VERİ GRUPLARI	Kareler toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	P
GRUPLARARASI	116.044	4	29.011	.283	.889
GRUP İÇİ	12816.333	125	102.531		
TOPLAM	12932.377	129			

Tablo 34’de görüldüğü gibi geldikleri yer farklı öğrencilerin sınıf içerisinde yaşadıkları iletişim problemlerinin değişkenlerinden olan ‘Öğretim Elemanları’ na ilişkin öğrencilerin diğer problemlerinin nedenlerine göre ,889 düzeyinde bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 35: Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Öğrencilerinin Sınıf İçerisinde Yaşadıkları İletişim Problemlerinin Nedenlerine İlişkin Geldikleri Yer ile Öğrenci Görüşlerinin Arkadaş Çevresi Değişkenine Göre Varyans Analizi

VARYANS ANALİZİ					
VERİ GRUPLARI	Kareler toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	P
GRUPLARARASI	67.642	4	16.910	1.905	.114
GRUP İÇİ	1100.498	124	8.875		
TOPLAM	1168.140	128			

Tablo 34’de görüldüğü gibi geldikleri yer farklı öğrencilerin sınıf içerisinde yaşadıkları iletişim problemlerinin değişkenlerinden olan ‘Arkadaş Çevresi’ ne ilişkin öğrencilerin diğer problemlerinin nedenlerine göre ,889 düzeyinde bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 36: Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Öğrencilerinin Sınıf İçerisinde Yaşadıkları İletişim Problemlerinin Nedenlerine İlişkin Geldikleri Yer ile Öğrenci Görüşlerinin Benlik Algısı Değişkenine Göre Varyans Analizi

VARYANS ANALİZİ					
VERİ GRUPLARI	Kareler toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	P
GRUPLARARASI	349.101	4	87.275	1.110	.355
GRUP İÇİ	9516.890	121	78.652		
TOPLAM	9865.991	125			

Tablo 36’da görüldüğü gibi geldikleri yer farklı öğrencilerin sınıf içerisinde yaşadıkları iletişim problemlerinin değişkenlerinden olan ‘Benlik Algısı’ na ilişkin öğrencilerin diğer problemlerinin nedenlerine göre ,335 düzeyinde bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın bulgularına ve yorumlarına dayalı olarak ulaşılan sonuçlar ve bu sonuçlara ilişkin önerilere yer verilmiştir.

5.1.Sonuçlar

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin sınıf içerisinde karşılaştıkları iletişim problemlerinin Aile çevresi, Sınıfın fiziki yapısı, Öğretim elemanları, Arkadaş çevresi ve Kişinin benlik algısı değişkenlerine göre görüşleri belirlenmiştir. Uygulanan anket sonucunda elde edilen verilerin istatistiksel analizleri yapılarak aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

5.1.1.Kişisel Bilgilere İlişkin Sonuçlar

1.Tüm denek gruplarının % 54.3'ünü 'bayan', % 45.7'sini 'bay' oluşturmaktadır.

2.Araştırmaya katılan öğrencilerin %23.4'ü Eğitim Fakültesi, %15.6'sı İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, %13.0'ı Fen-Edebiyat Fakültesi, %3.1'i Tıp Fakültesi, %15.6'sı Bolu Meslek Yüksek Okulu, %7.9'u Gerede Meslek Yüksek Okulu,%3.1'i Mengen Meslek Yüksek Okulu, %2.6'sı Mudurnu Meslek Yüksek Okulu, %2.6'sı Sağlık Meslek Yüksek Okulu, %3.1'i Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon, %7.3'ü Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu, %2.6'sı Mühendislik Fakültesi öğrencisidir.

3. Üniversite öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre dağılımlarına bakıldığında; öğrencilerin %580'i 1.sınıf, %456.5'i 2.sınıf, %81.3'ü 3.sınıf, %22.3'ü 4.sınıf, %10.4'ü beklemeli'dir.

4.Ailenin Ekonomik (Meslek) Durumuna bütün fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu olarak bakıldığında aylık geliri 100-250 YTL arasında olan toplam öğrenci oranı %1.8, 251-500 YTL arasında olan toplam öğrenci oranı %8.5, 501-750 YTL arasında olan toplam öğrenci oranı %24.7, 751-1000 YTL arasında olan toplam öğrenci oranı %24.4, 1001-1500 YTL arasında olan toplam öğrenci oranı %24.4, 1501 YTL'den fazla olan toplam öğrenci oranı %16.3'dür.

6.Araştırmaya katılan bütün fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerinin kaldıkları yere bakıldığında toplam %16.9'u Özel Yurtta, %28.5'i Devlet Yurdu'nda, %34.2'si Arkadaşlarla Kiralık Evde, %3.2'si Tek Başına Kiralık Evde, %14.1'ü 'Ailesiyle Birlikte, %3.2'si Diğer koşullarda kalmaktadır.

5.1.2.Alt Problemlere İlişkin Sonuçlar:

Üniversite öğrencilerinin sınıf içersinde iletişim problemlerinin nedenlerinden biri olarak görülen 'Aile Çevresi' ne ilişkin maddeler genel olarak değerlendirildiğinde toplamda; 'Ailem, görüşlerim, fikirlerim, duygu ve ihtiyaçlarımla ilgilenmez (madde 1) %73.1 ile, 'Kişisel problemlerimi aileme anlatmakta çoğu zaman zorluk çekerim. Bu yüzden içe kapanık olduğumu düşünürüm' (madde 2) %39.7 ile, 'Ailem, beni sık sık başkalarıyla karşılaştırır. Bu kendimden şüphe etmeme neden olur' (madde 3) %54.8 ile, 'Ailem herhangi bir konuda isabetli karar vereceğime inanmaz. Bu yüzden bana güvenmedikleri hissine kapılırım' (madde 4) %67.4 ile, 'Ailem, karşı cinsten arkadaş edinmemi hoş karşılamaz' (madde 5) %84.9 ile, 'Ergenlik çağında benimle pek meşgul olmamışlardır' (madde 6) %53.7 ile, 'Ailemin, her konuda bana moral-destek verdiğini düşünmüyorum. Bu beni mutsuz yapıyor' (madde 7) %65.2 ile, 'Annem-babam beni başkalarının yanında küçük düşürücü sözler söyler, kırıncı tenkitlerde bulunur. Bunun kendime olan güvenimi olumsuz etkilediğini düşünürüm' (madde 8) %74.9 ile, 'Ailem, diğer kardeşlerime (kardeş yoksa diğer akrabalarımıza) benden daha fazla önem verir, daha nazik davranır, bu yüzden kendimi yalnız hissederim' (madde 9) %77.6 ile, 'Annem-babam okuldan yüksek notlar getirmediğim zaman kızar. Notun benden daha önemli olduğunu düşünürüm' (madde 10) %69.9 ile,

‘Ailem, arkadaşlarımın evimize gelmesini istemez’ (madde 11) %81.2 ile ‘Hiç’ seçeneği en çok tercih edilen seçenektir.

Üniversite öğrencilerinin sınıf içerisinde yaşadıkları iletişim problemlerinin nedenlerine ilişkin verilen maddeler toplamda; ‘Sınıfımızdaki araç-gereçleri yetersiz bulurum’ (madde 12) maddesinde en çok tercih edilen seçenek %24.7 ile ‘Bazen’ , ‘Sınıfımızda oturduğum yerden tahtayı rahatça göremem’ (madde 13) maddesinde en çok tercih edilen seçenek %41.3 ile ‘Hiç’ , ‘Bu sınıf ortamında mutlu değilim’ maddesinde en çok tercih edilen seçenek %37.9 ile ‘Bazen’ seçeneği olmuştur.

Üniversite öğrencilerinin sınıf içinde yaşadıkları iletişim problemlerinin nedenlerinden ‘Öğretim Elemanları’na ilişkin maddelere genel olarak bakıldığında toplamda tercih edilen seçenekler; Öğretim elemanlarına soru soracak kadar kendimi rahat hissetmem’ (madde 15) %37.0 , ‘Öğretim elemanlarına güvenmem’ (madde 16) %36.1 , ‘Öğretim elemanları, ders konularını açık, anlaşılır bir dille açıklamaya özen göstermez’ (madde 18) %40.3, ‘Öğretim elemanları bize yeterince sevgi-saygı göstermediğinden derse katılmak istemem’ (madde 21) %35.2, ‘Çoğu zaman, öğretim elemanlarının söyledikleriyle davranışları arasında bir tutarlık gözlenmez’ (madde 24) %38.2, ‘Öğretim elemanlarımız sınıfta kırıcı sözler kullanır’ (madde 25) %38.2, ‘Öğretim elemanları derslere asık suratla geldiğinden derse katılmak istemem’ (madde 26) %35.3 ile ‘Bazen’ seçeneği olmuştur. ‘Öğretim elemanlarım bana gerektiğinde yardımcı olmaz’ (madde 17) %37.5, ‘Öğretim elemanları ders etkinliklerine katılmamızı sağlamaz’ (madde 19) %38.7, ‘Derslerle ilgili sorunlarımı ders dışında öğretim elemanlarıyla rahat görüşemem’ (madde 20) %35.0, ‘Ben konuşurken öğretim elemanlarının beni ciddiye almadıklarını hissedirim bu yüzden derslere katılmak istemem’ (madde 22) %49.7, ‘Öğretim elemanları, sınıfta hep belirli kişilerle diyalog kurdukları için, zayıf öğrencilere ya da diğerlerine cesaret-güven verici söz hakkı vermediklerinden derse katılmak istemem’ (madde 23) %41.7, ‘Öğretim elemanları sınıf içerisinde tartışma ortamı yaratmadığından derslere katılmak istemem’ (madde 27) %42.9 ile ‘Hiç’ seçeneği toplamda en çok tercih edilen seçenek olmuştur.

Üniversite öğrencilerinin ‘Arkadaş çevresi’ ne ilişkin en çok tercih edilen seçenekler toplamda; ‘Arkadaşlarımın beni sevdiğinden yeterince emin değilim’ (madde 28) %51.4, ‘Arkadaşlarımın konuşmama ilgi duymayacaklarını düşündüğümünden fazla diyalog içerisine girmek istemem’ (madde 29) %58.8, ‘Arkadaşlarımın, bir sıkıntımda olduğunda yanımda olduklarını hissetmem’ (madde 30) %54.5, ‘Arkadaşlarımla aramda bir problem olduğunda suçlu olsam da özrü onlardan beklerim’ (madde 31) %68.9, ‘Arkadaşlarım, kendilerinin dışındaki kişilerle arkadaşlık kurmamı istemez’ (madde 32) %68.3 ile en çok tercih edilen seçenek ‘Hiç’ seçeneği olmuştur.

Üniversite öğrencilerinin sınıf içinde yaşadıkları iletişim problemlerinin nedenlerinden ‘Benlik Algısı’ değişkeninde toplamda; ‘Nedeni olmadığı halde kendimi son derece mutsuz hissederim’ (madde 33) %39.4, ‘Yapmamam veya söylememem gereken şeyler olduğunda sık sık endişe duyarım’ (madde 34) % 43.1, ‘Yeni dostlar edinmek için ilk adımı karşı taraftan beklerim’ (madde 37) %29.4, ‘Girdiğim bir ortamı hareketlendiremem’ (madde 38) %29.3, ‘Bana yapılan şakalardan hoşlanmam’ (madde 43) %42.4, Duygu ve düşüncelerimi kolaylıkla ifade edemem’ (madde 44) % 41.9 ile ‘Bazen’ seçeneği en çok tercih edilen seçenek olmuştur. ‘Toplumsal olaylarda arka planda kalma eğilimindeyim’ maddesine ilişkin (madde 35) %40.0, ‘Heyecandan kekeleydiğimden ve düşüncelerimi anlatmakta zorlandığımdan insanlarla konuşmaktan çekinirim’ (madde 36) %51.0, ‘Çabuk etki altında kalırım’ (madde 39) %31.5, ‘Başkalarıyla samimi olmaktan kaçınırım’ (madde 40) %31.8, ‘Üzerime sorumluluk almaktan hoşlanmam’ (madde 41) %45.0, ‘Başkalarına şaka yapmaktan hoşlanmam’ (madde 42) %40.5, ‘Beğenilmemek ve eleştirilmek kaygısı içindeyim’ (madde 45) %52.0 ile ‘Hiç’ seçeneği toplamda en çok tercih edilen seçenek olmuştur.

Araştırmaya ilişkin ikinci alt problemde ‘cinsiyete göre’ aile, sınıfın fiziki yapısı, öğretim elemanları, arkadaş çevresi, benlik algısı değişkenlerinin iletişim problemi oluşturmada etkili olduğu yapılan istatistiksel teknikler sonucunda saptanmıştır.

Araştırmaya ilişkin üçüncü alt problemde ‘Fakülte/Yüksekokul/Meslek Yüksekokulu öğrencilerine göre’ aile, sınıfın fiziki yapısı, öğretim elemanları, arkadaş çevresi, benlik algısı değişkenlerinin iletişim problemi oluşturmada etkili olduğu yapılan istatistiksel teknikler sonucunda saptanmıştır.

Araştırmaya ilişkin dördüncü alt problemde sınıf öğretmenliği öğrencilerinin ‘aile çevresi, sınıfın fiziki yapısı, öğretim elemanları, arkadaş çevresi değişkenlerine ilişkin görüşlerine yer verilmiştir. Sınıf öğretmenliği öğrencileri sınıftaki araç-gereç yetersizliğini bir iletişim problemi olarak görmektedir. Bunun yanı sıra, öğretim elemanları ile ilgili olan maddelerde; öğretim elemanlarına güvenmem, öğretim elemanları bana gerektiğinde yardımcı olmaz, öğretim elemanları ders konularını açık, anlaşılır bir dille anlatmaya özen göstermez, öğret,m elemanları bize yeterince sevgi-saygı göstermez, öğret,m elemanları sınıfta kırıcı sözler kullanır, öğretim elemanları derslere asık suratla gelir, öğretim elemanlarının söyledikleriyle davranışları arasında bir tutarlık gözlenmez maddelerinin sınıfta karşılaşılan bir iletişim problemi olarak görmektedir.

Araştırmaya ilişkin beşinci alt problemde ‘sınıf öğretmenliği öğrencilerinin ‘cinsiyet’e göre ‘Bay’ öğrenciler ‘aile çevresi’ ve ‘arkadaş çevresi’ değişkenlerinin iletişim problemi oluşturmada ‘Bayan’ öğrencilere göre daha etkin gördüğü yapılan istatistiksel teknikler sonucunda saptanmıştır. Bunun yanı sıra öğrencinin, farklı sınıf düzeyindeki sınıf öğretmenliği öğrencilerinin ‘arkadaş çevresi’ değişkenini iletişim problemi oluşturmada etkili bir neden olarak gördükleri yapılan istatistiksel teknikler sonucunda saptanmıştır.

ÖNERİLER

Bu araştırmanın sonuçları ile ilgili olarak uygulamaya ve bu konuda yapılacak araştırmaya yönelik öneriler aşağıda yer almaktadır:

1- Gencin karşı cinsten arkadaş edinmesine anne-babanın daha duyarlı yaklaşması gerekmektedir.

2- Fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokullarında gerekli araç-gerecin temin edilmeli, sınıf içerisinde iletişimi aksatmayacak şekilde düzenleme yapılmalıdır.

3- Öğretim elemanları üniversite öğrencilerine karşı kırıcı sözlerden sakınmalıdır.

4- Öğretim elemanları, öğrencilerin derslerle ilgili sorunlarını ders dışında da görüşebilmelerine olanak sağlamalıdır.

5- Öğretim elemanları öğrencilerin düşüncelerini dikkatle dinlemeli ve öğrenciye önem verdiğini hissettirmelidir.

6- Sınıf içerisinde öğrencinin kendini mutlu hissedebilmesi için öğrenciler arkadaşlarından, öğretim elemanlarından, sosyal kulüplerden yardım almalılardır.

Gelecekteki Araştırmalara İlişkin Öneriler

1- İletişim problemlerinin nedenlerine ilişkin kitle iletişim araçlarının (internet, televizyon, basın yayın) etkileri de göz önünde bulundurulabilir.

2- Benzer bir çalışma lise öğrencileri (ergenlik dönemi) için de yapılabilir.

3- Yapılacak başka bir çalışmada iletişim problemlerinin nedenlerine ilişkin aile ya da öğretim elemanlarının da görüşleri alınabilir.

4-Yapılacak olan başka bir çalışmada öğrencilerin okudukları bölümlerin iletişim problemlerine etkisi araştırılabilir.

KAYNAKÇA

Acar Voltan, Nilüfer-Whirter,Mc.Jeffries ‘Ergen ve Çocukla İletişim’, Ankara. US-A Yayıncılık. 2000

Arseven, Ali D. ‘Benlik Tasarımı’, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Dergisi**. <http://www.egitimdergisi.hacettepe.edu.tr/19861ALI%20D%20ARSEVEN.Pdf>

Akbaba, Sırrı ‘Ana-Baba Tutumlarının Bazı Kişilik Özellikleri Üzerine Etkisi’ Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 1988

Aktaş, Yeşare ‘Üniversite Öğrencilerinin Uyum Düzeylerinin İncelenmesi’ **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi**, sayı: 13, 1997, ss.107-110

Alisinanoğlu, Fatma ‘Gençlik Dönemi Özellikleri ve Genç Anne-Baba İletişimi’ **Eğitim ve Bilim**, cilt: 27, sayı: 123, 2002, ss.62-63

Anar, Suat ‘Aile ve Toplumsallaşma’ **Eskişehir Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, cilt: 3, sayı: 1 (Ocak 1990), ss.29-42.

Aral, Neriman-Gürsoy, Figen. ‘Gençlerin Yalnızlık Düzeylerinin İncelenmesi,’ **Eğitim ve Bilim**, cilt: 25, sayı: 116, 2000, ss. 8-11

Atabek, Nejat - Dağtaş, Erdal. **Kamuoyu ve İletişim**. Eskişehir: Eğitim, Sağlık ve Bilimsel Araştırma Çalışmaları Vakfı Yayınları, 1998

Aydın, Davut ‘Bilişsel Davranışçı Yaklaşımlı Psikolojik Danışmanın Üniversite Öğrencilerinin İletişim Çatışmalarını Önlemedeki Etkisi’ Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 1996

Başar, Hüseyin. **Sınıf Yönetimi**. İstanbul: Pegem Akademik Yayınları, 2001

Bayram, Hikmet ‘Eğitim Yüksekokullarında Öğretim Elemanı-Öğrenci İletişimi’ Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 1992

Bilen, Mürevvet. **Sağlıklı İnsan İlişkileri**. Ankara: Anı Yayıncılık, 2004

Bolat, Salih ‘Eğitim Örgütlerinde İletişim’ **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, sayı: 12, 1996, ss.75-80

Bursalıoğlu Ziya. **Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranışlar**. Ankara: Pegem Akademi Yayınları, 2002.

Can, Gürhan. ‘Lise Öğrencilerinin Benlik Kavramlarını Etkileyen Ailesel Değişkenler’ **Eğitim Fakültesi Dergisi**, cilt:4, sayı:1-2, 1991, ss.7-18

Canlier, Veyis. ‘Yönetimde İletişim ve Başarı’, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 1997.

Clifford, T.Morgan. **Psikolojiye Giriş**. (Çev: Arıcı ve diğerleri) Ankara: Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yayınları, 1980.

Cüceloğlu, Doğan. **İçimizdeki Biz**. İstanbul: Sistem Yayıncılık, 1993

Cüceloğlu, Doğan. **İçimizdeki Çocuk**. İstanbul: Remzi Kitabevi, 1997.

Çok, Figen “Üniversite Öğrencilerinin Arkadaşlık İlişkileri ve Bunun Ana Baba Tutumlarıyla İlişkisi”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, **Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 1993.

Demiray, Emine. ‘Aile İçi İletişim,’ (Edit.: Uğur Demiray) **Meslek Yüksekokulları için Genel İletişim**. Ankara: Pegem Akademi Yayınları, 2003.

Dökmen, Üstün. **İletişim Çatışmaları ve Empati**. Ankara: Sistem Yayıncılık, 2002.

Dönmezer, İbrahim. **Ailede İletişim ve Etkileşim**. İstanbul: Sistem Yayıncılık, 1999.

Elkın, Frederick. **Çocuk ve Toplum Çocuğun Toplumsallaşması**. (Çev. Nazife Güngör), İstanbul: Gündoğan Yayıncılık, 1995.

Erdoğan, İrfan. **İletişimi Anlamak**. Ankara: Erk Yayınları, 2002.

Ergin, Akif. **Öğretim Teknolojisi İletişim**. Ankara: Pegem Özel Eğitim ve Hizmetleri, 1995.

Ergin, Akif – Geçer, Aynur. ‘Öğrenci Algılarına Göre Öğretim elemanlarının İletişim Biçimleri’ **Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, cilt: 32, sayı:1, 1999, ss.1-28

Ergin, Akif - Birol, Cem. **Eğitimde İletişim**. Ankara: Anı Yayıncılık, 2000.

Erişti, Bahadır. ‘Üniversite Öğrencilerinin Öğretme-Öğrenme Sürecine Katılım Durumları’ **Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, cilt: 8, sayı: 1-2, 1998, ss.52-67.

Eroğlu, Feyzullah. **Davranış Bilimleri**. İstanbul: Beta Yayınları, 2004.

Evcimen, Hülya “Lise Müdürlerinin İletişim Düzeyi ile Öğretmenlerin İş Doyumu ve Öğrencilerle Sınıf İçi İletişim Düzeyi Arasındaki İlişkiler” Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Hacettepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 1998

Evliyaoğlu, Gökhan. **İletişim Psikolojisi-Psikolojik İletişim**. Ankara: Gazeteciler Cemiyeti Yayınları, 1987.

Gerçek, İsmail. **Gençliğin Eğitimi**. Ankara, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1986.

Gizir, Sıdıka. 'Üniversite ve İletişim' **Kuram ve Uygulamalarla Eğitim Yönetimi Dergisi**, sayı: 30, 2002, ss.219-244.

Gordon, Thomas. **Etkili Ana Baba Eğitiminde Uygulamalar**. (Çev.Emel Aksay; Edt.: Birsen Özkan) İstanbul, Sistem Yayıncılık, 1996.

Gordon, Thomas. **Etkili Öğretmenlik Eğitimi**. (Çev. Emel Aksay) İstanbul, Sistem Yayıncılık, 1997.

Gömlüksiz, Müfit 'Demokratik Bir Sınıf Ortamı Açısından Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi'ndeki Öğretim Elemanları ve Öğrencilerinin Davranışlarının Değerlendirilmesi', Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 1988.

Güçlü, Nezahat. 'Sınıfta İletişim,' (Edt.:Leyla Küçükahmet) **Sınıf Yönetimi**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2000.

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu. Yapısal-Fonksiyonel Yaklaşım ve Gelişim Kuramları Doğrultusunda Aile ve Çevre Sorunları Gencin Kişiliğini Nasıl Etkilemektedir. Ankara, 1988.

Hortaçsu, Nuran. **Çocuklukta İlişkiler, Ana-Baba, Kardeş ve Arkadaş**. İstanbul: İmge Kitabevi Yayıncılık, 2002

Jeffries Mc.Whirter. **Ergen ve Çocukla İletişim**. (Edt: Nilüfer Voltan Acar) Ankara: U S-A Yayıncılık, 2000

Kayaalp, İsa. **Eğitimde İletişim Dili**. İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınları, 2002.

Kılıçcı, Yedigâr. **Okulda Ruh Sağlığı**. Ankara: Anı Yayıncılık, 2000.

Kırmızı, Hasan. **Genel ve Teknik İletişim**. Trabzon: Üçyol Kitap Kirtasiye, 2005.

Kızıltan, Gonca, ‘Üniversite Öğrencilerinin Kişisel ve Sosyal Uyum Düzeylerini Etkileyen Etmenler’ Yayımlanmamış Doktora Tezi. **Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü** Ankara, 1984.

Koçak, Yasemin. ‘Okul- Aile İletişiminin Engelleri’ **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, sayı: 6, 1991, ss.129-133

Külahoğlu, Şermin Önder. ‘Öğrenci Davranışlarını Etkileyen Psikolojik ve Sosyal Faktörler’ (Edt: Leyla Küçükahmet) **Sınıf Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar**. Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 2000.

Mısırlı, İrfan. **Genel İletişim**. Ankara, Detay Yayıncılık, 2003.

Murat, Mehmet-Aslantaş, Hacı İsmail-Özgen, Habib. ‘Öğretim Elemanlarının Sınıf İçi Eğitim-Öğretim Etkinlikleri Açısından Değerlendirilmesi,’ **Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, cilt:26, sayı:3, 2006, ss.263-278.

Namlu, Ayşen Gürcan. ‘Öğretmenlerin Eğitimde Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları’ **Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, cilt: 8, sayı:1-2, 1998, ss.184-200.

Oskay, Gülter. ‘Değer Yargılarından Kaynaklanan Ana-Baba Ergen Çatışmasının Sosyo-Ekonomik ve Benzeri Değişkenler Açısından İncelenmesi, 1985. <http://193.140.216.63/19905G%C3%9CLTER%20OSKAY.pdf>

Oskay, Güler. ‘Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Gelişim Düzeylerinin Bulunduğu Fakülte ve Anabilim Dallarına Göre İncelenmesi,’ **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, sayı: 13, 1997, ss.63-73.

Oskay, Ünsal. **İletişimin ABC’si**. İstanbul, Der Yayınları, 2001

Önen, Feride ‘Kişinin Kendini Kabulü ile Başkaları Tarafından Kabulü Arasındaki İlişki’ Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 1989.

Özen, Yener. **İlköğretimde Çocukla İletişim**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2001

Özgüven, İ.Ethem. ‘Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Zihinsel Olmayan Faktörlerle İlgili Araştırmalar’, Ankara, 1974.

Öztaş, Rukiye ‘Sınıf Öğretmenlerinin İletişim Yeterlilikleri’. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 2001.

Özyürek, Mehmet. **Sınıf Yönetimi**. Ankara, Karatepe Yayınları, 2001.

Sillars, S. **İletişim**. (Çev: Nüzhet Akın) Ankara, Özgün Matbaacılık, 1995

Şahin, Fikret ‘Öğrenme-Öğretme Sürecinde Öğrencinin Sözel İletişim Endişeleri’. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Anakara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 1997.

Şen, H.Şenay - Erişen, Yavuz. ‘Öğretmen Yetiştiren Kurumlarda Öğretim Elemanlarının Etkili Öğretmenlik Özellikleri’ **Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi**, cilt:22, sayı:1, 2002, ss.99-116.

Taş, Ali. ‘Sınıf Yönetimini Etkileyen Etmenler,’ (Edt: Hüseyin Kıran) **Etkili Sınıf Yönetimi**. Ankara: Anı Yayıncılık, 2005.

Tomul, Ekber. ‘Sınıfta Öğretmen- Öğrenci İletişimi,’ (Edt: Hüseyin Kıran) **Etkili Sınıf Yönetimi**. Ankara: Anı Yayıncılık, 2005

Toy, Sevgi ‘Mühendislik ve Hukuk Fakültesi Öğrencilerinin İletişim Becerileri Açısından Karşılaştırılması ve İletişim Becerileriyle Bazı Değişkenler Arasındaki İlişkiler’ Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 2007.

Tutar, Hasan - Yılmaz, M.Kemal – Erdönmez, Cumhur. **Genel ve Teknik İletişim**. Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2005.

Voltan Acar, Nilüfer, Jeffries Mc.Whirter. **Ergen ve Çocukla İletişim**. (Edt: Nilüfer Voltan Acar) Ankara: U S-A Yayıncılık, 2000.

Vural, Birol. ‘Eğitim Öğretimde Etkili İletişim’ (Edt: Rahime Demir) **Yetkin- İdeal- Vizyoner Öğretmen**. İstanbul, Bilge Matbaacılık, 2004.

Yeşilyaprak, Elif. ‘Gazi Üniversitesi Halkla İlişkiler Bölümü Öğrencilerinin, Eğitimcilerle İletişimleri Bağlamında, Eğitsel Motivasyonlarına Etki Eden Faktörler Nelerdir’ Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. **Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 2004.

Yıldırım, İbrahim. ‘Akademik Başarının Yordayıcısı Olarak Yalnızlık, Sınav Kaygısı ve Sosyal Destek’ **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi** sayı: 18, 2000, ss.167-176

Yüksel, Haluk Ahmet. ‘İletişim Kavram ve Tanımı’ (Edt: Uğur Demiray) **Meslek Yüksekokulları için Genel İletişim**. Ankara: Pegem Akademi Yayınları, 2003.

Yüksel-Şahin, Fulya ‘Grupla İletişim Becerileri Eğitiminin Üniversite Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeyine Etkisi’. **Eğitim ve Bilim Dergisi**, cilt: 22, sayı:110, 1998, ss.12-19

Zıllıoğlu Merih. **İletişim Nedir?** İstanbul: Cem Yayınları, 1993

Zıllıoğlu, Merih. **İletişim Nedir?** İstanbul: Cem Yayınevi, 1996

Wiredu, Kevasi. **İletişim ve Toplum Sorunları Kuram ve Uygulama.** (Unesco Türk Sosyal Bilimler Derneği) İstanbul, Olgaç Matbaacılık, 1983.

EKLER:

EK 1: Kişisel Bilgiler

EK 2: Öğrenci Anket Formu

EK 3: Özgeçmiş

EK 4: İzinler

Ek-1

KİŞİSEL BİLGİLER

1.Cinsiyetiniz	2.Fakülteniz/Yüksekokulunuz	3.Sınıfınız	4.Geldiğiniz Yerin Sosyal Durumu	5.Şuan Kaldığınız Yer
☐ Bayan	☐ Eğitim Fak..	☐ 1.Sınıf	☐ Büyükşehir	☐ Özel Yurt
☐ Bay	☐ İ.İ.B.F	☐ 2.Sınıf	☐ İl	☐ Devlet Yurdu
	☐ Fen Ede.Fak..	☐ 3.Sınıf	☐ İlçe	☐ Arkadaşlarla kiralık ev
	☐ Tıp Fak..	☐ 4.Sınıf	☐ Kasaba	☐ Tek başıma kiralık ev
	☐ MYO	☐ Beklemeli	☐ Köy	☐ Aile
	☐ Lütfen Belirtiniz		☐ Mezra	☐ Diğer Lütfen Belirtiniz.....
6.Bölümünüz	Lütfen belirtiniz.....			
7.Anabilim Dalınız	Lütfen belirtiniz.....			
Ailenize İlişkin Bilgiler				
8.Anne ve Babanız		9.Kardeş Sayınız		
☐ Birlikte yaşıyorlar		☐ Kardeşim yok		
☐ Ayrı yaşıyorlar		☐ 1 kardeşim var		
☐ Annem Hayatta Değil		☐ 2- 4 kardeşim var		
☐ Babam Hayatta Değil		☐ 5 ve daha fazla kardeşim var		
10.Annenizin Öğrenim Durumu		11.Babanızın Öğrenim Durumu		
☐ Okur-Yazar Değil		☐ Okur-Yazar Değil		
☐ Okur-Yazar veya İlkokul Mezunu		☐ Okur-Yazar veya İlkokul Mezunu		
☐ Ortaokul Mezunu		☐ Ortaokul Mezunu		
☐ Lise veya Dengi Okul Mezunu		☐ Lise veya Dengi Okul Mezunu		
☐ Üniversite ya da Yüksekokul Mezunu		☐ Üniversite ya da Yüksekokul Mezunu		
☐ Yüksek lisans/Doktora Mezunu		☐ Yüksek lisans/Doktora Mezunu		
12.Annenizin Mesleği		13.Babanızın Mesleği		
☐ Ev Hanımı		☐ Çalışmıyor		
☐ Emekli		☐ Emekli		
☐ İşçi		☐ İşçi		
☐ Memur		☐ Memur		
☐ Diğer.....		☐ Diğer.....		
14.Ailenizin Gelir Durumu				
☐ 100 YTL – 250 YTL		☐ 751 YTL – 1000 YTL		
☐ 251 YTL – 500 YTL		☐ 1001 YTL – 1500 YTL		
☐ 501 YTL – 750 YTL		☐ 1501 YTL den daha fazla		

Ek-2

İletişim Problemleri ve Nedenleri İle İlgili Sorular

Aşağıdaki maddelerin (ifadelerin) iletişim kurmanızda sizde ne düzeyde sorun oluşturduğuna ilişkin görüşleriniz öğrenilmek istenmiştir. Lütfen size en yakın seçeneği işaretleyiniz.

Aşağıdaki maddeler iletişim problemi yaşamama neden olmaktadır.		HER ZAMAN	ÇOĞU ZAMAN	ARA SIRA	BAZEN	HİÇ
1	Ailem, görüşlerim, fikirlerim, duygu ve ihtiyaçlarımla ilgilenmez, bu yüzden kendimi önemsiz hissedirim.	()	()	()	()	()
2	Kişisel problemlerimi aileme anlatmakta çoğu zaman zorluk çekerim. Bu yüzden içe kapanık olduğumu düşünürüm.	()	()	()	()	()
3	Ailem, beni sık sık başkalarıyla karşılaştırır. Bu kendimden şüphe etmeme neden olur.	()	()	()	()	()
4	Ailem, herhangi bir konuda isabetli bir karar vereceğime inanmaz.Bu yüzden bana güvenmedikleri hissine kapılırım.	()	()	()	()	()
5	Ailem, karşı cinsten arkadaş edinmemi hoş karşılamaz.	()	()	()	()	()
6	Ergenlik çağında benimle pek meşgul olmamışlardır.	()	()	()	()	()
7	Ailemin, bana her konuda moral-destek verdiğini düşünmüyorum,bu beni mutsuz yapıyor	()	()	()	()	()
8	Annem-babam beni başkalarının yanında küçük düşürücü sözler söyler, kırıcı tenkitlerde bulunur.Bunun kendime olan güvenimi olumsuz etkilediğini düşünürüm	()	()	()	()	()
9	Ailem, diğer kardeşlerime (kardeş yoksa, diğer akrabalarımıza) benden daha fazla önem verir, daha nazik davranır,bu yüzden kendimi yalnız hissedirim	()	()	()	()	()
10	Annem-babam okuldan yüksek notlar getirmediğim zaman kızar.Notun benden daha önemli olduğunu düşünürüm.	()	()	()	()	()
11	Ailem, arkadaşlarımla evimize gelmesini istemez.	()	()	()	()	()
12	Sınıfımızdaki araç-gereçleri yetersiz bulurum	()	()	()	()	()
13	Sınıfımızda oturduğum yerden tahtayı rahatça göremem.	()	()	()	()	()
14	Bu sınıf ortamında mutlu değilim.	()	()	()	()	()
15	Öğretim elemanlarına soru soracak kadar kendimi rahat hissetmem.	()	()	()	()	()
16	Öğretim elemanlarına güvenmem.	()	()	()	()	()
17	Öğretim elemanlarım bana gerektiğinde yardımcı olmaz.	()	()	()	()	()
18	Öğretim elemanları, ders konularını açık, anlaşılır bir dille açıklamaya özen göstermez.	()	()	()	()	()
19	Öğretim elemanları ders etkinliklerine katılmamızı sağlamaz.	()	()	()	()	()
20	Derslerle ilgili sorunlarımı ders dışında öğretim elemanlarıyla rahat görüşmem.	()	()	()	()	()
21	Öğretim elemanları bize yeterince sevgi-saygı göstermediğinden derse katılmak istemem.	()	()	()	()	()
22	Ben konuşurken öğretim elemanlarının beni ciddiye almadıklarını hissedirim bu yüzden derslere katılmak istemem.	()	()	()	()	()
23	Öğretim elemanları, sınıfta hep belirli kişilerle diyalog kurdukları için, zayıf öğrencilere ya da diğerlerine cesaret-güven verici söz hakkı vermediklerinden derse katılmak istemem.	()	()	()	()	()

Aşağıdaki maddeler iletişim problemi yaşamama neden olmaktadır.		HER ZAMAN	ÇOĞU ZAMAN	ARA SIRA	BAZEN	HİÇ
24	Çoğu zaman, öğretim elemanlarının söyledikleriyle davranışları arasında bir tutarlık gözlenmez.	()	()	()	()	()
25	Öğretim elemanlarımız, sınıfta kırıcı sözler kullanır.	()	()	()	()	()
26	Öğretim elemanları derslere asık suratla geldiğinden derse katılmak istemem.	()	()	()	()	()
27	Öğretim elemanları sınıf içerisinde tartışma ortamı yaratmadığından derslere katılmak istemem.	()	()	()	()	()
28	Arkadaşlarımın beni sevdiğinden yeterince emin değilim.	()	()	()	()	()
29	Arkadaşlarımın konuşmama ilgi duymayacaklarını düşündüğümünden fazla diyalog içerisine girmek istemem.	()	()	()	()	()
30	Arkadaşlarımın, bir sıkıntı olduğunda yanımda olduklarını hissetmem.	()	()	()	()	()
31	Arkadaşlarımla aramda bir problem olduğunda suçlu olsam da özrü onlardan beklerim.	()	()	()	()	()
32	Arkadaşlarım, kendilerinin dışındaki kişilerle arkadaşlık kurmamı istemez.	()	()	()	()	()
33	Nedeni olmadığı halde kendimi son derece mutsuz hissederim.	()	()	()	()	()
34	Yapmamam veya söylememem gereken şeyler olduğunda sık sık endişe duyarım	()	()	()	()	()
35	Toplumsal olaylarda arka planda kalma eğilimindeyim.	()	()	()	()	()
36	Heyecandan kekeleydiğimden ve düşüncelerimi anlatmakta zorlandığımdan insanlarla konuşmaktan çekinirim.	()	()	()	()	()
37	Yeni dostlar edinmek için ilk adımı karşı taraftan beklerim.	()	()	()	()	()
38	Girdiğim bir ortamı hareketlendiremem.	()	()	()	()	()
39	Çabuk etki altında kalırım.	()	()	()	()	()
40	Başkalarıyla samimi olmaktan kaçınırım.	()	()	()	()	()
41	Üzerime sorumluluk almaktan hoşlanmam.	()	()	()	()	()
42	Başkalarına şaka yapmaktan hoşlanmam.	()	()	()	()	()
43	Bana yapılan şakalardan hoşlanmam.	()	()	()	()	()
44	Duygu ve düşüncelerimi kolaylıkla ifade edemem.	()	()	()	()	()
45	Beğenilmemek ve eleştirilmek kaygısı içindeyim.	()	()	()	()	()

Ek-3**ÖZGEÇMİŞ**

Adı Soyadı : Özge SERİN

Sürekli Adresi : Kırkgözeler İlköğretim Okulu Kırkgözeler Köyü
Horasan/ERZURUM

Doğum Yeri ve Yılı : ANKARA 25.04.1984

Yabancı Dili : İngilizce

İlköğretim : Abdi İpekçi İlköğretim Okulu 1990-1998

Ortaöğretim : Gaziemir Lisesi 1998- 2002

Lisans : Süleyman Demirel Üniversitesi Burdur Eğitim
Fakültesi 2003

Çalışma Hayatı : Kırkgözeler İlköğretim Okulu 2008-

Ek-4

191

T.C.

ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ İZZET
BAYSAL TIP FAKÜLTESİ DEKANLIĞI BOLU

22 NİSAN 2008

SAYI:B.302.ABU.0.02.00.001100-

KONU: Araştırma İlanı

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İLGİ : 17.04.2008 tarih ve B.30.2ABÜ.0E1.00.00-400-278 sayılı yazınız.

İlgi yazınıza incelenmiş olup, anılan çalışmamızın Fakültemizde uygulanması
Dekanlığımıza uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve teşekkürleri rica ederim.

Prof. Dr. Şinasi ÇOĞALGİL

Bir örneğini aldım.
Ayhan

Adres: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, İzzet Baysal Tıp Fakültesi Dekanlığı, İzzet
Baysal Kampüsü, 14280 Gökçe-YOLU
Tel: 0376 252 65 66 Faks: 0376 252 65 69 e-posta: abantindokuzluk@abant.edu.tr

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
REKTÖRLÜĞÜ

SA YI : B.30.2.AEÜ.0.7072.00.400- "i~D
KONU: Araştırma İzni

15.04.08, 3020

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi: Modürne Şereyya Astarıcı Meşlek Yükseköğretimden 21.04.2008 tarih ve 167 sayılı yazısı.

Modürne Şereyya Astarıcı Meşlek Yükseköğretimden Araştırma İzni ile ilgili yazısı yazınız ekine gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Mahir ULUSOY
Rektor Yardımcısı

EKLER:

Ek 1- Yazı (1 sayfa)

Bir örneğini elden aldım.

ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ DEKANLIĞI

SAYI: B.30.1.ABU.03600.00/400-
KONU: Amiyenna İmni

21.04.2008

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İLGİ: 17.04.2008 tarih ve 400-277 sayılı yazınız.

İlgili yazınız ekinde gönderilen anketin Fakültemizde
öğretim görevi öğrencilere uygulanmasında bir sakınca
yoktur.

Bölgenizi ve gereğini saygılarımla arz ederim.

Prof. Dr. Serdar YÖNDEM

Dekan Yardımcısı

Bir örneğini aldım.

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanlığı

Sayı : B.30.1ABÜ.0.22.00.00/ 901 Ç33
Konu : Araştırma İzni

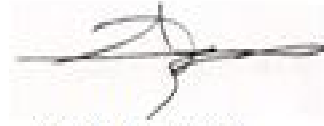
24.10.2008
12008

ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
(Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne)

İLGİ : 7.04.2008 tarih ve 400-279 sayılı yazınız.

Yüksek Lisans öğrencilerinizden Özgü SERİN'in tez çalışmasına veri sağlamak amacıyla Fakültemizde öğrenim gören öğrencilere anket uygulanması isteği, sonuçları, Fakültemiz Dekanlığına yazılan kopalarla Dekanlığınıza yazan şifrelenmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. Mahir ULUSOY
Dekan

Bir örneğini elden aldım
Özgü Serin

08.05.2008

197

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
Bolu Sağlık Yüceokulu Müdürlüğü

1.2-

SAYI: B.SU.Z.AS.U.Ü.34.00.00/400-ry
KONU: Arayışma İmri

Bolu, 26/04/2008

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi: 13.04.2008 tarih ve 400-284 sayılı yazınız.

Enstitünüz Sosiel Öğretimciği bilim dalı yükseklikine öğrencisi Örgü SERİN'in "Üniversite Öğrencilerinin Sosiel İpi Yayıdıkları İletişim Problemlerinin Nedenleri" isimli tez çalışmasına veri sağlamak amacıyla Yükseköğretimci öğrencilerine anket uygulaması uygun bulunmuştur.

Bölgenizi an/rica ederim.

Saygılarımla.

(1/0/1)
-1/0/1

Prof. DR. Feray GÖKDÖĞAN

Bir örneğini aldim.
Gökdoğan
08.05.2008

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
 KEMAL DEMİR FİZİK TEDAVİ VE REHABİLİTASYON YÜKSEKOKULU
 MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : B.30.2.ABÜ.O.ELOO.OO.04/00-229

Konu : Araştırma İmzı

Bolu, 22.04.2008

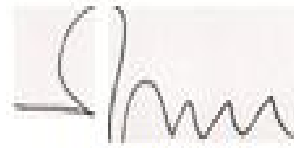
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
 Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne

İLGİ : B.30.2.ABÜ.O.ELOO.OO.0400_283 sayılı ve 13.04.2008 tarihli yazınız.

İlgi yazınız gereği Enstitünüz başlı Sınıf Öğretmenliği bölümünde ve/veya Yüksek Lisans öğrencilerinden Öğr. Dr. **SERİN** 'ın Üniversite Öğrencilerinin Sınıf İçi Yaşadıkları İstisyan Problemlerinin nedenleri" başlıklı tez çalışması için Yükseköğretimde öğrenim gören öğrencilere anket uygulanması uygundur.

Bilgilerinize arz ederim.

Saygılarımla.

Yrd. Doç. Dr. Yörüm BAKAR
 Müdür V.

Bir örneğini elden aldım.

 08.05.2008

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ MÜDÜRLÜĞÜ
SÜREYYA ASTARCI MESLEK YÜKSEKOKULU

SAĞS : B.50.2.ABÜ.0.76.06.00/400-15 /
KONU: Arayışma İmri

21.04.2008

ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Genel Bilimler Enstitüsü Müdürliğine)

İlgili: 18.04.2008 tarih ve 400/368 sayılı yazıdır.

İlgili yazıda belirtilen Öğr. SERİYYA A. Üniversite Öğrencilerinin Sınıf içinde Yabancılaşma ve
Problemlerinin "Nedenleri" isimli tez çalışmasına veri sağlamak amacıyla Yükseköğretim Enstitüsü Enstitüsü
Enstitüsü Müdürliğimize yazı ile gönderilmiştir.

Ankara'da bulunan istenilen gün ve tarih olarak MÜDÜRLÜĞÜMÜZE iletilmesini
rica ederim.

7.10
Yrd. Doç. Dr. Mustafa MERTİLİ
Müdür

Bir örneğini elden aldım
08.05.2008

ABANT İZZET BAYSAL
ÜNİVERSİTESİ

ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU MÜDÜRLÜĞÜ

SAVİ: B.30.2.ABÜ.033.00.00/400-J'11-

BOLU 21/04/2008

KONU: Anket İmri.

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi: 13.04/2008 tarih ve 400.332 sayılı yazınız.

İlgi yazınız incelendiği ve Sınıf Öğretmenliği Bölüm Dahil terzli yüksek lisans programı öğrencisi Öğr. SERDİN, "Üniversite Öğrencilerinin Sınıf İçi Yaşadıkları İhtiyim Problemlerinin Nedenleri" konulu yüksek lisans tez çalışması ile ilgili hazırlanmış olduğu anketi Yükseköğretim Kurumunun öğrencilerine uygulanması uygun görülmüştür.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Saygılarımla.

Yrd. Doç. Dr. Önder ŞİMŞEK
Müdür Yardımcısı

Bir örneğini elden aldım

08.05.2008

ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ

SAYI: B.302 ABÜO.13.00/400-G) <3
KONU: Araştırma İzni

25 Nisan 2008

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTUSU MUDURLUCUNE

İLGİ: 7.04.2008 tarih ve 400-280 sayılı yazınız.

Enstitümüz Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı tezli yüksek lisans öğrencilerinden Özge SERİN'in "Üniversite Öğrencilerinin Sınıf İçi Yaşadıkları İletişim Problemlerinin Nedenleri" isimli tez çalışmasına veri sağlamak amacıyla Fakültemiz öğrencilerine anket uygulaması Dekanlığımızca uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Saygılarımla.

Prof. Dr. Kuvılcım LIÇ
Dekan Vekili

Bir örneğini aldım
Lpşin
08.05.2008

aldım.

193

T.C.

30.04.2008

ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
Gerede Meslek Yüksekokulu Müdürlüğü

Sayı : B.30.2.ABU.076.04.00/400-1/1-

Konu: Araştırma İsmi

ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL EİLMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgil: 3.04.2008 tarih ve B.30.2.ABU.0.EI.00.00.400-236 sayılı yazınız.

Enstitünüze bağlı Sanat Öğretmenliği bölümü dahı tezi i yüksek lisans öğrencilerinden Öner SERİN'in Meslek Yüksekokulumuz öğrencilerine anket uygulaması Müdürlüğünüz tarafından uygun görülmüştür.

Gereğini bilgilerinize arz/via ederim.

 Prof.Dr. Omer BOZDOĞAN
 Müdür

Bir örneğini ekte aldım

08.05.2008